

הישיבה השלוש-מאות-ושמונים ואחת של הכנסת השנים-עשרה

יום רביעי, א' באדר א' התשנ"ב (5 בפברואר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

א. שאלות בעל-פה

עניין לטיפול של משטרת ישראל ושל מוסדות השיטוט של ההתאחדות הישראלית לכדורגל. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לסגן השר. שאלה נוספת לחברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו.

היושבה שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני סגן השר, אנו, חובבי הספורט, רואים בדאגה רבה את ההשתוללות של כריזמים הזורקים להנאתם חזיונים ורימוני עשן, דבר שהפך לתופעה קבועה כמעט — זה לא חריג. כפי שאתה אומר — בכל מגרש. מעשי האלימות הגיעו לממדים מדהימים, ואם הם לא ייבלמו עלול להתרחש אסון.

צדק יושב-ראש ההתאחדות לכדורגל כשאמר, כי קיים חשש שיבוא יום ויקום חמוס-מוח ובמקום לזרוק רימון עשן הוא עלול לזרוק רימון אחר.

אני בדעה שמשדר החינוך והתרבות חייב לתמוך בהחלטות ההתאחדות לכדורגל בפנייתו למשטרה, שתדרוש מבתי-המשפט הטלת עונשי מאסר בפועל על זורקי רימוני עשן וחזיונים, דבר שיכול אולי להיות גורם מרתיע ויבלום את האלימות.

כמרכן אני מציעה שמשדר החינוך יגדיל את ההקצבות להתאחדות הספורט הנתונות במצוקה כספית, דבר הפוגע ברמה הספורטיבית ובהישגי ספורטאי ישראל בזירה הבין-לאומית, ולאפשר להן הגברת הבטיחות במגרשים.

אוהדי הספורט קיוו, שעם מינוי לסגן שר החינוך והתרבות, כשהוטל עליך לעסוק בענייני הספורט, תעשה לעידוד מוחשי של הספורט בכלל והספורט הייצוגי בפרט, ולא תפנה את כולנו למשטרה. אך, לצערי, יש אכזבה, וחורף מהבטחות שלא היה להן כיסוי והניסיון להקטין את השפעת מרכזי הספורט במועצת המנהלים של ה"ספורטוטו", כמעט לא מורגש דבר חיובי בתחום עידוד הספורט.

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו, אני מבקש.

היושבה שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

אני מסיימת.

כאוהדת הספורט בכלל וכדורגל בפרט כרצוני לדעת, מה בדעת סגן השר המופקד על ענייני הספורט לעשות כדי לבלום את האלימות במגרשים ולאפשר קיום משחק הוגן ללא מורא ופחד מפני הציבור האלים?

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו. רשות השאלה הנוספת לחבר הכנסת אברהם בורג, ואחריו — לחבר הכנסת אליהו בן-מנחם.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אני, כמו חברת

היו"ר ג' גדות:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. חברי הכנסת, בוקר טוב.

הסעיף הראשון בסדר-יומנו: שאלות בעל-פה, שאלות ותשובות. ברשותכם, נתחיל בשאלות שיענה עליהן סגן שר החינוך והתרבות פנחס גולדשטיין. סגן שר החינוך והתרבות ישיב על שאלת בעל-פה מס' 589, מאת חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו, בנושא: אלימות במגרשי כדורגל. בבקשה.

589. אלימות במגרשי כדורגל

היושבה שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה אנו עדים לריבוי מקרי אלימות במגרשי הכדורגל. כשבת האחרונה, 1 בפברואר 1992, נפצע שופט כדורגל במשחק הליגה הלאומית שהתקיים ביבנה בין קבוצת "מכבי יבנה" לבין קבוצת "הפועל פתח-תקווה". באותו יום היתה קטטה במגרש "בלומפילד" במשחק בין קבוצת "מכבי תל-אביב" לבין קבוצת "בני-יהודה", ובה נפצעו כמה אנשים.

ברצוני לשאול:

1. האם קבע משרד החינוך את מספר השוטרים המופקדים על השמירה במגרשי הכדורגל?

2. האם חייבות הקבוצות המארחות להיעזר בסדרנים נוסף על שוטרים?

3. האם יש למשרד החינוך תוכנית הסברה מטעמו ומטעם ההתאחדות לכדורגל למניעת אלימות במגרשים?

4. אילו אמצעים ינקוט המשרד כדי למנוע אלימות במגרשי הכדורגל? תודה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו. רשות התשובה לסגן שר החינוך והתרבות. בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, בוקר טוב; חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו, 1. מספר השוטרים הדרושים לשמירה במגרשי הכדורגל נקבע אך ורק על-ידי משטרת ישראל.

2. התשובה חיובית. הקבוצות נדרשות גם לסדרנים, והייתי אומר גם — הרבה סדרנים, שכן שוטרים אינם עוסקים בתפקידי סדרנות.

3. להתאחדות לכדורגל תוכנית הסברה במגרשים, ומדי פעם מתקיימות התייעצויות משותפות עם רשות הספורט במשרדנו. יש גם מוקדים שבהם עוסקים בכך כמה גורמים ציבוריים במשולב, ובהם משתתף גם משרד החינוך והתרבות.

4. אלימות במגרשי הכדורגל היא התנהגות חריגה והיא

לדעתי, על הכנסת להחליט מהר ככל האפשר, ואתה צריך להביא את ההצעה הזאת, שאת משטרת ישראל, כשיטור במגרשים, תתקצב משטרת ישראל בעצמה, ולא משרד החינוך ולא הקבוצות עצמן, כי הקבוצות עצמן, חבר הכנסת בורג, סובלות גם כך מבעיות קשות מאוד. ואף שהן קבוצות מקצועניות, דווקא הקבוצות הבכירות בארץ, הן קבוצות שמוציאות מאות ילדים, ואולי אלפים של ילדים קטנים מפשיעה, מסמים, כאשר מחנכים אותם כבר מגיל רך לספורט. זה תלוי ברמת הלימודים של הילד, וזה תלוי בכך שהוא לא יעשן סיגריות. ובעיקר באזורי מצוקה, קבוצות הספורט המקצועניות עוזרות הרבה לילדים. לדוגמה — קבוצת "בני-יהודה", "בית-ר ירושלים", "הפועל תל-אביב" ועוד הרבה מאוד קבוצות, שמוציאות הרבה מאוד בני נוער ממצוקה.

היו"ר ג' גדות:

ולכן השאלה היא — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

השאלה שלי היא, האם יפעל אדוני סגן השר כהתאם למה שביקשתי, כדי להקל על הקבוצות, בעיקר על הקבוצות הבכירות, וגם על משרד החינוך?

יש לי בקשה לחברת הכנסת ירדתי שושנה ארבל-אלמוזלינו, בואי לא נגזים עם זה, כאילו היום אלה רימוני עשן ומחר הם יתפכו לרימונים מסוג אחר. הקהל שלנו הוא קהל טוב. זה קורה. אבל אנחנו נמצאים במצב הרבה יותר טוב מהרבה מאוד מדינות בתחום הספורט.

מה שאני מציע הוא, שנוריד פרופיל קרה, אני בטוח שהמקרים האלה לא יחזרו על עצמם, מה עוד שגם משרד החינוך וגם משרד המשטרה יפעלו אחרת. תודה.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה. עניינו הרואות, גם שאלה, גם משאלה ובא שלום על ישראל. בבקשה, סגן שר החינוך והתרבות.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדרשטיין:

לשאלה של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו — ראשית, תרשי לי לומר: לא כדאי להכניס את אוזירת הבחירות לבית הזה בצורה הזאת, כי לחלק מהדברים שלך באמת לא היה מקום. ואני לא אשיב לך, אלא כפי ששאלת.

אני רואה בחומרה רבה את השימוש בחזיונים ובשאר אלמנטים. אני חושב שצריך לעשות כל פעולה כדי למנוע אותם. משטרת ישראל והסדרנים, כפי שאמרתי בתשובה על השאלה הראשונה שלך, עושים פעולות כדי לבדוק אנשים עם כניסתם למגרשי הכדורגל ומגרשי הכדורסל, דבר שמכניס קצת לדוחק, יוצר בעיות, וככל שהמגרש גדול יותר, כך הבעיה גדולה יותר. אבל צריך לעשות כל מאמץ כדי למנוע הכנסתם של כל מיני אמצעים שמשמשים בהם, חזיונים או כלים אחרים, כדי שמישהו שנפגע מהחלטת שופט יעשה פעולה זו או אחרת.

גברתי, אני רוצה שתדעי, ותביאי זאת גם לידיעתם של החברים שסיפקו לך נתונים לא מדויקים, שהוספנו לתקציב הספורט של מדינת ישראל 21.5%, 7 מיליוני שקלים חדשים. זה לא מספיק, אבל בכל זאת עשינו זאת. פתרנו את בעיית השיטור במגרשי הספורט של מדינת ישראל.

באותה הזדמנות אשיב גם על שאלתו של חבר הכנסת אלי בן-מנחם: אנחנו הגענו להבנה בנושא זה. לא משרד החינוך והתרבות, לצערי הרב, הוא שנותן את הכספים לשיטור, אלא

הכנסת ארבל-אלמוזלינו, נמנה עם חובבי הספורט, אם כי השליטה שלי ברזי המקצוע ובהליכי העברת המשאבים בין המדינה לבין האגודות נופלת במקצת משלה; אבל לכל אחד יש תחומי ההתמחות שלו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מתמחה בהעברה מההסתדרות לאגודות "הפועל".

אברהם בורג (העבודה):

כן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

אברהם בורג (העבודה):

חבר הכנסת איתן, ההתמחות שלי בספורט מתמקדת במשחק כדורסל וברכיבה על אופניים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת בורג, חבר הכנסת בורג, אני מפנה את תשומת לב החברים, שבשלב זה של הדין בשאלחות בעל-פה קריאות הביניים אסורות.

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לאחר דברי הקדמה אלה, ברצוני להמשיך את הדברים המלומדים של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו ולהפנות לסגן השר כמה שאלות:

ראשית, היינו עדים — מי שראה את "מבט ספורט" בשבת האחרונה, את "מבט החזיונים", ראה קטטות ביצעיים. האם קטטות ביצעיים משמען שאין הפרדת יציעים בין אוהדי קבוצה אחת לאוהדי קבוצה שנייה? אנחנו זוכרים את הלקת של קבוצת הכדורגל ליברפול באירופה, שהושעתה כל כך הרבה שנים משום שלא ידעו להפריד בין אוהדי קבוצה א' לאוהדי קבוצה ב'.

שאלה שנייה — האם מתקני הספורט של הליגה הלאומית, ויותר מכך של הליגות הנמוכות, ששם לעתים השתלהבות היצרים הרבה יותר גדולה, מסוגלים לקיים יציעים נפרדים של אוהדים אלה ואוהדים אחרים, בלי שאפשר לעבור את הגדר בקפיצה אחת ובעצם לעורר את המהומה, למרות כל הדברים האלה?

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת בורג, עליי התקנון נתונה לך דקה. אתה חרגת ממנה גם בדקה — — —

אברהם בורג (העבודה):

אני רק אציב את סימן השאלה, אדוני היושב-ראש.

אדוני סגן השר, האם לא הגיע הזמן לחייב דווקא את הקבוצות המקצועניות בישראל ליטול על עצמן את האחריות לכך? הרי לא מספיק לקבל כספי משלם המסים, חובה גם להגן על משלם המסים, שבא ליהנות מן הספורט בישראל.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה. חבר הכנסת בן-מנחם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, כפי שאתה יודע, אדוני סגן השר, היום קבוצות הספורט סובלות מבעיות תקציביות קשות, ומי שמתקצב את השיטור במגרשים זה דווקא משרד החינוך ולא המשטרה עצמה, דבר שמביא להרבה מאוד בעיות. החישובים הם כלכליים טהורים, ומי שנפגע הוא בעיקר משרד החינוך, שחייב לתקצב את הנושא, וגם קבוצות הספורט.

המשרה. בכל מקרה משרדנו יפעל למיצוי הדין עם המורה. המשרד בודק את כישוריה והתנהגותה כנסיבות הקונקריות. אם יתברר, כי חרגה מההוראות המקובלות, דהיינו איסור עונשי גוף, ינקוט משרדנו את הצעדים המתחייבים עד כדי הפסקת עבודתה כמערכת החינוך.

3. אין אנו מוכנים להשלים עם גילויי אלימות בין תלמידים לבין עצמם, ובוודאי לא מצד מורים כלפי תלמידים, או מצד הורים ותלמידים כלפי מורים.

אנו מפעילים תוכניות חינוכיות שונות למניעת אלימות, אך איננו מסתפקים בכך ופועלים גם בדרכים משמעותיות הנדרשות על-פי החוק, לרבות פנייה למשטרה.

אנו מנחים את המערכת להנהיג בהתאם לכך. חוזר מנכ"ל מיוחד בנושא האלימות נמצא עתה בדפוס ויצא בימים הקרובים. החוזר מרכז ומעדכן את ההנחיות למערכת בנושא זה. החוזר נועד להזכיר ולשנן לכל הגורמים שיש להם נגיעה בנושא את הצורך בחשומת לב, את המידע על דרכי הפעולה האפשריות למניעה ואת הצעדים הקונקרטיים שיש לנקוט במקרים של גילויי אלימות.

היו"ר ג' גדות:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אלי בן-מנחם, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני סגן השר, בהמשך לכתבה פורסם כי אותה מורה לא הושעתה וממשיכה ללמד בבית-הספר למרות כל מה שנאמר. אני מכיר מקרים דומים, שבהם המשרד פעל הרבה יותר מהר. כי זה מקרה של אלימות פיזית, אם זה נכון — כפי שאתה אמרת, העובדות הן נכונות. אני מבקש ממשרד החינוך לפעול הרבה יותר מהר ואולי גם להשעות עד לכיור את המורה מתפקידה, כדי שגם ההורים ירגישו בטוחים יותר.

אדוני סגן השר, אתמול קראתי בעיתון על בני משפחה שהכו מורה, עולה חדש, מכות נמרצות על כי הוא נעל את הילד בכיתה, כי הילדים באותו בית-ספר פוגעים מאוד ולועגים לו. באותו מורה, קוראים לו "רוסי מסריח" ודברים נוספים. אני חושב שהדבר הזה חמור מאוד, כי דווקא משרד החינוך צריך היום לפעול ביתר מרץ כדי לגרום לקירוב לבבות בין הוותיקים במדינת ישראל לבין העולים.

אני מבקש ממך לכדוק גם נושא זה ולפעול במהירות האפשרית כדי למנוע מקרים כאלה. אני יודע שחוקי המהמרה, הנה, מקרים אלה חוזרים בהרבה מאוד בת-ספר. יש הרבה מאוד עולים שהם גם מורים וגם עובדים במקצועות אחרים, אבל בעיקר אצל מורים באזורים החלשים נוצרים מתחים. אני מבקש ממך לפעול למניעת המתחים ולקירוב הלבבות. תודה.

היו"ר ג' גדות:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד צוקר, ואחריו — לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני סגן השר, בפתיחת התשובה שלך אמרת, שיש להניח שהאירוע הזה אכן התרחש. זו תשובה קצת לא מקובלת על הכנסת הזאת, משום שצריכים הייתם, נדמה לי, לכדוק במפורש מה שקרה שם ולא להניח לעניין.

אתה אמרת שמדובר במסוד שאיננו מוכר ולכן אולי אינכם יודעים, אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר — מעמדו של בית-הספר הכנסייתי הזה הוא: מוכר שאיננו רשמי. כלומר, משרד החינוך יש לו סמכויות וחובות פיקוח על בית-הספר

50% האוצר ו-50% מועצת ההימורים; מועצת ההימורים לליגה העליונה, והליגה הארצית ומשרד האוצר, דרך משרד החינוך, קרי רשות הספורט, לליגות ב', ג', ד', ילדים ונוער.

שושנה ארבל-אמלמולי (העבודה):

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

גברתי, לא נכון. הרי אני מסביר: פתרון את כעיית השיטור על-ידי תוספת כסף של משרד האוצר, לפחות 3 מיליוני שקל ישירות למשרד החינוך ו-3 מיליוני שקל דרך מועצת ההימורים. אנחנו עשינו ניסיון להעביר את הכסף ישירות למשרדה, לא הצלחנו, משום שזה מצריך חקיקה. היות ששנת הספורט החלה, רציתי לפתור את הבעיה אפילו לשלב א', אחרת זה היה לוקח זמן ולא היינו יכולים לתפקד במגרשי הספורט.

עקרונית אני מסכים אתך, רצוי שהמשטרה היא שתשלם עבור שירותי השוטרים. זה לא ניתן מפני שהדבר טעון חקיקה.

לחבר הכנסת בורג, יש הפרדה, לשמחתי, ואם הדבר נוגע לאיצטדיון "בלומפילד", אוהדי "מכבי תל-אביב" וישיבים ביציע-8 ואוהדי "בני-יהודה", או אוהדי "הפועל תל-אביב" — ביציע-11, יש הפרדה. לשמחתי הרבה, המשטרה משתמשת היום בכל מיני אמצעים מתוחכמים — זורקי החזזים מצולמים, ואני מניח שקשה מאוד לעבור בין שער-8 לשער-11, כי צריך לעבור את השערים 9 ו-10, כך שיש הפרדה די מסיבית. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לסגן שר החינוך והתרבות, שימשיך וישיב על שאלתא בעל-פה מס' 590 מאת חבר הכנסת אלי בן-מנחם, בנושא: התנהגות מורה כלפי תלמיד. בבקשה, חבר הכנסת אלי בן-מנחם.

590. התנהגות מורה כלפי תלמיד

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, אוזנו של ע"ס, בן שמונה, מיפו נתלשה בידו מורת.

פרטי האירוע כפי שפורסמו הם: המורה התרגזה על התלמיד כיוון שלא החתים את הוריו על מבחן, התעצבנה על התלמיד, תפסה אותו באוזן הרימה אותו מהכיסא, ולחרדתה נשאר תנון האוזן בידה.

ברצוני לשאול, אדוני סגן השר:

1. האם הידיעות נכונות?

2. אם כן — כיצד יפעל המשרד כלפי המורה?

3. כיצד יתמודד המשרד עם תופעות אלו בין מורים לתלמידים ובין תלמידים לבין עצמם? תודה.

היו"ר ג' גדות:

תודה. כבוד סגן שר החינוך והתרבות.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אלי בן-מנחם:

1. יש להניח, שהעובדות נכונות בעיקרן.

2. בית-הספר היסודי הפרטי ביפו שייך לכנסייה. עד היום הוא לא הוכרז כמסוד חינוך מוכר. בהיבט הפלילי מטפלת

והתכונות, חברי הכנסת לא ירצו שאנחנו נשלוף את האינפורמציה מהעיתון. אם אתם רוצים שאנחנו נבדוק — אנחנו בודקים בשטח על-ידי ביקור בבית-הספר. לכן הניסוח היה נכון ואני עומד עליו.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת דראושה, בשלב השאלות בעל-פה אין קריאות ביניים. תודה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

לגבי השאלה השנייה שלך — כולנו רוצים בקירוב לכבות, בעיקר של העלייה החדשה ובוודאי מתוך החברים, הדיירים או התושבים הוותיקים של מדינת ישראל בשכונות. וטוב שאתה מסב תשומת לבנו לתופעה הזאת. אנחנו נפעל לשרש את התופעה הזאת בכלל. אם יהיו לך עובדות על מקרה זה או על מקרים אחרים ותעביר זאת אלינו — תיערך בדיקה יסודית. אותו מקרה קונקרטי שהצבעת עליו ייבדק, ואני חושב שההנחיות בנושא הזה תצאנה, וזאת לא הפעם הראשונה שהן תצאנה, כי בסך הכול התופעות האלה של פגיעה בחדשים שבאו, אם זה בבית-ספר חדש או מקרב העלייה חדשה, היא תופעה ידועה. אומנם זו תופעה חריגה, אבל צריך לשרש אותה.

חבר הכנסת צוקר, אנחנו לא בורחים מאחריות. אני חושב שעל חלק מהשאלה השיבותי לך. לגבי החלק השני — יש בבית-ספר פרטיים, ושם יש נורמות אחרות אולי.

אני לא גורס כחבר הכנסת רחבעם זאבי, שצריך לבטל את בתי-הספר הפרטיים. יש להם מקום במדינת ישראל. נכון, צריך למצוא את הדרך שאותן נורמות של משמעת המקובלות בבתי-הספר הרגילים, הכלליים, הממלכתיים והממלכתיים-דתיים — יתפסו גם בבתי-הספר האלה.

אין לי כל ספק שגם בבתי-ספר פרטיים חייבת להיות אחות, ואם צריך להיות רופא — כמקובל בבתי-הספר — הוא צריך להיות גם שם. אנחנו נבדוק את הנושא הזה וננסה למצוא לו פתרון נאות. תודה רבה.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה לסגן השר על תשובותי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשר התחבורה, שיש על שאלתה את הדרך שבה נורמות של משמעת המקובלות בירושובסקי, בנושא: ביטול התוכנית להקמת תחנות רכבת הפרברים לאורך "נתיבי איילון". חבר הכנסת וירשובסקי, הרשות נתונה.

593. ביטול התוכנית להקמת תחנות רכבת הפרברים לאורך "נתיבי איילון"

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
בסוף השבוע שעבר פורסם, כי בוטלו התוכניות להקמת תחנות רכבת הפרברים לאורך "נתיבי איילון". בכך מתבטלת למעשה תוכנית רכבת הפרברים, האמורה לשרת מאות אלפי בני אדם המגיעים מדי יום לחל-אביב מן הפרברים. ובכך לשחרר את העומס מהכבישים העמוסים ולהביא לחיסכון בזמן עבורה ובדלק.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא הושקעו בפרויקט הכספים המיועדים לכך על-פי חוק רשות הנמלים והרכבות מ-1961?

בכמה דברים אף שהוא איננו בית-ספר רשמי. יש מאות בתי-ספר בארץ. בעיקר יהודיים, אבל הרבה מאוד ערביים, שהם מוכרים ואינם רשמיים. זה איננו משחרר אתכם מפיקוח על של שיקורה בתוך בית-הספר.

אם תבדוק מה שיקורה בבית-הספר הזה — זה בית-ספר שאין בו אחות, למשל. כאשר אירע האירוע שתיאר אותו חבר הכנסת בן-מנחם, הילד נותר כשתנוך האוזן מנותק ממנו כלי שום טיפול, משום שבבית-הספר הזה אין אחות, משום שאולי אתם לא מפקחים על בית-ספר שגם במעמד הזה של מוכר ואינו רשמי חייב בסטנדרטים מינימליים, כי הוא חלק מחוק חינוך חובה, והוא עדיין במדינת ישראל.

לכן, אדוני סגן השר, אני מבקש לדעת, האם תחילו את חוזר המנכ"ל נגד אלימות ואת הפיקוח המחייב תקן של אחות ותקן של רופא בבית-הספר הזה?

הי"ר ג' גדות:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, המשטרה תחקור — זו תשובה שיכולה להניח את הדעת. אבל חוזר מנכ"ל והוראות מנכ"ל לא תופסות בבתי-ספר פרטיים, בניגוד למה שאמר חבר הכנסת צוקר ששאל לפני.

האם הנורה האדומה הזאת, שמצטרפת להרבה נורות אדומות אחרות כאשר למתקנים ולמתחולל בבתי-ספר פרטיים במדינת ישראל, לא מביאה אתכם ליוזמה לבטל את בתי-הספר הפרטיים? גם אם יש בבית-ספר או רשות שיש להם ייחוד, ישמר הייחוד שלהם במסגרת משרד החינוך ובפיקוח מלא ובכפופות מלאה למשרד החינוך. שהרי חוזר מנכ"ל שאתה סיפרת לנו עליו לא יתפוס בבית-הספר הזה כמו שלא יתפוס בבתי-ספר אחרים. הוא יתפוס רק בבתי-ספר שאתם מתקצבים אותם באופן מלא ובבתי-ספר הכפופים באופן מלא לפקודתכם.

הי"ר ג' גדות:

תודה. רשות התגובה לסגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לשאלתו של חבר הכנסת אלי בן-מנחם לגבי המורה. אנחנו פועלים למיצוי הדין, אבל אין ספק גם לך וגם לי, שצריך לבדוק את הנושא לאשורו. באותה הזדמנות אשיב ואסביר לחבר הכנסת דוד צוקר מדוע השתמשתי בניסוח כפי שהשתמשתי כאשר אמרתי שיש להניח שהעובדות נכונות בעיקרן. כאשר חבר הכנסת אלי בן-מנחם שבאילתא שלו מצייר את העובדות כך: "אוזנו של ע"ס, בן שמונה, נתלשה בידי מורתו. המורה התרזזה על התלמיד כיוון שלא החתים את הוריו על מבחן, התעצבנה על התלמיד, תפסה אותו באוזן, הרימה אותו מהכיסא ולחרדתה נשאר תנוך האוזן בידה" — אלה נושאים שצריכים להיבדק, וכאשר לא בדקתי את העובדות לאשורן, דומני שזה היה — — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

למה לא בדקת? זאת בדיוק השאלה.

סגן שר החינוך והתרבות פ' גולדשטיין:

סליחה, אני לא הפסקתי אותך. תקשיב ואל תרוץ.

זה ניסוח נכון. הנושא בבדיקה. נושא בבדיקה איננו ניתן מייד מהיום למח, אלא צריך לבדוק דברים, צריך להגיע לאנשים, צריך לשאול. אפילו אם אנחנו משרד החינוך

שימוש מסחרי, אשר בוודאי יגדילו גם את הכנסות רשות הנמלים והרכבות.

אני מבקש להביא לתשומת לב הבית, שבניחיים תלוי ועומד גם בג"ץ, שהגיש איגוד המשתמשים, הכספים אינם רווחי הרשות, הכספים הם כספי איגוד המשתמשים — חברות הספנות, המובילים למיניהם — והם טוענים, לפי מיטב שיפוטו בצדק, שאלה כספים שלהם ומוטב להשקיע את הכספים האלה בפיתוח הנמלים והרכבות, ואני חוזר ומתחייב להסכמה שתמורת הכספים האלה נקבל נכסים מהממשלה, הרי שנוכל לעשות שימוש מסחרי בהחלט ואז ממילא הבעיה הזאת נפתרת.

אני רוצה להביא לידיעת הבית, שכל הפרויקטים שמניתי פה, אדוני היושב-ראש, יבוצעו בשלמות ובמלואם. למרות החלטת הממשלה, אין כוונתי להקפיא אף לא פרויקט אחד מן הפרויקטים שהתחייבתי עליהם כצ'כור, ואני חוזר ומתחייב עליהם היום גם כן. כל הפרויקטים האלה, בהיקף של 770 מיליון ש"ח, נכצע אותם, והעבודות לכיועם בעיצומן. אני מקווה שנוכל להציג את התוצאות כבר במהלך השנה הקרובה.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת וירשובסקי.

מרכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מודה על הסקירה הנרחבת והמנינה הזאת על פיתוח התחבורה במדינת ישראל, אני רק לא קיבלתי תשובה על השאלה הישירה שלי, הולכים לעשות רכבת פרברים, שצריכה לשרת בעיקר את סביבת תל-אביב, לאנשים שיבואו לעבוד בה ולצאת ממנה לאחר תום העבודה, והתחנות שצריכות לעזור בדבר הזה בינתיים לא מוקמות. מתי הן תוקמנה? האם נקים רכבת פרברים שתחלוף על פני תל-אביב ותתעלם מהבעיה המרכזית, או שיהיה פתרון מעשי? אם כן, מתי הוא יהיה?

כל הפרויקטים האחרים — אני מברך עליהם, אבל צריך פעם אחת לפתור את המצוקה הנוצרת מההולכת וגוברת של הכניסה לתל-אביב והיציאה ממנה, כשכל פעם יש שאלות ושאלות והצעות לסדר-היום, וזה אחד הפתרונות. אני לא יודע מתשובתך מתי זה יתרחש.

היו"ר ג' גדות:

תודה. שתי שאלות נוספות: האחת לחבר הכנסת אלי דיין, בבקשה, ולאחריו — לחבר הכנסת מיכה גולדמן.

אלי דיין (העבודה):

אדוני השר, אני יודע שהשר התנגד לעניין הזה והתנגד גם לביטול הסובסידיה בתחבורה הציבורית, אבל המצב חמור ביותר. יש אסחיות קולקטיבית של הממשלה, יש מאות אלפי אנשים שסובלים מדי יום ביומו, והשר יודע זאת, יש ביטול של סלילת כבישים חיוניים במקומות הפקקים במרכז-הארץ, כי הממשלה הזאת מעדיפה לסלול כבישים בשטחים, שם אף אחד לא נוסע, ומשרתים מעט אנשים. יש ביטול כבישים חיוניים בדרום, ובכביש אשקלון — קרית-מלאכי — כביש שבו נהרגו צעירים — נפסקו העבודות. המצב התחכרתי קשה ביותר, ומדוע לא לעשות את רכבת הפרברים, שתגיע גם לאזור שלנו, ולא לתת עדיפות לכבישים האלה? הרי הממשלה הזאת אמרת, שאין מגבלה בביצוע התקציב לתשתיות, הרי זו השעה, זו לא הרצאה, זה מקל את ניירות העובדים, זה חוסך, זה מונע תאונות, זה יוצר מקומות עבודה, אבל, דיבורים לחוד ומעשים לחוד.

2. לאן הועברו 360 מיליון השקלים שנלקחו מרווחי רשות הנמלים ולמה הם משמשים?

3. האם יוכרזו הסכמי התכנון והביצוע שכבר נחתמו לצורך העבודות המצוינות לעיל?

4. האם יורה משרדך להמשיך את ביצוע הפרויקט ולהקצות את המשאבים כדי שהפרויקט יושלם?

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת וירשובסקי, שר התחבורה, הרשות נתונה לך.

שר התחבורה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו אישרנו את ביצוע הפרויקטים הבאים בתחום התשתית הרכבתית המסילתית: רכבת פרברית באזור חיפה בהיקף של כ-82 מיליון ש"ח — זה לרבות הכפלת המסילה בקטע שבין בת-גלים לקריית-מוצקין והקמת שלוש תחנות חדשות בבית-המכס בלב הקריית ובצפון-הקריית; השקעה של 58 מיליון ש"ח בקו שבין חיפה לתל-אביב — זה כולל, בין היתר, הכפלת המסילה בקטע שבין חדרה לבנימינה ושיפורים בתוואי המסילה, הכפלת המסילה לאורך 11 קילומטרים; השקעה בסך כ-76 מיליון ש"ח בקו רכבת שבין נתניה לתל-אביב — זה כולל שיקום קטע המסילות, החלפת מערכות בתחנות שבאזור שפיים, בית-יהושע, נתניה, הכפלת המסילה בקטע שבין נתניה לבית-יהושע, הכפלת המסילה בקטע שבין שפיים לתחנת אלוורוד-סבידור והקמת שני גשרים מעל הירקון, מעל שדרות-רוקח; השקעה בסך 115 מיליון ש"ח לחיבור מסילות לאורך ציר "נתיבי איילון" — זה כולל בעיקר השלמת תשתית לצורך הנחת מסילות והנחת מסילות כפולות, תחנות נוסעים וכו'. מדובר על קו פרברי תל-אביב — לוד — רמלה, חידוש מערכות, שיפור תחנות בלוד-רמלה; מדובר על רכבת פרברית לוד — רמלה, בהשקעה של 120 מיליון ש"ח.

אישרנו רכישת 10 מערכי קרונעים בהיקף של 100 מיליון ש"ח. העבודה של הזמנת הקרונעים האלה בעיצומה, נקבל אותם במהלך השנה הזאת. מדובר על שיפורים ב-54 קרונות נוסעים בהיקף של 10 מיליון ש"ח; מדובר על שיפורים בתחנת קו נהרייה — תל-אביב בהיקף של 15 מיליון ש"ח; מדובר על שיפורים כשירותי הובלת מטענים בהיקף של כ-63 מיליון ש"ח; על שיקום המסילה בקטע נען — קריית-גת בהשקעה של 42 מיליון ש"ח; על החלפת מסילות — עוד 21 מיליון ש"ח; שיפורים בכביחות — 11 מיליון ש"ח; שירותי אחזקה — עוד מעל 6 מיליוני ש"ח. סך הכול אישרנו השקעות בהיקף של כ-770 מיליון ש"ח, כל העבודות האלה, אדוני היושב-ראש, נמצאות בביצוע.

הממשלה החליטה בדיון על התקציב כדלקמן: היא החליטה להטיל על רשות הנמלים והרכבות תשלום של 350 מיליון ש"ח, במחייב תקציב 1991, לאזור המדינה. הממשלה החליטה עוד, שהרשות תקפיא פרויקטים בתחום הרכבת בהיקף של 350 מיליון ש"ח. הכספים ישמשו לתשתית כבישים, תשתית תעשייתית, חיריות, פיתוח מפעלי מים ואתרים לסילוק אשפה. ההצעה הזאת התקבלה ברוב קולות, בהתנגדותו כמובן.

בינתיים נכנסו לדיונים עם משרד האוצר, והגענו להסכמה, שהסכום שהרשות תעביר למשרד האוצר — 350 מיליון ש"ח, יהיו תמורת נכסים שנקבל מאוצר המדינה, כך שזאת לא תהיה העברה חד-צדדית; בנכסים האלה נוכל לעשות

התנועה, לאטיות התנועה, לתאונות הדרכים, לשרפת דלק, לצפיפות המכוניות הפרטיות, להשקעות עתק בכבישים, במחלפים, אין אלטרנטיבה לפתרון בעיות התחבורה במרכז הצפון, האוכלוסייתי, הגדול ביותר של ישראל אלא לעבור למערכת הסעה המונית בשיטה רכבתית.

על כך אני מבקש תשובה ישירה יותר.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לכולם. כבוד השר, בבקשה.

שר התחבורה מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, אני מצטער, אבל אני מצפה שכאשר משיבים אזי גם מקשיבים.

היו"ר ג' גדות:

כבוד השר, לא רציתי להעיר את ההערה לפני שהתחלת. חבר הכנסת וירשובסקי התנצל.

שר התחבורה מ' קצב:

דברי אינם מכוונים להיעדרותו של חבר הכנסת וירשובסקי. בהחלט מקובל עלי שהוא לא יכול היה להיות נוכח. על זה אני לא מתרעם. אני מתרעם על כך שהוא לא הקשיב לחשובה שלי.

היו"ר ג' גדות:

מי לא הקשיב?

שר התחבורה מ' קצב:

שלושת חברי הכנסת ששאלו את השאלות הנוספות, הם פשוט לא הקשיבו לדברי התשובה.

גד יעקבי (העבודה):

הקשבתי קשב רב.

אלי דיין (העבודה):

הקשבנו קשב רב.

שר התחבורה מ' קצב:

רבותי, אם חשבתם כך להתחיל את מערכת הבחירות שלכם — טעות בידכם, לא זו הדרך. לא זו הדרך.

היו"ר ג' גדות:

כבוד השר, בואו נחזור כולנו לחלם השאלות. אנא, אני רוצה להעיר שבמסגרת השאלות אין קריאות ביניים. בבקשה.

שר התחבורה מ' קצב:

אני חוזר ואומר, אדוני היושב-ראש, כל הפרויקטים שמניתי, הפרויקטים האלה מצויים בביצוע. אתם רוצים להציע לי שלא לבצע את הפרויקטים האלה? — העבודות בביצוע. אנחנו משקיעים סכום עתק, חסר חקרים בתולדות מדינת ישראל, של 770 מיליון ש"ח, בתוך שנתיים, לאורך הקו שמנהרייה עד דימונה, לפיתוח רשת מסילות ברזל. מדובר ב-770 מיליון ש"ח, ומניתי את הפרויקטים בפירוט רב. זה לא עומד בסתירה להחלטת הממשלה, ואתם צריכים דווקא לעודד את ביצוע הפרויקטים.

חבר הכנסת גד יעקבי, למה אתה מצפה? אתה מצפה שאשיב על שאלתך, שאני חדל לבצע את הפרויקטים האלה, כדי שזה יהיה תואם במאה אחוז עם מה שהממשלה החליטה?

אני רוצה לומר לחבר הכנסת וירשובסקי, שהתחנות לאורך "נתיבי איילון" חוקמנה, הגם שנצטרך לצמצם את הסטנדרטים, ללא שום קשר עם החלטת הממשלה ליטול 350 מיליון שקל.

היו"ר ג' גדות:

תודה. חבר הכנסת גולדמן.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

הוא מבקש לוותר לגד יעקבי.

היו"ר ג' גדות:

אתה מבקש לוותר?

מיכה גולדמן (העבודה):

השאלה אם אני יכול לדבר אחרי גד יעקבי.

היו"ר ג' גדות:

הוא השלישי כרשימה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אם כן, אני מוותר.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה, חבר הכנסת גד יעקבי. חבר הכנסת גד יעקבי, אני מציע שתתנהג יפה אל מיכה גולדמן בעניינים אחרים.

גד יעקבי (העבודה):

אני בטוח. קודם כול, אני רוצה להודות למיכה גולדמן על כך שהוא ויתר לשר התחבורה לשעבר לשאול בנושא הזה.

שר התחבורה מ' קצב:

מה זה, ממשלת צללים פה?

גד יעקבי (העבודה):

אנחנו אף פעם לא בעד ממשלת צללים, אנחנו חושבים שהממשלה הנוכחית היא ממשלת צללים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת יעקבי, לעניין בבקשה.

גד יעקבי (העבודה):

אני השבתי על קריאת-ביניים ידידותית של השר קצב, ידידי מנוער.

היו"ר ג' גדות:

ואני, על-פי התקנון, חייב להעיר את ההערה. בבקשה.

גד יעקבי (העבודה):

קודם כול, שמחתי שהשר קצב, שר התחבורה, מייחס חשיבות לפיתוח התחבורה הציבורית ולפיתוח מערכת הרכבות, גם אם הדבר הזה סותר במידה מסוימת, לצערי, את מדיניות הממשלה, שהקטינה את הסובסידיות לתחבורה הציבורית, תחבורה ציבורית שמשרתת בעיקר את בעלי ההכנסות הנמוכות, את הצעירים, את החיילים וכיוצא בזה; היא ראויה לעדיפות ברורה גם משום שיש בה חיסכון בדלק, גם משום שהיא חסכנית יותר בתאונות דרכים ובשימוש בתשתיות בכבישים.

מערכת הרכבות היא המערכת היעילה ביותר מבחינת המשק הלאומי; לעתים לא מבחינת האזרח, אבל מבחינת המשק הלאומי. אני לא הכנתי את דברי השר קצב כאשר הוא אמר: אני אפעל לפי תוכניותי ולפי עמדותי גם אם הן סותרות את החלטות הממשלה. אני אינני יודע כיצד שר יכול לפעול בניגוד להחלטות הממשלה גם אם הוא חולק עליהן. מה עוד שבמקרה זה ברור לי לחלוטין שפיתוח מערכת הרכבות ההמונית, מה שאתם קוראים פרברית, מערכת ההסעה ההמונית באזור תל-אביב, במסגרת רכבתית, אינו מתקדם ואינו עומד להתבצע בדרך הנאותה, והרי זו האלטרנטיבה היחידה לפקקי

אנחנו נקים את התחנות. הרכבת תעצור בכל התחנות האלה. זה יהיה פחות מפואר ממה שתכננו, כיוון שהתברר שאומדני העלות הרכה יותר גבוהים ממה שתכננו. ללא שום קשר החלטנו פשוט שזה יהיה פחות מפואר, אבל התחנות האלה תוקמנה. אנחנו נקים תחנה מול הקריה, נקים תחנה במקוה-ישראל, בקצה הדרומי של נחל-איילון, ויבנו תחנות באזור האוניברסיטה בצפון, מול רחוב יצחק שדה, וליד דרך-ההגנה, מול תחנת האוטובוסים החדשה. ככל המקומות האלה בהחלט תוקמנה תחנות.

מיכאל חריש (העבודה):

אם אפשר — תחנות אמפיביות.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת חריש, אסור לקרוא קריאות ביניים בשלב זה של הדיון.

מיכאל חריש (העבודה):

חשבתי שכדאי לעשות תחנות אמפיביות.

שר התחבורה מ' קצב:

יש חברי כנסת אחדים שמפיצים שמועה כלשהי, שהיא פשוט משוללת כל יסוד. אין שום הקפאת תקציבים ופרויקטים לסלילת כבישים. ההיפך מכך. תקציבי הממשלה לסלילת הכבישים לשנת התקציב הנוכחית, 1992, גדלו באופן ניכר. תקציב משרד התחבורה לתשתית הכבישים גדל פי-שישה לעומת זה שלפני שלוש שנים. תקציב מע"צ לסלילת כבישים גדל פי-שלושה. השנה יקצה משרד התחבורה לפיתוח רשת כבישים 270 מיליון ש"ח. אני לא יודע מניין שאב חבר הכנסת אלי דיין את האינפורמציה המוטעית, שיש כאילו כוונה להקפיא פרויקטים בתחום סלילת הכבישים. לא רובים ולא יער.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

בתקציב המדינה.

שר התחבורה מ' קצב:

חבר הכנסת אורון, אינך יודע מה אתה סח. תכין שיעורי בית. לך לוועדת הכספים ותכין שיעורי בית. אין שום הקפאת פרויקטים. אתה מציא. אין שום הקפאת פרויקטים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

בתוך 10 דקות תראה.

שר התחבורה מ' קצב:

סלילות הכבישים מתבצעות במלואן. אדוני היושב-ראש, אני חוזר ואומר: אין שום הקפאת פרויקטים בתחום סלילת כבישים, לא במשרד התחבורה ולא במשרד הבינוי והשיכון.

היו"ר ג' גדות:

תודה.

שר התחבורה מ' קצב:

לשאלתה של חבר הכנסת גד יעקבי — — —

חיים רמון (העבודה):

אין הקפאה, נכון, אתה צודק, יש סלילה של כבישים ביהודה ובשומרון.

היו"ר ג' גדות:

כבוד השר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך שגם אתה מוגבל בזמן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא היתה בוועדת כספים שום העברת כספים.

חיים רמון (העבודה):

היתה העברה מסעיף לסעיף. אין הקפאה. סוללים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, בוקר טוב.

חיים רמון (העבודה):

אתה כבר אמרת לי בוקר טוב, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

אז אולי תעבור לכיסא אחר ואומר לך שוב בוקר טוב. אנא.

בבקשה.

שר התחבורה מ' קצב:

לשאלתה הנוספת של חבר הכנסת גד יעקבי, לעניין התחבורה הציבורית. אני לא זוכר תקופה שהיה גידול כזה במספר המשתמשים בתחבורה הציבורית על שלושת הכלים, הן האוטובוסים, הן ברכבות והן במוניות. בשנים האחרונות, ובמיוחד בשנה האחרונה, יש גידול משמעותי בגלל שיפורים ברמת השירות בנסיעה בתחבורה הציבורית — ברכבת, יש גידול בשימוש באוטובוסים ויש גידול בשימוש במוניות.

הוספנו בקדנציה הזאת אוטובוסים חרישים, נוחים, ממוזגים אוויר. התחבורה הציבורית הפכה, לפי דעתי, נוחה יותר, מהירה יותר, בטיחותית יותר ואפילו זולה יותר. כל המוצרים עלו בקדנציה הזאת, בחמש השנים האחרונות. אנחנו הוזלנו באופן ריאלי את מחירי הנסיעה באוטובוסים, בתחבורה הציבורית, בקווים הראשיים, מתל-אביב לחיפה, מתל-אביב לבאר-שבע, מתל-אביב לאשדוד ומתל-אביב לירושלים. הקווים האלה הוזלו באופן ריאלי, לא יחסי; ריאלית הם הוזלו. הקווים האלה נעשו זולים יותר בהשוואה למה שהיה, אפילו נומינלית, לפני שנה ושנתיים. זה מתוך כוונה, בהחלט, לעודד את הנסיעה בתחבורה הציבורית. אני לא מכיר, בהחלט, עוד כמה מוצרים שאפשר לדבר לגביהם על הוזלה ריאלית בשנים האחרונות, נוכח המצב הכלכלי. מאחורי זה עומדת בהחלט תפיסה שרוצים לעודד את הציבור לוותר על הנסיעה ברכב הפרטי ולהעדיף את השימוש בתחבורה הציבורית. אוטובוס אחד שנוסע בכבישי הארץ שקול ל-30 כלי רכב פרטיים. אם אזרחי ישראל יעדיפו לנסוע באוטובוס, יהיו 30 כלי רכב פחות על הכבישים, וזה עומס מופחת.

אף-על-פי-כן, אדוני היושב-ראש, לא היתה שום הקפאת פרויקטים, גם בתחום הרכבת, גם בנושא הכבישים. אנחנו ממשיכים להשקיע. בהחלט.

אלי דיין (העבודה):

סובסידיה.

שר התחבורה מ' קצב:

רבנות, מחירי הנסיעה — — —

היו"ר ג' גדות:

לא, כבוד השר, לא.

שר התחבורה מ' קצב:

משנשאלתי, אני מבקש להשיב. תסלח לי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

לא, אני מצטער, לא.

שר התחבורה מ' קצב:

השאלה נזרקה, והציבור זכאי לדעת את התשובה.

היו"ר ג' גדות:

כבוד השר, אני מצטער.

שר התחבורה מ' קצב:

אדוני, אני עומד על זכותי להשיב לחבר הכנסת ד"ן.

היו"ר ג' גדות:

אתה עומד פעמיים, פעם אחת משום שאתה עומד, ופעם שנייה, אתה עומד על דעתך.

שר התחבורה מ' קצב:

אני מבקש להשיב במשפט אחד לחבר הכנסת אלי ד"ן.

היו"ר ג' גדות:

אני רוצה קודם שתקשיב לי, למשפט אחד שלי.

נהוג על־פי התקנון, שנתונות לך שתי דקות להשיב על כל השאלות. האמן לי שאתה משיב כבר הרבה יותר מכך. כל מה שאני מבקש ממך, אם אתה רוצה משפט סיכום תקבל אותו. אבל אני מבקש לסיים בזה את תשובתך.

שר התחבורה מ' קצב:

בסדר.

חבר הכנסת אלי ד"ן, מחירי התחבורה הציבורית עלו בשנתיים האחרונות כסך הכול, נדמה לי, פעמיים או שלוש, ולא יותר מכך, אף שהיתה העלאה ניכרת במדד יוקר המחיה, והם לא הדביקו את קצב עליית המחירים — הכול מתוך אותה מדיניות: לעודד את הציבור להעדיף את השימוש בתחבורה הציבורית.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לכבוד השר. סגן שר האוצר ישיב על שאלתא בעל־פה מס' 591, מאת חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. הנושא שלך הוא: תמיכה כספית במשק ההסתדרות.

אלי ד"ן (העבודה):

לא צריך בכלל להרשות שאלות בנושאים כאלה —

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב־ראש — — —

היו"ר ג' גדות:

לא, אני לא נתתי רשות לשאלתא לא לך ולא לך. אני לא נתן גם שאלות לסדר בשלב זה, כי כל שאלה לסדר היא שאלה לא־יסדר. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב־ראש, אני רוצה רק להסב את תשומת לבך לכך, שהנהוג לגבי רישום שאלות נוספות הוא רק מאותו — — —

היו"ר ג' גדות:

אתה שואל לגבי שאלות נוספות?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני שואל אותך, בבקשה, מה הנהוג לרישום של שאלות נוספות? המזכיר לא רשם — — —

היו"ר ג' גדות:

מי לא רשם?

עמנואל זיסמן (העבודה):

ראיתי שסגן מזכיר הכנסת לא רשם לפי הנהוג.

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

באמת, בואו נכבד את עצמנו — — —

אלי ד"ן (העבודה):

למה בכלל מאשרים שאלות כאלה? הוא מסית ומדיח.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אנא שב, זה ייקח שתיים־שלוש דקות.

חבר הכנסת זיסמן, אני דווקא שמח שהעלית את השאלה הזאת, ואני אשיב לך באריכות, כי השאלה חשובה.

השאלות אינן מצויות בתקנון. הדבר היחיד שאפשר לעשות הוא ללכת לפי הנהוג הקיים, ולהקיש מעט גם מתוך שאלות והצעות לסדר־היום.

מה קורה בפועל? חבר הכנסת אליאב, אנא, אני מבקש, זה חשוב לי, ושים לב באיזו עדינות אני מטפל בנושא. אני עושה זאת משום שלפני שבוע התעוררה פה שערורייה גדולה, דווקא כשישכ פה סגן יושב־ראש הכנסת אחר. אני הגבתי לעיתונות את אשר הגבתי, ואני חושב שהוא סגן יושב־ראש הכנסת מצוין. אני מטפל בעניין, כדי שנוכל להבא לדעת מה הנהוג המדויק.

אליהו בן־מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

הרי אני עוד לא אמרתי דבר, אתה כבר מתחיל לשאול שאלות?

עם הכבוד, מי שרושם הוא מזכיר הכנסת. הרשות הנתונה היא ליושב־הראש לקבוע גם לא לפי סדר הרמת הידיים. שהרי מה קורה? למשל, בשאלתא הראשונה, של חברת הכנסת שושנה ארכלי־אלמוזלינו, אילו הצביעו שני אנשים מסיעות אחרות, גם אם הם לא היו ראשונים, אני מודיע לך שהייתי נותן להם את רשות הדיבור, כדי לגוון את הנושא. אבל קרה מה שקרה, ושני היחידים שהרימו את ידם כדי להצטרף בשאלות נוספות היו שניים מחברי סיעתה של חברת הכנסת ארכלי־אלמוזלינו, ולא היו אחרים. לכן נתתי לכל השלושה מסיעת העבודה את רשות הדיבור.

לאחר מכן, היה מקרה נוסף, ששניים מסיעות אחרות, חבר הכנסת צוקר וחבר הכנסת זאבי, הצביעו לאחר שאנשים מחברי סיעת העבודה ביקשו לדבר, אבל הם קיבלו את רשות הדיבור, שוב — כדי לגוון את העניין.

ודאי שאין הדבר אמור לגבי מי מצביע ראשון ומי מצביע אחרון, אלא מי מצביע ראשון ואחרון בעיקר מאותה סיעה.

אני רוצה כבר להפנות את תשומת לבך לכך, שהנה במקרה הנוכחי רשם והניח לפני סגן מזכיר הכנסת שמות של שני אנשים — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

זו היתה ההערה שלי, אדוני היושב־ראש, אני לא אמרתי שום דבר נגד סגן מזכיר הכנסת, ולא נגדך. אבל, בשבוע שעבר אמר יושב־ראש הכנסת מר שילנסקי, שלא מרימים יד ולא רשמים אלא אחרי שמושמעת השאלתא בעל־פה. והנה כאן רשמים עוד לפני שהוא התחיל לדבר, וזו ההערה שלי.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אבל מרימים ידיים, מה הוא יעשה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

וחבר כנסת ממושמע כמוני, שנוהג לפי ההוראה של יושב־ראש הכנסת, לא מקבל את רשות השאלה הנוספת.

אלי ד"ן (העבודה):

אם תמשיך כך, בסוף תישאר בלי שאלות.

שושנה ארבל-אלמחלינו (העבודה):
כתוב: הציבור.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כתוב: הציבור.

מיכאל איתן (הליכוד):
אני לא יודע מה כתוב, אני יודע מה שאלתי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אתה צריך ללכת בדיוק בהתאם למה שכתוב.

אלי דיין (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):
ידידי חברי הכנסת, אני יודע מה אני שואל. אתם אומרים
מה כתוב, אתם צודקים.

היו"ר ג' גדות:
חברי הכנסת, אני מתחיל להעריך את חבר הכנסת
בן-מנחם על הידענות שלו.
חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה צמוד אל הטקסט.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו"ר ג' גדות:
סליחה, חבר הכנסת בן-מנחם, זה לא מכובד. חבר הכנסת
מיכאל איתן, הסכת ושמע. אני מבקש ממך להקשיב, אני מדבר
עכשיו.

מיכאל איתן (הליכוד):
כן, אני רק רוצה — — —

היו"ר ג' גדות:
אני מבקש ממך, אני מדבר עכשיו. אני מבין שהיתה טעות
במעבר בין הטקסט שלך לטקסט של מזכירות הכנסת. אני
מרשה לך לקרוא במדויק את מה שכתבת, אבל לא להוסיף ולא
להוריד כלום.

מיכאל איתן (הליכוד):
לא, אני לא מוסיף כלום, אני רק רוצה להסביר.

היו"ר ג' גדות:
לא, לא להסביר, רק לקרוא.

מיכאל איתן (הליכוד):
כן, אז אני חוזר על השאלה, בסדר?

היו"ר ג' גדות:
כן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):
3. מה הוא אומדן הסיוע הממשלתי בענפי הבנייה
והשיכון, בתעשייה ובענפים אחרים במגזר הקיבוצי?

4. מה הם הסכומים שקיבלה קופת-חולים הכללית
במשרדן ובעקיפין מהממשלה בחמש השנים האחרונות?

5. מה הוא שיעור הסיוע הממשלתי בהלוואות ובמענקים
שקיבל כלל הסקטור ההסתדרותי, לרבות קופת-חולים, מפעלי
חברת העובדים והתנועה הקיבוצית בחמש השנים האחרונות?

היו"ר ג' גדות:
תודה רבה. כבוד סגן שר האוצר, תשובתך בבקשה.
לא ביקשתי התייחסות של איש. בבקשה, אדוני.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
תגיד כבר מי שואל ונוכל ללכת — — —

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אתה ביקשת ממני תשובה? אז
תעזור לי בהשתתף חברי.

עמנואל זיסמן (העבודה):
אני מציע לבטל את זה עכשיו, ובמקום לדבר להרים יד.

היו"ר ג' גדות:
אילו נהגנו לפי ההצעות הרגילות לסדר-היום, הרי ממילא
לא היה אפשר להרים יד אלא רק לאחר ששמענו את תשובת
השר. במקרה הזה אין נוהל מחייב. טוב היה הדבר שאנשים
באמת היו מרימים את ידם לאחר — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):
אדוני היושב-ראש, יושב-ראש הכנסת — — —

היו"ר ג' גדות:
תן לי לסיים. טוב היה אילו באמת הרמנו יד לאחר תום
דבריו של השר. מאחר שאין נוהל מחייב, ואנשים מרימים את
היד, אני משתדל לעשות צדק כמיטב יכולתי. האמן לי, שמעתי
את דברייך, אנסה גם לעשות עמך צדק, לא בפעם הזאת. נמתין
לבאות.

רשות השאילתא לחבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חיים רמון (העבודה):
מה יש לך, חבר הכנסת אורון? מאז הפכת למפלגה גדולה,
אתה לא — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):
יש לי הצעה — — —

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת
בן-מנחם, אני מציע שנתקדם. אחרי השאילתא הזאת אפשר
לך שאלה, בסדר?

אליהו בן-מנחם (העבודה):
יש לי הצעה לסדר.

היו"ר ג' גדות:
הצעות לסדר בימים טרופים אלה הופכות להיות הצעות
לא-יסדר. בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן.

591. תמיכה כספית במשק ההסתדרותי

מיכאל איתן (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחרונה פורסמו
ידיעות בדבר היקף הסיוע הממשלתי הישיר והעקיף למשק
ההסתדרותי.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא שיעור התמיכה השנתי הגלום בהסדר המיוחד
שנעשה עם קרנות הפנסיה ההסתדרותיות?

2. מה הוא שיעור התמיכה השנתי הישיר לתנועה
הקיבוצית ולמוסדותיה במסגרת הסדר הקיבוצים?

3. מה הוא אומדן הסיוע הממשלתי בענפי הבנייה
והשיכון, בתעשייה ובענפים אחרים במגזר הקיבוצי?

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנני מתכבד להשיב על שאלתא בעל-פה מס' 591, של חבר הכנסת מיכאל איתן.

1. קרנות הפנסיה של ההסתדרות מקבלות ממשרד האוצר ריבית של כ-5.6% לשנה על פיקדונותיהן באוצר, שהם בהיקף של כ-2.5 מיליארדי שקל. הריבית הניתנת על איגרות חוב דומה בתנאי השוק, שהם כ-3.5% לשנה.

חגי מירום (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

לא, לא, חבר הכנסת מירום, זה לא ילך.

מיכאל איתן (הליכוד):

שהציבור ידע.

היו"ר ג' גדות:

אדוני סגן השר, מותר לך לשבת.

חגי מירום (העבודה):

מה עשו בשטחים השנה?

אלי דיין (העבודה):

— — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, קודם אני הצעתי הצעה ולא קיבלת. הגיע הזמן שלא היושב-ראש יקבע לגבי השאלות. הוא עושה את זה עכשיו פוליטית, בגלל הבחירות. צריך שכל מזכירות הכנסת תקבע, ולא היושב-ראש. כל השאלות הן פוליטיות.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת בן-מנחם, סיימת?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

כן.

היו"ר ג' גדות:

אז עכשיו אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. בבקשה, אדוני סגן השר.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת בן-מנחם, אמרת לי שסיימת.

סגן שר האוצר י' עזרן:

תודה, אדוני היושב-ראש.

2. א. מענקים למחיקת חובות — כ-285 מיליוני שקלים בתקציב 1992; ב. פיקדונות למתן הלוואות — כ-1,868 מיליוני שקלים בתקציב 1992.

מיכאל איתן (הליכוד):

1,860?

סגן שר האוצר י' עזרן:

מיליארד ו-868 מיליון שקל.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

יש פה מספרים ממש מדהימים.

היו"ר ג' גדות:

אדוני סגן השר, אנא המתן. אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לחקנון.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
יש פה מספרים מדהימים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת יאיר לוי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת יאיר לוי, אתה רוצה לשים יד על עוד כסף?

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת יאיר לוי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

כל כך מהר הפעמים רצות?

היו"ר ג' גדות:

זה ילך עוד יותר מהר בפעם השלישית.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אבל אני ביקשתי שאלה נוספת.

היו"ר ג' גדות:

אדוני סגן השר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לעובדות הכאות: ראשית, יש לך זמן קצוב להשיב, ואני עומד על כך שלא תשיב על קריאות ביניים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

תודה, אני מעריך את זה מאוד.

3. איסוף הנתונים הנדרשים בשאלה זו דורש זמן, ונוכל לענות עליה בתוך כמה ימים.

חגי מירום (העבודה):

גם איסוף הכסף.

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

סגן שר האוצר י' עזרן:

4. להערכתנו, ההסתדרות מקצה כ-28% מכספי המס האחיד, שהם כ-450 מיליון שקלים בשנה, לנושאים שאינם קשורים ישירות לנושאי בריאות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, חבר הכנסת מיכה גולדמן, אם מישוהו מכס חושב שזה מסייע לדמותה של הכנסת או לדמותו של כל אחד מכס, אתם טועים טעות גדולה. אני מדבר באחריות.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

תדייק.

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, זה לא מכובד.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אלה הנתונים.

בעלות הקיבוצים — קיבל ב-1988 1.4 מיליון דולר הלוואה ממקורות המדינה באחריות הבנקים: ב-1989 — 350,000 דולר ערכות מדינה: ב-1990 — עבור המפרק — 1.65 מיליון דולר, מזה 50% אחריות מדינה.

נוסף על כך, מקבלים מפעלי התנועה הקיבוצית וחברת העובדים סיוע על-פי חוק עידוד השקעות הון באמצעות מרכז ההשקעות, וניתן לקבל נתונים מדויקים בתחום הזה ממרכז ההשקעות שבמשרד התעשייה והמסחר, תודה.

יעקב שמאי (הליכוד):

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לסגן השר, רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל איתן, חבר הכנסת שמאי, לא בא בחשבון.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מי אחריו?

היו"ר ג' גדות:

אחריו ישאלו שניים: חבר הכנסת עמנואל זיסמן וחבר הכנסת יאיר לוי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המספרים המדהימים האלה מעוררים מחשבות נוגות בדבר האופן שבו אנחנו מכלכלים את מעשינו, ואני אומר: אנחנו, כולנו ביחד.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת איתן, אתה צריך להבין, שכאשר אני קורא, אתה צריך להפסיק לדבר לשנייה, כי אחרת לא יבינו אותך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר ג' גדות:

לא, לא, חבר הכנסת ויינשטיין, אני לא צריך את העזרה הזאת, אנא.

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, אני פונה אלייך, את גם ירידה אישית שלי, יהיה מכובד אם אני אוציא אותך החוצה? הרי אני רואה את הבעיה שבך, אנא, תקשיבי עד הסוף, אני מבקש ממך, תודה, חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אנא, אני באמת מבקש, הרי הוא יסיים את דבריו, הצעקות שלכם אינן מוסיפות שום טעם לדיון, והן מוסיפות הרבה חוסר טעם לכבודה של הכנסת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הכעס לא עלי, אלא על שילנסקי.

מיכאל איתן (הליכוד):

מיליארדים של שקלים הולכים — במקום לנושאים של רווחה, במקום לנושא השכונות, במקום לבנות עוד יישובים, לבצר את מדינת ישראל — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):

לא תסתמו את הפיות.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מדבר אתי, לא עם מישהו אחר, אתה גם מדבר אלי.

להערכתנו, ההסתדרות מקצה כ-28% מכספי המס האחיד, שהם כ-450 מיליון שקלים בשנה, לנושאים שאינם קשורים לנושאי בריאות.

קריאות מספלי המערך:

היו"ר ג' גדות:

אולי תקשיבו עד הסוף, למען השם.

סגן שר האוצר י' עזרן:

קופת-חולים הכללית קיבלה תמיכה ישירה מהממשלה בשנים האחרונות כדלהלן.

מיכה גולדמן (העבודה):

תגדיר את השנים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

מייד.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת גולדמן, מה זה נותן לך?

סגן שר האוצר י' עזרן:

מה קרה?

בשנת 1987 — 41.5 מיליון שקלים.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

בושה וחרפה.

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, אני קורא אותך לסדר

בפעם הראשונה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

על מה, על מה הבושה? אני לא מבין מה את רוצה ממני.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

בושה שקופת-חולים מקבלת — — —

היו"ר ג' גדות:

כבוד סגן השר, אל תתייחס לשאלות.

סגן שר האוצר י' עזרן:

ב-1988 — 37 מיליון שקלים.

חגי מירום (העבודה):

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

היו"ר ג' גדות:

אדוני סגן השר, אנא שב, חבל, אני מיצר על כבודך, אני רוצה הבטחה מכל באי הבית, מכל היושבים במליאה, חבר הכנסת מיכה גולדמן, אני עומד על כך שתכבדו את עצמכם, אני מבקש מכם, תנו לו לסיים את דבריו, הרי יש גם שאלות נוספות, הרי מישהו יקבל רשות לשאול שאלה נוספת, בכקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

תודה, בשנת 1988 — 37 מיליון שקל, ב-1989 — 40

מיליון שקל, ב-1990 — 117 מיליון שקל, בשנת 1991 — 30 מיליון שקל.

5. א. הסדר "כור" — "כלל" — שטר הון צמית בסך 1.039

מיליון שקל, וכן 100 מיליון דולר ערכות מדינה להלוואות; 2. מפעל "הבוניס" בחצור — 50% בעלות חברת העובדים, 50%

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אלי דיין, סיימת? אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

גאולה כהן (התחיה):

מה אתם קופצים? אתם באופן דמגוגי אומרים על ההתנחלויות והקליטה — — —

חגי מירום (העבודה):

אתה מסית ומדח. איפה אהבת ישראל אצלך?

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מירום, סיימת? אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

גאולה כהן (התחיה):

חבר הכנסת מיכאל איתן, תחזור על הדברים שלך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, סיימת? אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו, הבטחת לי.

יעקב שמאי (הליכוד):

מה מספר העובדים שפוטר מחברת העובדים?

גאולה כהן (התחיה):

— — —

מיכה גולדמן (העבודה):

הוא מציע לפטר את אלה שנשארו בחברת העובדים.

יעקב שמאי (הליכוד):

מה המספר של המפוטרים שם, בחברת העובדים?

מיכה גולדמן (העבודה):

אתה רוצה שיפטר גם את היתר.

יעקב שמאי (הליכוד):

פיטרו אלפים, אלפים.

אלי דיין (העבודה):

— — —

יעקב שמאי (הליכוד):

פיטרתם עובדים.

מיכה גולדמן (העבודה):

ומה אתה? אתה מביא לזה שיפטר את היתר.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מיכה גולדמן, אתם כנראה לא מבינים —

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

מה שנכון נכון — — —

היו"ר ג' גדות:

בוקר טוב לך, אני מודה לך. רק אותך הייתי צריך פה עכשיו. אתם לא מבינים איזה רושם זה עושה מחוץ לבניין.

מיכאל איתן (הליכוד):

מיליארדים של שקלים, במקום שילכו לנושאי רווחה, לקשישים, לשכונות, מיליארדים של שקלים שיכולים היו ללכת לכיתחון המדינה — — —

קריאות:

— — —

גאולה כהן (התחיה):

לאלמנות וליתומים, את זה שכתה.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מיכאל איתן, תפסיק בבקשה. רבותי, הרי זה עובר נגד האינטרסים שלך. אתם לא מבינים את זה? הרי אני אתן לו לסיים את דבריו.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת גאולה כהן, בבקשה ממך.

מיכאל איתן (הליכוד):

מיליארדים של שקלים — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת זיסמן, הרי אתה תשאל אחר-כך שאלה נוספת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — היא אומרת מה מחכה.

גאולה כהן (התחיה):

האמת מחכה לכם מאחורי השער — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

את מי את מפחידה?

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת גאולה כהן, סיימת? אני קורא אותך לסדר. בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

מיליארדים של שקלים שהיו יכולים לסייע במידה מסוימת לפתרון הבעיה של קו העוני, לאן הם הלכו? למשק הקיבוצי. האם יש משפחה אחת במשק הקיבוצי שהיא מתחת לקו העוני? האם אתם יכולים להצביע על כך שהסיוע של המיליארדים האלה הולך כאמת למסכנים, לחלשים בחברה שלנו? האם בחברה הקיבוצית, שלוקחת 200,000 שקל לכל משפחה, נמצא העוני האמיתי? האם שם נמצאים המסכנים?

המסכנים לא מעניינים אתכם. המספרים האלה מוכיחים שאתם לא רואים לעוני, לא לשכונות ולא לנוקמים. לא אלי דיין ולא בן-מנחם הפגינו כאשר לוקחים מהעוגה הלאומית ומחלקים אותה לעשירים — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת איתן, המתן בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חיים רמון (העבודה):

אבל, מי נתן את כל הכסף הזה? הרי הממשלה שלך נתנה אותו. מה אתה מתלונן? מה, גונבים את הכסף? הרי הממשלה נותנת. תפנה אל הממשלה שלך. 15 שנים אתם בשלטון, ואתה טוען נגדנו? על מה אתה מתלונן? אתה נותן. תפנה לממשלה שלך שלא תיתן. מה פשוט מזה?

ראובן ריבלין (הליכוד):

אתם עושים שירקעס — — —

חיים רמון (העבודה):

הממשלה שלך נותנת כסף לדברים לא טובים? אז למה אתה מצביע בעדה?

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, שמעתי שאתה אומר שאתה אודה את השיטה שלי. אז אני אמתין עד הסוף.

אלי דיין (העבודה):

יש מיליון עניים. לא יעזור לכם — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת דיין, אתה מוכן להזכיר לי כמה פעמים קראתי אותך לסדר?

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ספר ליושב-ראש הכנסת איך נראית שאילתא פוליטית מהסוג — — — הרי אי אפשר לגמור את זה, וכך תתנהל הכנסת עד סוף ימיה?

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, ראה מה עשיתם. אתם דאגתם לכך שחבר הכנסת מיכאל איתן יעמוד כאן דקות ארוכות מאוד.

חגי מירום (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מירום, כשאני מדבר, יש לנו סיכום בעניין זה, לא רק על-פי התקנון, אז אנא ממך. ואני רוצה לכם ורומז לכם. ואומר לכם שאני אאפשר לחבר הכנסת איתן לסיים את דבריו. הוא כבר התחיל לסכם את דבריו, ושוב הפרעתם לו.

חיים רמון (העבודה):

ביקשתי שיסביר למה ממשלת ישראל, שהוא תומך בה, נותנת את הכסף הזה שעליו דיבר. אני פשוט לא מבין. אלא מה? אתם נהנים מן המצב הזה. אתם מתנערים מאחריות — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, כמה דקות אתה רוצה שאתן לו?

חיים רמון (העבודה):

לא אכפת לי, ובלבד שיוכל להסביר.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון, אני רואה שהשיטה שלי לא עובדת אתך. אני קורא אותך לסדר תוך כדי כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, אתה בחור ישר והגון. למה אתה צועק עלי כאן? בוועידה שלכם אתה אמרת לישראל קיסר אותם

דברים שאני אומר כאן היום. אתה אמרת לישראל קיסר ולמפלגת העבודה: תפסיקו לקחת 450 מיליון שקל מדי שנה "כאילו לבריאות", כשאתם מוציאים אותם על רכישת שחקני כדורסל מחוץ-לארץ. 450 מיליון שקל שאתם לוקחים אותם בשביל בריאות כביכול, וזה סכום אדיר, אבל מוציאים אותו כדי לשמן את המנגנון של קיסר. אתה, חבר הכנסת רמון, אמרת את הדברים האלה. אז מה אתה צועק עכשיו?

חיים רמון (העבודה):

כי אתה לא עושה חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, זאת האמת. הנה המספרים: 450 מיליון שקל בשנה שאתם גובים, כאילו לבריאות, ומוציאים את זה למטרות אחרות. אתם לא אומרים את האמת לעם.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מיכאל איתן, תודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים במשפט אחרון. אני רוצה לדעת, מה מתכוון משרד האוצר לעשות על-מנת להביא לידעת הציבור את כל הנתונים הללו, כדי שהציבור יוכל לשפוט ביום הבחירות מה הוא מעדיף: בזבוז של מאות מיליונים ומיליארדים של שקלים למערכות סקטוריות, או ניסיון לתקן את המשק במקומות ייצור יצרניים, לדאוג לביטחון המדינה, לבנות יישובים ולתת ליישובים תנופה על-מנת שנוכל להחזיק בארצנו, גם יישובים ביטחוניים וגם יישובים התורמים לרווחת חיים ולשיקום שכונות ואוכלוסיות שבמצוקה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה. שתי שאלות נוספות. אני מצטער, חבר הכנסת שחל. שאלה נוספת לחבר הכנסת זיסמן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני הצבעתי, ואמרת לי שבסוף תרשה לי.

היו"ר ג' גדות:

אמרת. חבר הכנסת זיסמן, אני מצטער, אבל אין לי ברירה, מחשש שזה יגלוש הלאה והלאה יש לך דקה אחת. נצל אותה בחבונה, אל תגלוש. בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, סגן השר פירט את הסכומים שניתנו לקופת-חולים, והתברר שמשנה לשנה הסכום קטן יותר. ב-1991 — רק 30 מיליון שקל, לעומת השנה הקודמת, שבה ניתנו למעלה מ-100 מיליון, כאשר קופת-חולים מגדילה ומרחיבה את שירותיה ואת פעילותה למען חבריה, והם 85%, ובכללם הפציינט יעקב שמאי — —

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — שהוא דו-פרצופי, צבוע: תוקף את קופת-חולים, אבל נהנה מהשירותים שלה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת זיסמן, אנא ממך.

עמואל זיסמן (העבודה):

ואני שואל את כבוד שר האוצר: מדוע, כאשר קופת-חולים מרחיבה את השירותים ואת הטיפול שלה, ומספר החברים שלה גדל ככל שהיא קולטת עוד עולים חדשים, גם חיילים משוחררים וגם נזקקים שלא מקבלים טיפול בקופת-החולים האחרות, מדוע ממשלת ישראל פוגעת בכריאותם ואיננה מאפשרת לקופת-חולים למלא את התפקיד שהיא צריכה למלא כדי להעלות את רמת הכריאות ואת השירות לחברי קופת-חולים?

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך חבר הכנסת זיסמן. שאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר לוי, בבקשה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שאני אהיה המרגיע האומני, כולם יירגעו וישמעו את הרברים בנחת.

אדוני היושב-ראש, סגן השר, כשעלה הנושא של הקיבוצים בוועדת הכספים בתל-אביב, ביקשתי מחברי מהימין, שנבקש מחברי מהשמאל לפרוס את הנושא של המתן בסתר לקיבוצים, המיליארדים הגדולים שדיברנו עליהם. ניתן את זה כל שנה ולא פעם אחת, ונשכח מזה.

כל הכבוד לחבר הכנסת איתן, שנוכר בעצם, שיש פה מיליארדים שאף אחד לא מדבר עליהם.

לא אעסוק בזה. אעסוק בדבר אחר. מה שמעתי מספסלי האופוזיציה? מיליון עניים. מה אני שומע מהקואליציה? העשרתם את המגזר הקיבוצי. ומה אני אומר, אדוני היושב-ראש? אתם רודפים אותנו — אותנו, הדתיים, כי אנחנו מקבלים קמפוז, קצת כסף לעולם הישיבות, למקוואות ולבתי-כנסת. כולכם ביחד, ימין ושמאל וזעקים בלהט גדול: למה בעצם הם מקבלים את זה?

היו"ר ג' גדות:

ושאלתך היא?

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

שאלתי לסגן השר, שהוא בן מפלגתי: ידידי ורעי אדוני סגן השר, זעק בבקשה, לא פה, באוצר, ותאמר: למה אתם נותנים לכולם, ורק מהדתיים אתם מונעים?

היו"ר ג' גדות:

תודה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני סגן השר, תאמר את זה בצורה מפורשת, אל תחשוש, לא צריך לחשוש, מפני שאם עמיתי וחברי מהשמאל אומרים הב, הב, הב, והימין גם כן לא מסתפק — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לוי, אני מנתק את המיקרופון. אני מבקש לנתק את המיקרופון. חבר הכנסת לוי, א, אתה צריך להקשיב למה שמדברים אליך; ב, אתה צריך להבין שהשאלה הנוספת צריכה לגעת רק בנושא ולא בשום עניין אחר. בבקשה, כבוד סגן השר.

חבר כנסת בן-מנחם, אחרי השאלתא תוכל לשאול את השאלה. אני מקיים הבטחות.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אם מותר לי, אדוני היושב-ראש, לומר הערה אישית.

היו"ר ג' גדות:

אתה בטוח שהיא תתרום לעניין?

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני חושב שכן.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

הבוקר לא הבנתי את החלטתו של כבוד יושב-ראש הכנסת הנכבד, מר דב שילנסקי, שנצא לפגרה ב־17 במרס. עכשיו לפחות אני מצדיק אותו וחותר על החלטה זו בשתי ידיים. כי אם לא כן נהפוך את המקום הזה לזירת התגוששות, וכנראה עוד הרבה מיליארדים ייצוצו.

לשאלתו של חבר הכנסת מיכאל איתן, אין מתפקידנו כאוצר, וסבורני שגם לא מתפקידם של משרדי ממשלה אחרים, להביא לידיעת הציבור את המספרים האלה. מה גם, שעשית את זה, לפי דעתי, ואני אומר את זה בהבנה, ברוח טובה, בצורה המקסימליסטית ביותר. לא אוכל להתחרות אתך בתחום זה.

במה שנוגע לקופת-חולים, קופת-חולים משתפת פעולה ועובדת יד ביד עם האוצר לצורך התייעלות. יש דברים שמומש ויש תחומים שלא עמדו בהם. לכן אין זה פלא שההקצבות הממשלתיות עולות ויורדות. אם אתה רוצה את הפרטים, אני מוכן לתת. אני לא מביע כאן דעה, חלילה, לא נגד ולא בעד. יותר נכון, אני אישית בעד קופת-חולים. קופת-חולים היתה צריכה לממש נכסים וליעיל את השירות. לפעמים עומדים בזה ולפעמים לא. זאת תשובתי בעניין הגרף העולה ויורד. אני מקווה שהתנודות האלה יימחקו, מפני שקופת-חולים יכולה בהחלט להיות יעילה ותחרותית. אני משוכנע שייגיעו למצב כזה. כך, בכל אופן, הבטיח המנכ"ל נחום פסה, שאני מעריך מאוד את עבודתו. הם יגיעו למצב שלא יהיו זקוקים כלל להקצבות.

גאולה כהן (התחייה):

מה המספרים?

סגן שר האוצר י' עזרן:

נתתי את כל המספרים, אני לא יכול לחזור עליהם כעת.

במה שנוגע לחבר הכנסת יאיר לוי, זעזעת אותי עד עמקי נפשי, ואכן אני באמת מוכן ומזומן למלא את השליחות בבחינת חזקה על שליח שעושה שליחותו, ואביא את דבריהם של המוסדות המקופחים לכל אורך הדרך. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

תודה. חבר הכנסת בן-מנחם, איזו הצעה ביקשת? מהמקום, לא מהמיקרופון.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת זיסמן — — —

היו"ר ג' גדות:

אין לך רשות דיבור. חבר הכנסת בן-מנחם, מה רצית לומר?

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא קרא לי דיר-פרופי.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שמאי, הרי לא יעלה על הדעת שאני אקרא אותך לסדר.

592. העברות כספיות של מלכ"ר
לפעילות פוליטית

יעקב שמאי (הליכוד):

קרא אותי לסדר, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ג' גדות:

כמה פעמים אתה מבקש?

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא קרא לי דרפרצופי.

הי"ר ג' גדות:

כמה פעמים אתה מבקש קריאה לסדר עד שחשב?

יעקב שמאי (הליכוד):

לא אשב.

הי"ר ג' גדות:

פעם אחת, פעם שנייה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני אשב, אבל הוא העליב אותי אישית.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שמאי, עכשיו תשב בשקט. חבר הכנסת
בן-מנחם, בבקשה. מה שאלתך?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יש לי הצעה.

הי"ר ג' גדות:

הצעות לסדר? אין, שאלה, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מה שקורה היום בכנסת הוא, שהיושב-ראש הוא המחליט
הבלעדי בשאלה, מה יהיו השאלות. בגלל המתחים שנוצרו

הי"ר ג' גדות:

מה השאלה שלך?

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני מעריך שזה יהיה המצב כל שבוע. מדוע לא תאשר
נשיאות הכנסת את השאלות? אני בטוח שלו היה חבר כנסת
מגיש שאלות על העברות כספים — — —

הי"ר ג' גדות:

תודה. עד כאן, שב. התשובה היא, כי התקנון מחייב את
יושב-ראש הכנסת לקבוע. תודה.לשאלתך, חבר הכנסת שמאי, היו דברים מעולם בכנסת
הזאת. עם כל הכבוד, אם היה חבר הכנסת זיממן מאשים אותך
בדברים שהם בבחינת הוצאת דיבה, אני הייתי הראשון
שמפסיק אותו. אני לא אתן לך הצעה לסדר.

יעקב שמאי (הליכוד):

הודעה אישית, לא לסדר.

הי"ר ג' גדות:

בתום הישיבה, חבר הכנסת שמאי, הבקשה שלך להודעה
אישית רשומה בפני, אתה תוכל להשמיע אותה כפי שהיא
כתובה כאן בתום הישיבה.אנחנו עוברים לשאלת בעל-פה מס' 592 בנושא:
העברות כספיות של מלכ"ר לפעילות פוליטית — מאת חבר
הכנסת חיים קורפו. בבקשה.

חיים קורפו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בכתבת תחקיר שנתפרסמה בעיתון
"חדשות" מיום 6 בדצמבר 1991, דווח, כי העמותה "המרכז
הירושלמי לענייני ציבור ומדיניות", שהוכרה על-ידי משרד
האוצר כמלכ"ר — מוסד ללא כוונת רווח — העבירה כספים
רבים לעמותה ששמה "חוקה לישראל" למימון פעילותה
לשינוי שיטת הבחירה של ראש הממשלה.

אני מבקש לדעת:

1. האם בין יעדי של "המרכז הירושלמי" כלולה פעילות
זו?2. אם לא — כיצד נרשמה בספרי "המרכז הירושלמי"
הוצאה זו, ואילו קבלות ניתנו לתורמים שתורמתם הועברה
לפעילות זו?3. אם לא — מדוע סירב משרד האוצר להכיר בעמותה
"חוקה לישראל" כמלכ"ר, כשעה שעשה כן לגבי העמותה
"המרכז הירושלמי"?4. מה בדעת השר לעשות אם ימצא שכלל הפעילות
הסיבוכית הזאת היו פגיעות בכללי ההתאגדות, דיני מיסוי
וגיהול חשבונות?

הי"ר ג' גדות:

תודה. סגן שר האוצר, בבקשה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, להלן תשובתי על
שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת חיים קורפו:1 — 2. כשל החיסיון החל על חוקי מס הכנסה לא ניתן
למסור פרטים כספיים על גוף כלשהו.3. משרד האוצר סירב להכיר בעמותה "חוקה לישראל"
כמוסד ציבורי לעניין סעיף 46 לפקודת מס הכנסה מאחר
שאנינו עוסקת בפעילות חינוכית מתמשכת לשם חינוך, אלא
פועלת למטרה אד-הוק שאינה כלולה במטרות המאושרות
לעניין זה. בג"צ אישר את עמדת נציבות מס הכנסה בעניין.4. במשרד האוצר נעשית ביקורת לגבי מלכ"רים, כמו
לגבי גורמים אחרים, לוודא כי הם פועלים במסגרת חוקי מס
הכנסה ובהתאם לכל הנהלים.

הי"ר ג' גדות:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת קורפו.

חיים קורפו (הליכוד):

אדוני סגן השר, לאור הסירוב של שר האוצר להכיר
ב"חוקה לישראל" כמלכ"ר, ואף בבית-המשפט הגבוה לצדק,
כאשר נדון העניין, נמצאה הצדקה לכך, האם אין העובדה
שהעמותה האחרת מקציבה כספים לאותה פעילות מעמידה
בפני משרד האוצר את השאלה הבסיסית: מה ההצדקה להתנגד
למתן הכרה כמלכ"ר ל"חוקה לישראל" כמו שניתנה ל"מרכז
הירושלמי", שעוסק באותה פעילות עצמה?

הי"ר ג' גדות:

תודה. שתי שאלות נוספות: האחת לחבר הכנסת חיים
רמון, והשנייה לחבר הכנסת יהודה פרוח.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כיוון שאין דרך מסודרת אחרת להעיר

על אופי השאלות, על-פי נוהל של שאלות בעל-פה —
— — —

הי"ר ג' גדות:

חיים רמון (העבודה):

אני אגיע לשאלה בנושא, אני מבטיח לך, אדוני היושב-ראש.

על-פי נוהל של שאלות בעל-פה, השאלות צריכות להיות במסגרת של 40 מלים. אני אומר זאת מכיוון שקוראים את השאלה באולם המליאה. אני יכול לכתוב נאום, כולו נאום בחירות, נניח, במסגרת שאלת בעל-פה, של ארבעה עמודים. ואני אקרא את כל הנאום פה, לא ארבעה עמודים, אבל 200 מלים, ואני אנצל לרעה את המוסד של שאלות בעל-פה. כך עשה, לצערי, חבר הכנסת איתן: כך עשה, לצערי, חבר הכנסת קורפו.

אדוני היושב-ראש, אני פונה דרך ליושב-ראש הכנסת, שבמים אלה יקפיד ששאלות בעל-פה לא ינוצלו, כמו במקרה הזה, לניגוח גופים שאינם יכולים להתגונן. אינני יודע אם זה נכון או לא. אני פונה דווקא לסגן שר האוצר בשאלה על-מנת להניח את דעתו מבחינת התקנון: מדוע הוא לא יענה במקרה הזה באופן מלא על השאלות של חבר הכנסת קורפו, כדי שעננת החדש שמטיל חבר הכנסת קורפו בגוף הזה תוסר? כי מה אתה עושה, אדוני סגן השר? כרגע שאתה לא עונה, חבר הכנסת קורפו ממשיך במסע. אולי הוא צודק ואולי לא, אני לא קובע, והגוף שאיננו מיוצג כאן איננו יודע מה קורה, איננו יכול לדאוג לעצמו.

היום זו "חוקה לישראל", שגם לי יש כמה תהיות לגבי פעולתה, ומחר זה יהיה גוף אחר שאין לי תהיות לגבי פעולתו.

אני מציע גם לחברי הכנסת וגם לסגן השר שלא להשתמש בדרכים מהסוג הזה על-מנת להכפיש גופים שאינם יכולים להתגונן באולם המליאה. תודה.

הי"ר ג' גדות:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יהודה פרח.

אני אתייחס לדברייך, חבר הכנסת רמון. אני כבר ביקשתי בקבוק קטן עם דמעות תנין, שיביאו אותו גם בשבילי.

יהודה פרח (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, לאחרונה צצות במדינה הזאת עמותות כפטריות, ממש בצורה שקשה כמעט לבקר אותן. אומנם נכון הוא שחברי העמותות הללו חייבים להצהיר מה הן המטרות והכוונות הברורות שלהן ומה הם היעדים שלהן.

אבל אני שואל: מה היא הבקרה שנעשית לגבי פעילותן של עמותות אלה במשך השנה? האם רק ברוח השנתי הסופי, האם לאורך זמן? האם קיים איוה גוף שיבדוק את תפקידן של העמותות הללו ואת אמינות ההצהרות שלהן לאורך זמן ולא רק בסוף השנה, שכן אז יכולות לקרות תופעות מעין אלה שהעלו כאן.

הי"ר ג' גדות:

תודה. לפני שאתה משיב, כבוד סגן שר האוצר, אני מבקש את תשומת לב חברי הכנסת. חבר הכנסת אלי דיין, מאחר שזה בוודאי אמור גם לגביך, אני מבקש ממך. חברי הכנסת גולדמן ובורג, בבקשה. חברי הכנסת שמאי וריבלין, אני מעריך שזה אמור לגבי כולם.

יעקב שמאי (הליכוד):
תענה על הסוגיה שבשאלה הנוספת שלי.

הי"ר ג' גדות:

אני רוצה לומר, כתשובה על דברייך, חבר הכנסת רמון — ואתחיל מהסוף — שיכול מאוד להיות שצודק יושב-ראש הכנסת שהוא מבקש לקצר את המושב הזה. שהרי מה שקרה כאן היום במסגרת השאלות יקרה בכל עניין. כל מה שקרה כאן היום סביר להניח שיתחמם וילך גם בעניינים אחרים. לכן דומה שטוב הוא עושה שהוא מבקש לקצר את המושב, כמובן במסגרת החוק והתקנון, ככל האפשר, אחרת תיהפך במה זו לבמת התגוששות לקראת תחילתה של מערכת הבחירות, שלא תתנהל כמספר הימים הקבועים בחוק אלא הרבה לפני כן, הישר מעל במה זו.

עניין אחר הוא השאלת עצמה. הרי אתה יודע שמספר התגובות שלך, אפילו באופן אישי על שאלות נוספות או על השאלה העיקרית, היו ארוכות מכפי שמקובל בתקנון אפילו לעצם השאלה הנוספת.

אני פונה אליכם באופן החברי ביותר ואומר: הרי אנחנו מבינים בדיוק מה קורה. אני מודיע לכם באחריות רבה, שהעובדה שזה פוגע בכבוד הכנסת ברורה לכול. אבל זה פוגע גם בכל אחד שמצטעק, מי שלא מבין — יצא לרחוב וישמע.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הי"ר ג' גדות:

גם בשכונות, חבר הכנסת בן-מנחם, גם בשכונות זה פוגע, תאמין לי. הציבור אינטימי מאוד. אני מבקש מכם, בואו נשמור על כבוד הבית הזה. סגן שר האוצר, בבקשה תגובתך.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם כל הכבוד, אני חושב שהתשובה שלי היתה ברורה וחד-משמעית.

מה קורה כאן? קיים גוף ששמו "חוקה לישראל", נאמר, אגודת-האם, החברה-האם, עמותת האם, והיא מוכרת כמלכ"ר, וקיים הגוף הירושלמי. הדברים הגיעו לכ"צ, ובסופו של דבר הבג"צ דן בכל הפרטים וכל מה שקשור לנושא והכיר במעמד המלכ"ר של אגודת-האם, אבל הסיני הירושלמי לא עומד בקריטריונים. אמרתי דברים ברורים. אין כאן שום הכפשה, חלילה.

בכל מה שנוגע לנושא הכספי, הרי הוכרר שלא נמצא שום דבר חריג. אנחנו בודקים זאת לפי הכללים הנקוטים, אשר חוזקו לאחרונה.

לשאלה, איך אנחנו בודקים זאת, אעביר אליך, חבר הכנסת יהודה פרח, את התקנון החדש של המלכ"רים, ותראה שהרבה הרבה מאוד מלכ"רים תקועים כבר למעלה משנה, ואם הם יעמדו בכל הכללים האלה, יהיה עליהם פיקוח צמוד לכל אורך הדרך. תנו דעתך. אני אעביר לך את התקנון.

יהודה פרח (הליכוד):

התקנון החדש.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כן. החמרנו מאוד בנושא הזה. זה הוריד הרבה מאוד עמותות שלא עמדו בקריטריונים. כך שהתשובה שלי היא די מפורטת וברורה.

הי"ר ג' גדות:

תודה רבה. חברי הכנסת, תמו השאלות בעל-פה.

ב. שאלות ותשובות

הידיעה שהפסיכולוגית התקבלה לקורס חוכנית לקידום מנהלים לאחר פנייתה לבית-המשפט אינה נכונה.

הפסיכולוגית לא התקבלה לקורס לאור ראיונות מיון הנערכים לכלל המועמדים, וללא קשר להיותה אשה.

ומכאן התשובות על שאלותיך:

1. אין נשים מתפקדות בתפקידי לחימה.

2. ההנחיה לגבי קבלת נשים לקורסים במדעי ההתנהגות לא שונתה. אין מקום לטעון לאפליה מינית, שכן רוב המנחים בחוכנית לקידום מנהלים הן נשים.

צה"ל טעה בניסוח מודעת ה"דרושים" שפורסמה באוניברסיטאות מספר, ובחלק מהמודעות שונה הפרסום. לאחר שהוכרה הטעות.

4610. פיטורים בתעשייה האווירית

חברת הכנסת ג' כהן שאלה את שר הביטחון ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

בעיתון "הארץ" מיום 9 בדצמבר 1991 נמסר, כי צפוי גל חדש של פיטורי עובדים בתעשייה האווירית. דוברת החברה הגיבה כגוף הידיעה, כי "לאור התחזית העסקית ל-1992, נערכת התעשייה האווירית להתאמת כוח האדם להיקף התעסוקה".

ברצוני לשאול:

1. כמה עובדים יפוטרו, וכמה מהם עובדים קבועים?
2. האם יהיו הפיטורים ככפיה, או מרצון. דוגמת פיטורי ה"לביא"?
3. אילו תנאי פרישה יוצעו למפוטרים?
4. האם יפוטרו גם חברי הנהלה, היינו כאלה הנמנים עם דירוג 18 (הנהלתי)?
5. כיצד מתיישבת כוונת הפיטורים עם העובדה שהתעשייה האווירית קלטה מאז נפילת פרויקט ה"לביא" — וממשיכה לקלוט גם בימים אלה — מאות רבות של עובדים מכל הסוגים, ובכלל זה סוגי עובדים שפרשו בפיטורי ה"לביא"?

6. האם צפוי ב-1992 צמצום בפעילות העסקית של התעשייה האווירית?

7. האם מתאים סל המוצרים של התעשייה האווירית למציאות העסקית בשוק המקומי והבינ"לאומי בשנים הבאות?

תשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:

1—2. התעשייה האווירית היא חברה עסקית, ובשל עובדה זו רק אי-מימוש תחזית המכירות של החברה עלול להביא לפיטורים. כפועל יוצא מאלה אפשר לומר, שאין ניתן לקבוע היום מראש אם יהיו פיטורים, ואם כן — כמה עובדים יפוטרו.

3. תנאי הפיטורים נקבעים תמיד בתיאום עם רשות החברות הממשלתיות.

4. כשמדובר בתהליך פיטורים, הרי הוא חל על כלל עובדי החברה.

היו"ר ג' גדות:

אנחנו עוברים לשאלות רגילות.

4446. רשיונות כניסה לירושלים לתושבי השטחים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הביטחון ביום ג' בטבת התשנ"ב (10 בדצמבר 1991):

בשנה האחרונה חויבו תושבי השטחים בקבלת רשיונות כניסה לירושלים. המצב הזה יוצר קשיים רבים בפני התושבים. רבים מתקשים להשיג רשיונות בגלל קשיים כספיים או מינהליים.

הדרך מדרום הגדה המערבית לצפונה עוברת דרך ירושלים. סטודנטים, סוחרים, פועלים ואחרים נפגעים כתוצאה מהמשך המצב הקיים.

ביטול הצורך ברשיונות כניסה לירושלים יתקבל בצורה טובה בשטח.

ברצוני לשאול:

1. האם יבוטל הצורך ברשיונות כניסה לירושלים? מתי וכיצד?
2. האם יישקל גם ביטול הצורך ברשיונות לכניסת תושבי השטחים למדינת ישראל?

תשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עם פרוץ מלחמת-המפרץ הוחלו היתרי היציאה הכלליים מאזורי יהודה ושומרון וחבל-עזה, וכיום כל אדם החפץ להיכנס לישראל — ובכלל זה לירושלים — צריך להצטייד בהיתר אישי ליציאה מהאזור ולכניסה לישראל. היתרים אלה ניתנים לצורכי עבודה ולצרכים אחרים, במשרדי המינהל האזרחי שבאזור מגוריו של התושב ללא תשלום כלשהו.

מכאן שתשובתי על שתי שאלותיך היא:

נושא ביטול ההתליה של היתרי היציאה הכלליים נשקל מעת לעת, ולא נמצא בשלב זה מקום לשנות את ההסדר הקיים כיום.

4564. שוויון בין המינים בצה"ל

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הביטחון ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

בעיתון "חדשות" (14 בדצמבר 1991) פורסם, כי פסיכולוגית ניסתה להתקבל לקורס בצה"ל המיועד להכשיר קצינים במדעי ההתנהגות. היא נדחתה בגלל מינה, ורק לאחר שפנתה לסיוע של בית-המשפט התקבלה לקורס.

ברצוני לשאול:

1. מה היא המדיניות של צה"ל לגבי קבלת נשים לקורסים בעלי אופי קרבי?
2. האם שונתה ההנחיה לגבי קבלת נשים לקורסים של קצינים במדעי ההתנהגות?

תשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

תשובת סגן שר הביטחון ע' עלי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. על סיפון האונייה "אטבירוס" היו 28 מחבלים. שמונה מתוכם נעצרו על-ידי כוחותינו.

על-פי הידוע לנו, 20 מחבלים נוספים טבעו; גופה אחת נמשתה על-ידי כוחותינו.

כמהלך התקרית בין אוניית המחבלים לבין סט"ל של חיל-הים הוטבעה האונייה כליל 20 — 21 באפריל 1985. האונייה הפליגה מנמל אנאבה באלג'יריה לביצוע פיגוע ראווה בארץ, כשהיא נושאת 28 מחבלים — שבעה אנשי צוות ו-21 אנשי חוליה. לאחר טביעתה נמשו מהמים שמונה ניצולים, מתוכם חמישה אנשי צוות ושלושה מחברי החוליה.

העצורים כלואים במתקני שירות בתי-הסוהר.

3. התשובה שלילית.

4745. נהלים וסדרי בקרה במשרד הביטחון

חבר הכנסת ג' יעקבי שאל את שר הביטחון ביום ט"ז בשבט התשנ"ב (21 בינואר 1992):

על-פי ידיעות בעיתונות ("הארץ", 15 בינואר 1992), ועדה פנימית של משרד הביטחון דחתה את טענת מבקר מערכת הביטחון, האלוף (מיל') משה גדרון, שלפיה נהג משרד הביטחון בפרשת דותן באורח בלתי-נאות.

ברצוני לשאול:

1. האם נהג, לדעתך, משרד הביטחון כהלכה בפרשה זו בכל הקשור בסדרי עבודה, בקרה וטוהר מידות?

2. האם ישונו הנהלים וסדרי הבקרה, למרות מה שנאמר, כדי למנוע הישנות תופעות כאלה בעתיד?

סגן שר הביטחון ע' עלי:

1. המלצות מבקר מערכת הביטחון לא נדחו על-ידי גורם כלשהו במערכת הביטחון.

הוועדה הנזכרת לא היתה מוסמכת לרחות או לאמץ מסקנות והמלצות של מבקר מערכת הביטחון. זו היתה ועדה פנימית מייעצת, שהגישה את המלצותיה למנכ"ל משרד הביטחון.

2. צה"ל ומשרד הביטחון מצויים בתהליך למידת המלצות מבקר מערכת הביטחון בדוח הביקורת שהוא הגיש לשר הביטחון בנושא הרכש עבור חיל האוויר והבקרה עליו.

יישום המלצות מבקר מערכת הביטחון יידון בסיום תהליך זה.

היו"ר ג' גדות:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יעקבי.

גד יעקבי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, סגן השר, חברי הכנסת, אני רוצה בכל זאת להבין, באופן יותר ישיר אם אפשר, מה קרה בעקבות פרשת דותן בכל הנוגע לבירור מחדש של כל מערך הבקרה והניהול של משרד הביטחון בתחומי הרכש, לרבות בחיילות הספציפיים כמו חיל-האוויר, חיל-החימוש, חילות היבשה, ובכלל זה חיל-השריון. הרי מה שהתגלה מול עינינו בפרשה הזאת היתה מפולת, שהיא גם מפולת מוסרית של אנשים יחידים אומנם, לא של מערכת הביטחון — אני מאמין באינטונתה המוסרית ואני גם בטוח שיש בה סדרי בקרה, לפחות

5. לביצוע משימותיה חייבת התעשייה האווירית לקלוט כוח אדם צעיר בעל רעיונות חדשניים, להבטחת עתידה ועתיד עובדיה.

6. תחזית המכירות של התעשייה האווירית לשנת 1992 היא מיליארד ו-670 מיליון דולר. בשנת 1991 הסתכמו מכירות התעשייה האווירית במיליארד ו-550 מיליון דולר.

7. התעשייה האווירית מתאימה את סל המוצרים לדרשות העתידיות בשוקי העולם, ובעיקר מרחיבה את פעילותה בתחום התעופה האזרחית.

היו"ר ג' גדות:

שאלה נוספת. חברת הכנסת כהן, בבקשה.

גאולה, כהן (התחיה):

אדוני סגן השר, האם אתה יכול לומר לנו, מה היו ההשלכות של פטורי עובדים רבים בתעשייה האווירית, בעקבות ביטול פרויקט ה"לביא", על המשך קיומה התעשייה האווירית ועל התפתחותה?

היו"ר ג' גדות:

תודה. בבקשה, סגן השר.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

בתשובה על השאלה הנוספת של חברת הכנסת גאולה כהן אני מבקש לומר, שכפי שאת יודעת, שר הביטחון התנגד בזמנו לביטול פרויקט ה"לביא" ועשה כל שביכולתו כדי שגזירת הביטול לא תתממש. לצערנו, הפרויקט אכן בוטל. מאז ועד היום מנסים לפתח שווקים אחרים, מוצרים אחרים, והתעשייה האווירית מתמחה בתחומים שונים.

כפי שהצבעתי כאן על הנתונים, על נתוני המכירות, מתברר שחל גידול מרשים מאוד גם בהיקף המכירות של התעשייה האווירית. אם אשחקד מכרה התעשייה האווירית במיליארד ו-550 מיליון דולר, והשנה צופים להגדיל את המכירות עוד ב-120 מיליון דולר, יש לזה משמעות. מכל מקום, בעניין הזה נעשה כל מה שאפשר לעשות כדי שביטול הפרויקט לא ישפיע לא על כיוון ההתפתחות של התעשייה האווירית ובוודאי לא יפגע בתוכנית העסקית שלה. תודה.

היו"ר ג' גדות:

תודה רבה.

4687. עצורים פלשתינים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הביטחון ביום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

בתאריך 21 באפריל 1985 הפגיו חיל הים אונייה ששמה "אטבירוס", שעל סיפונה היו 28 פלשתינים שהיו בדרגם מאלג'יריה לישראל. השלטונות הודיעו בזמנם על מעצר שמונה מבין הפלשתינים שהיו באונייה, ולא ניתנו פרטים בקשר לשאר. המשפחות דואגות ומעלות תהיות בקשר לגורל שאר הנוסעים.

ברצוני לשאול:

1. כמה פלשתינים היו על סיפון האונייה, וכמה נעצרו מתוכם?

2. מה עלה בגורל 20 הנעדרים הנוספים?

3. האם קיימים כתי מעצר סודיים לכליאת עצורים ואסירים ביטחוניים זרים?

צריך לשמור כאן על האיוון, כדי שלא נשפוך את המים יחד עם התינוק.

אריה אליאב (העבודה):
את התינוק עם המים.

סגן שר הביטחון ע' עלי:
נכון. תודה על התיקון.

בנושא הזה, כפי שאמרתי, נלמדו הלקחים, ומבקר מערכת הביטחון אכן הגיש את המלצותיו.

מטבע הדברים, כשהמלצות כאלה מוגשות, צריך לבדוק מה מידת היישום שלהן. באיוון מידה הדברים האלה ישימים והאם הם לא יפגעו בכל התהליך, שהוא, כפי שאמרתי, תהליך ארוך ומייגע.

במסגרת זו, מנכ"ל משרד הביטחון ביקש מוועדה פנימית שתבחן את ההמלצות האלה. זה רק טבעי שבמסגרת עבודת מטה הדברים האלה ייעשו.

אותה ועדה פנימית שמינה מנכ"ל משרד הביטחון הגישה את המלצותיה. עכשיו הדברים האלה נלמדים. אני משוכנע שבחוסם התהליך של לימוד המסקנות, בעיקר באיוון מידה הדברים האלה ישימים ולא יפגעו במערכת, בתהליך הרכש והרכישה, הם ייושמו.

אין ספק שכולנו עושים כמיטב יכולתנו כעניין הזה, ומערכת הביטחון בוודאי לא מעוניינת שדברים כאלה יישנו.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לסגן שר הביטחון.

ג. הצעה לסדר-היום

גילויי "העולם הזה" על הבאת עולים לשטחים על-ידי הליכוד

אני חושב, שהליכוד מזלזל בעולים ובאינטליגנציה שלהם, אם הוא חושב שיתנו להם טיולים במקום לדאוג שהמיליארדים שמבוכזבים בשטחים יושקעו ביצירת תעסוקה הן לעולים והן לבני הארץ הצעירים, שיוצאים מהצבא ונתקלים באבטלה גדולה ובבעיות של דיור, והן למוכטלים אחרים בתוך מדינת ישראל.

אולם, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לצערי, עולה גם ריח של שחיתות מתוך המסמך הזה. תוכנית של תעמולת בחירות מוצהרת, מפלגתית — ואני תיכף אצטט מהמסמך — כאשר כולם יודעים, התקשורת, הציבור, אנחנו יודעים, אבל עוד יותר יודעים את זה החברים האחראים בליכוד, שהליכוד בפשיטת רגל כספית עוד מהבחירות הקודמות ומהבחירות המוניציפליות, ואין מהיכן לשלם תמורת סיורים בקני-מידה של עשרות אלפים כאלה: חד-משמעית, אין מהיכן לממן את זה. ויש מחקרים ויש חקירות על עבירות שנעשו כפעמים הקודמות.

יהודה פרח (הליכוד):
לאילו סיורים אתה מתכוון?

מיכאל חריש (העבודה):
סיורים של עולים חדשים.

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת פרח.

יהודה פרח (הליכוד):
אני שואל שאלה. זו שאלה אמיתית.

בחלקם, נאותים ומספיקים. אבל נתגלה פה קצה קרחון, שבכל זאת היה חייב להיות תמורה אזהרה חריף מאוד.

חלף זמן, כבר זמן לא-קצר, כשנתיים-שלוש שנים, מה קרה מאז בכל הנוגע לתיקון כל סדרי הבקרה כדי שתופעה חמורה כזאת שוב לא תחזור?

היו"ר ג' גדות:
סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ע' עלי:

אדוני היושב-ראש, בתשובה על השאלות הנוספות של חבר הכנסת גדי יעקבי אני מבקש להבהיר, שמאז נודעו הפרטים על כל מה שקרוי פרשת דותן, מערכת הביטחון הפיקה את הלקחים המתבקשים ועשתה ליישומם כדי שפרשיות דומות או תופעות דומות לא יישנו. כל מה שאפשר לעשות נעשה הלכה למעשה.

במקביל לכך ביקש השר ממערכת הביטחון להגיש לו המלצות שונות שיטחמו גם את הפרצות, שעדיין נותרו — אם יש כאלה.

כפי שאתה מבין, מדובר כאן במערכת מורכבת מאוד, גדולה מאוד, שעוסקת ברכישות בהיקף של מיליארדים מדי שנה בשנה. כדי לסתום פרצות אפשריות צריך, כמובן, למצוא את הדרך הנכונה ואת האיוון הנכון כדי שכל ההליכים שמתבקשים יתבצעו והליך הרכש לא ייפגע. מדי שנה בשנה רוכשים עשרות אלפי פריטים, חלקם מורכבים מאוד, שאינם מצויים בכל מקום ואין ספקים רבים שמספקים אותם.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא — הצעות לסדר-היום. הראשונה היא: גילויי "העולם הזה" על הבאת עולים לשטחים על-ידי הליכוד. מספרה של הצעה זו הוא 6464, והיא של חבר הכנסת מיכאל חריש. יעלה ויבוא.

מיכאל חריש (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשבועון "העולם הזה" התפרסם גילוי מדהים למדי על תוכנית של הליכוד לנצל את העולים החדשים לצרכים המפלגתיים הצרים ביותר של הליכוד על חשבון האינטרסים של המדינה, על חשבון האינטרסים של אזרחי המדינה ובניגוד לאינטרסים של העולים החדשים עצמם.

אחד הדברים המעניינים במסמך הזה הוא, שהליכוד מודה במסמך בכישלון ממשלת הליכוד בקליטת העלייה, ומתכנן מבצע של תעמולה — פרופגנדה בלעז — בנוסח שהיה ידוע במשטר הבולשביקי-הסטליניסטי, כאשר השיטה היא: ניסיון לטשטש את הכישלון כסיפוק צורכי האזרח על-ידי שטיפת-מוח. שם זה לא הצליח, פה זה לא הצליח, אבל מעניין שמנסים את זה.

וכן כתוב במסמך, שהוא מסמך מפלגתי של הליכוד: "עדיף לנו להתמודד על קולות העולים מול מפלגת העבודה במישור העקרוני-האידאולוגי — ויש פירוט — מאשר במישור המעשי של התעסוקה והדיור, שלהם אחראית ממשלת הליכוד, ובהם קל לאופוזיציה". אני מצטט פשוט מתוך המסמך הרשמי.

היו"ר ג' גדות:

לא, אסור לשאול.

מיכאל חריש (העבודה):

תיכף אצטט מהמסמך.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פרח, הדבר היחיד ששכנע אותי שהשאלה שלך כל כך אמיתית הוא התמימות הנסוכה על פניך.

מיכאל חריש (העבודה):

לפי ידיעות שבידינו, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עמותה מיוחדת, במעורבות שרי ממשלת הליכוד, עומדת לממן את הסיוורים המפלגתיים האלה בתקופה של בחירות. וכדי שחבר הכנסת פרח ידע בכל זאת יותר פרטים, הרי הדבר שעליו מתבסס "העולם הזה" בגילויים שלו הוא מסמך שנקרא: "תוכנית סיוורים ביש"ע לעולים חדשים". הכתובת היא מטה העולים, מצודת-זאב, וחתום על זה ישראל כ"ץ, יושב-ראש מטה "מבצע חיים". דרך הפעולה — הוא צריך לתאם תיאום מרכזי במטה מרכזי במצודת-זאב. רוצים לערכב את זה"ל בתוך העניין הזה. "תיאום עם זה"ל לא בטחה", שזה בסדר, אבל "ליווי וקיום כינוסי הסברה בשטח".

ופה המסמך — לתשומת לבם של חברת הכנסת גאולה כהן ושל חבר הכנסת רחבעם זאבי — כדי להדגיש שהמאבק איננו אידיאולוגי אלא פוליטי-מפלגתי, המסמך אומר: "כמאבק מול מפלגות הימין העלאת התמיכה בליכוד בקרב המתיישבים היהודים ביש"ע — זה היעד של הבאת העולים לשם — נוכח הנוכחות המסיבית של הליכוד בשטח, בסיוורים ובכנסים הגדולים בסיומם, תנועת מאות אוטובוסים נושאי כרזות הליכוד בשטח, לעומת התנועה האזרחית המינימלית המתקיימת בשטח בדרך כלל, יוצרת אפקט מרשים של עוצמה והזדהות עם הליכוד, ואז למעלה מ-50% מצביעים לליכוד ביש"ע וברמת-הגולן למרות התחרות הקשה עם מפלגות הימין והמפלגות הדתיות". לכן, זה לא רק ויכוח עם השמאל, אלא מערכת בחירות של מפלגת הליכוד על גבם של העולים החדשים — גם נגד מפלגות הימין.

ראובן ריבלין (הליכוד):

תגיד לי, אתה עושה צחוק מהעבודה? מה הוא עושה צחוק מעצמו? מה, אנחנו אוכפים את העולים? איך אתה יכול לומר דבר כזה?

מיכאל חריש (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אני מצטט מתוך המסמך של הליכוד. אל תיתמם.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מיתמם?

מיכאל חריש (העבודה):

אני בינתיים רק מצטט.

יהודה פרח (הליכוד):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת חריש, אני אשתדל להרגיע את הרוחות. אתה רוצה לנאום, חבר הכנסת פרח?

יהודה פרח (הליכוד):

לא.

היו"ר ג' גדות:

אתה רוצה לדבר?

יהודה פרח (הליכוד):
כן.

היו"ר ג' גדות:

זה בוועד כך?

יהודה פרח (הליכוד):

כן.

היו"ר ג' גדות:

אז תמתין עד שהוא יסיים את דבריו. אני אתן לך רשות הדיבור. בבקשה, חבר הכנסת חריש.

מיכאל חריש (העבודה):

אני לא מבין למה חבר הכנסת פרח מתקומם נגד מסמך של הליכוד.

היו"ר ג' גדות:

אני מסייע לך, ואתה שופך שמן על המדורה הזו.

מיכאל חריש (העבודה):

אני אפסיק.

יגאל הורביץ (הליכוד):

אפשר לעשות סיוורים של "נעמת".

גד יעקבי (העבודה):

"הילטון" זה מקום רע?

מיכאל חריש (העבודה):

אני חושב שאני ארגיז עוד יותר את הליכוד, משום שבמסמך הזה יש עוד דבר אחד. המסמך אומר, שסביר שאחד הטעונונים הראשיים של האופוזיציה כלפי העולים יהיה, כי הכספים המיועדים להם מוזרמים לשווא להתנחלויות. וזה כל כך נכון.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

זה נכון.

מיכאל חריש (העבודה):

ואומרים: זה הכישלון של הליכוד. אני בינתיים מצטט אתכם.

היו"ר ג' גדות:

סליחה, חבר הכנסת חריש, אתה נתת מינוי של קבע לחבר הכנסת בן-מנחם כהר? אני רוצה להבין, כל משפט שיאמר חבר הכנסת חריש, אתה תחזור אחריו כהר?

מיכאל חריש (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא המצליף שלי. אנא, תסמך עלי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש בעיה שלישית והיא לא מבוטלת. יש בשבועות האחרונים שני קולות מנוגדים שיוצאים מיצחק שמיר, מממשלת הליכוד. האחד, כשהוא פוגש פה את נציגי ה"בונדס" ואת היהדות האמריקנית ואומר להם: אנחנו מבקשים את הערכיות, וכצדק, כי הערכויות דרושות כדי שאפשר יהיה לקלוט פה עלייה וליצור תעסוקה, והוא אומר להם: אנחנו לא נשתמש בכספים האלה להפניית עולים לשטחים.

והמסמך הטיפש הזה אומר — את שומעת, חברת הכנסת גאולה כהן, מי שמלשין לאמריקנים על זה שלוקחים עולים להתיישב בשטחים זה הליכוד במסמך הזה. כשהוא מבטיח, יצחק שמיר, ל"בונדס" ולנשיא בוש, גם דרך השגריר, שלא יפנו כספים לעולים לשטחים, בא המסמך ואומר, ש"המגורים

להוכיר לך, שזו היתה ממשלת האחדות הלאומית, ומנהיג מפלגת העבודה, היום חבר הכנסת שמעון פרס, היה אז שר האוצר. רוב חברי הממשלה תבעו לתכנן תקציב של קליטת 200,000 עולים בשנת 1990 — כפי שהסתבר בדעיכה, כי כל אלה אשר אמרו בשלהי 1989 כי צפויה עליה המונית צדקו — ואילו מנהיג מפלגת העבודה תבע לתכנן תקציב בהיקף של בין 20,000 ל-40,000 עולים. בסופו של דבר, הוא הסכים להעלות ל-40,000 עולים. כך תוכנן אז התקציב של שנת 1990, כך הוחמצה ההודמנות ההיסטורית לתכנן תוכנית גדולה לקליטת עלייה גדולה.

ב-1990, ביוני, כאמצע השנה, כשהוקמה ממשלה חדשה, ממשלה לאומית, לאחר כל התמרונים הפוליטיים המכוערים, אשר אתם עצמכם מורים, מפלגת העבודה הובילה במחצית הראשונה של שנת 1990, ישרה הממשלה הלאומית, היא הממשלה של היום, על המדוכה וניסתה בכל כוחותיה, יומם ולילה, לתקן את הנוזקים שנגרמו בגלל מחשבות קצרות טווח, שגויות, של משרד האוצר תחת המנהיגות שהיתה לו בשנת 1989.

ומה קרה אחרי זה? אני מודה כי היו בעיות בקליטת העלייה, ועם כל ההצלחות שממשלת ישראל רשמה, עדיין יש בעיות קשות בתחום קליטת העלייה. אלא — כאן אני מגיע למסמך שחבר הכנסת חריש מציג — שבימים ובלילות שבהם הממשלה, שבמרכזו עומד הליכוד, שקדה והתאמצה ותמרנה לכל כיוון כדי להקל על העולים בחבלי קליטתם, כדי ליצור מקורות תעסוקה, כדי לפתור את הבעיה של קורת גג לכל עולה ולכל תושב — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
שר התעשייה והמסחר אמר פה לפני שבוע, שהממשלה הזאת בתחילת 1992 לא השקיעה שקל נוסף אחד ליצירת מקורות תעסוקה. מה אתה מספר סיפורים?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אנחנו עדיין בתחילת 1992. אני אתייחס לזה.

חיים רמון (העבודה):
התקציב החל ב-1 בינואר. לא הוספתם אגורה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אני מציע לכתל לפי הסדר הכרונולוגי שהצעתי בתחילת דברי. חבר הכנסת רמון, התחלנו בשלהי 1989, והזכרתי מי היה שר האוצר אז. המשכתי בשנת 1990, והזכרתי את התרגיל ומה קרה אחרי התרגיל, ואני מצביע גם על הקשיים: מה קרה ומה נעשה במהלך 1990, ועד היום. הממשלה — —

מיכאל חריש (העבודה):
תשמע מה הוא אומר.

חיים רמון (העבודה):
מה זה קשור?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אני אסביר.

חיים רמון (העבודה):
שום דבר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אפשר לספר ב-30 שניות. אפשר לספר כחצי דקה. למה צריך עשר דקות כדי לברר מה הם עשו?

כיש"ע פתוחים גם בפניהם כעולים חדשים במקומות אטרקטיביים ובתנאים נוחים. ולצורך חיווק תיאום זה יש להפגישם במהלך הסיורים עם עולים ותיקים וחדשים מברית-המועצות הגרים במקום."

אני מדבר כרגע על ממשלה שמצהירה מצד אחד כלפי האמריקנים — גם ראש הממשלה, גם שר החוץ — שהכספים שיבואו הנה בשום אופן לא יופנו לשטחים. לצורך ניסיון להרוויח כמה קולות מול חברי הכנסת גאולה כהן ורחבעם זאבי, מוציאים מסמך שיהיה, תאמיני לי, המסמך הגרוע ביותר, שעמוד נגד מדינת ישראל בארצות-הברית. את צועקת על אחרים בשמאל — זה המסמך, כי המסמך הזה יוצא מבית-דבוטניסקי, מהמצודה.

יש כזה גם פעולה נגד האינטרסים של מדינת ישראל כפי שהם מוגדרים עלייך, כפי שהם מוגדרים במאמץ העיקרי אפילו מבחינת האינטרסים של הליכוד כרגע, להשיג את הערכיות האלה לפני הבחירות, וזה היום המאמץ העיקרי של ראש הממשלה, הרוצה את הערכיות לפני הבחירות.

הבעיה היא לא הסיורים עם עולים; אני בעד סיורי עולים בכל מקום, לרבות בשטחים. גם לנו בוודאי היה אינטרס להביא את העולים כדי להראות להיכן הולכים הכספים.

קופת-החולים — חבר הכנסת מיכאל איתן דיבר על כך — העולים מהנים מקופת-החולים, ושום מיכאל איתן לא יוכל למנוע מהם את הידיעה, שעיקר העזרה לעולים בכריאות באה באמצעות קופת-החולים.

כאשר אין תעסוקה והם יושבים בכאר-שבע, בכרמיאל, בנצרת-עילית ובחיפה, יותר מ-30,000 עולים, ומתבוססים בבעיית האבטלה — הם יראו להיכן הולכים הכספים האלה. מבחינה זו אין לי בעיה עם הסיורים. אילו היו אמצעים למפלגת העבודה, אני הייתי מביא אותם לסיורים לעזה, כדי להראות היכן צריך את הכסף הזה — שם, היכן שהם יושבים, היכן שהם חיים.

אבל הניסיון הציני הזה, שכולו מיועד, לפי דעתי, קודם כול להתמודדות מול הימין, מול המתנחלים, מול אלה שיושבים שם, ועם אלה אנחנו לא מתחרים, חבר הכנסת גרשון שפט — יש פה ניסיון פשוט לעבור עבירה על חוקי הבחירות, על חוקי מימון הבחירות, על חוקי מימון מפלגות. יש תקדים לזה. התקדים הוא בדוחות מבקר המדינה ובחקירת המשטרה.

לכן, אני חושב שהנושא ראוי לביקורת ולבדיקה של הכנסת. אני בעד העברת ההצעה, אדוני היושב-ראש, לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

הי"ר ג' גדות:

תודה. רשות הדיבור לשר הכלכלה והתכנון דוד מגן, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אדוני היושב-ראש הרב שלמה דיין, חברי הכנסת הנכבדים, עם כל הכבוד והידידות, אני מצליח לרדת לסוף דעתי של מזכיר מפלגת העבודה חבר הכנסת מיכה חריש. השתדלתי להקשיב לדבריו קשב רב, אינני מכין מה אתה רוצה. אשתדל לערוך סדר במחשבות, לפחות בראייה הכרונולוגית, מה קרה בנושא קליטת העלייה.

בשלהי 1989 נדרשה הממשלה לתכנן את תקציב 1990 כשבשער, על הקיר, הכתובת של עלייה המונית מברית-המועצות נראית בכיור. חברי הממשלה — אני רוצה

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקש, שמענו אותך. יש לך זכות לקריאת ביניים, אבל לא לנאום.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת צוקר, אתה נדיב היום, יום טוב יש לך.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

הממשלה היתה עסוקה בעשייה יומם ולילה. היא הצליחה ליצור למעלה מ-100,000 מקומות עבודה. הרבה מעבר לממוצעים השנתיים הקודמים. היא הצליחה לספק קורת גג לכל העולים, ללא יוצא מן הכלל.

והאופוזיציה — ואני חייב לומר, בצורה לגיטימית — אשר מצאה עצמה פנויה מעבודה ופנויה ממשימות לאומיות, הסתערה פוליטית, מפלגתית, על העולים החדשים באולפנים, כנמל התעופה בן-גוריון ובכל אתר ואתר בניסיון — חבר הכנסת חריש — לא של פרופגנדה, כפי שאתה אמרת, אלא בניסיון לערוך שטיפת-מוח כלת אחראית, בניסיון לזרוע דמורליזציה בקרב העולים, לזרוע ייאוש ולהאשים את הממשלה, כאילו היא אשמה בקשיים הזמניים הפוקדים את העולים החדשים.

חיים רמון (העבודה):

העולים באו אלינו מיואשים.

אלי דיין (העבודה):

מי אשם בדברים?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני רוצה להחזיק אתכם. אני מוטרד בדברים מידע אישי. אספר סיפור מידע אישי. בכיתי התגוררה משפחת עולים למעלה מחצי שנה. לאחר חודש באולפן, שנוהל על-ידי מועצת פועלי קריית-גת, מועצת הפועלים של ההסתדרות הכללית, שהיא הזרוע העיקרית של מפלגת העבודה לניהול המערכה הפוליטית, הם באו אלי וסיפרו לי, אז עדיין כעברית עילגת, שמי שהיה ראש ממשלה, שמעון פרס, היה באולפן. הוא הציע להכפיל את סל הקליטה, הוא הציע מכונית לכל עולה, הוא הציע וילה לכל עולה, ורק הממשלה הוודונית הזאת היא זו שלא עושה זאת. תגובת כל תלמידי האולפן, 40 במספר, בשפה הרוסית, היתה שמישהו סתם מבלבל את המוח.

אלי דיין (העבודה):

והוא יעשה זאת.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני עכשיו מוטרד לכם מחמאות.

אלי דיין (העבודה):

והוא יעשה זאת.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אחרי חודש הגיע עוד פולגורוק ממפלגת העבודה ואמר דברים כנראה דומים. אחרי חודש לקחו אותם לסוף-שבוע לאיזה מלון מפואר, האכילו אותם והשקו אותם, והעולים הללו מספרים ואומרים, אחרי ששיטת שטיפת המוח בכרית המועצות פשטה את הרגל: אנחנו רוצים להזהיר אותך, איש הליכוד, מגן, תדע לך שכנראה שטיפת המוח נוסח מפלגת העבודה עלולה לקצור פירות בטווח הקצר בקלפי. אני מספר סוד למטה הבחירות שלכם.

מיכאל חריש (העבודה):

המסמך של הליכוד אומר: אחריות הליכוד.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

ברקנו פוליטית, האם הדמגוגיה של מפלגת העבודה, האם חוסר האחריות של מפלגת העבודה, יכולים לגרום להטעיה של עולים חדשים, וגילינו, לצערנו הרב, כי אתם משכילים ומצליחים לנצל את הנאיביות של חלק מהעולים החדשים.

עמיר פרץ (העבודה):

מה זו הטעיה — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

את זה אתם עושים.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני מבין את כל המפלגות הציוניות האחרות, שהתעשתו ואמרו: די, את כל הדמגוגיה של מפלגת העבודה אנחנו נקעקע בהסברה אמיתית, בהצבעה על העובדות.

עמיר פרץ (העבודה):

אלה עולים אינטליגנטים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא תצליחו הפעם.

אלי דיין (העבודה):

העולים רעבים. לך תראה אותם ביום שישי בשוק-הכרמל.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת אלי דיין, אני פונה אליך ומבקש ממך.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

מי שהקשיב לנאום, שבעיני הוא לא אחראי, של חבר הכנסת מיכה חריש, יכול היה להבין, שחבר הכנסת חריש פתאום רואה שבתנועת הליכוד — — —

משה שחל (העבודה):

אדוני השר, במסמך שלכם כתוב דבר, אתם לא מתביישים להגיד דבר אחד ולהציע פתרון מעשי, ואתה עוד מדבר על דמגוגיה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

מייד אתייחס לזה. אני עכשיו מדבר כחבר הליכוד. אחר כך אענה.

משה שחל (העבודה):

שמעתי את אבי השיטה, מר מנחם בגין, מדבר על 15,000 דולר שמפא"י לקחה.

יוסף גולדברג (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' דיין:

רבותי, אני לא מסכים. חבר הכנסת שחל, אתה שאלת שאלת או אמרת איזה דבר בלי רשות היושב-ראש. נתתי לך אפשרות. אני מבקש ממך.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

מי שהקשיב לנאומי של חבר הכנסת חריש יכול היה להבחין בחששו, שהליכוד וכל מרכיבי הקואליציה יודעים גם הם לערוך הסברה, אלא שבניגוד לאופוזיציה אנחנו מאמינים, אני מאמין, שטוב מראה עיניים ממשמע אוזניים.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גם אנחנו מאמינים. טוב מראה עיניים. מאה אחוז.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

חבר הכנסת דדי צוקר, אם אתם מתכוונים לערוך גם

הממשלה הנוכחית. במסגרת מדיניות זו יזמה הממשלה הקמתן של למעלה מ-100,000 יחידות דיור בגליל ובגולן, בנגב, ביהודה ובשומרון; ביהודה ובשומרון רק 4.2%.

חיים רמון (העבודה):
כמה?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
רק 4.2%, במדיניות הדיור.

חיים רמון (העבודה):

כמה? תתאמו ביניכם, תתאמו. הופיע כאן שר השיכון — ואני לא רוצה להכשיל אותך — והודיע שבנו 13,000 יחידות דיור.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
13,000 בשנה.

חיים רמון (העבודה):

כן, בשנה. 13,000 בחשבונו אלמנטרי — ולא צריך להיות חבר כנסת או שר — זה לפחות 13%. לכן, תתאמו ביניכם.

היו"ר ש' דיין:

שמענו את דבריך.

חיים רמון (העבודה):

אִי־אפשר — —

אלי דיין (העבודה):

יש פה פרסומים אחרים.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני השר, זאת טעות. אל תגיד מספר כזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש הבדל בין הביצוע לבין התכנון. כנראה הביצוע יותר גדול מהתכנון.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אם חברת הכנסת גאולה כהן וחנן פורת רוצים להעלות את האחוזה, אתם מסכימים?

היו"ר ש' דיין:

רבותי, חברי הכנסת, אולי נעשה הסכם. תאפשרו לשר לסיים את דבריו. לאחר מכן, אם השר יסכים, תשאלו שאלות.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

מבצע אדיר זה, שנועד למצוא פתרון זמין בזמן מואץ למאות אלפי עולים חדשים וזוגות צעירים, הוכתר בהצלחה עקב מדיניות נמרצת של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, ובסתירה מוחצת למקטרגים דאשתקד, שהילכו עלינו אימים בהזהרים ממחזות של עולים שיגורו ברחובות, כלשונם.

הדעת נותנת, כי בעומדנו היום בפתחה של מערכת הבחירות לכנסת השלוש־עשרה, ינסו מפלגות האופוזיציה לתקוף את הממשלה בבקורות שונות. אבל קליטתם של יותר מ-400,000 עולים חדשים בתקופה של פחות משנתיים, על בסיס התקציב של שנת 1990, שבה התחיל זרם העלייה הברוכה, איננה מבצע פשוט, ובכך מודים כל חלקי הבית.

זכור, תקציב 1990 התבסס על הערכה מוטעית של 40,000 עולים, כאשר בפועל הגיעו למעלה מ-200,000. אין זה סביר בעיני לעמוד כאן היום ולתקוף את מי שכיהן כשר האוצר בממשלת האחרות, שהכינה תקציב לאותה שנה קריטית, זאת משום שאני מציע, שגם במערכת הבחירות הזאת נשמור על כללים של הגינות מינימליים.

לעולים החדשים סיוורם ביהודה, בשומרון ובחבל־עזה — תבוא עליכם הברכה, תבוא עליכם הברכה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

רק מראה עיניים. חוסר תעסוקה אל מול — — —

מיכאל חריש (העבודה):

נראה מה שאתם עשיתם.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני בטוח שמעשיכם עולים בקנה אחד — — —

היו"ר ש' דיין:

אדוני השר, אגן עליך. רק השאלה היא אם אתה מעוניין להשיב על שאלות.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

בהחלט.

חיים רמון (העבודה):

נחסוך אוטובוסים. ככל אוטובוס יהיה איש מערך, איש ליכוד ואיש ר"צ.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

חבר הכנסת רמון הציע שנערוך את הסיוורים ביחד. אני מבטיח לך — ואסור לי כאן לגלות סודות אישיים — אם תפקיד ראשות מטה הבחירות בליכוד יוטל עלי, אענה לאתגר ונתכנן את הסיוורים ביחד. צריך לשאול את מר ישראל כ"ץ.

חיים רמון (העבודה):

עלי זה לא יוטל.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אם אנחנו פונים לנקודה הזאת, לי יש הרושם שיש ידידות מיוחדת בין שני עברי המתנס, בין חבר הכנסת, ידידי, מיכה חריש, לבין ידידי מר ישראל כ"ץ. מיכה חריש החליט לעזור לישראל כ"ץ וגם לי להגביר את הסיכויים של מר ישראל כ"ץ להיבחר לכנסת. אני מעוניין שהוא ייבחר לכנסת. אגב, אני אציע לו לקחת את נאומך ולהפיץ אותו בין חברי המרכז, הוא ראוי לאמונם של חברי מרכז הליכוד.

אבל אני רוצה שהדברים יישמרו בכל זאת בפרופורציה.

גד יעקבי (העבודה):

השר מגן, כשידור ישיר לאומה? תעמולה?

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת יעקבי, אני חושב שמאז הוחלט כאן בכנסת שמפזרים את הכנסת, כבר החלה תעמולת הבחירות. זה מכל הצדדים. זה גם הליכוד, גם המערך, כולם.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

הרי כל הנושא עלה משום שהאופוזיציה חוששת, כנראה, מהכישורים ומהכשרונות של אותו מר ישראל כ"ץ. שאומנם כתב את המסמך, הרוצה ליטול חלק פעיל ואפקטיבי במערכת הבחירות ולהסביר לעולים החדשים כיצד נראית ארץ־ישראל, כיצד נראית ההתיישבות, ולנסות לשכנע אותם להצביע נכון.

אדוני היושב־ראש, לאחר שאני מקווה שהצלחתי באיזו צורה להשיב לחבר הכנסת מיכה חריש בחלק הפוליטי, המפלגתי, גם בראייה הפוליטית־המפלגתית, אני רוצה להדגיש בשם הממשלה, כי מדיניות ההתיישבות והאכלוס של ממשלת ישראל משקפת את צרכיה של החברה הישראלית, בהעמדה את קליטת העלייה בראש סדר־העדיפויות, בד בכד עם מימוש בפועל של קווי היסוד המדיניים העומדים בבסיס קיומה של

מענקים ואינן הלוואות, הן הבעה של תמיכה מוסרית של ממשלת ארצות-הברית בממשלת ישראל. גם אתה לא מסכים, כי הזכות של הממשלה לנהל את העניינים הפנימיים במדינת ישראל, בברכת הכנסת ובהנחיית הכנסת — גם אתה אינך מסכים כי הזכות הזו תהיה בת-ערכה לאותן ערכיות מפורסמות.

אני מאמין כי המשא-ומתן המתנהל בעצם הימים הללו בין ארצות-הברית לבין ישראל יוליד בסופו של דבר את קיומה ומימושה של הבטחת ארצות-הברית כלפי ישראל בכל מה שקשור בסיוע הומניטרי בכל עניין קליטת העלייה. אני מקווה שבכך נסכם את הוויכוח עוד לפני מערכת הבחירות, ונוכל כולנו, המערך והליכוד ואולי כל המפלגות, להתרכז בוויכוח בדברים החשובים והעיקריים.

את ההצעה שלכם, למשל, כפי שנשמעה לפני שלושה שבועות, או אולי קצת יותר, עלי-די מנהיג מפלגת העבודה, עלי-די מנהיג האופוזיציה, להפסיק את תהליך השלום על רקע מערכת הבחירות ובתקופת הבחירות, לא קיבלנו. אנחנו ממשיכים את התהליך.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, הנושא חשוב כל כך —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

— ואם חבר הכנסת חריש מבקש לכלול זאת בסדר-היום, אני לא מציע שהוא יכלול בדיונים סגורים באחת מוועדות הכנסת. אני מציע לערוך דיון פומבי פה במליאה, כדי שכל חבר כנסת יוכל להביע את דעתו בעניין.

עמיר פרץ (העבודה):

הצעה אחרת.

הי"ר ש' דיין:

אדוני השר, היושב-ראש הקודם הכטיח לחבר הכנסת יהודה פרח, שתאפשר לו לשאול שאלה, שאלה קצרה.

קריאה:

אתה לא מסכים לוועדה, אדוני השר?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

ההצעה היתה — במליאה, אני בעד המליאה. אם גאולה כהן תציע להעביר לוועדה — אני אתמוך.

גד יעקבי (העבודה):

אנחנו מציעים — לוועדה.

משה שחל (העבודה):

לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

הי"ר ש' דיין:

חבר הכנסת פרח, תשאל שאלה קצרה.

יהודה פרח (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני שואל את ידידי הטוב מיכה חריש — — —

הי"ר ש' דיין:

את השר או את מיכה חריש?

יהודה פרח (הליכוד):

לא, אני פונה אליו, כי אותו שאלתי, והוא נתן לי רשות לשאול אותו שאלה. אני פונה אליו, וממילא זה יבוא אל השר.

ממשלת ישראל מעולם לא הכחישה את אמונתה בנוסחה האומרת, כי הדרך היחידה למימוש זכותו של עם ישראל על ארץ-ישראל היא בהרחבה ובהעמקה של היישוב היהודי באזורי הפריפריה בגליל, בגולן, ביהודה, בשומרון, בנגב ובחבל-עזה. כמובן גם בירושלים ובסביבתה. מיקומם של למעלה מ-2 מיליוני יהודים ברצועה צרה של חוף הים התיכון היא מפגע ביטחוני ואקולוגי, ובראש ובראשונה — סותרת את הבסיס הציוני לתביעתו על חלקת הארץ הזאת, שאותה לא ניתן לרכוש בדיכורים, במשאים-ומתנים, ולא על מגש כסף, אלא כעבודה עיקשת, תוך התגברות על המכשולים.

אנו עומדים בפתחה של מערכת הבחירות, שתהיה, לכל הדעות, גורלית בתולדות קיומו של עמנו. הנושאים העומדים על הפרק הם נושאים קיומיים. תהליך השלום הדו-מסלולי שבו פתחנו — החל בשיחות מרירי, וושינגטון, והמשא-ומתן הרבי-צדדי במוסקבה, ויש לו המשך — המסלול הזה הוא למעשה הדרך הנכונה ליישום של חזון השלום. תהליך שבו החל ראש ממשלת ישראל לשעבר מר מנחם בגין בחותמו על הסכם השלום עם מצרים, ואנו נזכר, בעזרת השם, לסיימו בתחילה על הסכמים להסדר כולל של הסכסוך היהודי-הערבי במזרח התיכון.

גם המשימה האדירה של קליטת העלייה, תוך שינוי פני המשק הישראלי ומעבר לחברה יצרנית המתבססת על יוזמה חופשית, בר כבד עם יצירת שוויון הזדמנויות לכל האזרחים, תהווה אכן בוחן לשיפוטם של האזרחים ההולכים לקלפי ב-23 ביוני 1992, בהם למעלה מ-200,000 עולים חדשים מברית-המועצות, מאתיופיה ומארצות אחרות, שזו להם הפעם הראשונה שישתתפו בבחירות דמוקרטיות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

ממשלת ישראל תבוא למשפטו של הבוחר כשהיא מצביעה על הישגים מרשימים בתחומי מדיניות כלכלה וחברה. "הגילוי" של חבר הכנסת מיכה חריש, שעליו הוא מצביע כאילו הוא היה שמור באיזו כספת, הוא מדיניות מוצהרת של אחד מהאגפים בתוך הליכוד, וביום חמישי, בעוד שמונה ימים, תיערך גם מסיבת עיתונאים אשר תדבר בדיוק על הטכניקה של אותה תנועה, בשעה 19:00, במלון "פארק" בתל-אביב. מרכז זאת שוב אותו בחור מוכשר, ישראל כ"ץ. כך שאין כאן גילוי, יש כאן מדיניות מוצהרת, אשר תיחשף ותודגש גם במערכת הבחירות.

כאן הייתי מציע לחבר הכנסת חריש לבדוק בציציותיהן של מועצות הפועלים, של ההסתדרות הכללית, המועצות הללו עושות לילות כימים בהסכרת עמדות מפלגת העבודה —

עמיר פרץ (העבודה):

— — —

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

— תוך התקפות מצח על הממשלה. תמהני אם הם מציגים בפני מי שילכו לקלפי בעוד חודשים ספורים את מלוא העובדות על-אודות "הייגיו" של המנגנון הבולשביקי, אחד מן הבוחרים שנותרו בעולם, ואני מתכוון למנגנון של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל: כן, בארץ-ישראל.

ומשפט אחרון להתייחסות של חבר הכנסת מיכה חריש בדבר סיכון הערכיות. אני רוצה להזכיר: הערכיות אינן

וההסתה הזאת שלהם היא בהחלט פוליטית. תגידו לי בבקשה: אם לא היתה העלייה, לא הייתם נגד ההתנחלויות? האם לא הייתם נגד השקעות הכספים כביכול שם? והנה באה העלייה, ואתם תופסים עליה טרמפ.

היו"ר ש' דיין:

חברת הכנסת גאולה כהן — — —

גאולה כהן (התחיה):

רק רגע.

היו"ר ש' דיין:

לא, אין רגע. מה את מציעה?

גאולה כהן (התחיה):

תן לי לסיים.

היו"ר ש' דיין:

משפט אחד.

גאולה כהן (התחיה):

אני רוצה לסיים ולומר: עשר שנים היה המערך בשלטון, מ-1967 עד 1977. לא היו התנחלויות, לא היתה השקעת כספים בהתנחלויות. לאן הלך כל הכסף? מתי נוסדו "הפנתרים השחורים"? לא כתקופתכם? אז הם נולדו. שקר, צביעות.

היו"ר ש' דיין:

חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

פרס יכול ללמוד רוסית ולדבר רוסים אל העולים — — —

היו"ר ש' דיין:

חברת הכנסת גאולה כהן, תפסיק את המיקרופון. בבקשה. מה את מציעה, חברת הכנסת גאולה כהן? להסיר את ההצעה מסדר-היום?

גאולה כהן (התחיה):

אבל הפסקת את המיקרופון.

היו"ר ש' דיין:

תאמרי לי, אני אשמע, מה את מציעה?

גאולה כהן (התחיה):

אמרתי בתחילת דברי, שאני מבקשת להסיר את ההצעה.

היו"ר ש' דיין:

תודה. חבר הכנסת דדי צוקר, יש לך הצעה אחרת? אתה יכול להציע רק להעביר לוועדה. בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת חריש לוועדת ביקורת המדינה, קודם כול, על מנת שנוכל לשבח אותו על כך שהעלה כאן את ההצעה לסדר-היום.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

עוזי ברעם (העבודה):

— — —

היו"ר ש' דיין:

בבקשה.

יהודה פרח (הליכוד):

ברוך כלל אני מכבד את האנשים ומכבד אותך. אדם אינטליגנטי שבא ומציג דבר שכזה, שאנחנו יוצאים עם סיורים, ואתה בא ואומר: תראו, יש בידי מסמך להראות שהקצינים כספים ומשאבים לנושא הזה. אני שואל אותך: כאשר אתה בא עם ביקורת שכזאת, אתה לא שואל את עצמך, מה עושה המערך בנדון? האם אתם באמת חושבים שאנשים כל כך מטומטמים, או אינם מבינים דבר, אנשים כל כך חסרי הבנה, שאפשר למכור להם דבר שכזה? האם אין זה טבעי שמפלגה שרוצה להילחם על קיומה, ובצדק, לפי תפיסתה, תביא את האנשים שלה, שהליכוד יביא את האנשים שלו, להראות להם את מה שהוא מאמין בו? הוא מביא אותם ליהודה ולשומרון. אתה מתנגד לדבר הזה. לנו — זה המסר שלנו. בשבילנו גגות אדומים — זו תעסוקה. אצלך גגות אדומים — זה סדין אדום, אצלנו לא. גג אדום אצלי זה גם תעסוקה.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת פרח, אישרתי לך שאלה קצרה. זו לא הצעה לסדר-היום. שמענו את השאלה, תודה.

אלי דיין (העבודה):

שיראה להם גם את העניים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו מוכנים לראות גגות אדומים גם בשדרות.

היו"ר ש' דיין:

השר מציע לרן כמליאה. יש הצעה אחרת.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני פונה לחברי המערך: ההצעה המקורית של חבר הכנסת מיכה חריש היא לרן בנושא הזה במליאה; כך כתוב בהצעה שלך. אני מציע להיענות לאתגר ולערוך בעניין הזה דיון פומבי במליאה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. חברת הכנסת גאולה כהן, הצעה אחרת. בבקשה.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני, אני רוצה להציע להוריד את ההצעה מסדר-היום. יש לי הרבה טענות כנגד מחדלי הממשלה בנושא הקליטה. המחדלים האלה הם בבחינת חטאים, חטאים קשים, אבל מה שעושה המערך זה פשע, זה ממש פשע לאומי גם כלפי העם כולו בישראל, גם כלפי הארץ הזאת, גם כלפי העולים. המערך לוקח טרמפ פוליטי על גב העולים, עד לפני זמן מה, כשלא היתה עלייה, הוא לקח טרמפ פוליטי על גב שכונות המצוקה, ואמר להן: ההתנחלויות הן על גבכם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

גאולה כהן (התחיה):

תסלח לי, אל תפרע לי. אל תפרע לי עכשיו.

קודם עשו זאת "שלום עכשיו" והשמאל, והיום, לצערי, גם מפלגת העבודה. אי-אפשר להפריד באופן עקרוני בינה לבין השמאל המלשין הזה. היא עדיין לא הגיעה להלשנה, ברוך השם, אבל מבחינה עקרונית הטרמפ שהם לוקחים על גבי העולים — זה אותו דבר.

שם. כי אתה מקבל שם דירה יותר בזול, עם משכנתה יותר גדולה ויותר זולה.

היורה פרח (הליכוד):
זה לא נכון.

אלי דיין (העבודה):
זה נכון.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
שם, אדוני השר מגן, תצטרך להסביר איך היתה לכם החוצפה, איך היה לכם העוז, במחיר גג אדום למכור את כל העלייה הזאת. 5,000 עולים החדש לעומת 40,000 בחדש אחד לפני שנה. את זה תצטרך, אדוני השר, ללכת ולהסביר.

היורה פרח (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, זה לא נכון — — —

היורה ש' דיין:
חבר הכנסת חריש, האם אתה מסכים לוועדה?
מיכאל חריש (העבודה):
כן.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אדוני היושב-ראש, לאור הדברים של חבר הכנסת צוקר, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה.

היורה ש' דיין:
אם כך, ועדת הכנסת תחליט. לפנינו שתי הצעות: הצעת השר דוד מגן לקיים דיון במליאה — — —

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
לא, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה.

היורה ש' דיין:
אם כך, נצביע מי לוועדה ומי להצעה להסיר את הנושא, רבותי, אנחנו מצביעים. זו הצבעה מס' 1.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה — 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע
ועדת הכנסת נתקבלה.

היורה ש' דיין:
בעד — 17, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא יועבר
לוועדת הכנסת, והיא תחליט איזו ועדה תדון בנושא.

ד. הצעה לסדר-היום

התיישבות מחאה של מתיישבי עין-תמר מעבר לגבול ירדן

גדליהו גל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום 26 בינואר 1992, לפני כשבועיים, חצו את הגבול 20 משפחות ממושב עין-תמר, הורים וילדים, במחאה על כך שעשר שנים הם יושבים ביישוב זמני ובניית יישוב הקבע שלהם מתמהמת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היורה ש' דיין:

חברת הכנסת גאולה כהן, חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא אותך לסדר. רבותי חברי הכנסת. חבר הכנסת עוזי ברעם. חבר הכנסת בן-מנחם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אנשים לא מטומטמים — — —

היורה ש' דיין:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר.

מיכאל חריש (העבודה):

היורה ש' דיין:

חבר הכנסת חריש, אני פונה אליך. יש יושב-ראש והוא מנהל את הישיבה. אני רואה שיש כאולם הרבה כיסאות של יושב-ראש.

גאולה כהן (התחיה):

היורה ש' דיין:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש ממך, באמת, חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, תתקן אותי אם אני טועה, אבל נדמה לי שהם קצת בלחץ, קצת מאבדים את העשתונות. אתמול שמעתי גם את חבר הכנסת מצא, ונרמה לי שהם קצת בהיסטריה, הם קצת בלחץ; לא כן, אדוני היושב-ראש.

גאולה כהן (התחיה):

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מציע להעביר את הנושא לוועדה לביקורת המדינה, משום ששם יצטרך הליכוד להסביר, מדוע בנוי התנחלות ובנוי גג אדום מוכרים את כל העלייה הזאת. מדוע היתה ירידה במספר העולים כפי שלא היתה כמוה? רק משום שלא מציעים תעסוקה.

גאולה כהן (התחיה):

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מדוע היתה ירידה כזאת? רק משום שכל שקל פנוי וחופשי הוצאתם שם.

לכן אני מציע לאמץ היום את ההצעה של השר מגן, לערוך שם סיורים משותפים, ואתה, אדוני, תצטרך להסביר, האם באמת צריך להיות או טיפוש או עשיר כדי לוותר על דירה

היורה ש' דיין:

אנו עוברים עתה להצעה לסדר-היום מס' 6541, בנושא: התיישבות מחאה של מתיישבי עין-תמר מעבר לגבול ירדן — של חבר הכנסת גדליה גל. בבקשה.

יתירה מכך. היישוב הזה לא מוכר כיישוב ספר, ואתה יודע זאת, ולא שנה אחת ולא שנתיים, והוא אינו נהנה משום הנחה שממנה נהנה יישוב ספר. כל מי שיושב בגבעת-זאב ובמעלה-אדומים מקבל ממס הכנסה הנחה של 5%, 7% או 10%. אנשי עין-תמר בכיכר-סדום אינם מקבלים, משום שלא היה אפשר להעביר בוועדת הכספים החלטה בגבעת-זאב ומעלה-אדומים לא יקבלו, ואכן הם לא צריכים לקבל. הרי כל מטרת החוק הזה — ונדמה לי שאתה היית אחד השותפים לו — היתה להביא בעלי הכנסות גבוהות למקומות הרחוקים. אז עין-תמר אינה מקבלת, וכמוה כרכום ועוד עשרות יישובים. אבל גבעת-זאב וכל יישוב הנמצא 2 קילומטרים מ"הקו הירוק", ליד כפר-סבא, מקבלים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
כמה הם נתבעים לשלם עבור הקרקע והשיכון שלהם?

גדליהו גל (העבודה):
זה מה שמציק לך, אדוני? כמה אתה כשמאי היית מטיל על עין-תמר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אני שואל שאלה אינפורמטיבית.

היו"ר ש' דיין:
שמענו את השאלה.

גדליהו גל (העבודה):
איזה מין שאלה זאת? זה מה שמציק לך?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
— — —

עדנה סולודר (העבודה):
— — —

גדליהו גל (העבודה):
זה מה שמציק לך, כמה הם משלמים. אתה כבר פתחת תלם באזור זרוע מוקשים?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
— — —

היו"ר ש' דיין:
אבל לא צריכים לחזור על השאלה כמה פעמים. הוא שמע את השאלה, ואם הוא ירצה להשיב, הוא ישיב.

גדליהו גל (העבודה):
בחיים שלך אתה כבר פתחת פעם תלם באזור זרוע מוקשים?

דן תיכון (הליכוד):
— — —

גדליהו גל (העבודה):
למה לך, חבר הכנסת דן תיכון? אתה פתאום מגן עליו. תעזוב את זה.

דן תיכון (הליכוד):
אני לא מגן עליו, אבל יש לי שאלה אליך.

גדליהו גל (העבודה):
תאמין לי שאסתר אתו יותר טוב ממך. זו השאלה?

דן תיכון (הליכוד):
האמירה הזאת: אתה לא עברת יום אחד בחיים — — —

בראשית השבוע הזה הודיע שר השיכון בוועדת הכספים, שהבעיה נפתרה. אתמול נתבקשתי עליידי מזכירות הכנסת לשקול, אולי צריך לבטל את ההצעה שלי לסדר-היום, משום שהעניין הסתדר. כאילו הבעיה היא רק עם עין-תמר. אני חושב, שעניין עין-תמר חשוב מאוד, אבל הוא מציג בפנינו בעיה, הוא מציג בפנינו מחלה, ומה שקרה בעין-תמר הוא אחד הסימפטומים שלה.

האם זו צריכה להיות השיטה, שמושכים את החבל עד קצה גבול היכולת, מביאים אנשים לידי פעולת מחאה קיצונית, וכל המקצין הרי זה משובח, ורק אז פותרים את הבעיה? האם זה המסר של הממשלה הזאת, אדוני השר?

כך היה עם המשכנתאות. הרי אילו ישבו עם מי שהציעו את חוק המשכנתאות, או אילו הבינו שצריך לפתור את הבעיה בזמן, לא היה מתבצע לנגד עינינו תהליך חקיקה זהקפאה, ועד היום הדבר הזה לא נגמר. התקנות מעוככות, משום שלא נותנים את מה שיושבי-ראש ועדת הכספים רוצה בשועפאט. אפשר היה לפתור את בעיית המשכנתאות כבר לפני שנה, כאשר הניחו כאן את הצעת החוק, עם קצת חבונה ורצון טוב, ולא למשוך זאת עד הרגע האחרון.

אותו דבר עם הסדר המשק החקלאי, שכבר נמשך חמש שנים. כל זמן שלא קמה קבוצת חברי כנסת והניחה הצעת חוק, העניין לא נפתר. רק בימים האחרונים עוסקים בנושא הזה יום ולילה. פתאום כולם נזעקים. מתי? כאשר יודעים שבועוד שבועיים תונח ההצעה על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ושלישית.

כך גם עם העלייה, כך גם עם התעסוקה, ואתה יודע זאת, אדוני השר.

גם החוקים שנתקבלו אינם מתבצעים. אני העברתי כאן, בסופו של דבר, בהסכמת הממשלה, הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי, וקיבלתי ממנה לאורך כל הדרך. הייתי מראה לך מכתב שקיבלתי אתמול ממנהל הוצאה לאור שנקראת "ארץ", והוא עושה את כל ההוצאה לאור שלו לארצות חוץ. אדוני השר, שום דבר לא נמכר בארץ. הוא לקח כמה עובדים נוספים, הוא כותב לי איזה מסלול ייסורים הוא עובר, והוא כבר מוותר על שליש מהתמריץ.

ועכשיו, בא שר התעשייה והמסחר ומציע להאריך חוק שכמעט לא מתבצע, עוד לשנתיים. מחוקקים חוק, הוא לא מתבצע, מעמסים עליו חוק נוסף.

ואני חוזר לעין-תמר. במי מדובר? מדובר ב-20 משפחות, היום 25 משפחות שעלו בשנת 1982 על הקרקע. בכיכר-סדום, שעל גבול ירדן, במקום הנמוך ביותר בעולם, עם כל הקשיים האובייקטיביים הקיימים שם ממילא, הם קיבלו 400 דונם והחלו לגדל מלונים. הקרקע היתה זרועת מוקשים, ושניים מהחברים נפצעו. אחד מהם הוא המזכיר דהיום, קטוע-רגל, שנאלץ להתרוצץ יום ולילה כדי לפתור את בעיות המושב שלו.

מאז 1982 המושב הזה גדל בחמש משפחות בלבד, מחוסר דיור. 20 משפחות שהתיישבו שם לפני עשר שנים, עד כמה שאני יודע, כמעט שום משפחה לא עזבה ולא התחלפה. עשר שנים הם יושבים באשקוביות של 48 מטרים, ולא על כך הם מתלוננים. הם יושבים ביישוב זמני, והם מבקשים לעבור ליישוב קבע ולגדול. אנחנו צריכים שיהיה שם יישוב גדול.

כמה הם אשמים? בכך שלא התיישבו במקום המרוחק חמש דקות מפתח-חקה? בזה כל אשמתם? הרי אילו ישבו באיזה מקום בשטחים, הבעיה שלהם היתה נפתרת כבר בזמן. הבעיה שלהם? זו בעיה שלנו.

גדליהו גל (העבודה):

אני אמרתי את זה? אני לא אמרתי לו את זה, אתה אומר לו את זה.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת דין תיכון, הוא לא שאל את השאלה הזאת.

גדליהו גל (העבודה):

אני שאלתי אותו אם פעם אחת בחיים הוא התיישב על טרקטור לפחות תלם באזור שידוע שיש בו מוקשים. גם אני לא עשיתי את זה, אנשי עין-חמר עשו את זה. אז הוא שואל אותי, כמה הם משלמים עבור הקרקע שהם קיבלו מהמדינה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא עבור הקרקע, עבור השיכון.

גדליהו גל (העבודה):

שב בשקט.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — — אני רוצה לדעת כמה הם משלמים עבור זכות שיכון.

גדליהו גל (העבודה):

מה זה שייך לזכות שיכון?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

עדנה סולודר (העבודה):

— — —

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת גדליהו גל, אני מבקש שתמשיך בדברייך. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, שמענו אותך, כמה פעמים צריכים לשמוע?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

באריאל הסכנה לא פחות גדולה, וגם באריאל יש מוקשים.

גדליהו גל (העבודה):

מה עניין שמיטה אצל הר-סיני? מי דיבר על אריאל?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה מדבר על אזור של מוקשים.

גדליהו גל (העבודה):

אתה נחת את ירך לך, שבגבעת-זאב יקבלו הנחות במס ובעין-חמר לא. מה זה שייך?

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת גדליהו גל, אתה העלית נושא לדיון. אבקש ממך להתרכז אך ורק בנושא שלך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מדבר על אנשים שנהרגים כשחטים ומשלמים בעד הזכות להתיישב בארץ.

היו"ר ש' דיין:

את השאלה שמענו, כל בית ישראל שמע.

חבר הכנסת גדליהו גל, אבקש ממך לסיים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כסף טוב משלמים, וגם עולים על מוקשים.

היו"ר ש' דיין:

אני קורא אותך לסדר. בבקשה, חבר הכנסת גדליהו גל.

גדליהו גל (העבודה):

הייתי מבקש מכבוד השר לומר לי, או לומר לכנסת, מה ההסכם, האם יש בתוכנית או בהסכם תשובה לקליטת משפחות נוספות ולמבני ציבור, ואז אולי זה גם ירגיע את ידידי חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. כבוד השר דוד מגן, בבקשה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתכבד לענות בקצרה על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת גדליהו גל. ההעברה של היישוב עין-חמר ליישוב הקבע מצריכה תקציב נכבד, הואיל ומדובר בהכנת תשתית מלאה ליישוב. במסגרת תקציבי משרד הבינוי והשיכון, אין הדבר ניתן לביצוע.

למרות מגבלות אלה, הנחה שר הבינוי והשיכון את המנהל הכללי במשרדו למצוא פתרון כולל לבעיה, גם אם תארך התקופה עד הבאת המצב לפתורנו המלא שנתיים-שלוש שנים.

שלשום, ביום שני, כ"ט בשבט החשנ"ב, 3 בפברואר 1992, התקיימה פגישה בין נציגי היישוב עין-חמר לבין מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון ומנהל האגף לבנייה כפרית. סוכם שמשרד הבינוי והשיכון יתכנן את יישוב הקבע ויבצע את התשתיות עבור הדירות שתיכננה עליידי התושבים. נוסף על כך יעניק משרד הבינוי והשיכון סיוע לבנייה.

על רקע הסיכום הזה אני יודע, שחבר כנסת עמית, חבר הכנסת רפאל איתן, שגם הוא הגיש הצעה לסדר-היום בנושא זה, הסיר את הצעתו, כי הוא רואה פתרון לעניין.

חשדנותו של חבר הכנסת גדליהו גל ברורה לי. אולי לא כאן המקום להחמיא לחברי הכנסת, אבל אני חושב שהפעילות שלך ראויה לכל ברכה בכל הנושאים, בכל המישורים, ובהודמנות זו שאלת לגבי יישומו של חוק עידוד המגזר היצרני, חוק שיזמת והממשלה תמכה בו. אני יודע, שבמוסד לביטוח לאומי נערכות עבודות הכנה נמרצות ביותר כדי להתגבר על כל הבעיות הביורוקרטיות החדשות הנובעות מלימודו של החוק הזה, ואין לי ספק כי בתוך שבועות ספורים ייפתר עניין זה, ואני גם מציע שתפנה לאותו יום, לעדכן אותו בעניין זה.

הערה אחרונה. חבר הכנסת גדליהו גל, לא דייקת בעניין המשכנתאות. נכון שהיוזמה הפרטית שעלתה מן הכנסת עליידי חברי הכנסת יעקב שמאי, אלי דיין ורן כהן הוסיפה בוודאי נדבך ונוסף מיוחד, אבל אני מבקש לזכור, כי מי שיוזם את עניין ההנחה בעמלת הפירעון המוקדם, מי שיוזם עניין הלוואות המקום, מי שיוזם את עניין המענק המותנה ועוד מערכת תמריצים גדולה, שתחולתה רטרואקטיבית, מתחילת שנות ה-80 — זו היתה הממשלה. אני מודה שהיוזמה הפרטית בכנסת והיוזמה של הממשלה נפגשו והולידו את הרפורמה הברוכה במשכנתאות.

אדוני היושב-ראש, אם חבר הכנסת גדליהו גל מעוניין להעביר את הנושא לוועדה כדי להיות בטוח — — —

גדליהו גל (העבודה):

היות שיש לנו עוד ארבעה שבועות, ואני בטוח שגם אם נעביר את הנושא לוועדה, לא יספיקו לסיים את הדיון בו — — —

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אז אולי תסתפק בדברי תשובתי.

— הצעה לסדר-היום: הודעת היושב-ראש על ביטול הצבעה: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חבר מועצה שפרש מסיעתו) —

גדליהו גל (העבודה):

אסתפק בדברי תשובתך.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. אם כן, חבר הכנסת גדליהו גל, אתה מסתפק בדברי השר. תודה.

ה. הודעת היושב-ראש על ביטול הצבעה

היו"ר ש' דיין:

חברי הכנסת, אני רוצה לקרוא כעת את ההודעה הבאה: רבותי חברי הכנסת, בישיבת הכנסת אתמול, בדיון על חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 15), התשנ"ב — 1992, נפלה טעות בהצבעה. על ההסתייגות לסעיף 9 נתקבלה ההסתייגות של

חברי הכנסת אמנון רובינשטיין, מרדכי וירשובסקי ושמעון שטרית — למחוק את סעיף 9. למרות זאת נערכה אחר כך הצבעה על סעיף 9, ובה נאמר: "סעיף 9. לפי הצעת הוועדה עם הסתייגות שנתקבלה, נתקבל". ברור שלאחר שעל-פי ההסתייגות נמחק הסעיף, לא היה צורך להצביע, ויש לראות בהצבעה זו ככטלה.

ו. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חבר מועצה שפרש מסיעתו), התשנ"ב — 1991 * (הצעת חבר הכנסת ג' גדות)

היו"ר ש' דיין:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק תחתקצ"ו, הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חבר מועצה שפרש מסיעתו), התשנ"ב — 1991, מאת חבר הכנסת גדעון גדות. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
מי אחריו?

אריה אליאב (העבודה):
אחריו אני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אני פשוט מבקש — — —

אריה אליאב (העבודה):
אחריו אתה.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתיקון מס' 12 לחוק-יסוד: הכנסת ביטא המחוקק את עמדתו הנחרצת כנגד נורמות פסולות שהשתרשו בחיים הפרלמנטריים של מדינת ישראל וקבע נורמות שכאות למנוע כלנחרצים פרלמנטרי.

כל מה שאני עושה היום — ולא אכביר מלים, כי החוק מדבר בעד עצמו — הוא להביא בפניכם הצעת חוק שכל כולה, יש לה מטרה אחת: לתרגם את הניסיון למנוע כלנחרצים ושחיתות פוליטית במערכות הפרלמנטריות גם למערכות המוניציפליות, קרי, להביא לידי כך שלמדינת ישראל יהיה חוק שיתקן את פקודת העיריות וימנע מצב שבו אדם יוכל להיבחר בסיעה אחת, להיקנות — לא במרכאות כפולות, אלא פעמים רבות זה נעשה ממש בכסף או בשווה כסף או בתפקיד שהוא שווה כסף — על-ידי מפלגה אחרת, לבגוד במפלגתו ולהצביע שלא על-פי הצבעת סיעתו.

בהצעת החוק יש גם הגדרה מדויקת של סיעה, מתי יש לראות התפצלות בסיעה, ולא פרישה, וגם זה דבר שניתן להעלותו על הדעת: אלא שבגדול, כוונת החוק למנוע מצב שבו אדם ייבחר במהלך בחירות לעיריות במסגרת סיעה אחת, ויצביע כמועמד לראשות רשות, במקרה שלא נבחר ישירות על-ידי הציבור, כעד מועמד אחר, או כעד סגן יושב-ראש רשות, במהלך בחירות רגילות או במהלך בחירות מיוחדות. במקרים אלה חובה על אדם שנבחר במסגרת סיעתו לדבוק

בהצעה הסיעתית, ולדאוג לכך שהצבעתו תעלה בקנה אחד עם הצבעת סיעתו.

אם יבגוד אדם כזה בסיעתו, או יקנה על-ידי סיעה אחרת, החוק בא לומר, שאותו אדם לא יוכל להיבחר כראש רשות ואף לא כסגנו. תיירה מזאת: הוא גם לא יהיה מסוגל עוד להיות מועמד בבחירות שלאחר מכן בסיעה שהוא תמך בה במהלך הקדנציה השוטפת.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק בא למנוע את כל הפורענויות האלה, וגם מטיל סנקציות, כפי שכבר אמרתי קודם לכן. מכל מקום, החוק הזה בא לקבוע, שמרגע שאדם פורש מסיעתו, הוא חייב להודיע על כך. אני קורא בסעיף 125(א): "דבר פרישתו של חבר המועצה, כאמור בסעיף 125א, על-ידי ראש הרשות, ובלבד שקביעה כאמור תיעשה בתוך שבועה ימים ממועדה הרישוי — — —".

ועוד נאמר: "ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מהודעת ראש הרשות על קביעתו, והוא יידון בפני שופט יחיד". קרי: ניתנת אפשרות ערעור, אבל בגדול באנו למנוע כאן כלנחרצים ברשויות המקומיות. אדם שנבחר בסיעתו, ידבק בה עד תום. ירצה לבגוד בה, לא יוכל לקבל תשלום בעבור בגידתו, וגם יקבל עונש, שלפיו לא יוכל עוד להתמודד, סביר להניח, לא בסיעתו, כמו גם לא בסיעה שלמענה בגד.

חברי הכנסת, מאחר ששר הפנים אינו נוכח במליאה — — —

היו"ר ש' דיין:

הוא הודיע שהוא לא מתנגד לחוק.

גדעון גדות (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אני אשמור על כבוד השר. מאחר ששר הפנים אינו נוכח במליאה, והודיע לי שכמהלך הדיונים בוועדה מתנגד לחוק, אלא אפילו רמז לי שבמהלך הדיונים בוועדה הוא הסכים לצרף לעניין זה של פקודת העיריות גם את התיקונים הרכבניים בהקשר זה, האמורים לגבי מועצות מקומיות ומועצות אזוריות. להבדיל מעניין פקודת העיריות, כל מה שקשור למועצות המקומיות ולמועצות האזוריות נתון באופן ישיר לרצונו של השר.

משום שחששתי שהממשלה תערים קשיים כאלה ואחרים,

גדעון גדות (הליכוד):
אין לו בעיה בנושא זה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
האם אתה מתנגד שאציע להעביר את הצעת החוק שלך לוועדת הפנים?

גדעון גדות (הליכוד):
לא. אם משהו יציע להעביר זאת לוועדת הפנים, כדי למנוע מצב שבו זה יועבר לוועדת הכנסת, אני אסכים, כמובן, שזה יועבר לוועדת הפנים. אבל תהיה מוטלת עליכם החובה לגייס לזה את יושב־ראש הוועדה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

גדעון גדות (הליכוד):
אני מבין שגם אם תצטרך למלא את מקומו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אדוני היושב־ראש, כיוון ששמענו מבעל ההצעה, חבר הכנסת גדעון גדות, שיש תמיכה מסיבית של שר הפנים בהצעת החוק, ומאחר שאני שומע גם, ששר הפנים היה מעוניין להעביר את זה לוועדת הפנים, אני מציע שנתמך בזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):
אם זה יעבור בכנסת הבאה, גם אז אתמוך בהצעת החוק.

גדעון גדות (הליכוד):
נוכח הקולות הרבים, נוכח הזעקה הגדולה שקמה מן העם הרב היושב במליאה בשעה זו, לא נותר לי, הקטן, אלא להיכנע ולהסכים במיוחד לב ובכבוד ראש, שזה יועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:
תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו נגשים עכשיו להצבעה. לפנינו הצעה אחת בלבד: להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (חבר מועצה שפרש מסיעתו), התשנ"ב — 1991, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, בבקשה, רבותי, נא להצביע. זו הצבעה מס' 2.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לדיון מוקדם בוועדה — 6
נגד — אין
נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חבר מועצה שפרש מסיעתו), התשנ"ב — 1991, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:
שישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק תועבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנה לקריאה ראשונה.

ביקשתי לבודד בשלב ראשון את עניין העיריות. אני שמח לשמוע מאנשיו של השר, כי לי לא יצא לדבר אתו הבוקר, שלא רק שהוא מסכים להצעת החוק כפי שהיא, אלא שבמהלך עבודת החקיקה בוועדה יביא המשרד שלו הצעות גם להכללת נושא הרשות המקומית והרשות האזורית לתוך החוק הזה, כמו גם שינויים מתחייבים בחוקים אחרים, כדי לאפשר את חקיקת החוק הזה שאני מביא בפניכם.

לא אכביר מלים, אני חושב שהחוק מדבר בעד עצמו. אני חושב שזה דבר מובן מאליו. תקוותי הגדולה היא, שנהיה מסוגלים להריץ אותו בוועדה במהלך חקיקה מזורז, מהיר מאוד, כדי שעוד בטרם תתפזר הכנסת, וכפי שאני מבין כנסת זו אמורה להתפזר ביום שלישי, ב־17 בחודש הבא, אנחנו נעשה מאמץ גדול להביא לכך שהחוק הזה יוחק על כל קריאותיו, גם בזה הטרומית, שאני מביא לכאן היום, כמו גם בקריאה ראשונה ובקריאה שנייה ושלישית לאחר מכן, שהרי אני משוכנע, שכמו שהוועדה תהיה מעוניינת בכך, כך גם השר מעוניין וגם המשרד מעוניין, וכולנו נוכל להאריך חקיקת החוק הזה, שאיננו מסוכך בעיקרו, הוא פשוט. אני מאמין שניתן יהיה, לכן, לגמור את תהליך החקיקה במהירות מרבית.

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, עד כאן דברי. אני קורא לכם פשוט מאוד להעביר את הצעת החוק להכנתה לקריאה ראשונה, ולאחר מכן לקריאות הנוספות, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' דיין:
זה שייך לוועדת הפנים, לא?

עמנואל זיסמן (העבודה):
בוודאי.

גדעון גדות (הליכוד):
אומר לכם מדוע הצעתי את ועדת החוקה. עוד אחמול פניתי אל יושב־ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, כמו גם ליושב־ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. נראה היה לי, ואני אומר דברים אלה מול עם ועדה, וההודעה כמובן מופנית אליכם, חברי הכנסת, שיושב־ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט יהיה נכון לעבורה וזוהי יותר בקטע הזה מאשר ועדת הפנים. אין לי כל התנגדות להעביר זאת לוועדת הפנים, כמו גם לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

עמנואל זיסמן (העבודה):
שם עוסקים בעיבוד חוק בחירה ישירה של ראש ממשלה

גדעון גדות (הליכוד):
לכן נותרה לו איזו נישה בעניין האחר, ואילו האחר עוסק כרגע בבחירת ראש הממשלה, ולכן יש לו פחות זמן משיש למי שעוסק בחקיקת חוק בחירת ראש הממשלה.

היו"ר ש' דיין:
אדוני, אני מבין שאחרי שיקול דעת שלך אתה מציע להעביר זאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

גדעון גדות (הליכוד):
כן, וגם אחרי התייעצות עם חברינו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
מה אומר על זה שר הפנים? למי הוא מציע להעביר את זה?

ז. הצעה לסדר-היום

מאגרות תעסוקה לעולים – פתרון בעיות האבטלה בקרב העולים

אני הצעתי שיקומו מאגרות, בכוונה קראתי לכך מאגרות, השם הוא מאגרים. מאגרים, סכרים, ליד המשק הקיים; לא מכנים. דאגו למכנים ובנו רכבות בתים. זו חוכמה, אבל לא החוכמה.

אמיתי שהמאגרות ייבנו ליד המשק הקיים לא בצורה פיסית, אלא כל סקטור וסקטור של המשק הקיים יקלט עולים שעברו באותם מקצועות, פחות או יותר. וכך אמרתי, שהמאגרות יהיו מאגרות למקצועות הרפואה ליד בתי-חולים, ההנדסה ליד התעשייה, הוראה ליד בתי-הספר, מחקר, מדע וכן הלאה. כל מאגרה תוצמד למגור או לגורם קיים ומפותח בישראל, שאפשר לכוונת אותו "הגורם המאמץ". מהגורם המאמץ יידרשו מאמצים גדולים וחיפוש אחר פתרונות לא-שגורתיים כדי לטפל ולקלוט את המאגרה שלידו, אך לא יוטל עליו תפקיד מניימום שישולם לעולים, וכוסו במלוואן המאגרה, לרבות שכר מניימום שישולם לעולים, וכוסו במלוואן על-ידי הגורם הממלכתי.

אלה הן עבודות יזומות. מה חשוב השם, אלה הן עבודות יזומות בקנה מידה ענקי, במקצועות קרובים למקצועות שהעולים הביאו לרכבה.

מה קרה? העליתי את הנושא הזה חמש פעמים בהצעות לסדר-היום. כבוד שר הקליטה ענה פעמיים על אותו רעיון, קצת יותר באריכות. אני חושב שאתה יודע אותו בעל-פה.

אני אקרא את התאריכים: 21 במרס 1990, 9 במאי 1990, 14 בנובמבר 1990, 28 בנובמבר 1990, 9 בינואר 1991. בכל פעם, פעם אחת שר הקליטה, פעם אחרת סגן שר העבודה ופעם נוספת שר אחר אמרו: כן, יש כזה משהו. איך אומר השיר? – אולי בכל זאת יש בה משהו. יש כזה משהו, בואו נוריד את זה לוועדה ונשכח ונכדוק.

כן היה. הנושא ירד לוועדת העלייה והקליטה, פעם אחת לוועדת הכלכלה ופעם אחת לוועדת העבודה והרווחה. בכל מקום אמרו: יש כזה משהו, בואו נכדוק. מינו אפילו תתוועדה לעלייה ולקליטה ושם הופיעו שניים. הופיע אורי גורדון, ראש מחלקת העלייה והקליטה בסוכנות, והוא אמר: כל התוכניות היפות על יזומה פרטית בתנאי "שוק חופשי" טובות לימים של עלייה קטנה. אך בנחשול הענק שלו אנו עדים כיום, לא יהיה מנוס מהתערבות ממלכתית מוגבלת לתקופת מעבר – עד אשר ייקלטו העולים בשוק החופשי. הדרך לכך היא באמצעות "מאגרות". זו תוכנית חדשנית, שלעניות דעתי יש בה מענה על בעיות השעה ועל אתגרי העתיד. אני משוכנע שלובה אליאב יצליח להציע רעיון זה ולהעלותו על דרך המלך.

אני לא התעצלתי והבאתי את העניין לקבינט העלייה והקליטה. אני לא יודע, כבוד שר הקליטה, אם אתה היית כאשר העליתי את זה. דנו שבעה נקיים ואמרו: יש בה משהו. יש כזה משהו. כותב לי ראש הקבינט, שר הבינוי והשיכון אריק שרון, לובה, אני מבקש ממך, נצל מהר את השבועיים להשלמת הרעיונות, וטוב שתהיה מתואם עם שר האוצר. בתורה רבה, אריק שרון.

אני הולך לשר האוצר; ישבתי אתו ועם אנשיו לתאם. הוא גם כן אומר: יש כזה משהו. שום דבר, דרשו כל הזמן: יש לזה ביסוס כלכלי? הרי כולנו מומחים לכלכלה חופשית, וחס וחלילה שלא נוזז מהתורה של מילטון פרידמן. שהכול שוק חופשי.

היור' ש' דיין:

יש לנו הצעה לסדר-היום, מס' 6315: מאגרות תעסוקה לעולים – פתרון בעיות האבטלה בקרב העולים. חבר הכנסת אריה אליאב, בבקשה.

אריה אליאב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני מעלה את ההצעה הזו כמשל לדרך ייסורים של רעיון, שבמקרה הוא רעיון שלי, כיצד לנסות ולהתגבר על הבעיה הנוראה של תעסוקה לעולים.

בעיית העבודה לעולים, מבחינתי, היא עתיקת-יומין. בשוכי מעבודה של שלוש שנים כברית-המועצות, לפני חצי יובל שנים, כתבתי ספר של עדות, מה ראיתי כברית-המועצות.

בסוף הספר כתבתי פרק, כמה יעלו. העלייה אז היתה אפס, השערים היו סגורים. ב-1965 כתבתי כך: "בסך הכול מדובר במאות אלפים, בין חצי מיליון למיליון יהודים, המוכנים לדעת, כבר כיום לקום ולעלות לישראל. ואם אני מעז ונוקב במספר זה, הרי אין בדעתי לומר, כי בכך יסתיים התהליך. מדובר בגל הראשון של עלייה."

כן ראיתי את זה. עכשיו, זאת היא הנקודה: "מה יהיה על שאר היהודים, על אלה הפוסחים על שתי הסעפים, החוששים, המהססים, היושבים על הגדר ומחכים, איך ייפול דבר – על כך תינתן חשובה רק לאחר שיושלם השלב הראשון והגל הראשון יצא."

"עליית הגל השני" – כלומר המיליון השני – "תהיה תלויה בכמה וכמה גורמים: איך ייקלטו הראשונים? אילו מתכבים יגיעו לבירת-המועצות מן העולים לאחר הגיעם לארץ? – – – איך יתייחסו בישראל אל היהודים שנשאו נשים לא-יהודיות ואל בני נישואי-התערובת?" והעיקר, כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת – "איך יסתדרו בעבודה בעלי המקצועות? מה יהיה על אלפי הרופאים, המהנדסים והטכנאים? מה יהיה מצבם הכלכלי והחברתי של עולי הגל הראשון?"

והנה, באו ימים טובים. לפני שנתיים ומשהו הלך הצפי הזה והתגשם לנגד עינינו, גם לנגד עיני, ואז, בראשית 1990, כתבתי כך: "העלייה הכאה עלינו לטובה" – בראשית העלייה הזאת – "רומה לשיטפון וליאפיקים בנגב" שהיו חרבים מאז העלייה ההמונית של המיליון בשנות החמישים. ובשיטפון נוהגים כמו בשיטפון: ראשית כול יש לתלע על-ידי מערכת סכרים את המים הגואים אל מאגרים שמהם ישקו לאחר מכן שדות וגני פרי". אנחנו בימים של שיטפונות, הלוואי שהיו לנו סכרים שיאגרו את המים האלה, שזורמים במאות מיליוני קובים לים. "אם לא יעשו זאת" – ואני מדבר על העלייה – "יתיהפך הברכה לקללה ולהרס".

ישבתי וחשבתי. היות שאנחנו באופוזיציה, יש לנו זמן. אנחנו, לצערי הרב, לא יושבים על מנופי העשייה. העליתי רעיון, ובעיתון "הארץ" בראשית 1990 כתבתי, שוב חזרתי על אותה אמת, שעל שלושה דברים עומדת קליטת העלייה: על העבודה, על קורת-הגג ועל הלב הפתוח. שתי הבעיות האחרונות מבין שלושה קשות ומסובכות, אך נושא העבודה והתעסוקה הוא הקריטי ביותר. אם תישבר האכזב הראשה הזאת, תיהרס כל הקשת, וכל מבנה העלייה והקליטה עלול, חלילה, להיכשל.

ארצות-הברית להמשיך לתת להם, לחיילים המשוחררים, את משכורותיהם, ולהעסיק אותם באופן זמני כארבע-חמש שנים בעבודות אזרחיות יזומות. והוא מפרט: 200,000 שוטרים, 100,000 מורים ומדריכים, 50,000 רופאים, חובשים ואחיות, 100,000 עובדים חברתיים באזורי מצוקה ועוני. כל זה כתוב על ארצות-הברית, על עבודות יזומות, הכול בעיתון "ניו-יורק טיימס". הוא אומנם מקומון, אבל גם כן עיתון.

להלן כתוב שם: זה פתרון חירום זמני. במשך השנים הבאות ייקלטו עובדים אלה בתקנים הנדרשים. ביטחון אישי, חינוך, עזרה לחלשים ולחולים — את כל אלה אי-אפשר למדוד, והם אינם מופיעים בסטטיסטיקות כלכליות. אך הם יקבעו את פניה של אמריקה וגורלה. אמריקה, שעומדת בפני בעיות נוראות של עוני וניון, תוכל להיעזר במאגר הגדול של עוצמה, המצוי בקרב החיילים המשוחררים.

אנחנו רוצים "לחקות" את אמריקה? — בבקשה, בואו נתחיל לחקות אותה. אבל אנחנו לא צריכים לחקות את אמריקה. יש לנו הניסיון שלנו. אם לא נעשה את זה, אנחנו עושים במרדינו — וזה לא שייך כלל לבחירות — "נומרוס קלאוזוס" לגבי היהודים שעומדים להגיע הנה. כאשר הייתי צעיר, השתתפנו בהפגנות גדולות נגד ממשלת המנדט, שכתבה: Stop Immigration. חלילה לנו, אם אנחנו במרדינו נטיל הסגר וסגר על עליית יהודים מכל מקום שממנו הם רוצים לבוא אלינו, למדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ש' דיין:

תודה. חבר הכנסת ויינשטיין, אולי נקיים דיון משולב גם בהצעה שלך? מה מציע כבוד השר? יש ברשימה שלוש הצעות לסדרהיום, שכמעט כולן דנות באותו נושא. אדוני השר, אולי אתה תשיב יחד על שלוש ההצעות האלה?

דן תיכון (הליכוד):

ההצעה השלישית היא בנושא אחר בכלל.

היו"ר ש' דיין:

אם כך, על ההצעה השלישית לסדרהיום נקיים דיון נפרד. אבל השר ישיב על שתי ההצעות הראשונות לסדרהיום.

ח. הצעה לסדרהיום

סקר על העמדות וההתנסות של עולי ברית-המועצות

הסקר נערך על-ידי חברה פרטית, והנתונים מבוססים על ממצאים שנאספו בחודש אוקטובר 1991.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

סקר של מודיעין אזרחי?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא, אינני אומר את השם, כי אינני מכיר את המערכת, אבל זה סקר מקיף. אינני יודע איזו חברה היא זו, ואם אומר את שמה זה יכול להישמע כעשיית פרסומת לאחת החברות, לכן אינני אומר את השם. אומר כיצד נערך הסקר, והוא מדבר בעד עצמו.

ראוינו 820 עולים, שהגיעו לישראל בתקופה שבין ספטמבר 1989 עד ספטמבר 1991. הסקר נערך בדרך של ראיונות פנים אל פנים על-ידי 20 מראיינים מיומנים, בעזרת שאלון בשפה הרוסית. הראיונות התקיימו ב-40 יישובים. מספר הראיונות היה 579, מהם 60 בירושלים, 80 בתל-אביב, 101 בחיפה, והשאר ביתר חלקי הארץ.

לא התעצלנו, הלכנו לחברה כלכלית. עם יועצים כלכליים, "ג'נסיס", שתבדוק הקמת מאגרה עלייד בית-החולים "סורוקה" כנגב. שזה יהיה כלכלי, שלא סתם "יורק" רופאים ואחיות, אלא לפי תוכניות של חמש שנים, שממילא יצטרכו להקדים, אבל להקדים עבודות שממילא מתוכננות.

הגישו עבודה כלכלית מצוינת, שאומרת שאפשר להקים עבודות פרודוקטיביות, שממילא יצטרכו להשקיע בבית-החולים הזה, שמתפוצץ עכשיו. יש מאמרים איומים בעיתונים, מה קורה בבית-החולים. ואמרו: כן, זה הגיוני, הוא יכול לקלוט בצורה מסודרת, כמעט להכפיל את עצמו. בעולים רופאים, אחיות, עובדים פרא-רפואיים, שיצטרכו אותם ממילא.

הבאנו את התוכנית הכלכלית, שום דבר לא קרה. אני מספר לכם רק להדגמה. שלושם באו אלי מנהלי מחלקות לטיפול לב, מחלקת לב — ילדים. אני לא רוצה לומר את שם בית-החולים; אנשים יוצאים מן הכלל, והם קלטו על תקן זמני, שאתם, משרד הקליטה, נתתם להם, רופאה מעולות ברית-המועצות, מומחית יוצאת מן הכלל למחלות לב — ילדים. יש לי נגיעה לעניין הזה, היא באמת יוצאת מן הכלל, והנה העניין נגמר, אין תקנים. הם רצו להנהלה של בית-החולים, אין תקן לרופאה הזאת. היא הולכת להיזרק לאחר שבמשך שנה היא עשתה עבודה מצוינת. אני לא מדבר על מאגרה גדולה, אני מדבר על מקרה בודד.

אני חושב שהיה צריך לגשת אחת לגמרי לכל הנושא הזה. אין תקנים, הרופאה עומדת להיזרק. אנחנו נאחזים בחוקי השוק החופשי.

היות שאנחנו רוצים "לחקות" את אמריקה, רק לחקות את אמריקה עם השוק החופשי, אני רוצה לקרוא ממאמר שהתפרסם ב"ניו-יורק טיימס", ב"ניו-יורק טיימס", במאמר מוביל, הוא כותב כך: "תנו להם עבודה". הוא לא כותב עלינו כלל. אני מצטט: חיילים משוחררים מצבא ארצות-הברית: חצי מיליון חיילים משוחררים יזרקו בבת אחת לכלכלת ארצות-הברית, הנמצאת בצרות ובאי-ודאות. יש להסתכל עליהם כמאגר — לא אני המצאתי את המלה, שם כתוב "רזרבואר" — של אנרגיה וכשרונות. על ממשלת

היו"ר ש' דיין:

נעבור עכשיו להצעה לסדרהיום מס' 6591, בנושא: סקר על העמדות וההתנסות של עולי ברית-המועצות — מאת חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, חברי הבית, אני מבקש להביא לידיעתכם תוצאותיו של סקר על ההתנסות והעמדות של עולי ברית-המועצות, ממצאים משווים.

הסקר הזה הופץ על-ידי עיריית ירושלים למתנדבים מקרב האוכלוסייה הירושלמית, ובכללם לרעייתי צביה, שיזמה הקמתם של מחסנים שסיפקו עד עכשיו, באמצעות מתנדבים, שמכיות, רהיטים ומוצרי בית לאלפים מקרב עולי אתיופיה וברית-המועצות.

אם כן, הסקר הזה הופץ על-ידי עיריית ירושלים, ובדרך זו הובא לידיעת, והוא מעניין מאוד, אדוני השר, חברי הכנסת.

וממליצים או לעלות לישראל או לדחות את ההחלטה, לא לעבור לארצות-הברית, אף שהם כבר שמעו על הקפיטליזם שם ועל מה שקורה, על ארץ העושר, כי נראה שהם שמעו גם שבארצות-הברית יש אנשים ללא בית, יש רעבים ויש חולי איידס המסתובכים ברחובות באין דואג. כאן יש שירותים מפותחים. אומרים להם: או תעלו או תדחו את ההחלטה.

אני אומר למפלגות הציוניות, בין שהן באופוזיציה ובין שהן בקואליציה, נעבור בכל מקום ונספר את הנתונים האלה, נספר על שיבת ציון הגאה, אף שהעולים האלה לא היו ציונים, ואף שהיו רחוקים מאתנו שנים רבות, בתרבות, בדת, בויקה יהודית.

מצב התעסוקה של העולים מברית-המועצות הנכללים בכוח העבודה — באותה תקופה עבדו 66.9%, ו-33.1% לא עבדו. זה נתון משמעותי בהחלט, 33% אינם עובדים, למרות הנתון הזה, אף ש-33% מכוח העבודה לא עובדים, הם מרוצים, הם מלאי תקווה, הם ממליצים על ישראל בפני קרוביהם. מה יהיה כשכולם יעבדו? והם יעבדו, שאם בשנה האחרונה

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
יש לך נתונים — — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
צ'רלי, אני יודע, בוא קצת בלב חם, ויש לך כזה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
בנתונים שציננת לגבי אלה שאינם עובדים, האם יש לך נתונים כמה מהם עדיין מקבלים דמי אבטלה או סכף מהמדינה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
חבר הכנסת צ'רלי ביטון, הנתון הזה לא מופיע בסקר, אין לי נתון כזה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
ודאי שלא יופיע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אנחנו כולנו, הכנסת הזאת, הרוב המכריע שבה, חלמנו על היום שבו נוכל להביא מאות אלפים, וזכינו לראות, שבמשך שנתיים הגיעו לכאן 400,000 עולים, למרות הקשיים שלנו, למרות כל בעיות הביטחון, ואף שבתקופת מלחמת-המפרץ הפסדנו חודש של ייצור, זה כאלו משפחה מאבדת משכורת של חודש בשנה, זה מה שהמשק איבד.

למרות כל הדברים האלה, שמענו ביקורת קשה. אנחנו יודעים אילו קיתונות של ביקורת חטפו כאן שר הקליטה, המערכת והממשלה.

כאן אני רוצה לומר, שהעולים, הם נשאלים והם עונים, הם ולא כותבי המאמרים למיניהם, שאיני יודע מנין הם ניזונים, הם מסתובכים והמצלמה שלהם תופסת איזה תור.

קורת גג יש לכולם. ואף-על-פי-כן, עמדנו כאן ואמרנו: יבואו הגשמים, יגיע החורף, וזכינו לגשמים אחרי שנות בצורת, ואנחנו רואים איזו שנה יש לנו השנה, והבתים קיימים, אין דליפות בבתים. ומה אמרו על הבתים? — שהם לא יחזיקו מעמד: לא אתם אמרתם — אני מבדיל בין מערכת פוליטית לאחרת.

אדוני השר, אני מבקש שתסכים שהנושא הזה יידון במליאה, כי ראוי שהבית ישמע וידון בדברים האלה השכם

אפרט כמה מן הממצאים המעניינים והרלבנטיים. מהי המדינה המועדפת על-ידי העולים למגורים בעתיד? איפה אתה רוצה לגור? נשאל העולה. אם כן, 71.4%, אדוני השר, אמרו שהם מעוניינים לחיות בעתיד בישראל; 9.7% — במערב-אירופה; 5.4% — בברית-המועצות; 6.6% — בארצות-הברית ו-6.9% — במדינה אחרת. 71.4% מקרב העולים רואים את מגוריהם בעתיד בישראל, רוצים לחיות בישראל.

מה אתם ממליצים לידידיכם בחוץ-לארץ, בברית-המועצות, לגבי העלייה? — 21.7% ממליצים לעלות לישראל; 10% ממליצים להישאר בברית-המועצות; 15.6% אומרים: תהגרו למדינה אחרת; 35.7% אומרים לדחות את ההחלטה, ואילו 17% לא יודעים מה להמליץ.

רבותי חברי הכנסת, 56% מקרב העולים כאן אומרים: או לעלות לארץ או לדחות את ההחלטה. תישארו שם, במקום הגרוע הזה, ואחר כך תחליטו. הם לא אומרים להם: לכו לארץ אחרת.

יוסי שרید (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
21% ממליצים לעלות לישראל, אבל 35% אומרים: תישארו שם. הם יודעים מה מתרחש שם, הם יודעים איזה גיהינום שם, ובכל זאת הם אומרים להם: תישארו שם. תאר לך מה הם חושבים על מה שקורה כאן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
חבר הכנסת יוסי שריר, נתונים אפשר לפרש. אני בהחלט מסכים שנתונים אפשר לפרש. איך אני מפרש את זה? אני מפרש זאת כך: אף ששם גיהינום וחרור, ועתיד נוראי, הם לא אומרים להם: לכו לארצות-הברית או למערב-אירופה. הם אומרים: תדחו את ההחלטה. כלומר, כשאני שואל עולה מרוסיה, והוא אומר: יהיה טוב — זו המשמעות, אבל, זו פרשנות. נעבור הלאה.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לארצות-הברית הם לא יכולים ללכת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אתה בהחלט יכול לפרש אחרת.

אריה אליאב (העבודה):
סטטיסטיקה נוראה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
שאלה נוספת: 12.7% מקרב העולים כבר רכשו רכב פרטי, ו-27.1% מתכוונים לרכוש בקרוב מכונית פרטית; דהיינו, 40% מהעולים או שיש להם מכונית פרטית או שהם עומדים לרכוש מכונית פרטית.

שאלה נוספת: האם אתם שבעי רצון בישראל? מה מידת שביעות הרצון שלכם? חבר הכנסת יוסי שריר, מאוד מרוצים בארץ — 2%; מרוצים — 60.5%; בינוני — 30.3%; לא מרוצים — 4.4%; מאוד לא מרוצים — 2.7%. אני חושב שהנתון הזה, שלפיו 62% מרוצים מאוד, ו-30% — בינוני, מפרש את הנתון הקודם של אלה האומרים: תדחו את ההחלטה. אל תלכו לארץ אחרת. כך אני מפרש את הדברים.

אנחנו, הכנסת הציונית הזאת, יכולה להיות גאה בקליטה כזאת של עלייה. נהיה גאים בכך. כשאני קורא בעיתונים: 250,000 רעבים, נובכים באשפות, ואני רואה את הנתונים של עולים שנשאלו, האם הם שבעי רצון כאן או לא, ו-62%, למרות המצב הקשה והאבטלה, אומרים: אנחנו מרוצים כאן;

אריה אליאב (העבודה):
בבקשה.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
במובן מסוים, זה פתרון של עבודה יוממה.

אריה אליאב (העבודה):
נכון.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

אבל בקצה המנהרה יש אור. אנחנו אומרים, שנתיים ניתן עבודה יוממה לרופאים הללו ליד כתיבתולים מסוימים — בנהרייה זה כך, ואנחנו מציעים זאת גם לגבי "סורוקה". השבוע דיברתי על כך בקבינט. אנחנו אומרים למדינה, כדאי גם כדאי, השנתיים הללו הן שנתיים של הכשרה, ובסוף שנתיים, כאשר המדינה תהיה זקוקה לרופאים האלה מפאת הצרכים האובייקטיביים שלה, שהם בתהליך של התרחבות ושל גידול, או אז נקבל רופאים שהיו במשך שנתיים במערכת, רופאים שנשמו את האווירה בארץ ישראל, את שיטות הרפואה במדינת ישראל; למעשה זו עבודה יוממה, שבדיעבד תתגלה כעבודה עניינית, שתרמה לצמיחה. בכיוון זה הרעיונות שאנחנו הגשנו לאוצר.

אני מקווה שהאוצר ייתן תשובות חיוביות על הרעיונות שהגשנו. מכל מקום, אשמח אם הנושא יעלה לדיון במליאה, אם זו בקשתך.

אשר להצעה לסדרהיום של ידידי חבר הכנסת ויינשטיין, קודם כול, שמחתי מאוד לשמוע את הדברים. לומר את האמת, כפי שאמרת, כל היום שומעים רק קיתונות וקיתונות של ביקורת. טוב שפעם אחת שומעים גם איזו מלה טובה.

מכל מקום, התשובה שלי לך קצת שונה, וברשותך אקרא: מאז החל גל העלייה, בספטמבר 1989, הגיעו למדינת ישראל קרוב ל-400,000 עולים. עשרות סקרים נערכים בקרב אוכלוסייה זו, על-מנת לברר עמדות, נטיות פוליטיות, שביעות רצון מהקליטה ועוד ועוד. מצויים בידי סקרים שממצאיהם מצביעים על תוצאות לכאן ולכאן. אשר על כן, אני מעדיף להסתמך בכנסת על נתונים בדוקים של משרד הקליטה, ולא על ממצאי סקרים. לפיכך, הרש לי להציג בפניכם עובדות בנושאי תעסוקה, כפי שמשרד הקליטה בדק אותם וחי אתם יום יום.

בקרוב 400,000 העולים שהגיעו, מצויים 135,000 עולים דורשי עבודה בפועל. על-פי נתונים בדוקים של משרד הקליטה, 65,000 מתוכם עובדים בתעסוקות שונות במשק, כאשר שליש מתוכם עובדים בתחום המקצוע הספציפי שלהם.

פריסת העולים העובדים היא כדלקמן: 39,000 עולים עובדים בתעשייה, 5,000 עולים עובדים בענף הבנייה, 2,500 עובדים בתחירות, 1,200 עובדים בחקלאות, 2,500 עולים עובדים כבעלי עסקים קטנים, 6,000 עולים משולבים בשירותים העסקיים, ו-9,500 עולים עובדים במגזר הציבורי, לרבות רופאים, אחיות, מורים, גנות, מדענים ועובדים ברשויות המקומיות.

מתוך 135,000 העולים דורשי עבודה 65,000 עולים עדיין אינם מועסקים, אבל מתוכם 28,000 דורשי עבודה נמצאים באולפנים, 12,000 משולבים בקורסים להכשרה מקצועית ו-30,000 עולים מובטלים. כדאי לציין, ששיעור האבטלה בקרב העולים הוא כ-20%, יחסית ל-12% באוכלוסייה הכללית. בסקר שציטטת, חבר הכנסת ויינשטיין, אמרת ששיעור המובטלים הוא 33%. אין סתירה בין הדברים שלנו

והערב: רצוי שהציבור ידע, אתה צריך להפיץ את הסקר הזה, שהעבירה אותו לא הקואליציה אלא עיריית ירושלים; הוא נעשה לא עלידי הממשלה אלא עלידי העירייה, שכידוע איננה בשלטון הקואליציה, הליכוד. העירייה ערכה את הסקר כדי לעודד את המתנדבים, שידעו שיש שכר לעמלם, שהיום החברה הישראלית היא שקולטת את העלייה. זה מעשה הקליטה היפה ביותר שלנו. לא לקחנו את העולים במשאיות ולא העברנו אותם לאיזה יישוב, לפי שיטות שהיו בעבר, שאולי היו יפות לאותה תקופה, אינני יודע, אינני רוצה היום, בשעה יפה זו של העלאת ממצאים כאלה, למתוח ביקורת.

היום, חבר הכנסת צ'רלי ביטון, אנחנו לא מעלים את העולים על משאיות — ואתה מכיר את הדברים הללו, אתה יודע מה היה בעבר — היום אנחנו אומרים לעולים: אתה תלך לאן שאתה רוצה, לכל מקום, מצא לך קורת גג — והיא קיימת. עדיין אין תעסוקה לכולם, אבל 60% מהם עובדים.

צ'רלי ביטון (הפתחים השחורים):

הסקר הזה כולל עולים מאתיופיה, או לא?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת צ'רלי ביטון, אני יודע מה היא רגישותך לגבי העולים מאתיופיה. אני מבכר ומעריך את רגישותך לא רק בתחום הזה. הסקר הזה קשור ביהודי ברית-המועצות: יהודי אתיופיה, כדי שייקלטו בחברה, נמצאים במרכזי קליטה, בטיפול. הסקר הזה הוא סקר על יהדות ברית-המועצות.

אני מבקש מהשר, שיסכים שהנושא הזה יידון במליאה, ונשמע את דעות החברים. אולי כמה חברי כנסת שאינם כאן, אולי יותר ממנה, יכו על חטא.

אריה אליאב (העבודה):

אנחנו חיים בשתי מדינות. אני במדינה שלי ואתה בשלך. כללית אני חי במדינה אחת ואתה באחרת. שתי מדינות.

היו"ר ש' דיין:

תודה לחבר הכנסת ויינשטיין. השר לקליטת העלייה, בבקשה, הוא ישיב על שתי ההצעות לסדרהיום.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נתחיל בהצעה לסדרהיום של מכובדי חבר הכנסת לובה אליאב.

כפי ששמעת אותי בעבר, אני תמכתי מייד ברעיון המאגרות שלך. אמרתי זאת גם לתקשורת. לא שראיתי ברעיון המאגרות פתרון אידיאלי והצלח למצב — — —

אריה אליאב (העבודה):

גם אני לא.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

יש סיוטאציות שגם פתרונות שאינם אידיאליים הם פתרונות, ולכן תמכתי.

כאשר ראיתי שהמשרדים שאמורים לממש את הרעיונות הללו אינם מתלהבים מהרעיון, אמרו יש בזה משהו, אבל בזה יצאו ידי חובה, כפי שאמרת, החלטנו להגיש תוכנית אלטרנטיבית. התוכנית שלנו מונחת על שולחן האוצר.

התוכנית האלטרנטיבית שלנו בנויה על פתרון ביניים בין פתרון אידיאלי לבין פתרון שיש בו תעסוקה מעשית. כלומר, הרעיונות שהגשנו לאוצר מבוססים בחלקם על עבודה יוממה, כשבקצה קצה המנהרה יש אור. למשל, הרעיון, כפי שדיברת, של המאגרות בבית-החולים "סורוקה".

אדוני היושב-ראש, שידע הבית, שידע עם ישראל, שהעולים שבינינו, ואני מדבר על העולים מברית-המועצות — העולים מאחיופיה הם מוזנחים, הם מקופחים, הם מופלים, הם דפוקים, ובוזה אף אחד לא מתעניין — אבל העולים מברית-המועצות אין להם כמעט שום בעיה זולת העניין שאם יש אבטלה, הם מובטלים והם לא מועסקים בתחום העיסוקים שהם היו רוצים לעסוק בהם. אז הם עוסקים בעבודות אחרות. אבל גם כבוד השר אישר פה, מעל דוכן הכנסת, שהעולים מברית-המועצות, אם הם לא מועסקים ואין להם משכורת, הם עדיין מקבלים סיוע מהמדינה בכל דרך שהיא. והם מקבלים סיוע גם בדיוור, והם רוכשים כלי רכב מהמפוארים ביותר ומהמודלים הטובים ביותר. ואנחנו שמענו גם מחבר הכנסת אריאל ויינשטיין על הסקר שפורסם, שממנו עולה, שלמעלה מ-40% מכלל העולים רכשו כלי רכב, וחלקם אפילו עומדים לרכוש רכב חדש.

לכן, חברי הכנסת, כואו לא ניצור איזה מין אווירה של מסכנים ואומללים בקרב העולים מברית-המועצות. אנחנו יודעים, שמי שסובל אלה המובטלים בתחומי מדינת ישראל, אלה שבאמת נזרקו מהעבודה, שלהם אין שום סיוע, שלהם אין שום סיכוי לקבל שום פתרון במדינה הזאת. תודה.

היו"ר ש' דיין:

תודה, ובכן, רבותי, יש לפנינו שתי הצעות לרון במליאה ושתי הצעות להסיר. אנחנו נצביע כל הצעה — — —

קריאות:

ביחד.

היו"ר ש' דיין:

אתם מציעים להצביע על שתי ההצעות ביחד?

קריאות:

כן.

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי לשאול אותך, אדוני היושב-ראש, באיזו כנסת תקיים את הדיון במליאה?

היו"ר ש' דיין:

אינני יודע. יש הצעה לסדר-היום, וזה הכול. ייתכן שבכנסת השלוש-עשרה.

רבותי, אנחנו נצביע על שתי ההצעות יחד, לרון במליאה או להסיר אותן. נא להצביע. זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לכלול את הנושאים

בסדר-היום — II

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושאים בסדר-היום — אין

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושאים שהעלו חברי

הכנסת א' אליאב וא' ויינשטיין בסדר-היום

נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

II בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים.

ובכן, שני הנושאים הללו יידונו במליאת הכנסת.

ובין ממצאי הסקר. השאלה — איך מתייחסים לאותו ציבור שנמצא באולפנים ונמצא בקורסים להכשרה. אם יש לראות אותם כמובטלים, הרי הסקר צודק — שיעור המובטלים הוא 30% עד 35%. אם יש להתייחס אלה שהם כבר מחוץ לאולפנים ומחוץ לקורסים השונים והם באמת מובטלים — הרי על-פי הממצאים שלנו מדובר ב-20% מובטלים. יחסית לאחוז המובטלים במשק, זה לא כצקתה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אבל הם עדיין מקבלים סיוע. נכון?

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

כן. כולם מקבלים סיוע. כאשר סל הקליטה מסתיים, הם מקבלים סיוע או דרך דמי אבטלה או דרך הביטוח הלאומי, אבל יש סיוע, אין ספק.

בעיקרון, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה. אבל אם חבר הכנסת ויינשטיין ירצה שנקיים דיון בכנסת, גם בזה אני תומך.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה, אדוני השר. יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת דן תיכון. בבקשה. להצעתו של חבר הכנסת אליאב, כן?

דן תיכון (הליכוד):

כן.

אדוני היושב-ראש, אני, כמובן, מטעמים טקטיים מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת לויבה אליאב.

ראשית, תרשה לי לברך את משלחת הדרוזים שבאה לכאן. אני מבין שבתוך כמה דקות יושבע כאן חבר כנסת דרוזי, והוא יהיה השני בכנסת זו. שכן כבר מכהן כאן חבר כנסת דרוזי, ומשום-מה העיתונות הישראלית לא טרחה להזכיר זאת.

לגופו של עניין, חבר הכנסת לויבה אליאב, האבטלה היא סרטן, שמכרסם בעלייה מדי יום, אולי מדי שעה, ואולי גם מדי דקה. אין תרופות פלא ליצירת מקורות תעסוקה. ואתה יודע זאת. התהליך של יצירת מקורות תעסוקה הוא ארוך וקשה, ומלווה בייסורים. הקמת מפעל תעשייתי, על-פי ניסיונונו שלנו, שהרי עסקנו במשך שנים בנושא הזה, נמשכת בין שנתיים לחמש שנים. להיות מובטל זו, כאמור, בעיה אישית ולאומית קשה ביותר.

כידוע לך, הכלכלה העולמית מצויה במשבר קשה. כמעט שאין השקעות בעולם החופשי. הכלכלה האמריקנית חולה, ואולי מצויה במשבר מן הקשים ביותר מאז תחילת שנות ה-30. בשלב זה אני לא מאמין שיגיעו משקיעים מארצות-הברית.

לכן, הפתרון מצוי בתחום הסיוע הבין-לאומי, סיוע מארצות-הברית ועידוד השקעות. ולצד הרב, המדיניות שאחם מנהלים נגד ההתנחלויות. לא רק שאינה מסייעת להשגת תשומת הלב בתחום ההשקעות, אלא היא, לפי דעתי, פוגמת והורסת. והייתי מציע, שתשקלו את התגובה שלכם פעם נוספת.

היו"ר ש' דיין:

תודה. חבר הכנסת צירלי ביטון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

צר לי, אדוני היושב-ראש, שרק בדרך זו ניתן ואפשר להתבטא בנושא. הדבר האחרון שהייתי רוצה הוא להסיר את הצעתו של ידידי חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אבל לפחות.

ט. הצעה לסדרהיום

פעילות מיסיונרית בהיקף ללא תקדים בקרב יהודי רוסיה

הארגונים המיסיונריים האלה מחמת חוסר הידע שלהם, מחמת תמימותם.

אותם ארגונים מיסיונריים, אשר מהווים עכשיו סכנה איומה להמשך יהדותם של אחינו היהודים ברוסיה, גם נועצים ציפורניהם כאן בארץ. גם כאן הם גוזלים נשמות טהורות של עולים בכל מיני דרכים ואמצעים פסולים ובלתי חוקיים. אבל הבעיה היא, שצריך לתפוס אותם "על חם", כשהם נותנים את הסיוע החומרי תמורת המרה או תמורת התקרבות לרעיון מיסיונרי. זו, כמובן, בעיה, ולכן הם פועלים כמעט ללא הפרעה וללא הטרדה.

אדוני היושב-ראש, יש לי כאן חוברת שלמה של נחונים, הנוכחות ועובדות. יש לי אפילו שמות של ראשי המיסיונרים, אשר פועלים כאן בארץ: אלכס וריגניה פיידישנקו, שהגיעו מברית-המועצות ויצרו קשר עם מיסיונר מכת משיחית: ברוך מעוז. הם קשורים בארגון "פטמוס". אברהם אליעזר, אשר עובד בישראל בארגון "גשר ידידות" בשירות "פטמוס"; אולה ווקטו, עיתונאי מיסיונר, המציג במאמריו את ישראל כ"שלטון כובש", כאחראית ליצירת "הבעיה הפלשתינית". נא לשים לב: ג'וני זיאת, פעיל בשירות "פטמוס" בארץ, הוא גם משפיע, לצערי, על רבים מהסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים, והחדיר סרטי וידיאו מיסיונריים. אנדריי מילר, יהודי מומר, שעלה מברית-המועצות בשנת 1991, גורם נזק רוחני חמור מאוד לאחינו התמימים היהודים העולים, אשר ניתקו באכזריות מהרבה כל כך הרבה שנים ממורשת אבותיהם, ולכן, מחוסר ידע כל כך קל להשלות אותם, לפתות אותם ולצוד אותם.

אנחנו מתעלמים מחומרת המצב, מעלימים עין, אדישים. עד מתי? אדוני היושב-ראש, אני חושב שהגיע הזמן שאנחנו נזעק את זעקת היהדות. הבה נתגייס כולנו כדי למצוא את הדרכים להצלת אחינו ברוסיה, וכאן בארץ — חס ושלום מהסכנה האיומה הרוחנית של מסע שמד של מיסיונרים חסרי מצפון.

לכן אני מבקש להעלות על סדרהיום את הנושא הזה ולדון בו במליאת הכנסת.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. בבקשה, אדוני השר לקליטת העלייה.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית ברצוני להודות לחבר הכנסת הרב פלדמן, שהעלה נושא כאוב וחמור זה לדיון בכנסת.

צר לי על שבקשותי החוזרות והנשנות ממשרד האוצר להגדיל את תקציב משרד הקליטה לפעילות חברתית ורוחנית אינן נענות. רק פעילות נגדית בתחום מורשת היהדות, ההיסטוריה היהודית, לימוד תורה וערכים רוחניים בקרב ציבור העולים מברית-המועצות, יש בכוחם להיות תשובה וחומת מגן מפני השפעה מיסיונרית הרסנית.

אני רוצה למסור לידידי, חבר הכנסת משה זאב פלדמן, כי פניתי לשר המשטרה, עלי-מנת שיפעיל את החוק במדינת ישראל בעניין ניצול מצבם הסוציאלי של אזרחים במדינה כנגד פעילות מיסיונרית והמרת דת.

אשר לפעילות מיסיונרית בחוץ-לארץ — ידוע לידידי,

היו"ר ש' דיין:

אנו עוברים להצעה לסדרהיום מס' 6608, בנושא: פעילות מיסיונרית בהיקף ללא תקדים בקרב יהודי רוסיה — של חבר הכנסת משה זאב פלדמן. בבקשה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לצערי, צריך אני לדבר על נושא כאוב, מכאיב, אבל מה לעשות? אין להעלים אותו עוד, אין להסתיר אותו ואין להתעלם ממנו עוד.

מסע שמד אדיר בממדיו, בהיקף ללא תקדים, מתנהל גם בימים אלה בקרב יהודי רוסיה. הכוונה, כמובן, לכל ארצות חבר העמים, אשר היו בעבר בריית-המועצות, שבהן נמצאים יהודים. ארגוני המיסיון מפילנד — "פטמוס", "ורטייו", ו"הלסנקי ורטייו" — חולשים על רשת ענק של מיסיונרים ברוסיה. הארגונים הללו אינם מסתירים את כוונותיהם לגרום למאות אלפי יהודים ברוסיה להתנצר, רחמנא ליצלן. הם פועלים כאגוסיביות רבה להגשמת מטרתיהם, וכבר הורמו לניהול המערכה מיליוני דולרים.

תשמעו את חוצפתם — חבר הכנסת חיים רמון, תשמע עד היכן חוצפתם מגיעה — מיסיונרים חדרו, בעיצומו של יום הכיפורים, לשני בתי-כנסת מרכזיים של מוסקבה, וחילקו חומר מיסיונרי. הם מתחזים לא אחת ליהודים, כדי לצוד ברשתם יהודים רוסים שנותקו ממורשת אבותיהם על-ידי השלטון הקומוניסטי במשך כל כך הרבה שנים, ואינם מסוגלים, בתמימותם ובבורותם ככל הנוגע למורשת אבותיהם, לחשוף את זהותם האמיתית של המיסיונרים.

אני חייב להודיע שאני מצטט מהעיתון המהימן ביותר במדינה, אולי בעולם — "המודיע", זהות הארגונים המיסיונריים מפילנד נחשפה על-ידי "יד לאחים". אני רוצה להביע את הוקרתו לפעילות החשובה והקדושה של "יד לאחים", בפרט במלחמה נגד המיסיון, המרכז בידו מסמכים רבים השופכים אור על צורת עבודתם המדהימה ועל היקפה.

יש להם "מחנה חורף" לנוער יהודי מרוסיה, שהוקם בפילנד, וזה רק אמור להיות המחנה הניסיוני הראשון, אבל הוא הוקם בהיקפים כאלה, כדי לקלוט 2,000 ילדים. אתם שומעים? — 2,000 ילדים יהודים נוספים שייגיעו מרוסיה.

המיסיונרים מדווחים, כי המחנות לשמד רוחני הן פרי רעיונו של מנהיג הקהילה היהודית במינסק, יעקב גוטמן, שגם שהה בעצמו במחנה הראשון, שנוהל בהשראתו.

עיקר המימון האדיר נועד להדפסת ספרות מיסיונרית ברוסית, המוצגת בפני יהודי רוסיה התמימים כ"ספרי קודש יהודיים" מקוריים. המיסיונרים מפילנד מצאו גם דרך להחליף את הוצאות ההדפסה, בסיוע בתי-הדפוס הממשלתיים ברוסיה. הללו הסכימו, תמורת קבלת נייר חינם לצורכיהם שלהם, להדפיס את הספרות המיסיונרית במחיר אפסי, תוך ניצול שכר הרעב המשולם לפועל הרוסי.

יש כאן הרבה פרטים ונתונים, הנותנים תמונה על היקף הפעילות ועל הסכנה האיומה לאחינו היהודים. אתם רוצים לשמוע נתון אחד? לא אלעיש אתכם בנתונים. יש ארגון מיסיונרי אחד, שמתרכז בתעמולה דרך הדואר, ובחודש אחד בלבד — הם הודיעו — מגיעים לידי אנשי המיסיון מיהודים מרוסיה 15,000 מכתבים של יהודים תמימים, שמתכתבים עם

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
אף-על-פי-כן, ידידי, חבר הכנסת הרב פלדמן, אני רוצה שנהיה מעשיים. אני סבור שהיהדות החרדית יכולה לעשות הרבה יותר בקירוב יהודי-המועצות. אני לא יודע מדוע לא כל משפחה חרדית מאמצת משפחה עולים, לסייע לה בעצה, בייעוץ, בהדרכה, לתת סיוע חומרי ורוחני. הרי כל בית יכול להיות קרן אור משפיעה, מדריכה, מדרבנת.

אני רוצה לומר, כי גופים חרדיים לא מעטים פועלים בתחום זה. אבל זה אחוז קטן. מרבית הציבור החרדי — ואני גם נמנה עם הסקטור החרדי, מותר לנו להוכיח את עצמנו — עומד מנגד. הוא יוצא ידי חובה בזעקות, אבל אינו יוצא ידי חובה בעשייה. מי מפריע היום? מי מונע מכל משפחה חרדית לאמץ משפחה עולים מאתיופיה, מברית-המועצות, להדריך אותם, להשפיע עליהם בעזרה חומרית ובעזרה רוחנית? למה לא עושים זאת? למה לא מזדעקים? למה עומדים מנגד? רבים יוצאים ידי חובה בדברי ביקורת. אבל יש לעשות. זה לא הזמן רק לצאת ידי חובה בביקורת. ואני לא אומר, חלילה, את הדברים לאדוני. אני מאמין לו באמונה שלמה, שהזעקה שלו היא זעקת אמת. אבל אני רוצה שנצלל את הזעקה הזאת ליתר עשייה בקרב היהדות הזאת.

אני בהחלט תומך בהצעתו של אדוני להעלות את הנושא לדיון בכנסת.

היו"ר ש' דיין:

תודה רבה. אם כן, יש לנו רק הצעה אחת — לדון בנושא של חבר הכנסת משה זאב פלדמן במליאת הכנסת. אנחנו ניגשים להצבעה. זו הצבעה מס' 4.

ה צ כ ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר-היום — 7

נגד — 1

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' דיין:

שבעה בעד, אחד נגד, נמנעים אין. הנושא יידון במליאת הכנסת.

י. הצעות לסדר-היום

אשפוזו של ד"ר ג'ורג' חבש בפרס

לברך את מר סאלח טריף, ראש מועצת ג'זלים, שיושב-היום לחבר הכנסת. אני מאחל לו הצלחה בעבודתו, למען האינטרסים החיוניים של כלל התברה בישראל.

אני רוצה לומר גם מלה לתשומת לב העיתון "ידיעות אחרונות", שכתב שמר סאלח טריף הוא הדרוזי הראשון. אני בן העדה הדרוזית, ואני גאה בזה. אני בן העם הערבי שלי, שאני גאה, מכבד ומעריך. אני בן התברה הישראלית, שאני מכבד ומעריך אותה.

חבר הכנסת הרב פלדמן, שמשדר הקליטה אינו פועל בחוץ-לארץ. אבל, פניתי ליושב-ראש הסוכנות היהודית, מר שמחה דיניץ, שסייע בפעילות תרבותית ורוחנית בקרב הקהילות היהודיות בברית-המועצות, על-מנת להיות מחסום, עד כמה שניתן, כנגד הפעילות המיסיונרית.

כמורכב פניתי לזרוע המדינה הפועלת בברית-המועצות, שאני רוצה לכנותה בשמה, וביקשתי מהם לקחת את הדברים לתשומת הלב, ולפעול בכל דרך אפשרית על-מנת למנוע פעילות מיסיונרית בקרב יהודים אשר עדיין נמצאים בברית-המועצות.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת הרב פלדמן, שמשדר הקליטה פועל רבות, עד כמה שידיו מגעת, בקרב יהודי ברית-המועצות ויהודי אתיופיה, כדי לחזק את השורשים היהודיים שלהם. נעשות פעולות חברתיות רבות, פעולות תרבות, פעולות בתחום היהדות, שבתות הור, סמינריונים, הרצאות ופעולות מגוונות בחגי ישראל ומועדיו, על-מנת להגביר את הזיקה היהודית של יהדות עשוקה זו, אשר כמשך למעלה מ-70 שנות שלטון הקומוניזם, הדיכוי והעריצות נמנעה מהם האפשרות להתוודע לשורשים שלהם.

מכל מקום, ברצוני לומר לחבר הכנסת הרב פלדמן, חשוב מאוד שכבודו העלה את הנושא כאן. אבל יש בידינו לפעול יותר. היהדות החרדית, שהיא באופן טבעי רגישה לנושאים האלה יותר מאשר כל גוף אחר במדינה, אינה עושה, לצערי, די בקליטת העלייה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

כל יהודי צריך לצאת נגד סכנת המיסיון.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

אין ספק, אני מסכים עם כל מלה שאדוני אומר. ואף-על-פי-כן המציאות מורה, שנציגי היהדות החרדית זעק כאן את הזעקה הזאת. כל אותם חברי כנסת, שהשכם והערב תוקפים את שר הקליטה על כך שהוא עושה פעילות יהודית בקרב יהודי ברית-המועצות, אינם זועקים את זעקת המיסיון. זה לא מפריע להם, זה לא מדיר שינה מעיניהם. זה לא כואב להם. מה כואב להם? — ששר הקליטה מחדיר איזו השפעה מצומצמת, מזערית, השפעה יהודית בקרב יהדות עשוקה זו. זה כואב להם. זה מדיר שינה מעיניהם. אשר על כן — — —

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת, הרב פלדמן, השר שמע אותך והוא משיב לדברך. אבקש ממך.

היו"ר ש' דיין:

אנו ניגשים כעת להצעות לסדר-היום מס' 6568, 6570, 6571, 6577, 6582, 6583, 6589, 6600, 6601, 6603 ו-6606. בנושא: אשפוזו של ד"ר ג'ורג' חבש בפרס. ראשון הדוברים — חבר הכנסת מוחמד נפאע. בבקשה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

ראשית כול, ירשה לי, אדוני היושב-ראש, לברך את נכבדי העדה הדרוזית שנמצאים כאן, וגם לנצל את ההזדמנות כדי

והדו"קיום, עוצרת והורגת למען השלום. בימינו אין מעשי חבלה יותר ממעשיה של ממשלת שמיר-שרון, המחבלת בתהליך השלום, המחבלת בחיי אדם, המחבלת בדו"קיום בין העמים, במיוחד בין שני העמים. עמדה זו נוגדת את הערכים האנושיים הבסיסיים. מדיניות זו היא פתחול וצריכה אשפוז, וכולי תקווה שהעם יטפל בה בצורה הראויה לה.

היו לה, במיוחד בעבר, קשרים מצוינים, אנושיים, עם הגזענים שבעולם מדרום-אפריקה ועד אמריקה הלטינית. יש לנו פה כנסת חברי כנסת עם מצע גזעני איום, עם קשרים מסחריים פוליטיים צבאיים. אימנחם כאן אנשים לפגוע בזכותם ובחיהיה של עמים שלמים. אני רוצה לציין, שאימנחם כאן אנשים מהפלנגות הפאשיסטיות הלבנוניות בארמות הכפר שלי, בארמות הכפר בית-ג'ן באל-חייאת, שהפקעתם, והכול היה על בסיס אנושי מובהק — גם ההפקעה וגם התמיכה בגזענים, כמו הפלנגות, שהן נגד כל העדות בלבנון.

ממשלת צרפת נכנעה ללחצים על מעשה אנושי הומני ולא על מעשה פוליטי. ממשלת צרפת, הדוגלת בסממה שנחרתה על הדגל הצרפתי מאז המהפכה הצרפתית, סממת החופש, האחריות והשוויון, נכנעה ללחצים על מעשה הומני — טיפול בבן-אדם, טיפול באישיות פלשתינית, למרות חילוקי הדעות עם ד"ר חכם וארגונו. ממשלת צרפת נכנעה ושכחה שממשלות צרפת השתתפו בעבר ברצח ובהרג של מיליון בני אדם באלג'יריה. ממשלת ישראל לא זכאית לתת תעודות הכשר — מי חופשי ומי לא, מי אנושי, הומני, ומי לא, מיהו מחבל ומי לא. היא עצמה מנהלת מדיניות בלתי אנושית ומחבלת בתהליך השלום.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה. אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת מוחמד מיעארי, בבקשה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לברכות לאחיינו המהנדס הדדיות, ואני רוצה לציין, שהיה עתה הגעתי ממסיבת עיתונאים שנערכה במוזיאון-ירושלים, שבה השתתפו אביו המחנך, אשתו הצעירה ותינוקו בן השנה-יוחצי של הקדוש המעונה השאהיד מוצטפא אל-עכאורי מירושלים.

האיש היה בירי השלטונות, נעצר. אנחנו כבר רגילים למעצרים שרירותיים וקבוצתיים. נעצר. הוא נחקר. אנחנו גם עדים לחקירות ויודעים שמי שנעצר נחקר. אבל אדם פתאום מקפח את חייו, נשמתו יוצאת באותו מתקן חקירה בחברון, וכפי שמתברר — גם תוך כדי חקירה.

ואני רוצה לשאול: האם חקירה רגילה מביאה למותו של מישהו? האם חקירה סבירה מביאה למותו? חקירה לא הורגת אנשים. חוקרים הם שהורגים אנשים. והדבר הזה צריך שיהיה לו סוף. אי-אפשר לשחק בכל המשחקים ובכל המגרשים שבעולם.

יושב פה מטעם הממשלה, ואני שמח, שר החוץ דוד לוי. שמענו אותו כשהוא אמר במוסקבה לפני כמה ימים: שלום עליכם, סלאמו עלייכם, עליכם השלום, עלייכם סלאם. איך אפשר להביא שלום ולדבר שלום כשהדברים האלה מתרחשים בין ירינו ונגד עינינו? אנשים נהרגים, פשוט, כשהם בידי המשטרה ועל-ידי השב"כ ועל-ידי החוקרים, ואלה האנשים שרוצים לעשות אתם שלום.

האם הכול הצגה? אני מקווה שלא. אבל אם לא מפסיקים את הקטל הזה ואת הפשעים האלה, זאת תהיה הצגה וזה לא רק ייראה כהצגה.

היו"ר ש' דיין:

חבר הכנסת נפאע, לפני שתתחיל בהצגת הנושא, היות שבעוד דקה-דקתיים עומדים להחליף אותי, אני, כיושב-ראש הישיבה, רוצה גם כן להצטרף לברכות לנכבדי העדה הדרוזית. ברוכים הבאים לכנסת ישראל. היו ברוכים. בבקשה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

תודה. אדוני היושב-ראש, קראנו היום בעיתונים על דבר מותו של מוצטפא אל-עכאורי, 32, מירושלים, באגף השב"כ ככלא-חברון. הג"ל נעצר ב-22 בינואר שנה זו. ב-3 בפברואר הוא הובא להארכת מעצר בפני שופט. במסגרת ההיא התלונן על עינויים. השופט, קצין משטרה בכיר לשעבר, האריך את מעצרו בשמונה ימים בלבד, אף שהמשטרה ביקשה 30 יום, והורה למשטרה להביאו לבדיקת רופא. זאת לאחר שאל-עכאורי טען, כי הוכה במהלך חקירתו והציג בפני השופט סימנים לשטיפי דם כפלג גופו העליון. עוד קבע השופט, כי יש להגיש במשטרת חברון תלונה על הכאת העציר. יומיים לאחר הדיון המשפטי נפטר הנ"ל. משפחתו חושדת שכנה נפטר כתוצאה מעינויים במהלך החקירה.

נסיבות מותו של העציר מוצטפא אל-עכאורי מעלות שאלות קשות, המחייבות הקמת ועדת חקירה, ומי יודע אילו עינויים היו, באילו צורות, וכמה אנשים השתתפו. זו זעקה אמיתית, והיא לא הראשונה, שצריכה לקומם כל בעל מצפון. צריך להקים ועדה ציבורית, שתחקור את כל נושא העינויים בבתי-הכלא, במיוחד כשהעציר נתון בידי השב"כ, שיש לו ידיים אכזריות, המוכתמות בפשע בתחום זה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא היתה רעידת אדמה שגרמה לרעידת הממשלה ולהתקוממות שלה, לא התפרץ הרגעש והשליך אש ולהב למרומים, לא היה מכול מחריב והרסני, לא היה כל זה שתתקומם הממשלה הזאת. מה שהיה הוא, שד"ר ג'ורג' חכם חלה ואושפז בצרפת, בפריס, על-ידי הצלב-האדום, לטיפול כפי שדרוש, כפי שצריך, כפי שנהוג, כפי שמקובל. גם במלחמה, גם בשדה הקרב, לא מטפלים בפצועים מקרב האויב? בסך הכול, כל מה שהיה זה מעשה אנושי, טיפול באדם חולה הנקרא ד"ר ג'ורג' חכם, מנהיג פלשתיני, פליט מלוד, שחי בגולה. ממשלת ישראל התקוממה נגד הצעד האנושי הזה. ממשלת שמיר-שרון, במיוחד היום, כאמצע תהליך השלום, ההידברות, במקום לשחק, במקום לתת לזה לעבור, במקום לראות בזה דבר מקובל — מתקוממת. מבקרת, דורשת את הסגרתו של ד"ר ג'ורג' חכם, ובודאי תכין לו קבלת פנים מצוינת כאן ותטפל בו כמיטב יכולתה.

וזה ממשלה אנושית מאוד, המנהלת מדיניות אנושית מאוד בשטחים, ברצועה ובגדה במיוחד. גירוש אנשים ממולדתם זה צעד מאוד אנושי, הטלת עוצר — גם כן: הפכת בתי-הכלא בעשרות אלפי פלשתינים, עם עינויים, זה אנושי והומני; הריסת בתים — למה לא? נטיעת התחלואות על אדמת הזולת ובמולדתו של עם אחר, זה דבר הנגיני.

מאשימים את כל המנהיגות הפלשתינית, את כל ארגוני אש"ף, את כל תומכיהם, כל העם הפלשתיני למעשה, כעם של מחבלים. לרבות ד"ר חנאן עשראוו, שרק אתמול שמענו האשמות כלפיה, לרבות ד"ר עבד אל-שאפי, לרבות פייעל אל-חסייני. מאשימים עם שלם כעם של מחבלים.

והמדיניות הישראלית זכאית, אנושית, עושה הכול למען השלום והדו"קיום. היא כובשת למען השלום, והכיבוש ודאי איננו מכוול עיקרי לשלום; מטילה עוצר למען השלום

חיים רמון (העבודה):
אבל על זה בדיוק הוויכוח.

מיכה גולדמן (העבודה):
הוא רוצה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אדם חולה מגיע לבדיקה לבית-חולים, איזה אסון קרה
פה?

חיים רמון (העבודה):
עכשיו יזכרת על אדם שמת בבית-הסוהר, וזה באמת לא
בסדר. לא עברה דקה, ואתה מדבר על איש שפוצץ מטוסים,
שהרג אנשים, שרוצח. למה, חבר הכנסת מיעארי? למה?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אני אגיד לך, אני מתרכז בבעיה אחת. יכולות להיות לך
דעות אחרות. מה זאת אומרת "שפוצץ מטוסים"? זה אדם
שלחם מלחמה. אתה יכול לא להסכים אתו — — —

מיכה גולדמן (העבודה):
הוא רוצה, הוא רוצה, הוא רוצה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

היור"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת מיעארי, עליך לסיים, כבר עברת חמש דקות
מוזמן.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
עוד משפט אחד.

אילו ביקרתם אותו בתור שכזה, יכול להיות שהיה ויכוח.
אבל בתור אדם? והיחס להרוג בתוך מתקן השב"כ, היחס
להרוג הפלשתיני בתוך האוטובוס, זה אותו יחס. זו
הה-מורליזציה, זוהי הוצאת הרג האנושי והתייחסות לאנשים
האלה כתת-אנושיים, כמו שאתם מתנהגים אל העם הפלשתיני
— הדבר הזה לא יעבור. כל פלשתיני הוא בן-אדם, העם
הפלשתיני הוא עם רגיל כמו כל העמים. בלי זה לא תהיה הבנה
ולא יהיה שלום.

היור"ר ח' קופמן:
תודה רבה. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי, ולא
לנושא שאליו מתייחסת ההצעה לסדר-היום, גם אני רוצה
לומר, שאי-אפשר לעבור לסדר-היום על מותו של עציר בעת
חקירות השב"כ. אין זה המקרה הראשון, אין זה המקרה השני

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
זו נורמה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
זה מספיק גרוע, גם כלי להגנים.

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

היור"ר ח' קופמן:
תאפשרו לחבר הכנסת רובינשטיין לדבר, או שיתחילו
עכשיו צעקות?

אני רוצה להמחיש את הדבר הזה. ריכונו של עולם, איך
אפשר באמת להבין דברים כאלה? אחמול כבוקר אדם
מדיר-אל-בלח, שקוראים לו עוואד סולימאן בחית, נורה ונהרג
בתוך אוטובוס. תראו איך מתייחסים לחיי ערבי. תראו איך
הצבא מתייחס ומה הן ההודעות הרשמיות.

אני מחזיק בידי את עיתון "חדשות". מה אמרו על הריגתו
של ערבי פלשתיני תושב דיר-אל-בלח, כדי להסביר מה קרה?
היתה הודעה ראשונה, ואני אקרא רק קטע ממנה. כשעתיים
לאחר האירוע הוציא רובר צה"ל הודעה: "בשעות הערב,
באזור מחסום גוש-קטיף, הבחין חייל צה"ל באוטובוס הסוטה
מהכביש בצורה חשודה. משלא עצר, בוצע נוהל מעצר,
וכתוצאה מכך נהרג הנהג המקומי. צה"ל בודק את נסיבות
המקרה". זו ההודעה. אדם נהג באוטובוס, סטה, ברח, עורר
חשד, נורה ונהרג, כמובן לאחר ביצוע הליך של מעצר. איזה
הליך ואיזה מעצר?

אבל תראו מה קרה. שלוש דקות לאחר מכן מסר הצבא
הודעה על חטיפות אוטובוסים ברצועה, הגורמות לחיילים
להגיב כפי שהגיבו. עכשיו כבר יש לנו גרסה אחרת, כאילו
מדובר או נרמז שהאוטובוס נחטף, ולכן הרגו את הנהג.

והנה, לאחר שעתיים יצאה הודעה שלישית: החייל צעק
לעברו. משלא עצר, ירה החייל כדור באוויר, ולאחר מכן לעבר
הגלגלים. משלא עצר, ירה החייל בשלישית לעבר האוטובוס
והנהג המקומי נהרג. עוד גרסה, כאילו הפעם צעק החייל
שיעצור, והוא לא עצר.

אחמול כבוקר שינה הצבא את גרסתו. כל שלוש הגרסאות
הראשונות בטלות ומבוטלות, אבל האדם שנהג באוטובוס בעת
האירוע היה חברו של נהג האוטובוס, והוא נהג ללא רשיון.
עכשיו הם שומרים על הסדר בדרכים. אדם נהג ללא רשיון,
כנראה, ומי שנהג ללא רשיון, הורגים אותו על המקום. למה
ללכת לבית-המשפט? למה לעצור?

אחר הצהריים הודה הצבא, שבאוטובוס היו שני אנשים,
ושינה את גרסתו. ככוד השר, חברי הכנסת, זאת הגרסה
החמישית, ועכשיו כבר יש משהו אחר: ניסיון מעצר הרכב לא
היה במחסום גוש-קטיף, אלא במרחק כמה קילומטרים משם.
האדם שנהג לא היה הנהג הקבוע, ולא ברור אם האדם שנהג
נהג בעת הירי באוטובוס או לא. הנושא עדיין בחקירה.

תבואו ותשכנעו בזה ילד, אפילו תינוק בן שנה. זה צבא
שעושה את הדברים האלה? אם היה מישוה נהרג בכל מקום
אחר בעולם או בישראל, כך היו מתייחסים? או שהם יודעים או
שהם לא יודעים. אם יודעים, יגידו את האמת. אם לא יודעים,
אל ישקרו. אבל "לסבן" את כולם בהודעות כאלה על גורלו של
אדם? זה אדם, תבינו, אף שהוא פלשתיני הוא בן-אדם, יש לו
משפחה ויש לו זכות לחיות. איך אתם מתנהגים?

ואתו דבר לגבי ג'ורג' חבש. ג'ורג' חבש הוא דמות
עולמית. אינטלקטואלית. לוחמת. תגידו שזה אויב, תגידו
שהשיטות שלו לא מוצאות חן בעיניכם — — —

חיים רמון (העבודה):
הוא טרוריסט.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אבל על האיש, חבר הכנסת חיים רמון, בהיותו בן-אדם,
מה אנחנו נגיד על צ'ה גווארה, על קסטרו, על נלסון מנדלה?
אני לא מתווכח על השיטות והדרכים, יכולה להיות לכל אחד
דעה.

לכן, לדעתי, צריך לשבח את דעת הקהל בצרפת ואת האספה הלאומית בצרפת, שעומדת לדון בכך מחתרית, וצריך לגנות כל מי שהיתה לו יד בפרשה הזאת.

ואין זה עניין של טיפול בחולים. איש מאתנו לא מתנגד לטיפול בחולה, בעציר, גם בשבוי מלחמה.

שני פגמים גדולים יש בהתנהגותה של צרפת. פגם ראשון הוא, שבמעשה מסוג זה ובהסתתו של ג'ורג' חבש, שהוא גם טרוריסט בין-לאומי וגם סוכן שלום, במטוס של הצלב-האדום הצרפתי, יש משום מחן גושפנקה, כפי שאמרו רבים בצרפת, ובראשם ז'סקר ד'סטאן. אי-אפשר לתמוך בתהליך שלום, ובעת ובעונה אחת לתת מקלט פומבי לאדם שאשם במעשים כה נוראים נגד אזרחים, לסרבן שלום עיקש.

לכן, לדעתי, החדשות הרעות הן, שפקידים בכירים בממשלת צרפת ובמיניסטריין החוץ של צרפת, בקי ד'אורסיי, חשבו ואולי כיוונו את דעתם לגדולים מהם, שמותר וחיוכי לתת גושפנקה כזאת לאדם מסוג זה. הרי ודאי שהם לא העלו על דעתם, שהדבר יישאר סוד. סימן הוא, שהם חשבו שמי שממונה עליהם, שר החוץ דימא, ואולי גם הנשיא ואולי גם ראש הממשלה, הגברת קרסון, בוודאי יאשרו זאת כעניין שגרתי.

אבל יש גם חדשות רעות לגבינו, מדינת ישראל. קודם כול, אני מחכה ליום שבו, לפחות כעניין כזה, ראש הממשלה ושר החוץ ידברו בשפה אחת. שר החוץ אמר בצדק את מה שהוא אמר בגנות התנהגותה של ממשלת צרפת. ואז ראש הממשלה, במקום להתמיד בתחביב האהוב עליו — לשחק, פעם אחת כאשר יחלנו לשתיקתו הוא אמר שהעניין לא חשוב. מה פירוש "העניין לא חשוב"? העניין בהחלט חשוב ביותר — גם לגבי העתיד וגם לגבי העבר.

אבל יש עוד עניין אחד, שאני מוכרח לומר שאני לא מבין אותו. הרי ממשלת צרפת מינתה שופט חוקר, ולפחות לפי הידיעות בעיתונים, אדוני שר החוץ, אנחנו צריכים לדעת על כך. השופט החוקר הזה המתין לחומר מממשלת ישראל, וחומר כזה — לדברי העיתונים, לא בדקתי זאת באורח אישי — לא הגיע. למה לא הגיע החומר? ייתכן שהחומר לא היה משנה, ייתכן שהנשיא מיטראן היה רוצה להתפטר מהנשל הזה, ואני מבין את החיך שלך, אדוני שר החוץ, אבל אני שואל: למה ממשלת ישראל גם כעניין כזה לא יכולה: א. לדבר בקול אחד; ב. למלא את התפקיד המוטל עליה?

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לחבר הכנסת רובינשטיין.

יא. הצהרת אמונים של חבר הכנסת סאלח טריף

זהו נוסח ההצהרה: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא כאמונה את שליחותי בכנסת".

סאלח טריף:

מתחייב אני.

היו"ר ח' קופמן:

חבר הכנסת סאלח טריף, אתה נצר ושלוחה, בן לעדה ולמשפחה המפוארת, שתרמה רבות לחקיקת ישראל, למדינת

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
רבותי, זה אינו המקרה הראשון וזה אינו המקרה השני. גם אילו זה היה מקרה אחד ויחיד, אסור לכנסת לעבור על כך לסדר-היום, והכנסת חייבת לקבל על כך דין-וחשבון. איך זה קרה, מי אחראי, ולוודא שלא יהיה עוד מקרה אחד כזה. אנחנו לא יכולים לסבול את החשש, את החשד, שמאחורי מנעול וברית, אחד השירותים החשובים לישראל יוצא כל פעם עם ידיעה מסוג זה, כאשר עציר שנתון למשמורתו ולהגנתו מת כחקירה. אני מקווה שהממשלה תמצא דרך להסביר זאת לכנסת.

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
הממשלה היא האחראית למדיניות הזאת. זו ממשלה השותפה ברצח של מוצטפא אל-עכאווי. זה לפי הוראות השב"כ, ראשי השב"כ, כאשר ראש הממשלה ממונה על השב"כ, והוא האחראי.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
חבר הכנסת דראושה, הרי שמעת את מה שאמרתי.

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
כן, שמעתי, ואני מחזק את דבריי.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אני חושב שהכנסת חייבת לקבל דיווח על הנושא, לדון בכך ולדאוג לכך שלא יישנו עוד מקרים כאלה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמעתי כאן את קורמי, שתאירו את דמותו של ג'ורג' חבש כדמות אינטלקטואלית; ממש ראו פרס נובל, אולי לשלום ואולי לאינטלקט. אני מצטער לשמוע את הדברים האלה, מפני שדברים מסוג זה מקטינים עוד יותר את הסיכוי להידברות גם בכנין הזה וגם מחוצה לו.

בפרשת ג'ורג' חבש יש חדשות טובות ויש חדשות רעות. החדשות הטובות הן, שצרפת, כמעט כולה, הזדעזעה מהמעשה הזה, וחמישה פקידים בכירים — ולא רק דובר — נאלצו להתפטר, לרבות נשיאת הצלב-האדום הבין-לאומי ואדם שהוא מנכ"ל משרד החוץ הצרפתי, אבל בצרפת, מי שמכיר שם את ההייררכיה, הוא אדם בעל חשיבות גדולה מאוד. חמישה פקידים בכירים נאלצו להתפטר, והסערה לא פסחה גם על דוברים עיקריים במפלגה הסוציאליסטית.

ראש הממשלה לשעבר, מישל דוקאר, אמר בריאיון לטלוויזיה, שאין סליחה ומחילה על המעשה הזה, ושכף רגלו של ג'ורג' חבש אסור היה לה לדרוך על אדמת צרפת. ועוד הוא הוסיף, שאם איש בממשלת צרפת לא ידע על כך, מבחינה מסוימת זה גרוע עוד יותר.

היו"ר ח' קופמן:

חברי הכנסת, כנסת נכבדה, אני מתכבד להודיע לכנסת, על-פי סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת, שעם התפטרותו של חבר הכנסת עזר ויצמן מן הכנסת, יבוא במקומו מר סאלח טריף, מרשימת מפלגת העבודה.

בהתאם לסעיף 15 לחוק-יסוד: הכנסת, אני מזמין את מר סאלח טריף לעלות על הבמה.

מר טריף, אקרא לפניך את הצהרת האמונים של חבר הכנסת, ואתה תשיב: "מתחייב אני".

אני גם מברך את כל המכובדים הדרושים שבאו לטקס החשוב הזה, ואני מקווה שבכנסת הבאה יהיה לכם ייצוג הולם.

ישראל ולאחוריה בין העדות. אני מאחל לך הצלחה בזמן הקצר שנותר לך עד הכנסת הבאה.

יב. הצעות לסדר-היום אשפוזו של ד"ר ג'ורג' חבש בפריס

הוא מזמן לנו בעיות אנושיות בהקשר של אנשים לא-אנושיים, והייתי אומר אנשים אנטי-אנושיים במובהק.

זה בדיוק מה שקרה בפרשת ג'ורג' חבש, עם אשפוזו בסוף השבוע שעבר בפריס. רוצח אכזר, שנוקק בדחיפות לסעד רפואי, מעלה את הדילמה המוסרית העליונה כמלוא חריפותה, והייתי אומר גם כמלוא אכזריותה.

ההכרעה במקרים כאלה היא הכרעה קשה ומרה. גם ישראל מתנסה בהכרעות כאלה לעתים קרובות. לא אחת קורה, שמחבל ארור נתפס כשעת מעשה החבלה שלו, נתפס כשהוא פגוע, נתפס כשהוא פצוע, והוא נלקח לבית-חולים, והוא מקבל טיפול שהוא טיפול מסור. הרופאים חורקים שיניים, האחיות נושכות את השפתיים בכאב ובדעם עצור, אבל הטיפול בכל זאת ניתן, והטיפול בדין ניתן.

הרופאים כאשר הם נשבעו כולם את שבועת היפוקרטס המפורסמת. השבועה הזאת מחייבת כל רופא לרפא כל חולה כלי הברז. שוכב לפניך מנוול, שופך דמים, ואתה, כרופא, מחבר אותו לעיריית דם כדי להחיות אותו. שוכב לפניך רוצח שלקח חיים, ואתה, כרופא, נותן לו חיים.

אבל, רבותי חברי הכנסת, בלשכת נשיא צרפת ובלשכת ראש הממשלה הצרפתי ובלשכות שר הפנים ושר החוץ, בכל המקומות האלה אין יושבים רופאים. מי שיושב שם איננו מחויב בשבועת היפוקרטס. מי שיושב שם הם פוליטיקאים, שהחלטתם היא פוליטית על-פי טבעה.

ואני רוצה לומר כמלוא גילוי הלב: גם אני איש פוליטי, ואילו התבקשתי להכריע — ג'ורג' חבש יקבל או לא יקבל אצלנו טיפול רפואי — אני כפוליטיקאי הייתי מתליט: הוא לא יקבל טיפול. מי שלא נטה חסד גם לא לחינוקות — לא ייהנה מחסד. מי שלא ידע לרחם — לא יזכה ברחמים. מי שקיצר חיים, אנחנו לא נאריך את חייו.

אבל בלשכות המכובדות של פריס חשבו, כנראה, אחרת. שם סברו מן הסתם, שאפילו עם אכזרים אין להתאכזר. אני אומר: ניחא, יהי כן, זאת זכותם של אחרים להחליט אחרת, ואני מכבד את זכותם: אבל גם מי שחשב אחרת, צריך היה לפעול אחרת. אם כבר החליטו בפריס להושיט לחבש החולה טיפול רפואי, הם היו חייבים לעצור אותו בסיום הטיפול. כל עוד הוא חולה, יטופל. כאשר הוא מבריא, ייעצר. את הטיפול הרפואי הוא יקבל כחולה, את הטיפול המשפטי הוא יקבל כרוצח.

אשר על כן, בכל מקרה היה הטיפול הצרפתי במקרה שלפנינו כושל, הוא היה נגוע ביותר משמנית של צביעות, הרבה יותר משמנית, ועל כך ראוייה ממשלת צרפת ליותר ממלה של מורת-רוח ושל גינוי.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי שריד. אני מזמין את חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העובדה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, ג'ורג'

היו"ר ח' קופמן:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בישיבה.

חברי הכנסת, תאפשרו לחבר הכנסת החדש לחמם את הכיסא.

חבר הכנסת יוסי שריד, אתה מתכבד להעלות את הצעתך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם אני רוצה לברך מראש את ראשי העדה הדרוזית הנוכחים כאן היום, ובאותה הזדמנות אני רוצה לשלוח ניחומים לעדה הדרוזית, על הירצחם של שני אזרחים דרוזים ישראלים, שנפלו כנפול לפני בני עוולה פלשתינים כשטחים הכבושים.

רחבעם זאבי (מולדת):
שלוש.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ובאותה הזדמנות, שמחה וצער משמשים בערכוביה, אני רוצה לברך, ונפלה הזכות בידי לעלות לכאן מייד לאחר שבועת האמונים של ידידי סאלח טריף. אני שמח על כניסתך לבית. אני מצטער שהיא כאה קצת במאוחר. בסך הכול, יש לנו עוד — כמה? חודשיים. אבל בהכירי אותך, בהכירי את כשרונותיך ואת כישוריך, אני בטוח שגם בזמן הקצר שנותר לך תצליח להשאיר רישום בבית הזה, ואין לי שום ספק שחייצג גם את עתך וגם את כלל הציבור בישראל בכשרון ובכבוד. אני מאחל לך הצלחה.

אדוני היושב-ראש, גם אני מתמלא זעם וזעזוע וחלחלה כשאני שומע על מותו של מוצטפא אל-עכאוי במתקן החקירה של השב"כ בחברון אתמול. העניין נראה לי חמור שבשניים דווקא בגלל העובדה, שמוצטפא אל-עכאוי, וזכרוננו לברכה, הופיע בפני שופט לפני יומיים וקבל על כך שהוכה בזמן החקירה. ולא זו בלבד, הוא אף הראה לשופט גילויים של אלימות על גופו, והשופט, רב-סרן בצה"ל, אמר שהוא חושש שיש דברים בגו, שיש ממש בטענות החמורות של העציר. והעציר חזר למקומו, וחקירה של משטרה לא התנהלה, והוא חזר אל המרתף של השב"כ, ושם הוא מצא את מותו. אי ואוי לביטוי הזה בכלל: "מצא את מותו". אף אחד לא מחפש את מותו, ולכן הוא גם לא צריך למצוא את מותו. שם הוא מת.

ואני אומר: מותר לחקור, אבל אסור בשום פנים ואופן להמית בחקירה. אין מעשה נפסד ונבזי יותר מן הדבר הזה. וכפי שנאמר — וברדן נאמר — זו איננה הפעם הראשונה. אני חבתי הבוקר שראש השב"כ, שיופיע בשבוע הבא בפני מליאת ועדת החוץ והביטחון, יעביר לוועדה את כל הממצאים של הפרשה החמורה הזאת, ואם נסיבות מותו של מוצטפא אל-עכאוי לא יתבררו כמלואן, כי אז לא תהיה שום ברירה אלא להקים ועדת חקירה בלתי תלויה ועצמאית, שתברר את נסיבות המוות הנורא הזה עד תום.

אדוני היושב-ראש, כאשר ההיסטוריה מתעתעת, היא מזמנת לנו דילמות מוסריות בהקשר של אנשים לא-מוסריים, והייתי אומר אפילו אנטי-מוסריים. כאשר הגורל צוחק ולועג,

אש"ף, בוודאי למנהיגי השטחים. אסור לנו להיות אלה ששואגים או שדוחים את הדימושטט שלום עלידי מנהיגים פלשתינים מצד אחד, ומצד שני מוותרים, כאשר לבלו של המאבק בטורו היה, הוא עתה יהיה תמיד. יהיה ברור שוודפים אותו עד-כלות בכל מקום.

אני מוכרח לומר, בעניין ג'ורג' חבש: מדינת ישראל מתפשרת. בעניין עצירים אנחנו מוצגים כפי שאנחנו מוצגים כאשר מותו של עציר נגרם בתוך בית-כלא ישראלי. אני חושב שאנחנו צריכים לתבוע כאן ועדת חקירה לעניין הזה. ובעניין מתוונים פלשתינים אנחנו מחפשים כל דרך כדי לדחות את הצעות השלום שלהם ולא להביא אותן בחשבון. זה קו הסברה שגוי. אנחנו צריכים להוכיח לעולם, שבבעניין רדיפת מרצחים אין פשרות. לא בשמאל של הכית הזה ולא בימין של הכית הזה. כולנו מאוחדים ברדיפת המרצחים עד כלות.

מן העבר השני, לא ניתן שמעשים בלתי מוסריים כמו אלה שקרו במרחפי החקירה יקרו. ונתבע ועדת חקירה לעניין הזה כדי להציג את ישראל כאומה מוסרית. פה, הפן ההומניטרי צריך לשחק, ויהיה עליה לחקור עד תום מדוע קרה מה שקרה.

ומן העבר השלישי, נבחן כל הזמן את נכונותם של הפלשתינים לבוא אתנו שלום. לא נשים בהם אותות. נושיט את היד לאלה מקרבם אשר מוכנים לשוחח אתנו ולמצוא את הדרך למציאת הסדר קבע של שלום במזרח התיכון. תודה.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לחבר הכנסת מירום. אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית אני רוצה לכוון את חבר הכנסת החדש סאלח טריף, אף שהוא ממפלגה יריבה. אתה בן העדה הדרוזית, השולחת את בניה לשרת בצה"ל וכמג"ב, והם מייבטם בלוחמים כעוז רוחם ובנאמנותם בישראל. העדה הדרוזית, שלוש מבניה נפלו מידם של פרנתי האינתיפאדה, עדה אמיצה ומופלאה שקשרה את גורלה עם ישראל.

אדוני היושב-ראש, פרשת הגעת המחבל ג'ורג' חבש לפריס ויציאתו הבהולה משם חשפה בפנינו שתי ממשלות מבולבלות, שאינן יודעות את תפקידן — ממשלת צרפת וממשלת ישראל. זו גם זו הוכיחו חוסר תיאום וחוסר נאמנות לעקרונות.

בצרפת עדיין לא שכנו הרוחות בשל כך. בעיתוני הבוקר מובאת ידיעה, ולפי 55% מן הצרפתים סבורים כי צריך לפזר את האספה הלאומית ולקיים בחירות לפרלמנט עקב פרשת ג'ורג' חבש. בצרפת פוטרו פקידים בכירים ותובעים את פיטוריהם של שרים. אבל בישראל עברו לסדר-היום.

ראשית, אני מבקש להזכיר מי הוא ג'ורג' חבש ומה היא "החזית העממית לשחרור פלשתיין". יש לנו אתם חשבון דמים ארוך ומוזווי. אני מבקש להצהיר, כמי ששימש במשך שלוש שנים יועץ לראש הממשלה יצחק רבין לענייני מלחמה בטורו, כי ג'ורג' חבש וארגונו הם מהגורעים והמסוכנים בארגוני הטרור, שאינם בוחלים בשטח הרג ורוצח של אזרחים תמימי-דרך כדי להגשים את שאיפתם להשמדת ישראל. אני מצהיר בזה, על סמך היכרות עם ארגוני מחבלים בכלל, ועם רב-הנבלים חבש בכלל זה, כי הוא בן-מוות, וכי צריך היה זה כבר להכריז עליו כפושע נגד האנושות ולתכנן את סילוקו מן העולם הזה.

חבש, ידי מגאולות כדם, תמיד היו כאלה, ויש להניח, שכל אימת שהאיש חי, הוא יהיה נציג הקיצונים, הסירובניקים, מחריחי המלחמה, הרצח, הדם והטרור, ומגדולי המסכנים את תהליך השלום בצד הפלשתיני.

אדוני שר החוץ, אולי רופאים צרפתים נמצאים חייבים בשכרועת היפוקרטס, אבל מדינת ישראל לא צריכה להתלבט אפילו לרגע בשכרועת הזאת ובדילמה הזאת. מדינת ישראל צריכה היתה לתבוע את הסגרתו של ג'ורג' חבש, לא להמתין. לא לחכות ולא ליתן בידי הצרפתים את האפשרות למחר ולתת לו לצאת מצרפת, על מנת שלא יעמדו בדילמה הזאת.

לעתים אנחנו חוטאים באופן שבו אנחנו מעמידים את הדברים כלפי הציבוריות בעולם. ג'ורג' חבש לא יכול ליהנות ממה שכמה מנהיגים נאצים בעבר ניסו גם הם ליהנות ממנו כאשר הביאו אותם למשפטים, והם טענו טענות של בריאות לקויה, טענות של חלוף זמן, טענות הומניטריות למיניהן. אין מקום לטענה הומניטרית כלשהי לאדם שהוא רוצח, לאדם שלא היה שביב של הומניות בהתנהגותו אי-פעם בעברו.

ואני מתפלל על יועצי ראש הממשלה, אותם יועצים שצריכים היו לומר לראש הממשלה, שממשלת ישראל תדרוף את אנשי הודון האלה, ואת ג'ורג' חבש כחלק מהם. בכל מקום, בכל שעה ובכל אחר. תחת לעשות כך, ממליצים לו יועציו שלא להגיב, העניין אינו חשוב, האיש חולה. והנה נתקף לו ראש ממשלת ישראל בהתקף של מחווה הומניטרית.

זה לא דבר שאפשר לעבור עליו לסדר-היום, זאת לא דוגמה שצריך לגזור אותה מן המצב הזה שנוצר. מדובר באדם קיצוני, וגם אם גוסס הוא, יש להמשיך ולדרוף אותו עד תום, מפני שמה שהוא השאיר מחרץ לכותלי החיים במעשי הרצח והחבלה שלו במטוסים, תחת לעשות כך, ממליצים שרק יכול היה — אלה דברים שלא יכולים להיסלח לאיש הזה לעולם.

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, במקום לראו שיימחה שמו ושם זכרו של ג'ורג' חבש — אני לפעמים חושב שהחוכמה היא לא למחות את השלום, והדברים קשורים זה בזה, מפני שהציבור כארץ צריך לדעת: פלשתינים שוחרי שלום, יש להגיש להם את היד לשלום; פלשתינים קיצונים שבקיצונים, שכל מעשיהם מכוונים לרצוח נשים, ילדים, אזרחים, קשישים וכל מי שהם רק יכולים, יש לפעול להסגרתם, יש לפעול להבאתם לדין, ואסור לעשות שיקולים ומחנות הומניטריות.

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, יש מה להגיד גם לגבי התנהגות מדינת צרפת במקרה הזה ובמקרים אחרים. ראשית, ממשלת צרפת לא אשפה רק את ג'ורג' חבש מקרב המרצחים. צא ובדוק, אדוני שר החוץ, ותראה שיש עדויות ממשיות לכך שבמשך השנים האחרונות אשפו יותר מעשרה מרצחים כאלה בבתי-חולים צרפתיים. איזו התנהגות זו מצד ממשלת צרפת? אותה ממשלה, שאי-אפשר שלא לומר שאנחנו לא יכולים לשכוח לה את מעשיה במכירת נשק, במכירת מומחים ובמכירת ידע בנושאי הגרעין לעירק בזמנה. אותה צרפת שמצד אחד מרבת דבוי שלום כלפי המזרח התיכון וכלפי בעיותיהם של הפלשתינים, ובצד האחר נוהגת בצורה חמורה ביותר כלפי מדינת ישראל במחווה הזו כלפי ג'ורג' חבש ובמחנות אחרות כלפי סדאם חוסיין ואחרים עלידי מכירת נשק וידע שמחר יביאו עלינו, חלילה, את הנשק הגרעיני אל תוך המזרח התיכון.

קו ההסברה, אדוני שר החוץ, צריך לתת קרדיט וסיכוי למתוונים מקרב הפלשתינים, לרבות המתוונים מקרב מנהיגי

המקום היחיד לרבר אתו, כמו שדיברו עם אבירג'יהאד בתוניס — בכדורים, או בבית-המשפט, כשהוא יושב על ספסל הנאשמים כאשמת רצח עם.

אין עם כמו העם היהודי, אין מדינה כמו מדינת ישראל, אין בירה כמו ירושלים, שבה צריך היה לעמוד למשפט הניאורנאצי, רבי-המרצחים, ג'ורג' חבש; כפי שכאן בירושלים, ורק כאן בירושלים, עמד למשפט הנאצי, שאותו מחקה ג'ורג' חבש, אדולף איימן.

אם ישראל נמגמה והיססה ואיחרה בתביעת ההסגרה של רבי-המרצחים חבש, מה לנו כי נליץ על צרפת? איננו מאמינים גם לתירוצים של ממשלת צרפת ונשיאה מיטראן, שכביכול לא ידעו מראש על בואו של חבש, ועל כך שכאשר נודע להם אכן היתה סערה גדולה, התפטרו פקידים בכירים במשרד הפנים, במשרד החוץ, אבל אם הם לא ידעו מלכתחילה, למה הם אפשרו לו לצאת כשהוא כבר היה בידיהם? מה זאת אומרת "הם לא קיבלו שום בקשת הסגרה"? הם עצמם לא רואים בו רבי-מרצחים, אחראי לטרור בין-לאומי ואחראי לפעולות חבלה בתוך פריס עצמה? וזכור לנו אותו טבח בבית-הכנסת, והם לא אחראים לטרור הזה? הם היו צריכים לחכות לבקשת הסגרה?

אבל, כפי שאמרתי, ההסבר של ראש ממשלת ישראל, יצחק שמיר, לכך שלא מיהרנו לדרוש את הסגרתו, הוא, כפי שהוא השיב לי אתמול בכנסת: אני חשבתי שהוא חולה ונוטה למות, ולכן אין מה לעשות עם זה; ואולי חמור מזה, אלה הן האמירות שלו, בתוספת לכך שאיש זה בכלל לא חשוב, שבכלל צריכים לרדת מזה, הנושא לא חשוב, אולי בהקשר זה הייתי משבחת דווקא את תגובתו של שר החוץ בנושא הזה, שהיתה הרבה יותר נכונה וטבעית, וכך צריך היה לנהוג, אם כי גם הוא היה צריך לדרוש את הסגרתו מייד, אבל לפחות היתה תגובה שאנחנו לא יכולים להתבייש בה.

אכן, ההסבר של ראש הממשלה בנושא הזה מדאיג. אבל הוא מדאיג לא רק בגלל מה שלא עשינו עם ג'ורג' חבש, הוא מדאיג כי הוא מצביע על מדיניות מורידים פרופיל בכל הנושא של הגעת זרועות המוסד לראשי הטרור וארגוני הטרור בעולם. התקצרו הזרועות האלה, ולא במקרה; לא בגלל המוסד אלא בגלל מי שמנחה את המוסד הזה, ואין לי ספק, שיש קשר בין זה לבין הרצון שלא לקלקל את האידיליה של תהליך השלום. הרי בכל זאת, מה פתאום, ירייה אחת תפלה את ראשו של מישהו בזמן שמדברים על שלום? מה גם שיושבים עם ראשי ההנהגה של האינתיפאדה למשא ומתן בשולחן אחד, מה גם שיושבים, נכון, לא עם ערפאת, אבל מה זה חשוב אם הוא עומד מאחורי ראשו של זה שאנחנו יושבים אתו? לא עם ג'ורג' חבש, אבל עם אחד שהוא עומד מאחוריו, אז עכשיו נדרוש הסגרה? יש קשר בין הדברים האלה, וזה מה שמדאיג אותי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבש חולה, הוא חולה בנאציזם, זאת מחלתו של חבש; חולה בנאציזם, ורגע אחד לאחר שהוא שוחרר, ברגע זה הוא יושב ומחנך איך לחבל, לבצע פעולות חבלה, איך להמשיך את פעילות שפיכות הדמים שלו כנגד ישראל. מה לי כי אלץ על צרפת? נכון, צרפת עוינת לישראל במידה לא מעטה בכל הנושא הפלשתיני, נכון, צרפת קיבלה כרוב הדר, כאלו שמקבלים ראש מדינה, את ערפאת כפרים, כשהוא הופיע שם. אבל אנחנו לא נתנו לערפאת לחיות? האם רדפנו אחרי ערפאת? האם אנחנו רודפים ברגע זה אחרי ואחרי כל מנהיגי הטרור? האם כאשר נראה אותו, כאשר ידנו תשיג אותו, האם אכן גם נחסל אותו? לא, יכולנו לעשות

מאז סוף שנת 1967 מגיחים שליחיו של ג'ורג' חבש בפעולות טרור איומות, שקורבנותיהן הם אזרחים.

ראיתי הרבה דם בימי חיי, אבל לעולם לא אשכח את מראה הזוועה ומחזות הזוועה שראיתי, בהיותי אלוף פיקוד המרכז, בבית-הנתיבות של נמל התעופה בן-גוריון, כליל הדמים של 30 במאי 1972, שבו נרצחו 26 אזרחים ונפצעו 76 אזרחים, בהם עולי-רגל נוצרים שבאו לבקר בארץ הקדושה. ראיתי שם כומר טבח, נשים מרוסקות מידי, מוחות שפוכים. ראיתי שם את פרופסור אהרן קציר ואחרים, איברים ודם פזורים כאולם הנוסעים. את זה עוללו שלושה מחבלים יפנים, שפעלו בשליחתו של ג'ורג' חבש, המבקש כעת מחווה הומנית בטיפול רפואי.

ג'ורג' חבש אחראי לתקיפת אזרחים נוסעי מטוס "אל על" בנמל התעופה "אורלי" במאי 1978, והוא אחראי למטען חבלה שהונח ליד בית-הכנסת היהודי בפריס באוקטובר 1980, ועכשיו הוא בא לאותה פריס לבקש מזור ומרפא לתחלואיו. הוא אחראי למטען חבלה כמלון שבכעלות יהודית בניירובי שבקניה בדצמבר 1980, היכן ש"גיבוריו" התכוונו להראות את כוחם ונחת זרועם, שוב כנגד אזרחים, חבש אחראי לתקיפת משרד נסיעות בפיראוס שביוון ביוני 1981.

תמיד היו המטרות שלו — אזרחים חסרי מגן. האם הוא לא ראוי לתואר של פושע כנגד האנושות?

אבל, כאשר הוא נזקק לטיפול רפואי אצל הצרפתים, והם נענים לו — עלי-פי עדויות רבות שפורצות את מחסום ההתממות של ארמון האליזה, וכשהוא מגיע לפריס — ממשלת ישראל איננה תובעת את הסגרתו, ראש הממשלה משיב בביטול על שאלה כזאת של עיתונאים צרפתים, שנשואים פעור-יפה ונדהמים.

לצרפתים מותר לתבוע את הסגרתו מישראל של פושע יהודי קטן ששמו נקש, אבל ישראל איננה תובעת הסגרתו של רבי-מרצחים ערבי ופושע נגד המין האנושי.

הנשיא מיטראן אמר אמש, כי "חבש נשלח מצרפת לאחר שלא היתה נגדו בקשת הסגרה משום מדינה, גם לא מישראל".

אנחנו תובעים כל השנים ממדינות המערב, כי ינהגו ביד תקיפה, בהחלטיות וללא פשרות כנגד הטרור, אבל אנחנו עצמנו, הנפגעים הראשיים של הטרור הערבי, שוכחים את העצה הזאת כאשר זה נוגע לנו, כך עשינו בעסקות החלפות השבויים והנעדרים הזכורות לדיראון, וכך עשתה הממשלה גם כפרשת ג'ורג' חבש.

הטרור הערבי הוא נבזי ואכזרי, וכדי להילחם בו ולהדבירו צריכה להיות אצלנו מדיניות עקבית, תקיפה ורצינית, ולא הזלזול הזה, שהופגן על-ידי ממשלתנו בפרשת ג'ורג' חבש כפרים. תודה.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה. אני מזמין את חברת הכנסת גאולה כהן.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתשובה על שאלה כ"קול ישראל": מה אתה היית עושה לג'ורג' חבש, השיב פרופסור ישעיהו ליבוביץ' שלוש מלים: הייתי הורג אותו. מבחינתי הוא אמר: הוא רצח. אש"ף, אדוני היושב-ראש, הוא אכן ארגון רצח וטרור.

בשפיכות דמים וברצח, הידיים שלנו תהיינה לגמרי נקיות?

הי"ר ח' קופמן:

תודה רבה לחברת הכנסת גאולה כהן. נפסיק עכשיו את הדיון לשמיעת הודעה של מזכיר הכנסת, ונחזור אליו לאחר מכן.

יג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת — הצעת חוק לעירור המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ב—1992 — של חברי הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו וגדליה גל.

לדיון מוקדם — הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראת שעה), התשנ"ב—1992, של חברי הכנסת ח' קורפור וח' רמון. תודה.

הי"ר ח' קופמן:

תודה לסגן מזכיר הכנסת.

יד. הצעות לסדר-היום

אשפוזו של ד"ר ג'ורג' חבש כפרים

חברי הכנסת, לא רק כדס יהודי, כדס ישראלי, אלא גם כדסם של אזרחים מעשרות מדינות ברחבי תבל, האיש הזה יושב במיטתו וצוחק צחוק גדול, צחוק של בוז למעצמה האירופית, שמתיימרת לשאת כרמה את דגלי המוסר, האנושיות וחירות האדם, ובה בעת היא מחללת את זכרם הקדוש של כל הרוגי הטור, אלה ששום טיפול רפואי, שום בית-חולים, שום חדר מיון לטיפול חירום לא יחזירו אותם אל בין החיים.

רבתי חברי הכנסת, זו בסך הכול בעיה רפואית — כך ניסה דובר משרד החוץ הצרפתי להשקיט את העולם, להשקיט את מצפוננו שלו בהודעה רשמית. בעיה רפואית? מה עם עוד בעיות רפואיות, אדוני הדובר, מה עם הבעיה הרפואית של קורבנות כל הפיגועים שארגונו של חבש ביצע כדס קר, כלי אבחנה, בבורטליות אין קץ, באיזמיר, בכריסל, בהאג, בבון, בכרלין, באתונה, בלונדון, ברומא, באוויר וכים? מה עם הבעיה של 11 הספורטאים הישראלים שנטבחו על-ידי מחבלים במעורבותו הישירה של ארגונו של חבש באולימפיאדת מינכן? מה עם זעקות הכאב של 26 האזרחים שנקטלו בהתקפת הרצח של שלוחיו, אנשי "החזית העממית", במל התעופה לור?

ואם דם ישראלי איננו אדום ריו להטריד את מנוחתה של ממשלת צרפת, מה עם הקורבנות הצרפתים שנפגעו מארגונו? השוטר הצרפתי, שנהרג במל התעופה "אורלי", בהתקפת המחבלים על נוסעי מטוס "אל על", האזרחים הצרפתים, ששילמו בחייהם בפיצוץ של מטען החבלה ליד רחוב קופרניק בכפרים; גם לדם השפוך הזה, דם נקיים, דם חפים מפשע אין כל ערך מול קריש הדם שפגע במותו המעוות ממילא של רבי-המרצחים הפלשטיני?

אדוני היושב-ראש, האיש הזה, ג'ורג' חבש, הוא בן מוות. מדינת ישראל חייבת לחבוע בכל שעה, מכל מדינה, את הסגרתו, לא לצורך טיפול רפואי, רבותי חברי הכנסת, לא לצורך טיפול רפואי, אלא לצורך טיפול משפטי — העמדה לדיון והוצאה להורג.

את זה, ואנחנו לא עושים את זה. וגם היום אנחנו יכולים לעשות את זה, ולא רק כלפיו אלא כלפי אלה שצריכים לעמוד למשפט בין-לאומי על טרור, רצח ופשע. ואנחנו לא עושים את זה.

לכן אני שואלת אותנו: האם כשאנן הוא יהיה אשם

הי"ר ח' קופמן:
הודעה למזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה — הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 3), התשנ"ב—1992; הצעת חוק רישום ציוד וגיוסו לצבא-הגנה לישראל (תיקון מס' 2), התשנ"ב—1992.

הי"ר ח' קופמן:

אנחנו חוזרים להצעות לסדר-היום. חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר החוץ, ראשית כול, אני רוצה לברך את סגן ראש הממשלה ושר החוץ, מר דוד לוי, על תגובתו המהירה והנוקבת מייד אחרי שנחשפה פרשת אירוח הטרוריסט חבש לטיפול רפואי בכפרים.

הקביעה הנחרצת של שר החוץ, שלפיה, אני מצטט, "הכנסת האזרחים לראש ארגון טרור הינה סטירת לחי לכל רודף שלום", הקביעה הזאת הדהדה בכל רחבי צרפת, ולא אפשרה לאיש לטיח ולגמד את השערורייה הזאת עוד בטרם תצבור תאוצה ציבורית.

אכן, הסיפור, רבותי חברי הכנסת, לא הושחק. אפילו צרפת, הצינית, הקרה, העסוקה בדרך כלל רק בעצמה, אפילו צרפת הזועזעת עד עומק נשמתה, ראינו בטלוויזיה את הבחור הפריסאי, שזעק אל המצלמות, אל המיקרופונים, ואמר: בי אין אפילו טיפה אחת של דם יהודי, אבל גם אני מחבייש היום להיות צרפתי. אני רוצה להוסיף ולומר, אם יש אפילו צרפתי אחד שאינו מחבייש היום בממשלתו, אם יש אפילו אחד כזה, אזי משהו רקוב, רקוב מאוד בממלכת צרפת.

הרי העיניים מביטות במסך ומסרבות להאמין. גדול הטרוריסטים על פני כדור הארץ, המחבל האכזרי והמתועב ביותר שידענו מעולם, מתארח לו בשלווה וברוגע בבית-חולים מערבי, מהודר ומשוכלל. מסוקים חגים מעל בית-החולים מזריחה ועד שקיעה כדי לשמור על שלומם. צלפים ממוקמים על כל הגגות באזור 24 שעות ביממה. עשרות שוטרים חמושים מקיפים את חדרו, דרוכים לשמוע כל אוושה מאימת. טובי הרופאים שוקדים על החלמתו של האיש הזה, שלא גילה רחמים בימי חייו, אפילו לא במשך שנייה אחת.

ורבי-המחבלים המשוקץ הזה, שידי מגואלות כדס, רבותי

שהיא נותנת טיפול רפואי לטוריסט והחליט להרגיע את הרוחות ולצנן את הפרשה.

אין טעם להרחיב את הדיבור על ג'ורג' חבש עצמו. דעותיו ומעשיו של חבש, לא רק שאינם מקובלים, הם מוזיקים לפלשתנים עצמם ומחבלים בתהליך השלום.

חבש, כמו שמיר, כמו גאולה כהן, כמו רחבעם זאבי הם חברים בחזית הסירוב הגדולה, שכוללת ערבים ויהודים גם יחד.

אדוני היושב־ראש, בהוצאת צה"ל ומשרד הביטחון יוצאים הרבה ספרים, וחלק מהם נשלח אל כל חברי הכנסת. באחד הספרים האלה, על מלחמת אלג'יריה, יש סיפור על טוריסט אלג'ירי ושמו מוחמד בודיאף, שהיה אחד מתשעת המנהיגים הראשונים של האינתיפאדה האלג'ירית נגד הצרפתים. בודיאף, יחד עם מנהיגים טוריסטים אחרים, נפל בידי הצרפתים כשעה שהצרפתים חטפו מטוס שבו נסעו. כחמש־שש שנים ישבו אותם מנהיגי טרור אלג'ירי בכלא צרפתי ללא משפט, עד שנשיא צרפת, הגנרל דה־גול, החליט לשחרר אותם. אבל לפני שהם שוחררו קרו הרבה דברים מעניינים, שכדאי לשים לב אליהם.

בראשית 1961, כשעה שמוחמד בודיאף וחבריו עדיין ישבו בכלא הצרפתי, שלח דה־גול את אחד מעוזריו, בנקאי ששמו ג'ורג' פומפידו, לשווייץ, כדי שינהל שם שיחות עם עורך־דין אלג'ירי על הדרכים לפתרון השאלה האלג'ירית.

בתחלה דרשו הצרפתים מהאלג'ירים שיפסיקו את הטרור לפני פתיחת השיחות, אבל אחר־כך הסכים דה־גול לוותר על התנאי הזה. הטרור נמשך והשיחות החשאיות נמשכו בעת ובעונה אחת.

דה־גול גם הסכים לשחרר אלפי לוחמים אלג'ירים, ואם תרצו תוכלו לומר גם שאלה הם טוריסטים. הוא הביע נכונות לשחרר גם אותם מן הכלא.

כל זה עשה דה־גול מכיוון שהגיע למסקנה, שטובתה של צרפת וטובתם של הצרפתים מחייבות משא־ומתן עם אש"ף — סליחה, חברי הכנסת, מחייבת משא־ומתן עם ראשי הטרור האלג'ירי.

את צמרת המנהיגים שישבו בכלא דאג דה־גול להעביר לטירה צרפתית שיש בה תנאים נוחים, ואם בכך לא די, הסכים דה־גול שהטוריסטים האלה יוכלו להתקשר עם אנשיהם שבחוץ ואפילו עם ג'מאל עבד אל־נאצר ככבודו ובעצמו.

ועם זאת לא פסקה האש. בשני חודשים בלבד, במאי וביוני, נספרו 85 הרוגים, ומתוכם 20 חיילים צרפתים. כעבור חודשים אחדים אישר דה־גול מפגש בין הטוריסטים החופשיים לבין מנהיגי הטרור הכלואים בטירה הצרפתית.

והסוף ידוע — האלג'ירים זכו בעצמאות, ראשי הטרור הפכו לראשי המדינה האלג'ירית החדשה. והצרפתים נפטרו מן הנטל הכבד שהמלחמה באלג'יריה הטילה עליהם.

מוחמד בודיאף, שבילה כשש שנים בכלא הצרפתי, עומד היום בראש השלטון באלג'יריה. ויצחק שמיר, אסור לשכוח, הוא ראש ממשלה בישראל.

מסקנה, חברי הכנסת: ההבדל בין מנהיג של טרור ומנהיג של מדינה הוא הבדל קטן.

חיים רמון (העבודה):
הוא הבדל בזמן.

העם היהודי, רבותי חברי הכנסת, איננו יכול למחוק מזיכרוננו את האדם הזה, שאחראי לזוועה, לשכול, לטרור.

(חבר הכנסת הנגבי שורף צילום של ג'ורג' חבש.)

הי"ר ח' קופמן:

חבר הכנסת הנגבי, אתה לא רוצה לשרוף את הכנסת. אני מבקש ממך.

צחי הנגבי (הליכוד):

את האיש הזה צריך לכבול אל הכיסא החשמלי ולשרוף אותו עד שתצא נשמתו.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב־ראש, אני מציע לנעול את הכנסת. בפעם הבאה מישור ישרוף — — —

הי"ר ח' קופמן:

חבר הכנסת הנגבי, זו התנהגות לא הולמת. אני מבקש ממך. יכולת לגרום כאן לשרפה. אני חושש שצריך להעביר זאת לוועדת האתיקה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב־ראש, אני מציע שהכנסת תצא בשבוע הבא לפגרה, לפני שיהיה פה אסנוח.

הי"ר ח' קופמן:

עוד מעט יביאו לכאן גם חומר נפץ.

חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה. הוא איננו. חבר הכנסת צ'רלי ביטון, בבקשה. אני מקווה שאתה לא מתחרה עם חבר הכנסת צחי הנגבי.

חיים רמון (העבודה):

תבדקו אם אין עליו איזה סכין, אקדח, משהו.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

תתבייש לך. תאמין לי, אתה צריך להתבייש. אני עשיתי בכנייני הזה דברים מתוחכמים, ולא דברים כאלה, וכוודאי לא כאלה שזעזעו את הבית הזה. בסך הכול רציתי להראות במה מתעסק ראשם של חברי הכנסת, דיברתי אל הקיר כמחאה.

הי"ר ח' קופמן:

חבר הכנסת ביטון, בבקשה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב־ראש, כשביטל ראש הממשלה בתנועת יד את הסערה הציבורית סביב אשפוזו של ג'ורג' חבש בפריס ואמר שהעניין הוא לא כל כך חשוב, נראה הדבר, חברי הכנסת, די מפתיע. אפשר היה לחשוב, שכמו בהרכב מקרים אחרים, מנסה שמיר לפגוע בשר החוץ דוד לוי, שהיה נרגש, חברי הכנסת, מן הפרשה, ותקדימים לכך יש הרבה.

אלא שהפעם לא מדובר, כנראה, ביריבות שבין שמיר ללוי, אלא בעניין אחר. שמיר לא רצה לעורר את פרשת ג'ורג' חבש בפריס, מכיוון שבעברו של שמיר כטוריסט יש פרק צרפתי מעניין. שמיר היה כלוא במחנה מעצר בריטי באפריקה, במקום שנחשב גן־עדן או לפחות בית־הכראה ביחס למחנה קציעות כנגב.

והנה, כאשר ברח מן המחנה, הוא נעזר בצרפתים, הם העבירו אותו באונייה צרפתית דרך תעלת־סואץ, שהיתה בשלטון בריטי, ונתנו לו אפשרות למצוא מקלט בצרפת ובפריס. לכן גם לא העז, כנראה, להאשים את צרפת על כך

היו"ר ח' קופמן:

תודה לחבר הכנסת צ'רלי ביטון. אני מזמין את חבר הכנסת משה זאב פלדמן. בבקשה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנו חיים בתקופה מבולבלת, מעורפלת, אשר בה כל-כך הרבה ערכים ומושגים מטושטשים. אבל בכל זאת שומה עלינו להשתדל, בשבילנו לפחות, להבהיר עד כמה שניתן את התמונה ולמנוע את הטשטוש, כדי שלנו לפחות יהיה בהיר, מה זה הומניות.

הומניות עליך ישראל. נדהמתי, כאב לי לשמוע כאן משני הדוברים הראשונים, שבשם ההומניות אמרו: ד"ר חבש, מה יש, אם רוצים לרפא אותו, למה לא, זה רק הומני? הומניות?

זכורה לי וזכורה לכולנו כאן ההומניות של הגרמנים מסוף המאה ה-19 עד שנות השלושים. מי היה יותר הומני מהגרמנים? איפה היו אגודות "צעיר בעלי חיים" מפותחות יותר מבגרמניה? ואולי, כמעט באותה רמה, דוכאה ססמת ההומניות בצרפת מאז המהפכה הצרפתית.

הומניות? אוי לה להומניות הגרמנית ואוי לה להומניות בורסיה הצרפתית. הומניות. ההומניות הזאת זכורה מימי שיתוף הפעולה של צרפת כולה עם הנאצים כאשר שלחו בני עמנו להרג. וססמת ההומניות לא מנעה לשלוח כל-כך הרבה נשק למרצחים, לאויבי שלום. ותחת מעטה של הומניות, לא פחות ולא יותר, הם מכניסים אורחים, את מי? את הארכי-מרצח של התקופה שלנו, את הארכי-מרצח חסר הרחמים: שיא האכזריות.

כבר שמענו מחבר הכנסת רחבעם זאבי, שהיה עד ראייה, על ההומניות החבשית בנמל התעופה בן-גוריון, זו שהייתה בדצמבר 1972. איך נראתה ההומניות החבשית ב-20 במאי 1978 בפריס, בנמל התעופה "אורלי"? איך נראתה ההומניות החבשית ב-4 באוקטובר 1980, שוב בפריס, עלי-יד בית-כנסת? ואיזה פנים היו להומניות החבשית ב-31 בדצמבר 1980 בניירובי וב-22 ביוני 1981 בפיראוס ביוון?

ואני רוצה לשאול: איך נראית ההומניות החבשית ביהודה ובשומרון? מי רצח יותר ערכים מאנשי חבש? ואז, אותו ארכי-מרצח מקבלים בקבלת אורחים במעטה של הומניות — הצלב-האדום הצרפתי, תחת רשיון ממשלתי. איזו הומניות זו? מזויפת, שחורת.

אני לא מסוגל להבין, אדוני שר החוץ — אומנם אתה עוסק בטורוד בתקופה האחרונה בצורה מזהירה בקידום השלום, בקידום שיחות השלום, בקידום קשירת יחסים דיפלומטיים בכל היבשות, ותבורך על כך — איך זה שעמנו, שבכל כל-כך הרבה מאות שנים מאנשים שהתעטפו באצטלה מזויפת של ההומניות מזויפת, לו רק למען כבוד הקדושים, זכר הקדושים, איך זה לא דרשנו מייד את הסגרת.

בסוף דברי אני רוצה לומר מהי המסקנה בשבילנו. נציגי העם היהודי צריכים לדעת, שאכן אין מי שרוצה כאן מדינה דמוקרטית הומנית — ססמה שנשמעת בתקופה האחרונה, לכן רוצים גם לקדם חוקים שונים ומשונים, חוקה שמתאימה למדינה מודרנית, דמוקרטית, הומנית — אין דבר כזה, הכול צביעות וזיוף.

בשביל עם ישראל יש רק חוקה אחת, רק שם יש ההומניות האמיתית — תורת ישראל.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה. אני מזמין את סגן ראש הממשלה ושר החוץ דוד לוי. בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, פרשת כניסתו התמוהה של ג'ורג' חבש לצרפת ויציאתו אל מחוץ לגבולותיה שלושה ימים מאוחר יותר היא מעניינה של ישראל, שאזרחיה היו ועודם מטרה ראשונה לפיגועי טרור בהשראתו ובשליחתו של ג'ורג' חבש.

קשה להבין את מדיניותה של צרפת. רק לפני שבועות אחדים ביקר כאן שר החוץ הצרפתי מר דימא, בירושלים, והדגיש את החיוניות בהמשך תהליך השלום ובהצלחתו, וכי צרפת לא תעשה דבר לעיכובו של התהליך ולפיגועה בו.

והנה, בעודנו עושים במוסקבה בכינוס הרכי-לאומי, יחד עם 22 שרי חוץ מן האזור ומחוצה לו, מצאה צרפת לנכון לארח על אדמתה רכי-מרצחים, טרוריסט מוצהר הנמנה עם מתנגדי השלום הקיצונים ביותר.

אדוני היושב-ראש, מייד עם היוודע דבר הפרשה, הנחיתי את הממונה על שגרירותנו בפריס להגיש לממשלת צרפת מחאה חריפה ברוח דברים אלה. כמרכן התבקש נציגנו להודיע לשלטונות צרפת, כי בישראל כוחנים את נושא הסגרתו של ג'ורג' חבש לישראל בגין עבירות רצח.

כידוע, עוד טרם הספיקו גורמי המשפט הישראליים לבחון את נושא הסגרת חבש, יצא ג'ורג' חבש מצרפת בשבת, 1 בפברואר, כגיבוי ובתואנה של גורמים רפואיים צרפתיים, כי מבחינה רפואית לא יוכל לעמוד בחקירה.

פרשת חבש גרמה בצרפת לסערה ציבורית חסרת תקדים. התקשורת ודעת הקהל הצרפתית הבינו מייד כי נעשה דבר חמור, הפוגע במלחמה בטרור, הפוגע באמינות ממשלתם ופותח פצע פעור אצל קורבנותיהם ובני משפחותיהם של נפגעי מעשי הטרור, שלהם אחראי איש זה — בהם גם אזרחים צרפתים.

אשר למעורבותם של אישים ופקידים בכירים במערכת השלטון הצרפתי כפרשה זו, במעשה או בידיעה, עדיין רב הנוסתר על הגלוי. עד כה התפרסמו חמישה פקידים במשרד החוץ ובמשרד הפנים, ובהם המזכירים הכלליים במשרדים אלה, ראש לשכת שר החוץ וכן יועצת הנשיא ונשיאת הצלב-האדום הצרפתי. אך גם גל התפרטויות זה לא הביא להפסקת הביקורת בכל הקשור לפרשה אומללה זו.

הניסיונות להמעיט מחומרת הפרשה ולתחס אותה במסגרת הומניטרית לא הועילו. אולי גם לא נדע את האמת לאשורה כאשר למתן ההוראה או האישור להעניק לחבש את הטיפול בצרפת.

אך בצד ההתקוממות והמחאה לנוכח כניסתו של חבש לצרפת ויציאתו משם ללא מיצוי הדין עמו, עלינו לראות בספיוק את תגובת דעת הקהל הצרפתית, הראויה לשבח.

ברצוני להביע תקווה, כי הלקח העולה משלושת ימי הכנסת-אורחים תמוהה ובלתי מוסברת זו יילמד הן ברמה הממשלתית והן במישור הפקידותי. ראוי כי ממשלת צרפת תתייחס בתשומת לב ראויה לדבריו של השר הצרפתי לקשרים בין הפרלמנט לממשלה, ז'אן פופרן, שהכריז כי אחדים מן הפקידים הבכירים בצרפת לוקים בדעה קדומה פרו-ערבית.

שמתפקידו היה לערוך את החקירה, כי ייעשה דבר כזה בשבת, בטרם עשתה ישראל את ההכנות.

לכן, האצבע המאשימה הזאת היא כלפי המעשה, הכניסה, והוצאתו בדרך ובעקיפה הזאת, שנעשתה כמובן שלא כמו הכניסה, כשרבים טענו כי אינם יודעים איך זה נעשה. זה הביא למה שהביא, וכנראה שזה לא סוף הפרשה, כי היא עומדת באמת בניגוד לכל הכללים המקובלים במדינה חופשית ודמוקרטית. ברור גם שהיא עומדת בניגוד גמור לכל הליך משפטי מקובל באירופה ובמדינה כצרפת. לאחר שהוצא צו המעצר ולאחר שנקבע שופט חוקר, הוא שוחרר כך, ואיני רוצה לומר, למה הדבר דומה. די בעובדות האלה שהן בכחית "אני מאשים" גדול שרובץ ולא יימחק. זו דוגמה קלסית לדבר שאסור שייעשה, ונעשה בכניסה, בהיתר, כטיפול, ביודעם כמי מדובר. פקידים על דעתם לא היו עושים כך. לאחר מכן — להפר כל אמת מידה ולשכור כל כלל, לרבות הכלל המשפטי הצרפתי, ולהוציא אותו כך לחופשי. חנים.

אדוני היושב-ראש, קשה להבין, ולא כל שכן לקבל את מדיניותה של צרפת, הסותרת את עצמה: מצד אחד, רצון לעודד את תהליך השלום ולהשתלב בו, ומן הצד האחר לארח על אדמתה טוריסט מוצהר, שנשבע להילחם בתהליך השלום ולהכשילו. פרשה זו סתומה, לא נפתרה, משאירה תעלומה וסימן שאלה על אמות המידה שבהן נוהגים מוסדות, פקידים, אולי מעבר לזה, האחראים בכל הקשור להתייחסות לטוריסטים ולמרצחים. לא נשקוט ולא ננוח עד אשר תיוודע האמת כולה.

אדוני היושב-ראש, מפאת חומרת המעשה, ומה שיכוא לאחר מכן בוודאי, אני מציע שנלמד את הלקחים, נעקוב אחר הנעשה, והעניין יידון ויועבר לוועדת החוץ והביטחון. תודה.

היו"ר ח' קופמן:
תודה רבה.

חיים רמון (העבודה):
אני מציע להעביר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ח' קופמן:
יש הצעות אחרות? חבר הכנסת דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זאבי. דקה להסבר.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ציפיתי שסגן ראש הממשלה ושר החוץ, מר דוד לוי, יפתח את נאומו בניגוי מעשה הרצח האכזרי שהיה במתקן הכליאה של השב"כ בחברון.

ראובן ריבלין (הליכוד):
למה להאשים לפני שידענו? למה לא תחכה?

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
הם הרגו אותו בדם קר, כפי שהרגו אחרים במתקני השב"כ. זה לא מקרה ראשון, ואתה יודע ושותק. גם ציפיתי לשמוע את הקול שלך, ולא רק את הקול של סגן ראש הממשלה ושר החוץ, כפי שעשו חברי כנסת יהודים וערבים אחרים.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת דראושה, אתה ביקשת להסיר את ההצעה של חבר הכנסת זאבי. אני מבקש ממך להתמקד בנושא.

עבדאללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
חובתי לומר את הדברים, כי הוא נרצח בדם קר, כפי שנרצחו האחרים. זאת בושה וחרפה למערכת כולה כאשר

דברים נמצים בנושא זה השמיע גם מישל רוקאר, ראש ממשלת צרפת לשעבר וחבר מפלגת השלטון הסוציאליסטי: "אם ידעו השרים על המתרחש, עליהם לשלם את המחיר, ואם לא ידעו, הרי זה במובן מסוים חמור עוד יותר. אסור היה שרגלי האיש הזה תדרוכנה על אדמת צרפת".

המפלגה הסוציאליסטית עצמה פרסמה הודעת גינוי חריפה. היא כינתה את המעשה "משגה חמור", וקבעה כלשון זו: "מפלגתנו, שתמיד לחמה בטרור, לכל צורותיו, לצדו של נשיא הרפובליקה, למדה בתדהמה על הימצאותו של ג'ורג' חבש על אדמת צרפת".

אדוני היושב-ראש, הודעת צרפת כי לא היתה בקשת הסגרה של ישראל היא הודעה מצערת ונעדרת תום-לב. צרפת קיבלה מדי נציגנו בפריס, עוד ביום ו', הודעה מפורשת, כי ישראל נערכת לאפשרות של בקשת ההסגרה. שחרורו המהיר, בשבת, של ג'ורג' חבש, היה אפוא צעד נמהר, ושם לאל את המשך ההכנות להסגרתו וגם את מיצוי הדין בצרפת עצמה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אדוני השר, יש לי שאלה: האם יכול להיות, שלמשרד המשפטים שלנו לא היתה תוכנית מגירה — פה אישיות כזאת, פה אישיות אחרת — לדרוש את הסגרתו מייד — —

שר החוץ ד' לוי:
זה לא עניין של תוכנית מגירה, זה עניין של הכנות שבהן צריכים כמה משרדים לשתף פעולה, לרבות המשטרה והפרקליטות. הדבר היה ביום שישי. נאמר לנו שהוא נעצר, הוצא צו מעצר נגדו, ונקבע גם שופט חוקר, ובשבת ניתן לו לצאת בתואנה מוזרה מאוד. אני לא רוצה להמשיך, והסיבות ידועות.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אולי השר — —

שר החוץ ד' לוי:
לא. אני לא אשיב עוד. אני חושב שבמה שאמרתי יש כל מה שרוצים לדעת. מכחינת צרפת, יש מה שלא נדע כנראה. אבל מעשה זה לא מוסיף כבוד לא לצרפת, לא לדמוקרטיה שלה, לא למלחמה בטרור, ודאי לא לחוק ולא למשפט בצרפת עצמה, שחלק מאזרחיה היו קורבנות של הטרור שג'ורג' חבש פיקד עליו.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
מותר לי לשאול את כבוד השר שאלה, ברשות היושב-ראש?

שר החוץ ד' לוי:
בבקשה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אני רוצה לשאול, אדוני השר, את מה ששאלתי מעל הדוכן. מדוע לא סיפקה ישראל תומר לשופט החוקר ב־24 השעות האלה, כדברי עיתונאים?

שר החוץ ד' לוי:
אמרתי מעל דוכן זה, כי אנחנו מסרנו ביום שישי על-ידי נציגינו את המתאה והדברים החריפים. היתה התייעצות בין המשרדים הנוגעים בדבר, לרבות משרד המשפטים, הפרקליטות, משרד ראש הממשלה, משרד החוץ. לא היה אפשר, כמובן, להעלות על הדעת, שייעשה צעד כזה — נמהר, הסותר כל אמת מידה, שיחייב לעבוד בשבת. איש לא העלה על דעתו, לאחר שהוצא צו מעצר חוקי בצרפת ונקבע שופט חוקר,

קודם כול, אני חייב לומר שרק לפני כשעה גם אני הייתי במזרח העיר, גם אני ראיתי את התינוק, אולי בן שנה, ואת האשה הצעירה שבעלה נרצח ככלא. גם אני פגשתי אותם היום. דבר מזועזע, וגם אני לא מבין איך אנשים יכולים בכלל באומץ כזה לדבר על הטרור העולמי והבין-לאומי ועל ג'ורג' חבש, ושוכחים מה קורה פה ובאים להציע לא טפלל כד"ר ג'ורג' חבש, שיינתנו לו למות, רק שלא יחיה, ויהיה האיש אשר יהיה. לדעתי, זוהי רוח — —

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
אתה מתפחד להגיד את השם שלו?

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אמרחי: ג'ורג' חבש.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):
לא, אבל אתה מדבר על — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
האשם — — —

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
— — —

היו"ר ח' קופמן:
אני מבקש מחברי הכנסת: תאפשרו לו לסיים, חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה חופשי לומר את מה שאתה רוצה, אבל בתוך שניות.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לדעתי, זו רוח סדיסטית, אנטי-הומנית, אפילו באויבים מטפלים, אדוני היושב-ראש.

חיים רמון (העבודה):
אבל הם נשארים רוצחים האויבים האלה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לדעתי, זו ראייה פרמיטיבית, שאיננה הולמת חברות מודרניות, ודאי שאינה הולמת אנשים דורשי מוסר. מי שמונע טיפול מאדם חולה, הוא הוא הגורם או השותף למותו.

חיים רמון (העבודה):
— — —

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חשבתי, אדוני היושב-ראש, שכל המציל אדם בעולם כאילו הציל עולם ומלואו. מתברר שזה לא כך.

היו"ר ח' קופמן:
מה לגבי ההצעה — אתה מסיר אותה, מציל אותה? מה אתה עושה?

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני רוצה להגיד, אדוני היושב-ראש, שדווקא היום, כאשר הולכים בתהליך שלום, מדברים על שלום, אסור לדבר בנימה הזאת, ועל כן אני מסיר את הצעתו של הרב פלדמן.

היו"ר ח' קופמן:
תודה רבה. חבר הכנסת גד יעקבי מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת גאולה כהן.

גד יעקבי (העבודה):
אדוני היושב-ראש, אני מניח שכל חברי הכנסת שוללים

מגנים כאן טרור שהוא טרור ממוסד. נציגי הממשלה, נציגי המדינה עצרו לפני שבועיים אדם שהוא אזרח, תושב ירושלים, אב לתינוק, בעל לאשה צעירה, בן 32, והחזירו גופה. הביאו אותו לפני כמה ימים בפני שופט והוא ראה שהשתמשו במכות אלימות, אפילו בשוק חשמלי. זה המצב במדינת ישראל, שמתיימרת להיות מדינה דמוקרטית. אחר-כך אתם באים למכור דמוקרטיה לצרפת? אחר-כך אתם באים למכור דמוקרטיה לעולם? על איזו דמוקרטיה אתם מדברים?

אחר-כך בא חבר הכנסת רחבעם זאבי ומדבר על הערכים הדמוקרטיים. הוא פתאום מגן על דמוקרטיה. על איזו דמוקרטיה? כל עוד אתם נוהגים בטרור ממוסד אין לכם זכות מוסרית לדבר על גינוי צרפת וגינוי מדינות אחרות. קודם כול, תסתכלו במה שקורה בתוך הכית. לכן צריך לגנות את המקרה הזה ולהפסיק את כל מעשי הטרור והעינוי שמבצעים בתוך בתי-הכלא בישראל. זאת הזעקה האמיתית ביום כזה.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת דראושה, אתה דיברת כבר 5-4 דקות. אני מבקש ממך לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי, כי הוא ואחרים התעלמו מההיבט האנושי והדמוקרטי שמדינת ישראל צריכה להתבסס עליו.

היו"ר ח' קופמן:
תודה רבה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. חברת הכנסת גוז'נסקי מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הנגבי.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חברי הכנסת, ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת צחי הנגבי, משום שהוא התעלם ביודעין מהמקרה המזועזע של מותו של עציר במתקן חקירות של השב"כ.

אני סולדת מכל מעשה טרור. אני סולדת מכל ארגון טרור. אני סולדת מכל מי שחושב שניתן באמצעים של טרור לפתור שאלה כלשהי, ואני משוכנעת שכל טרוריסט מזיק לעמו קודם כול. אבל כאשר מדברים בגינוי טרור, אין שום כוונה למנוע הגשת עזרה רפואית, ולא צריך להיות צבועים בנושא הזה. כאשר מגנים טרור, חייבים באותו זמן לגנות את הטרור הממלכתי הנעשה על-ידי מוציאים לפועל של המדיניות הישראלית בבתי-הכלא של המשטרה, של השב"כ.

יצא לי, לדאבוני ולכאבי, להיפגש עם נשים, אסירות פלשתיניות, שתיארו בפני את החקירות הנוראות שהן עברו, אף שהן נשים; לרבות נשים חולות, לרבות נשים אמהות לילדים קטנים. והקול לא נשמע.

לכן, הצעת החוק שהוגשה פה לכנסת ואושרה בקריאה טרומית — חוק נגד עינויים — היא דבר דחוף וחיוני למדינת ישראל.

לכן אני מציעה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הנגבי.

היו"ר ח' קופמן:
תודה רבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה זאב פלדמן. בבקשה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אומנם יכולתי להציע להסיר הרבה הצעות, אבל אני אתמקד באחת מהן.

היו"ר ח' קופמן:
תודה רבה. חבר הכנסת רן כהן מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת נפאע. כנראה יש לך נימוקים אחרים. בבקשה.
קריאות:
— — —

חיים קורפו (הליכוד):
אדוני היושב־ראש, אי־אפשר להוריד עוד הפעם.

היו"ר ח' קופמן:
סליחה, סליחה, התבלבל קצת הסדר. טוב, חיפשו לך קצין תורן, הקצין התורן יהיה חבר הכנסת מירום.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב־ראש — — —

היו"ר ח' קופמן:
— — — מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת חגי מירום.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב־ראש, נזעקתי לבוא לכאן לאחר ששמעתי את דבריו של חבר הכנסת דראושה. נדהמתי מהדברים. אני מודה על האמת, שאני מכיר רבים מאוד בכנסת הזאת, שאם יסתבר שהעציר מת או נרצח בכלא חברון, יתבעו, כולנו יתבעו, למצות את הדין עם הנוגעים בדבר. אין כל ספק בכך, לא תימצא לכך.

אבל ההשואה בין זה לבין המקרה של ג'ורג' חבש והשתיקה בנושא של ג'ורג' חבש זועקת לשמים. אני אומר לכם: אתם מאבדים את זכותכם המוסרית לבקש משהו מאתנו. אנחנו עושים את זה לא למען אדם כלשהו אלא למען עצמנו, אבל — אתם תבואו לכאן לדבר על האינטלקטואל ג'ורג' חבש, האיש הזה, ששלח מאות צעירים פלשתינים לרצוח ולמות ולרצוח אזרחים חפים מפשע, וגם כמו מוג'לכ לפריס כדי להציל את בריאותו? עליו אתם מגינים, לא על מאות האנשים הצעירים שהוא דאג שהם ימותו? לא על מאות החפים מפשע — ילדים נשים, זקנים ואזרחים? על זה אתם מגינים? איך אתם יכולים?

ביקשתי, אדוני היושב־ראש, להסיר במכוון את ההצעה הזאת, משום שהיא זועקת ומזעיקה אותי, ואני מבקש משר החוץ באמת: דבר ראשון — להפיק את הלקחים, גם משישי וגם משבת. יש מה ללמוד מהמקרה הזה. והדבר השני: אני סבור שכאשר אנחנו מתבטאים ורואים איך קיצונים ופרובוקטורים קיצונים להכעיס, משני הצדדים, רוצים לחבל בתהליך השלום, רוצים לעשות את זה בדרכים הנלוות והנפשעות הללו, צריך ביתר עוז ללכת להסדר של שלום, כדי לקטוע את הידיים של מי שפוגע בתהליך השלום ורוצח אותו, משני הצדדים. תודה.

היו"ר ח' קופמן:
תודה, חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת מיעארי.

ראובן ריבלין (הליכוד):
אדוני היושב־ראש, אדוני השר, מלחמתה של ישראל בטרור היא לא רק זכותה, היא חובתה; חובה שצריכה להיות במסגרת הלגיטימית, וכל דבר שפוגע בלגיטימיות של המלחמה הזאת רק פוגע בישראל.

אני מבקש להודיע, שלמיטב ידיעתי, חבר הכנסת דראושה, המקרה הטרגי שחבר הכנסת שריר הביא בפנינו

טרור באשר הוא, ואני מציע גם לחברי שדיברו כאן קודם לכן על רציחתו של כלוא בכית המעצר עליידי מי שהם תיארו אותו כאן בהרחבה, שלא יאמרו דבר לפני שהנושא נחקר. הדבר היחיד שאולי ניתן להתאחד עליו בהקשר זה — ואני מוצא לנכון להעיר על כך — הוא שהכנסת תובעת שהנושא ייחקר עד תומו באורח מוסמך, ושמצאי החקירה ידווחו לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. מעבר לזה, לפי דעתי, איש לא רשאי לקבוע שום קביעה עובדתית בטרם נחקר הנושא עד תומו.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקרמת לשלום):
העובדה שהוא מת.

גד יעקבי (העבודה):
עצם התביעה לחקירה היא, לפי דעתי, התביעה היחידה שעולה בקנה אחד עם עקרונ הצדק הטבעי.

הדבר השני: ג'ורג' חבש הוא טרוריסט ורוצח עם מוניטין בין־לאומיים נרחבים ביותר, ולכן ממשלת צרפת — כפי שחבר הכנסת שריר העיר, בצדק, לעמיתי ידידי שר החוץ — היתה חייבת לעצור אותו גם בהיותו חולה וגם בהיותו טעון טיפול רפואי לכאורה; אני לא בדקתי את מצבו וכיוצא בזה.

ושלישית, מעבר לכל הדברים הללו: אין דרך אחרת לפתור את בעיות הטרור והעיוות והאינתיפאדה, וכל האשליה בעניין הזה הן אשליה שוא, אלא בדרך הסכמים מדיניים ומשאומתן לשלום. תודה רבה.

היו"ר ח' קופמן:
כל כך הרבה מציעים הצעות לסדרהיום, ויש גם המון מסירים. חברת הכנסת עדנה סולודר, אני לא יודע את ההצעה של מי את רוצה להסיר.

חיים רמון (העבודה):
זה יתברר אחר כך.

עדנה סולודר (העבודה):
את ההצעה של הראשון, של מוחמד נפאע.

היו"ר ח' קופמן:
חברת הכנסת סולודר מבקשת להסיר את ההצעה של מוחמד נפאע. אתה רואה, גם אתה זכית.

עדנה סולודר (העבודה):
כבוד היושב־ראש, חברי הכנסת, אני שמעתי את דבריו של חבר הכנסת נפאע, שהיה הראשון שפתח ואמר בדבריו, שאנחנו צריכים להתייחס אל חבש כמו אל שבו, ולשכויים נותנים טיפול רפואי, ותוך כדי הדיון הזה אנחנו עושים הקבלה עם הנרצח בכלא עליידי השב"כ. אני מקבלת את דבריו של חבר הכנסת גד יעקבי, ולא אעסוק בזה.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת נפאע, שאני רוצה להוריד את ההצעה משום שאנחנו לא מדברים בשבוי שיש לתת לו זכויות, אנחנו מדברים ברכי־הטרוריסטים, שבאותו שבו־תכנן פעולת חבלה כנגד עולים; ברכי־המרצחים, שעד היום אנחנו יודעים שארגוני הטרור שלו צוברים נשק, ובכלל זה נשק ביולוגי וכימי. לכן לאדם כזה אי־אפשר להתייחס כאל שבוי. הוא איננו שבוי, הוא עושה את מעשיו הנווראים, ממשיך לעשות אותם, ולכן חובה לעצור אותו.

אני שמחה שמישהו בממשלת צרפת התפכח, ואני שמחה לראות שמהו מתרחש בארץ הזאת, והמחאה בה גובלת על התהליך הזה. אני מקווה שמי שאישר לתת לו את האשפוז ייתן גם את הדין על כך, ואני מבקשת להסיר את ההצעה של נפאע.

נכון, רוצה, כאשר הוא חולה, מרפאים אותו, הוא נשאר במעצר ומעמידים אותו לדין כרוצח בריא.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מה אתה מבקש ממני? אתה רוצה שאני אלך לעצור את חבש? — — —

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת מיעארי, כל מה שאני מבקש ממך, אני אגיד לך בשקט. תקשיב לי.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
— — —

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת מיעארי, חבר הכנסת מיעארי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת רן כהן, למה אתה מפריע לי?

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת מיעארי, אתה קיבלת מספיק דקות — — —

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת מיעארי — — — חבר הכנסת רן כהן, אני לא הפרעתי לך. למה אתה לא יכול להתאפק? זה לא בסדר מצדך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת שריד, תן לי לסיים, אנא ממך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
— — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
— — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
— — —

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת מיעארי, חבר הכנסת שריד, אני מבקש. אני אפסיק את המיקרופונים. אני אעשה פסק־זמן. אני אכריז על הפסקה אם לא תשבו בשקט.

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת מיעארי, אני לא ביקשתי ממך שאתה תעצור את חבש, אני לא ביקשתי ממך שתעשה דבר. כל מה שביקשתי ממך הוא שתאמר, שאדם שהפך את הרצח ההמוני נגד אזרחים, נגד ילדים, נגד נשים ללחם חוקו, צריך לבוא למשפט ולעמוד לדין; זה הכול, לא יותר ולא פחות. בעיקר לאחר שבמשך שמונה דקות אתה תובע להעמיד לדין, ובצדק, אם יתברר שזה נכון, אנשים שהיו אחראים, אם היו אחראים, למותו של עציר במתקן שבי"כ. את המינימום הזה אנחנו יכולים לבקש ממך.

היו"ר ח' קופמן:
תודה רבה לחבר הכנסת רמון. חבר הכנסת צחי הנגבי מסתפק בתשובת השר, ולכן יש לבטל את ההצעות להסרת הצעתו.

לראשונה נחקר בחקירה מקיפה עליידי שלטונות ישראל. ידוע שמשפחתו של הנפטר ביקשה קיום ניתוח פתולוגי של הגופה לפני קיום ניתוח פתולוגי בידי כל אדם אחר מטעם השלטונות. אני יודע, שהשלטונות נענו לדרשה הזאת, ואכן הוזמן חוקר מנתח מחוץ־לארץ. לפי בקשת המשפחה. אני רק מבקש, כמו שאנחנו נקפיד — — —

עבד־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
— — —

ראובן ריבלין (הליכוד):
תשמע טוב לפני שאתה מדבר על רוצחים ונותן תואר דוקטור לרבי־מרצחים ולרבי־טבחים.

עבד־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
— — —

ראובן ריבלין (הליכוד):
אתה לא תחיה מהדמוקרטיה ותבקש להשמיץ אותה.

עבד־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אין לך מה מושג מה קורה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):
שמע היטב מה שאני אומר לך. אם יהיה מה לומר, ולפני שנחרוץ דין — נאמר זאת בקול רם, ללא בושה, ללא כחל וסרק, ללא משוא פנים, ללא מרא. נבוא ונזעק, כי הלגיטימיות שלנו פה תבוא רק מתוך פעולה במסגרות המותרות, כאשר מדובר במלחמה נוראה בטרור.

אין לי כל ספק, שלחקירה הנערכת יהיו תוצאות, ואז נוכל לומר את דברנו בעניין זה. אל תחרוץ משפט, כפי שחרצת אותו גם לפני המקרה הזה, ואל תנצל מקרה טרגי כדי לבוא ולקבוע עובדות.

עבד־אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
זה לא מקרה אחד. ידוע על מקרים רבים שקרו ולא נחקרו — — —

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת דראושה, אני מבקש. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים רמון. המבקש להסיר את ההצעה לסדר־היום של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):
אדוני היושב־ראש, אינני רוצה לדבר על הממשלה בדקה העומדת לרשותי, אף שהיתה תמיהה לגבי התנהגותו של ראש הממשלה, שראה בניסיון להסגיר את הטרוריסט הרוצח חבש לישראל עניין לא־חשוב; מוזר מאוד.

אבל אני רוצה דווקא לפנות אל חברי הכנסת מיעארי, דראושה ומחאמיד. אני נמנית עם מי שחתמו על מכתב התובע ראש הממשלה חקירה בלתי תלויה של מותו של העציר במתקן השבי"כ. אני אינני רוצה שבמדינת ישראל עציר כלשהו ייחקר למוות. אבל, חברי הכנסת, ובמקרה זה חברי הכנסת הערבים, לקשור את העניין הזה לגיו"ר חבש, להפוך את העניין החמור, הקשה, הנורא, שבו מת עציר במתקן של השבי"כ — אפילו אם יתברר שהוא נרצח חס וחלילה, ואני מקווה שלא; לקשור את זה לאדם שהפך את הרצח למכשיר שיטתי של פעולה מדינית טרוריסטית — אחרי שנאמתם במשך שבע־שמונה דקות על המעשה הנורא שקרה במתקן השבי"כ, היללחתם בשתי הדקות הבאות את גיו"ר חבש, התעלמתם מכל מעשיו ואמרתם שזה עניין הומני?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב־ראש, אני מתקומם נגד זה שאיש לא הציע להוריד את הצעתו.

חיים רמון (העבודה):
אם כך, אני יכול להציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שריד במקום את זו של חבר הכנסת רובינשטיין.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת שריד, לא נשאר שריד מכל המציעים. בכנסת השלוש־עשרה נעשה אתך סידור מיוחד.

היו"ר ח' קופמן:
מ' מתנגד?

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת, אני רוצה לשאול עכשיו את המציעים, האם הם מוכנים להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, כפי שהציע סגן ראש הממשלה. חבר הכנסת מוחמד נפאע?

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כן.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת מוחמד מיעארי?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
כן.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת אמנון רובינשטיין?

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
כן.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת יוסי שריד?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן, אדוני.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת חגי מירום?

חיים רמון (העבודה):
כן, אנחנו מייצגים אותו, קיבלנו ממנו ייפוי כוח.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):
כן, אדוני.

היו"ר ח' קופמן:
חברת הכנסת גאולה כהן?

גאולה כהן (התחיה):
כן.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת צחי הנגבי? את מייצגת אותו?

נאף מסאלחה (העבודה):
הוא הסתפק בתשובת השר?

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת חנן פורת? איננו. חבר הכנסת צירלי ביטון?

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
כן.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת משה זאב פלדמן?

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
כן.

היו"ר ח' קופמן:
אנו עוברים להצבעה. נצביע על כל ההצעות בכת אחת.

חיים רמון (העבודה):
איי־אפשר. אם הם לא מסכימים, אי־אפשר.

היו"ר ח' קופמן:
מ' מתנגד?

חיים רמון (העבודה):
חבר הכנסת האשם מחאמיד.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת מחאמיד, הטלוויזיה נגמרה, הכול נגמר עכשיו.

כולם מסכימים להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון? מי בעד? מי נגד?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב־ראש, אין יכולת תקנונית להצביע על כל ההצעות יחד. יש לך הצעות שונות.

היו"ר ח' קופמן:
אני קיבלתי ייעוץ, שאם אין התנגדות — — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
התקנון אומר, שברגע שיש להצביע על הצעות שונות, צריך להצביע על כל אחת בנפרד. כי יש כאן הצעות שיש לגביהן הצעות נפרדות ויש כאלה שאין לגביהן הצעות נפרדות.

היו"ר ח' קופמן:
אבל השר הציע להעביר את כל ההצעות לוועדה.

חיים רמון (העבודה):
איי־אפשר.

היו"ר ח' קופמן:
בסדר. נצביע על כל הצעה בנפרד. אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת מוחמד נפאע. מי בעד? מי נגד? זו הצבעה מס' 6.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה — 14
- בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר־היום — 3
- נמנעים — 1
- ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת מ' נפאע לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן: —

14 בעד, שלושה נגד, נמנע אחד. ההצעה תועבר לוועדה.

אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת מוחמד מיעארי. מי בעד ומי נגד? זו הצבעה מס' 7.

אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום. מי בעד ומי נגד? זו הצבעה מס' 10.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה 13 —

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום 3 —

נמנעים 2 —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת מ' מיעארי לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה 21 —

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום אין —

נמנעים 1 —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת ח' מירום לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

13 בעד, שלושה נגד, שני נמנעים. ההצעה עוברת לוועדה.

אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. מי בעד ומי נגד? זו הצבעה מס' 8.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה 22 —

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום אין —

נמנעים אין —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת א' רובינשטיין לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה 13 —

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום 4 —

נמנעים 2 —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת ר' זאבי לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

22 בעד, אין נגד, אין נמנעים. גם הצעה זו הועברה לוועדה.

אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת יוסי שריד. מי בעד ומי נגד? זו הצבעה מס' 9.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה 19 —

נגד 2 —

נמנעים אין —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת י' שריד לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה 12 —

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום 3 —

נמנעים 2 —

ההצעה להעביר את הנושא שהעלתה חברת

הכנסת ג' כהן לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

19 בעד, שניים נגד, אף אחד לא נמנע. ההצעה עוברת לוועדה.

היו"ר ח' קופמן:

12 בעד, שלושה נגד, שני נמנעים. ההצעה עוברת לוועדה.

היו"ר ח' קופמן:

20 בעד, שניים נגד, אין נמנעים. ההצעה עוברת לוועדה.

מי בעד ומי נגד ההצעה של חבר הכנסת משה זאב פלדמן?
זו הצבעה מס' 14.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה — 16
בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום — 2
נמנעים — 2
ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת מ"ז פלדמן לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

טו. הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992 *

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הפנקס ייכנס לתוקף ב־30 אפריל, והמפלגות יקבלו אותו
ב־10 במאי.

רשימות המועמדים לכנסת תוגשנה ב־19 במאי 1992,
היינו 35 ימים לפני יום הבחירות הקבוע בחוק המקורי.

הוועדת לבחור יישלחו שבועיים לפני יום הבחירות
ויכללו את כל הפרטים האישיים של הבוחר, לרבות מספר
הקלפי ומיקומה.

בשם של מגישי הצעת החוק להתפזרות הכנסת, אני
מתכבד בזה להגיש את הצעת החוק ולבקש את אישורה של
הכנסת כדי להעביר אותה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת
החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת קורפו. אני מבין שאין מישור שרוצה
להסיר את הצעת החוק. אנחנו ניגש מייד להצבעה. אדוני
המזכיר, האם צלצלת? טוב, אנחנו נצטרך לחכות דקה; אם כי
אינני רואה כאן מישור שיביע התנגדות, למען הסדר הטוב אני
אחכה.

ראובן ריבלין (הליכוד):
אפשר להצביע.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מבקש לחכות עוד כמה שניות כדי לצאת חובת התקנון
והמינהל החקיק. באמצע מערכת הבחירות עוד יבוא מישור
ויפנה לבג"ץ ויגיד שהחוק הזה לא נתקבל בצורה נכונה, כי
הצביעו 15 שניות לפני המועד המותר בקריאה הטרומית.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה דואג לכול, כבוד היושב-ראש.

היו"ר מ' וירשובסקי:

כן, זה תפקידי. בשביל זה משלמים לי.

מי בעד ומי נגד ההצעה של חבר הכנסת צחי הנגבי?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

היו"ר ח' קופמן:
סליחה, טעיתי.

מי בעד ומי נגד ההצעה של חבר הכנסת צ'ירלי ביטון? זו
הצבעה מס' 13.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה — 20
נגד — 2
נמנעים — אין
ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת צ' ביטון לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

חברי הכנסת, הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק
הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה),
התשנ"ב — 1992, מאת חברי הכנסת חיים קורפו וחיים רמון. זו
הצעה שסימנה תחת-השם, וינמק אותה חבר הכנסת חיים קורפו.

חיים קורפו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הכנסת קיבלה אתמול
את חוק התפזרות הכנסת, וסעיף 2 שבו קבע מועד חדש
לבחירות לכנסת השלוש-עשרה — כ"ב בסיוון התשנ"ב, 23
ביוני 1992.

השינוי הזה במועד הבחירות מחייב שינוי בהוראות חוק
הבחירות לכנסת [נוסח משולב], כמועדי הפעילויות שלו,
בפנקס הבוחרים שלו, ואת אלה אנו מביאים עכשיו לכנסת, וזה
ישלים. עם החוק להתפזרות הכנסת, את יכולתה של הכנסת
לגשת לבחירות לכנסת השלוש-עשרה במועד שייקבע בחוק.

השינויים בהוראת השעה המוצעת הם, כמובן, שינויים
הנדרשים בעקבות שינוי התאריך, הרחבת ההגדרה של בעלי
זכות הבחירה — קבענו בהוראת השעה שכל אלה שימלאו
להם 18 עד ליום הבחירות ייכללו בפנקס הבוחרים ויוכלו
להשתתף בבחירות, וכן העולים, אלה שיהפכו אזרחי ישראל;
עד — וכאן אישרנו שני מועדים: הצעה אחת היא עד 86 ימים
לפני יום הבחירות והצעה שנייה היא עד 120 יום לפני יום
הבחירות.

הפנקס יוצג וייכללו בו כל בעלי זכות הבחירה במועד
ובמרווח הזמן הקיימים בחוק. תתאפשר הגשת ערעורים במשך
14 ימים — בחוק המקורי המועד הוא רק 10 ימים — הפנקס
יוצג מ־15 עד 29 בחודש ביותר מ־1,100 מקומות יישוב;
אפשר יהיה לערער על החלטות שר הפנים בפני בית-המשפט
המחוזי הקבוע היום בחוק; אפשר יהיה לקבל את החלטת
בית-המשפט, והחלטות בית-המשפט ייכנסו כחלק מפנקס
הבוחרים.

חוכרת י"ח, ישיבה שפ"א

— הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה): הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון — הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת) —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, ברוב של 11, ללא התנגדות וללא הימנעות, אושרה הצעת החוק והועברה להכנתה לקריאה ראשונה בוועדת הכנסת.

עכשיו הגיע תורה של ההצעה לסדר-היום בנושא: יישום חוק שכר מינימום — מאת חברי הכנסת אברהם בורג ורן כהן. אני מבין שאחד המצעים ירד מההצעה והשני איננו. אם כן, נתקדם בסדר-היום.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, זה יובא אחר כך או לא?

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני אראה. אם המציע יגיע בתוך כמה דקות, ההצעה לסדר-היום תובא אחר-כך, ואם לא, אצטרך לדחות את זה. אם לא יבוא המציע השני, חבר הכנסת רן כהן, תוך כדי הבאת הצעת החוק של חבר הכנסת ראובן ריבלין, הצעה זו לסדר-היום לא תובא השבוע.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה).
התשנ"ב — 1992, של חברי הכנסת חיים קורפו וחיים רמון לוועדת הכנסת, להכנתה לקריאה ראשונה? זו הצבעה מס' 15.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 11

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה).
התשנ"ב — 1992, לדיון מוקדם בוועדת הכנסת נתקבלה.

טז. הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון — הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת),

התשנ"ב — 1991 *

(הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנו עוברים להצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון — הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת), התשנ"ב — 1991, הצעה שסימנה תחת"ה, מאת חבר הכנסת ראובן ריבלין. בבקשה, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר חבר הכנסת עזרן, חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א — 1981, מקנה סמכויות לרשויות המדינה ליתן היתרים, לעסוק בעסקי ביטוח, כגון חברות ביטוח, סוכני ביטוח וכדומה, ולפקח עליהם.

תיקון החוק המוצע איננו גורע מהסמכויות של רשויות המדינה ומהסמכויות של המפקח על עסקי הביטוח. בהתאם לחוק מוסמך המפקח על עסקי הביטוח ליתן היתרים ליחידים ולחברות לשמש כסוכני ביטוח.

אדוני היושב-ראש, יש היום בישראל כ-4,000 סוכני ביטוח שצברו ניסיון רב ויש להם ידע שיכול לסייע בהפעלת החוק ולגרום על-ידי כך למתן שירות טוב יותר לצרכן. מרבית סוכני הביטוח בישראל, למעלה מ-3,000, מאוגדים בלשכת סוכני הביטוח בישראל, עמותה רשומה, הפועלת זה 50 שנה.

אדוני, הבקשה היא, שליד כל ועדה קיימת ולתוך כל ועדה יצורפו גם חברים מטעמה של העמותה הרשומה, שכן היא מייצגת את רוב-רובם של סוכני הביטוח. הדבר יוכל, ללא ספק, לתרום רבות לוועדות המייעצות, לתת משנה תוקף לכל הנושאים הקובעים כענייני ביטוח. הם יוכלו לתת תוקף גם לכל החקיקות והנהיות-המשמעת וכללי ההתנהגות של סוכני הביטוח, לתפארת החוק, וכתוספת לו.

אבקש להעביר את החוק על מנת להכינו לקריאה ראשונה. תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר הכנסת ריבלין. אני יכול להגיד לך שבנושא זה, אם כי במשהו שונה, אני הגשתי הצעת חוק —

— הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון — הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת):
הצעה לסדר-היום —

היו"ר מ' וירשובסקי:

לא. הוועדה שעסקה בחוק עסקי ביטוח, וזאת אני יכול להגיד לך מניסיון אישי, כי אני הייתי יושב-ראש ועדת המשנה שהכינה את החוק הזה, זו ועדת החוקה, חוק ומשפט.

ראובן ריבלין (הליכוד):

טוב, ועדת החוקה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש גם הצעה של סגן שר האוצר להסיר את הצעת החוק.

חיים קופר (הליכוד):

הוא לא ירד מזה?

היו"ר מ' וירשובסקי:

לא, הוא לא יכול. אנחנו נצביע. נא להצביע — מי בעד, מי נגד. זו הצבעה מס' 16.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדין מוקדם בוועדה — 6

בעד ההצעה להסיר את הצעת

החוק מסדר-היום — 2

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הפיקוח על

עסקי ביטוח (תיקון — הוועדה המייעצת

והמועצה המייעצת), התשנ"ב — 1991, לדין

מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, ברוב של שישה, כנגד שניים, וללא נמנעים, הועברה הצעת החוק של חבר הכנסת ריבלין לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה.

יז. הצעה לסדר-היום

יישום חוק שכר מינימום

אלמנטרית של פקחים על מנת לאכוף את חוק שכר המינימום, כאשר אין לו יותר מ-2.5 משרות לצורך זה, בימים שבהם אין לנו אמצעים אלמנטריים כדי לנסות להתמודד עם הפגיעה בשכירים, בתנאי עבודתם, בבריאותם ובכספיהם, מגיעה היום, הפלא ופלא, תביעה ל-10 מיליון שקל, ואומרים לנו, שעוד 14 מיליון יבואו, כדי להזמין — שומו שמים — מובטלים ועולים חדשים לבוא לחצרות המפעלים ולהסתובב שם ולקלוט אווירת עבודה.

שמעתם חנינו לעבודה נוסח השר מודעי ומשרד האוצר? הלא זה ממש אבסורד שאין דוגמתו. קודם כול, מה פתאום הממונה על השכר, אדוני סגן השר, ממונה על הכשרה מקצועית? שנית, זו לא הכשרה מקצועית. זה קשקוש מסוכן. זה ייצור מערכת של קונפליקטים בין העובדים לבין המובטלים, זה יעורר מערכת של קנאה, יפטר עובדים כדי לקלוט מובטלים. זה שיבוש מערכת יחסי העבודה. דבר כזה, הרי לא ייתכן שיקרה, איך ייתכן לעבור על דבר כזה לסדר-היום?

ידגש גם, שבכל הקשור לביטול רשיון סוכן ביטוח, אין הצדקה להענקת מעמד מעין שיפוטי מיוחד ללשכה, שהיא, כאמור, גוף וולונטרי, שכללי הפעולה שלו אינם מחייבים אלא את המאוגדים במסגרתו.

לאור כל האמור לעיל הננו מבקשים להתנגד להצעה ולהורידה מסדר-היום.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חבר הכנסת ריבלין, מותר לך להשיב.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, למרות התנגדותו הרפה של סגן שר האוצר, אני מבקש להדגיש בצורה הברורה ביותר, שבתוך העמותה הזאת מאוגדים רוב-רובם של סוכני הביטוח בישראל. הדבר לא בא רק כדי להקנות להם מעמד, שהוא מעמד הכרחי בכל אותם מוסדות, אלא נותן להם אותה חיוניות שיש לאותו ענף, עליידי כך שהם גם שותפים לכל אותם דברים שהחוק מקנה לאותם גופים סטטוטוריים.

אם הכוונה לומר כאילו מדובר פה רק בחלק מאותם סוכנים, לא כך הדבר. מתוך 4,000 סוכנים — 3,000 מאוגדים בעמותה, ורבים אחרים מתכוונים להצטרף אליה. על כל פנים, אם שלושה-רבעים שותפים לאותה עמותה, אין ספק שרוב-רובם של סוכני הביטוח נמצאים באותה עמותה. לכן אני מבקש, אדוני, לאפשר את העברת החוק להכנתו לקריאה ראשונה, ושם נוכל לדון בכל אותן שאלות שסגן השר הזכיר כאן.

סגן שר האוצר י' עזרי:

אין ספק ש-75% זה — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, יש הצעה של חבר הכנסת ריבלין, אני מבין שאתה מבקש להעביר זאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט. כי היא הוועדה — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

בענייני ביטוח — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא, ואני קורא לחבר הכנסת רן כהן להעלות את הצעתו, כבר קראתי בשמך, אבל לא היית. אמרתי שאם תבוא תוך כדי הריון בהצעה הקודמת, אמסור לך את רשות הדיבור. אני מבקש ממך להעלות את ההצעה שלך, מס' 6566, בנושא: יישום חוק שכר מינימום.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד. האמת היא שהיה כאן בלכול מסוים. ביקשו ממני להחליף את הסדר, ורק משום כך נעדרתי, משום שהייתי טוב לאחרים.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, להתחיל דווקא בנושא אחר כביכול, אבל קשור מאוד לעניין. כפי שידוע גם סגן השר פרש, היום הגיעה פנייה אל ועדת הכספים של הכנסת מטעם משרד האוצר, להקציב 10 מיליון שקל לדבר אבסורדי, חסר היגיון, שאין לו כל הצדקה: הפעלת אולפנים תעסוקתיים. בימים שבהם סגן השר מתלבט איך לבנות במשרד שלו יחידה

גמיש. אבל גמישות איננה הפקרות. מה שקורה היום בשוק העבודה במדינת ישראל הוא הפקרות. אין פיקוח, אין שליטה ואין רדישות. יש פרוטקציוניזם אדיר של מי שנמצא ליד הצלחת כדי להעניק למקורביו אפשרויות של פתיחת חברות לכוח-אדם.

והדבר האחרון, שאי-אפשר שלא להזכיר אותו: אנחנו פנינו וביקשנו להקצות עשרה אנשים בלבד מתוך המשרד, מתוך ה"פול" של עובדי המדינה, כדי לפקח על חוק שכן המינימום ולכפות אותו על עבריינים. אלוהים אדירים, אנחנו מקיימים משטרה משום שקיימים עבריינים. יש פרקליטות משום שיש עבריינים. איך אפשר שיהיה חוק בלי שיהיו עליו מפקחים כדי שיכפו אותו? אין, זאת עובדה שאין. אני חושב שכן הממשלה עצמה קוראת לגנוב לעבור על החוק. היא מאיצה בעבריינין להמשיך ולהיות עבריינין ולעבור על החוק.

אני רוצה לסיים ולומר, שלאחר שראינו את התוכנית בטלוויזיה, ולאחר שאנחנו רואים את התוכנית בעיתונות, זאת כמעט הפעם הראשונה שאני מגלה אדישות מוחלטת. אין שום מעשה כדי שהדבר הזה לא ייעשה. ההסתדרות לא מזוהה, תסלחו לי, שום איבר מאיבריה, כדי שזה ייעשה. 75% מתקציב ההסתדרות מיועדים לאלפי עסקנים מקבלי משכורות שעבודתם האלמנטרית היתה לרוץ במקומות העבודה הללו ולכפות את חוק שכן מינימום. מה תפקידם יותר מזה בתור איגוד מקצועי של עובדים? אף לא דבר אחד.

הן עתק היא מוציאה, על מה? רצים היום אחרי קיסר לעשות לו את ה"קמפיין" בתוך מפלגת העבודה? את החרפה הזאת? אבל לכפות את חוק שכן המינימום לא? אני ממש בוש ונכלם, אני מוכרח לומר, בקטע הזה של הדברים.

ועל כן אני מבקש, אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, לדעת — מה אנחנו הולכים לעשות ממש? במה אנחנו יכולים אפילו בתקופה הזאת של ערב בחירות לסייע כדי שהחוק הזה יישמר?

אני גם אומר לך דבר נוסף: אכיפת החוק הזה לא תגדיל באטלה, היא תגדיל תעסוקה, כיוון שלאנשים יהיה גם חשק ללכת לעבוד בשביל אותו סכום אלמנטרי שהכנסת החליטה שהוא הסכום המינימלי לאדם להשתכר אותו. תודה רבה.

היו"ר מ' יירשובסקי:

תודה רבה. אני קורא לסגן שר העבודה והרווחה להשיב על ההצעה לסדר-היום.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד חבר הכנסת רן כהן, המציע, אני אומר לך מראש, אני עומד להציע לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא זה. אני מעריך מאוד שאתה העלית את הנושא הזה. זה אחד הנושאים הכאובים ביותר. מאז נכנסתי למשרד אני רואה בזה דבר שיש צורך לתת עליו את הדעת כדי לתקן אותו.

אני לא רוצה להתייחס בפומבי למה שאתה התייחסת אליו בתחילת דבריך. כיוון שיש לי פורום מצומצם יותר בממשלה, שם אני אעלה את זה. אני מבין מאוד את מה שמעיק על לכן ועל לבי, אבל אני לא אתייחס לזה כעת.

אני רוצה לקבוע כאן, בעצם גם אתה אמרת זאת, לאו עכברא גב אלא חורא גב. אנחנו נמצאים בתנאים כאלה שאנחנו קוראים לעבריינים, לאלה שתומכים בעבריינים ולא לה שגורמים לעבריינים לעשות את העבירות.

אני מבקש, אדוני, לפתוח דווקא בזה, כי אני רוצה להראות שלאוצר אין בעיה של כסף כאשר הוא רוצה. אבל האוצר לא רוצה לכפות את חוק שכן המינימום. האוצר נלחם בחקיקתו של חוק שכן המינימום. האוצר עשה הכול כדי שהחוק לא יתקבל: ולאחר שהוא התקבל — כדי לקרוע אותו לגזרים: ולאחר שניסה לקרוע אותו לגזרים, הוא ניסה למהול אותו: ולאחר שניסה למהול אותו, הוא ניסה להוציא מתוכו קבוצות שלמות.

אני רק רוצה להדגיש, אדוני היושב-ראש ואדוני סגן השר, שלעניות דעתי רוב המעסיקים המעוגנים במדינת ישראל ממלאים את חוק שכן המינימום ומקפידים עליו, הם הגונים. יש שני גורמים שאינם הגונים: הממשלה, ומייד אומר למה, ואבקש את חוות דעתך בעניין, והגורם השני הוא מעסיקים עבריינים, שנמצאים איפה אי-שם, ולא מדובר במתי מעט.

העבירות על חוק שכן המינימום גורפות מאוד. נכון שלא מוצאים אותן אצל המעסיקים הגדולים והמעוגנים. מדוע אני אומר את זה? כיוון שאנחנו כבר קיבלנו עדויות ממפעלים מכל הסוגים, אבל מפעלים שוליים, כפי שזה נקרא, שבהם עובדים מאות עובדים, ובמקום 6.10 שקלים ליום הם נותנים להם רק 4.20; במקום 1,224 שקל לחודש, הם נותנים כ-800 שקל, ואף פחות.

את יושב-ראש סניף הליכוד בשדרות אני עצמי תפסתי כשהוא משלם לעולה חדרה 602 שקלים בעד עבודה במתפרה, כשהוא שם אותה בבית פרטי, וזו עבודה נוראה וקשה. לאחר ששלחתי תלונה למשרד, המשרד נזף בו והוא טרח לשלם את השאר. אבל מה לא עשה המשרד, אדוני?

מאז 1987, מ' באפריל עד היום, בחמש שנים הוגשו שש או שבע תלונות בלבד. זו אכיפת חוק? כך מאיימים על מעסיק עברייני לקיים את החוק? הלא אם העלות למעסיק העברייני לא תהיה גדולה מן הרווח שלו בגין העבירה על החוק, הוא לעולם לא יקיים את החוק. כי אצל השיקול הוא שיקול של רווח והפסד, ולא שיקול מוסרי.

אני מדבר שוב על אותם מעסיקים שאינם מצויים בתחום המאורגן והתקין של התעסוקה בישראל. אבל גם לממשלה יש אשמה קשה ביותר, אדוני סגן השר, ואני אומר לך במה. קודם כול הממשלה עצמה כמעט עבריינית בנושא יישום חוק שכן מינימום לגבי עובדיה, פעמיים: פעם אחת, משום ש-60% מעובדי המדינה נזקקים להשלמת הכנסה. קרי, 60% לא מגיעים לאותו שכר מינימלי שהם צריכים אותו כדי לקיים את משפחותיהם, אף שהם עובדים שבוע עבודה מלא. זה דבר אחד.

דבר שני, משום שהממשלה קיימה במשך ארבע שנים את חוק שכן המינימום על-פי הפרשנות, שכל אחד מאתנו בוועדה וכל אחד במליאת הכנסת שהצביע בעד החוק הזה הבין, שמדובר לא ב-30% מהשכר, שאפשר יהיה להחשיב אותו כפרמיה, אלא כ-30% מן הפרמיה מותר להכליל בשכר, ומה שמעל לזה צריך לשלם מעל שכר המינימום. באה הממשלה השנה וגילתה את אמריקה. אחרי שיש לה כל כך הרבה עובדים שאינם מקיימים את עצמם ואינם מגיעים לשכר המינימום וגם לא מגיעים, אגב, לקו העוני, החליטה הממשלה לשנות את הפרשנות ונאחזה באיזה סעיף קטנצ'יק כדי לנסות ולהצדיק את זה. היום היא משלמת לאלפי עובדים פחות שכר מכפי שהיא שילמה בשנה שעברה. זאת אשמה אחת של הממשלה.

אשמחה השנייה היא בכך שיצרה הפקרות בשוק העבודה. אני בעד שוק עבודה גמיש. אני רוצה שיהיה ברור: אין משק

על הפעילות שלנו מאז נכנס החוק לתוקפו. בסך הכול טופלו עליידינו כ־400 עובדים, וזה לא הרבה. בשנת 1987 — 15 מקרים; בשנת 1988 — 25; בשנת 1989 — 30; בשנת 1990 — 70; ב־1991 — 170.

לקראת הדיון הכינוני דיון שלם על כל הנושא שנקרא שכר מינימום. אבל כיוון שאני רואה את מליאת הכנסת ריקה עכשיו, אני מציע שנקיים את הדיון במליאה. אני אפנה גם ליושבי-ראש הכנסת ולסגניו, ואבקש מהם לקיים את הדיון בהקדם האפשרי, כי זה הכרחי ביותר. בדיון אגולל את כל מה שיש על לבי בנושא שכר המינימום. אני פונה לכל חלקי הבית: הבה ניתן יד לעקירת המצב הזה משורשו.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לסגן שר העבודה והרווחה. אני יכול להבטיח לך ולבית, שאני אדאג שעוד לפני שהכנסת תתפזר, יתקיים דיון במליאת הכנסת, כפי שאתה מציע.

יאייר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
וזהי התחייבות או בקשה?

היו"ר מ' וירשובסקי:

התחייבות לבקש זאת מהנשיאות.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. יש הצעה אחת — לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת ולקיים עליו דיון. אנחנו נעשה כל מאמץ שהדיון הזה יתקיים עוד לפני התפזרותה של הכנסת. זו הצבעה מס' 17.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר-היום 10 —

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נחקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, ברוב של 10, ללא התנגדות וללא נמנעים, הוחלט לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא: יישום חוק שכר מינימום.

יח. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה), התשנ"א — 1991 *

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

(גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה). חוק זה בא לתקן עיוות שנגרם לשוטרים נכים בנושא קבלת אחוזי נכות וגמלאות.

המצב שנוצר עקב העיוות, שנגרם בתום לב כנראה, גורם לשוטר נכה שמילא את תפקידו נאמנה, ולעתים לא פחות קשה מאיש הצבא הממלא את תפקידיו, אולץ לפרוש מהמשרה בשל נכות זו, לקבל רק 25% מגמלת משרד הביטחון וחלק קטן ממשכורתו המשטרית, בהתאם לתקופת שירותו במשרה. שוטרים אחרים, הפורשים מהמשרה מסיבות שונות,

נכון הדבר, במפעלים גדולים אין בעיה לשמור על שכר מינימום. אבל בזמן האחרון, אחרי שהתפתח בצורה דינמית מאוד מאוד הנושא של קבלני משנה, שם זה לא נשמר, כהחלט לא נשמר.

יש נקודה נוספת. בגלל האבטלה מקבלי העבודה לא רק כאילו נותנים ידם אלא אף אומרים: אנחנו מוכנים לקבל עבודה גם שלא לפי חוק שכר מינימום.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אנחנו יכולים לדרוש מהם?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

את צודקת, אני לא אומר לך שאני מצדיק את זה, אני קובע עובדה. ללא כל ספק, יש צורך להגדיל את הפיקוח. לעת עתה יש בסך הכול שני תקני כוח אדם לנושא זה. זה ממש לעג לרש. אנחנו החלטנו השבוע למצוא דרכים. בתוך ימים ספורים אנחנו נגביר את הפיקוח על נושא זה.

אני רוצה להגיד כאן משפט אחד גם להסתדרות. להסתדרות יש כאן מעמד, מעמד רציני מאוד בכל הנושא הזה. אני מצטער מאוד לקבוע, שההסתדרות הזאת כיום איננה ממלאה את התפקידים האלה, כפי שאני זוכר את ההסתדרות בהיווסדה. אני אחד מאלה שמעריך את ההסתדרות בפעולותיה. בנושא זה של שכר המינימום, בנושא של עובדים זרים ובהרכבה נושאים אחרים אני לא רואה את ההסתדרות בשדה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

מי שר העבודה? מי מופקד?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

גברת שושנה ארבל-אלמוזלינו, בינינו אין בוודאי כל חילוקי דעות. את יודעת כמוני שאני צודק.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אתה לא צודק.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אני לא צודק? מה עשתה ההסתדרות בקשר לבעיית שכר המינימום?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

מה היא צריכה לעשות?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אני בכל אופן רוצה להגיד, שאם אני לוקח את הנתונים

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו עוברים להצעת חוק תת-רצ"ט: הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה), התשנ"א — 1991, של חברות הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו ונאווה ארד. תנמק את הצעת החוק חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבדת להגיש לכנסת, בקריאה טרומית, את הצעת חוק שירות המדינה

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת יאיר לוי, אני קורא אותך לסדר. אל תנהל את הישיבה בעזרת שלט רחוק. שב על מקומך ותן לסגן השר למלא את תפקידו.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנו מתנגדים להרחבת זכויות השוטרים על-פי חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
למה צריך להתנגד?

אליהו בן-מנחם (העבודה):
זה מודעי, לא הוא.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת יאיר לוי, אני מבקש ממך. חברי הכנסת, אינני מסכים שתהיה פה השתוללות. אני לא מבין מה קורה פה. סגן השר עונה ומצהיר על עמדת הממשלה, למה אחת מנהל פה את הישיבה ואת הממשלה, חבר הכנסת יאיר לוי?

סגן שר האוצר י' עזרן:

בהתאם למצב החוקי כיום, עומדות בפני שוטר שנאלץ לפרוש מן המשטרה עקב נכות של למעלה מ-35% שתי אופציות — האחת לקבל קצבה של 25% ממשכורתו הקובעת, וכן את מלוא התגמולים המגיעים לו לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום); והשנייה — לקבל 25% מן התגמולים על-פי חוק הנכים, ואת מלוא הקצבה המגיעה לו. ההיגיון מאחורי מתן שתי האפשרויות הללו הוא, שאין לשלם פעמיים תשלומים מלאים, היינו כפל גמלאות — עקב אותה עילה.

יודגש, כי הנכות, סיבת הפרישה, היא נכות הנגרמת במהלך העבודה, ואין היא כוללת רק פגיעות עקב מילוי משימות מבצעיות, אלא גם כל פגיעה אחרת — החלקה וכו'. הגבלה זו אינה ייחודית לשוטרים; הוראות דומות קיימות גם לגבי פנסיה של אנשי צבא קבע ועובדי מדינה שנפגעו בהיותם מגויסים במילואים. אין הצדקה להעניק לשוטרים הטבות מפליגות מעבר לאלו של אנשי צבא קבע. להצעה משמעותית תקציבית גדולה.

לפיכך אנו מבקשים להתנגד להצעה ולהסירה מסדר-היום. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמולינו, את רוצה להשיב? אם לא, נעבור להצבעה.

חברי הכנסת, יש שתי הצעות: האחת להעביר את הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה, להכנה לקריאה ראשונה; והשנייה — ההצעה של סגן שר האוצר בשם הממשלה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. נא להצביע. זו הצבעה מס' 18.

ה צ ב ע

13	—	החוק לדיון מוקדם בוועדה	בעד ההצעה להעביר את הצעת
1	—	החוק מסדר-היום	בעד ההצעה להסיר את הצעת
	—	אין	נמנעים

זכאים למלוא הזכויות: לדוגמה, שוטרים אלו מקבלים גמלה בסכום של 2,000 שקל ומעלה, ואילו שוטר נכה, שאולץ לפרוש מהמשטרה בטרם מלאו לו 55 שנה, נאלץ להסתפק בגמלה של עד 700 שקל בחודש בלבד.

כל הגורמים הנוגעים בדבר מכירים בעובדה שקיים עיוות, ומבינים כי רק שינוי בחוק ישים לו קץ.

מאחר שנכי המשטרה מוכרים גם כנכי צה"ל, יש צורך להמשיך ולהשוות את תנאיהם של גמלאי המשטרה לאלו של מערכת הביטחון בכלל, גם בנושא זה של נכות על דרגותיה השונות.

לא יעלה על הדעת, כי שוטר הממלא את תפקידו נאמנה, עומד מול המון זועם ומשתדל לשמור על הסדר הציבורי, יוצא לפעולות משטרתיות מסוכנות, מסכן את חייו במילוי משימות המוטלות עליו ועל המשטרה, ולעתים פועל קשה לא פחות מחיילי צה"ל המסכנים נפשם על הגנת המולדת, לא יעלה על הדעת שאדם כזה לא יקבל את התגמולים כפי שאכן מגיעים לו, ויצטרך להתרוצץ בין מוסדות הממשלה והביטחון הלאומי על מנת להתחנן לקבלת גמלה מוגדלת, בתוספת השלמת הכנסה. שוטר כזה חי בדוחק מתמיד, פיסי ונפשי, בלי שתהיה לו אפשרות לשפר את מצבו. לא נראה לי כי אדם כזה צריך להגיע עד פת לחם כדי לקיים את עצמו. מדינת ישראל צריכה להוקיר את הפועלים למענה ולמען ביטחונה, ולהודות להם, ולא זו הדרך לנהוג בהם.

אין בהצעת חוק זו משום גרימת נזק לשאר נכי המשטרה, או להרעה בתנאיהם. כל מטרתה של הצעה זו היא להשוות את תנאיהם של נכי המשטרה המופלים עתה לרעה ולשפר את מצבם.

תיקון החוק יאפשר לאותם נכי משטרה קיום נאות ומכובד, בלי שיצטרכו להתרוצץ במשרדי הממשלה והביטחון הלאומי, על אף נכותם, ולהתחנן לעזרה ולהשלמת הכנסה.

בשיחה שקיימתי עם שר המשטרה רוני מילוא הוא הביע את תמיכתו בהצעה זו, ואף הוא סבור שצריך לתקן את העוול שנגרם לנכי משטרה אלו.

חברי הכנסת, אני מבקשת את תמיכתכם בתיקון החוק, ומבקשת להעבירו לוועדת העבודה והרווחה, להכנתו לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמולינו. אדוני סגן שר האוצר, אתה מסכים להצעה?

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני נגד.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אדוני סגן השר, אם אתה נגד, תעלה על הבמה ותודיע זאת לכנסת. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

למה אתה נגד? אתה תתחיל כנגד ותגמור בכעד. הרי רק תתבזה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני עכשיו אצביע נגד, בשביל לא להתבזות.

חיים רמון (העבודה):

תסתכל סביבך ותבין.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

— — —

— הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה): הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון — איסור פעילות מפלגתית): הצעת חוק לשוויון בתשלומי קצבת משפחה מהביטוח הלאומי —

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה).
התשנ"א — 1991. לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

כרוב של 13, כנגד אחד, וללא נמנעים, נתקבלה ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה) לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה.

יט. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון — איסור פעילות מפלגתית), התשנ"א — 1991 * (הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני מסכים.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חבר הכנסת רובינשטיין יביא את הצעתו לחוק החברות הממשלתיות (תיקון — איסור פעילות מפלגתית), שסימנה תתשל"ה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, יש רק הצעה אחת: להעביר את הצעת החוק של חבר הכנסת רובינשטיין, חוק החברות הממשלתיות (תיקון — איסור פעילות מפלגתית), לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע, הצבעה מס' 19.

סגן שר האוצר י' עזרן:

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:
מה הבעיה?

סגן שר האוצר י' עזרן:

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:
אני אוסיף אותך.

היו"ר מ' וירשובסקי:
בוא ותגיד שאתה — — —

אליהו בן־מנחם (העבודה):
גם אותי.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אני אנמק בקצרה.

עוזי כרעם (העבודה):
גם אני.

סגן שר האוצר י' עזרן:

— — —

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 16

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון — איסור פעילות מפלגתית), התשנ"א — 1991, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

כרוב של 16, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברה הצעתו של חבר הכנסת רובינשטיין לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אתה לא צריך לנמק. אתה צריך לומר שאתה מבקש, אתה צריך לבקש כדי שזה יירשם בפרוטוקול. היסטוריה. חבר הכנסת רובינשטיין, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אף שאני עומד על הדוכן הזה, אנא ראו אותי כאילו אני נממק מהמקום את ההצעה. תכלית ההצעה היא פשוטה, להחיל את העיקרון שעליו ממליצה מבקרת המדינה: ארבע הדרגות הבכירות וכן מנכ"ל, רואה־חשבון, יועץ משפטי בחברה ממשלתית לא יוכלו להיות חברי המרכז הבוחר של נציגי מפלגה לכנסת, כפי שמקובל בשירות המדינה ובתאגידים הסטטוטוריים.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק הזה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
תודה. אני מכין, אדוני סגן השר, שאתה מסכים.

כ. הצעת חוק לשוויון בתשלומי קצבת משפחה מהביטוח הלאומי, התשנ"א — 1991 ** (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מחאמיד ומוחמד נפאע. את ההצעה יביא חבר הכנסת נפאע. בבקשה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תודה רבה, אדוני היושב־ראש. בהתבסס על כך שמדינת ישראל תבטיח את השוויון המלא בזכויות חברתיות פוליטיות

היו"ר מ' וירשובסקי:
חברי הכנסת, אנחנו ממשכים, ואני מקווה שבאותו קצב. אני קורא לחבר הכנסת מוחמד נפאע, אשר יביא הצעת חוק לשוויון בתשלומי קצבת משפחה מהביטוח הלאומי. זו הצעת חוק שסימנה תתתל"ה, של חברי הכנסת תמר גז'נרסקי, האשם

* נספחות.

** נספחות.

— הצעת חוק לשוויון בתשלומי קצבת משפחה מהביטוח הלאומי:
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — שוויון בקצבאות ילדים) —

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת
החוק לדיון מוקדם בוועדה — 15
בעד ההצעה להסיר את הצעת
החוק מסדר-היום — אין
נמנעים — אין
ההצעה להעביר את הצעת חוק לשוויון
בתשלומי קצבת משפחה מהביטוח הלאומי,
התשנ"א — 1991, לדיון מוקדם בוועדת
העבודה והרווחה נתקבלה.

לכל אורחי המדינה, בלי הבדל דת, גזע, מין, אני מביא את
הצעת החוק שתעשה שוויון בתשלום קצבאות הילדים.
התמונות השונות אצל ילדים יהודים וערבים הן כואבות; זה
כאב שאין לו מקום. המצב הנוכחי נותן מכה לעקרון השוויון
שצריך להיות בין כל אורחי המדינה, ובמיוחד בין הילדים
היהודים ובין הילדים הערבים.

אין זה עניין כלכלי בלבד אלא גם עניין מוסרי וחינוכי של
החברה הישראלית. לכן אני מעלה את הצעת החוק. תודה רבה,
אדוני.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני קורא למגן השר לענייני הביטוח הלאומי להשיב על
ההצעה.

סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש'
הלפרט:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק של חבר
הכנסת מוחמד נפאע מיועדת למנוע אפליה לרעה של מי שאינם
נקראים לשרת בצבא ולקבוע כי תושבים אלה יהיו זכאים
לקצבאות המשלמות כיום ליוצאי-צבא.

חברי הכנסת, אין זו הפעם הראשונה שהצעת חוק בנושא
דומה נדונה מעל במה זו. נושא זה נדון אף בבית-המשפט
העליון, וטענת האפליה לרעה של מי שלא שירתו בצבא-הגנה
לישראל נדחתה על-ידי בית-המשפט.

בכ"ג 200/83, שהוגש על-ידי חברי הכנסת מחמד ותד
וחמד חלאילה, פסק בית-המשפט העליון, שאין בחוק הקיים
משום אפליה פסולה של הציבור הערבי.

מתן סיוע מיוחד למי ששירת בצבא מקובל אף בארצות
אחרות, ואין בו אלא פיצויימה על מניעת הכנסה אפשרית
בתקופה שבה משרת החייל את המדינה.

בהתחשב בכל אלה אנו מתנגדים להצעת החוק. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת נפאע — — —

קריאה:

הוא לא משיב.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו ניגשים להצבעה. יש הצעה להעביר את הצעת החוק
לוועדת העבודה והרווחה, כהצעת המציע כשם קבוצת חברי
הכנסת, ויש הצעה להסיר אותה מסדר-היום.

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אני נגד.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני אוסיף אותך כמי שמצביע נגד. זו הצבעה מס' 20.

כא. הצעת הביטוח הלאומי (תיקון — שוויון בקצבאות ילדים), התשנ"ב — 1991 *

(הצעת חבר הכנסת י' ביילין)

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, המדובר הוא במה
שמכונה ק"ץ — קצבת יוצאי-צבא.
החוק הזה הוא חוק מכיש בספר החוקים שלנו; הוא הפך

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת ביילין, אתה תביא את הצעת חוק הביטוח
הלאומי (תיקון — שוויון בקצבאות ילדים), התשנ"ב — 1991,
הצעה תחתקס"ט. בכקשה.

להיות כלי ניגוח נגד ישראל בעולם, בטענה שקיים אצלנו חוק המפלה בין יהודים לבין ערבים, שהכנסת שלו היא כסות שקופה מאוד.

עניין קייץ נחקק על-ידי ממשלה בראשות מפלגת העבודה. אני רואה זאת כגאווה מיוחדת, שנציג של מפלגת העבודה מביא הצעה לביטול האפליה, כאשר הצעה זו —

— שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יוסף ביילין (העבודה):

זה מה שאני אומר, חברת הכנסת אלוני. אני אומר שהחוק הזה נחקק על-ידי ממשלה בראשות מפלגת העבודה, ואני גאה מאוד שהמפלגה שלי קיבלה החלטה פה אחד, בוועידה האחרונה שלה, לבטל את החוק המפלה הזה.

כמצב הנוכחי נהנות מהחוק משפחות שיש בתוכן אנשים ששירתו בצבא. במגזר החרדי נפתרה הבעיה הזאת על-ידי גיוס של אנשים ליום אחד בלבד כדי לטעון שהם יוצאי-צבא. לעומת זאת, עולים חדשים נמצאים ניזוקים היום.

הצעת החוק שלי אומרת, שאת קצבת הילדים יקבלו כל אזרחי ישראל, בלי להבדיל בין ילד לילד. הפתרון כסופו של דבר צריך להיות, שחיילים וחילות המשרתים בצבא שירות אמיתי ומלא, ולא חודש או שלושה חודשים, יקבלו מענק או הלוואה עומדת, והם ייהנו מתגמול השירות שלהם בצורה של הלוואה לשכר לימוד, לרכישת דירה, ולא כאשר יש להם משפחה מרובת ילדים. לעומת זה, קצבת הילדים צריכה להינתן לכול. יכול להיות שהיא לא חייבת להיות אוניברסלית, יכול להיות שהיא צריכה להינתן על-פי מבחן הכנסה כדי לצמצם את תחולת העוני.

אני מבקש להעביר את ההצעה שלי להכנתה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה. סגן השר איננו? אנחנו נישש מייד להצבעה. אם הוא מתנגד, הוא לא נוכח כאן כשמדברים על חוק שהוא צריך להשיב עליו?

קריאות:

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אני לא מוכן לקבל טיפול כזה. אנחנו נישש להצבעה. מי בעד העברת ההצעה של חבר הכנסת — — —

קריאות:

— — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, יש פה אילוף שאני לא יכול להתגבר עליו, הצורך בצלצול. אני לא רוצה לחטוף הצבעות.

חיים רמון (העבודה):

כל החטופים נמצאים במליאה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר הכנסת רמון, אתה בוודאי לא רוצה שאני אעשה את מלאכתי רמיה.

חיים רמון (העבודה):

אני פשוט מדווח לך, אין מי שיגיע.

היו"ר מ' וירשובסקי:

סגן השר, יש לו הזכות להשיב.

חיים רמון (העבודה):

ברגע שהכרזת על הצבעה — — —

היו"ר מ' וירשובסקי:

כן, זה נכון, אבל אני הכרזתי על ההצבעה מתוך טעות. זאת היתה הכרזה לא נכונה. חבר הכנסת רמון, אני משתדל להקפיד. בבקשה, אדוני סגן שר העבודה והרווחה.

סגן שר העבודה והרווחה (לנושאי הביטוח הלאומי) ש' הלפרט:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתו של חבר הכנסת ביילין דומה להצעתו של חבר הכנסת נפאע. אני השיבתי מעל דוכן הכנסת, שאנחנו מתנגדים להצעתו של חבר הכנסת נפאע. מאחר שהצעתו של חבר הכנסת ביילין דומה להצעתו של חבר הכנסת נפאע, אנחנו מתנגדים גם להצעה זו. תודה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו נישש להצבעה, מי בעד העברת הצעת החוק של חבר הכנסת ביילין לוועדת העבודה והרווחה, ומי להסרתה, כהצעת סגן השר — נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדה, — 17

בעד ההצעה להסיר את הצעת

החוק מסדר-היום — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח

הלאומי (תיקון — שוויון בקצבאות ילדים),

התשנ"ב — 1992, לדיון מוקדם בוועדת

העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, ברוב של 17, ללא התנגדות וללא הימנעות, הועברה הצעתו של חבר הכנסת ביילין לוועדת העבודה והרווחה, להכנתה לקריאה ראשונה.

חברי הכנסת, קיבלתי בקשה של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו לגבי הצעת החוק שלה, ובקשה של חבר הכנסת רן כהן לגבי הצעת החוק שלו, ובקשה של חבר הכנסת חיים קופמן לגבי ההצעה שלו לסדר-היום — לדחות את העלאתו. אני מוכן להיעתר לבקשה, אלא שאיני יכול להבטיח לחברי הכנסת, שהן יועלו בשבוע הבא.

אדוני סגן שר הבריאות, יש לך עמדה בעניין?

סגן שר הבריאות א' מזרחי:

אם זה נדחה לשבוע הבא, אני לא מתנגד.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אתה לא מתנגד, בסדר. הדבר נעשה גם על דעת סגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:

אם יעלו את ההצעות, אני אענה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב־ראש, תדחה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו נדחה את כל הנושאים בהסכמת סגן השר לשבוע הבא.

מה עם ההצעה של חבר הכנסת גד יעקבי?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
הוא איננו.

היו"ר מ' וירשובסקי:

האם הוא ביקש לדחות? הוא לא ביקש, ואני חושב שאנחנו צריכים למחוק את הצעתו.

שושנה ארבל־אלמוזלינו (העבודה):
אדוני היושב־ראש, הוא נאלץ ללכת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברת הכנסת ארבל־אלמוזלינו, אני בטוח שהוא עזב מסיבות טובות, אבל הוא לא הודיע את זה לא לנשיאות ולא לסגן השר.

אני מעביר הכול ליושב־ראש הכנסת. אני חושב שבעניין זה צריך לגלות יד קצת יותר קשה, מפני שתמיד יש אפשרות להודיע שמבקשים לדחות, ובדרך כלל נעתיים. אבל אם לא מודיעים, זה דבר פגום. אבל אני רואה שהכול נדחה. לגבי ההצעות שלא נדחו, אבל לא נתקיימו בגלל היעדרם של חברי הכנסת — תובא ליושב־ראש ההצעה שלי למחוק אותן מסדר־היום.

חיים קופמן (הליכוד):
לא את הצעתי.

היו"ר מ' וירשובסקי:
לא, לא, אתה בצד החיובי.

חברי הכנסת, בדרך זו הגענו לסיום סדר־היום שלנו. הישיבה הבאה תתקיים ביום כ' הקרוב, ו' באדר א' התשנ"ב, 10 בפברואר 1992, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אם החברים ביקשו לדחות ואתה לא מתנגד, זה יידחה לשבוע הבא, או כפי שיקבע יושב־ראש הכנסת.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:
אדוני היושב־ראש, הרי אי־אפשר בלי אישור לדחות את ההצעות.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אבל נתקבלו הבקשות.

סגן שר הבריאות א' מזרחי:
לא שאלו אותי.

היו"ר מ' וירשובסקי:
אני שואל אותך לגבי כל החבילה, ואני מבין שאין התנגדות מצדך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב־ראש, סגן השר צודק. כאשר אנחנו ביקשנו הוא נעתר. לגבי האחרים, אפילו לא ביקשו ממנו. צריכים היו לפנות אליו.

היו"ר מ' וירשובסקי:
נכון. אני מחלק את זה לשניים: אלה שביקשו וסגן השר נתן הסכמה. זה מקובל. אלה שלא ביקשו וסתם אינם. הדבר נמחק להם.

אדוני סגן שר הבריאות, יש לי בעיה קשה. סגן יושב־ראש הכנסת קופמן מבקש לדחות את הגשת הצעתו. הוא צריך למלא את מקומי בהצעה הבאה, כדי שאני אוכל להעלות את הצעתי. אם הוא בא למלא את מקומי, אני מוכן להעלות את הצעתי. אם הוא לא בא למלא את מקומי, גם אני אבקש את הדחייה, כי לא אוכל להעלות את הצעתי. אני גם לא רואה את חבר הכנסת שפט פה. אני מוכן להעלות את ההצעה שלי היום. אני חושב שכדאי להעביר את העניין לוועדה בהסכמתך.

שושנה ארבל־אלמוזלינו (העבודה):
מי ינהל את הישיבה במקומך? אני מוכנה להתנדב.

הישיבה ננעלה בשעה 17:58.

נספחות

שיבות שע"ט — שפ"א

א. החלטה בדבר תיקון טעות בחוק כלי הירייה (תיקון מס' 7), התשנ"א — 1991
(לפי סעיף 10א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח — 1948)

- בחק כלל הירייה (תיקון מס' 7), התשנ"א — 1991.¹ (2) ברישא, במקום "אחרי סעיף 5א" צ"ל "אחרי סעיף 5ב";
— בסעיף 1 (1) במקום כותרת השוליים צ"ל "הוספת סעיף 5ג"; (3) במקום הסימון "5ב" של הסעיף המוכא בו צ"ל "5ג".

¹ ס"ח התשנ"א, עמ' 84.

ב. הצעת חוק התפוזרות הכנסת השתיים-עשרה, התשנ"ב — 1992
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. התפוזרות הכנסת השתיים-עשרה
הכנסת השתיים-עשרה תתפזר לפני גמר תקופת כהונתה.
2. בחירות לכנסת השלוש-עשרה
הבחירות לכנסת השלוש-עשרה יהיו ביום ג', כ"ב בסיוון
התשנ"ב (23 ביוני 1992).
3. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

ג. הצעת חוק-יסוד: השפיטה (תיקון — בית-משפט לעניינים תחוקתיים), התשנ"ב — 1991
(הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

1. תיקון חוק-יסוד: השפיטה
בסעיף 15 לחוק-יסוד: השפיטה, סעיפים קטנים (ד) ו-(ה)
יסומנו (י) ו-(יא), ולפניהם יבוא:
"ד) בית-המשפט העליון ישב גם כבית-משפט
לעניינים חוקתיים, ובשבתו כאמור ידון בתשעה
שופטים או במספר בלתי זוגי גדול יותר, כפי
שיורה נשיא בית-המשפט העליון.
(ה) כל אדם רשאי להשיג לפני בית-המשפט לעניינים
חוקתיים על תוקפו של חוק או על תוקפה של
הוראה שבו, מן הטעם שהחוק או ההוראה לא
נתקבלו ברוב הדרוש לקבלתם, או שלא נתקיימו
בהם כל הוראותיו של סעיף 2 לחוק-יסוד: זכויות
היסוד של האדם; לא ישיג אדם על תוקפו של
חוק או על תוקפה של הוראה שבו אלא אם נפגע
מהם במישרין.
(ו) רשות שיפוטית שבהליך שלפניה התעורר ספק
בדבר תוקפו של חוק או בדבר תוקפה של הוראה
שבו מאחד הטעמים האמורים בסעיף קטן (ה),
ומצאה הרשות השיפוטית שאין בידה לפסוק
- (1) בית-המשפט לעניינים חוקתיים לא ידון בעניין
שהובא לפניו לפי סעיפים קטנים (ה) או (ו), אלא
לאחר שכית-המשפט העליון קבע שנתקיימו
לכאורה התנאים האמורים באותם סעיפים קטנים,
ושבעניין ראוי לדיון, וזולת אם העניין הובא לפניו
מבית-המשפט העליון.
(ח) פסק בית-המשפט לעניינים חוקתיים שחוק או
הוראה שבו אינם תקפים, תחול קביעתו — לגבי
מי שאינו צד להליך — מיום פסק הדין ואילך,
וזולת אם הורה בית-המשפט הוראה אחרת.
(ט) אין משיגים על תוקפו של חוק או על תוקפה של
הוראה מן הטעמים ובררכים האמורים בסעיף זה."

ד ב ר י ה ס ר

בעיקרון, קיימת הסכמה רחבה כי יש צורך בחוקה כתובה
למדינת ישראל. חוקה שתשמר את ערכי הדמוקרטיה ואת
זכויות האדם שאנו נהנים מהם ומעוניינים להנחיל גם לדורות
הבאים.

הצעת החוק מעניקה לבית-משפט מיוחד שיוקם, בית-המשפט לחוקה, סמכות ייחודית להכריע בשאלת חוקפו של חוק.

מוצע שבית-המשפט העליון ישמש כמותב מיוחד לענייני חוקה, כבית-המשפט לחוקה, וזאת כדי לשמור על האחידות של מערכת השפיטה.

חוק זה הינו הבסיס והתשתית לכל חוקה שתקבע, וקבלתו עתה עשויה לזרז את השלמת חוקי-היסוד האחרים, ובמיוחד את חוקי-היסוד: זכויות האדם.

חוקי-יסוד: זכויות האדם לא הגיע, למרות ההצהרות, לסיום שלבי החקיקה.

לעומת זאת חוקה הכנסת פרקים רבים מהחוקה העתידה, על-ידי קבלת חוקי-יסוד שהסדירו תחומים חשובים שיהיו את החוקה בעתיד.

מעמדם של חוקי-היסוד לא נקבע בחקיקה ולכאורה אין להם, לחוקים אלה, עדיפות על חוקים רגילים; את מרביתם ניתן לשנות ברוב רגיל ומקרי. לעומת זאת, אין חולקים על כך שיש לקבוע בחוק את הדרך שבה יפרש בית-המשפט חוק רגיל לאור חוקי-היסוד שנתקבלו ויתקבלו בעתיד.

ד. הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון — עתירה לבית-המשפט לעניינים תחוקתיים), התשנ"ב — 1991

(הצעת חבר הכנסת מ' שחל)

1. הוספת סעיף 29א

לבית-המשפט העליון את עתירתו לבית-המשפט לעניינים חוקתיים, בתוך 30 ימים מיום הקביעה, ואם לא עשה כן, יגישנה היועץ המשפטי לממשלה.

אחרי סעיף 29 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984¹ יבוא:

"29א. סדרי העתירה לבית-המשפט לעניינים חוקתיים

(ג) בעלי הדין בהליך שלפני הרשות השיפוטית שהביאה שאלה לפני בית-המשפט לעניינים חוקתיים, יהיו משיבים בעתירות לפני בית-המשפט העליון ולפני בית-המשפט לעניינים חוקתיים, זולת אם היו העותרים; היועץ המשפטי לממשלה יהיה משיב ככל עתירה כאמור, זולת אם היה העותר, בין מכוח הוראת סעיפים קטנים (א) או (ב) ובין שהיה המשיג לפי סעיף 15(ה) לחוקי-יסוד: השפיטה; ובמקרה זה יורה בית-המשפט העליון מי יהיו המשיבים.

(ד) משקבע בית-המשפט העליון קביעה חיובית לגבי שאלה שהביאה רשות שיפוטית לפי סעיף 15(ז) לחוקי-יסוד: השפיטה, יורה בית-המשפט ככל שימצא לנכון לגבי המשך ההליך שלפני הרשות השיפוטית."

(א) החליטה רשות שיפוטית להביא שאלה לפני בית-המשפט לעניינים חוקתיים, כאמור בסעיף 15(ו) לחוקי-יסוד: השפיטה, תמסור הרשות השיפוטית הודעה על כך ליועץ המשפטי לממשלה, זולת אם היה צד בהליך שלפניה; כל צד בהליך רשאי להגיש עתירה לבית-המשפט העליון לפי סעיף 15(ז) לחוקי-יסוד: השפיטה, לא יאוחר מ־30 ימים מיום החלטת הרשות השיפוטית; לא הגיש שום צד עתירה כאמור, יגישנה היועץ המשפטי לממשלה לא יאוחר מ־45 ימים מיום ההחלטה או מיום שנמסרה לו הודעה עליה.

(ב) משקבע בית-המשפט העליון קביעה חיובית לפי סעיף 15(ז) לחוקי-יסוד: השפיטה, יגיש מי שעתר

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק באה בעקבות ובמקביל להצעת חוקי-יסוד: השפיטה, שבה נקבע העיקרון של פנייה לבית-המשפט העליון כבית-משפט לעניינים תחוקתיים.

ה. הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 15), התשנ"ב — 1992

4. תיקון סעיף 9א

בסעיף 9א(א) לחוק העיקרי, במקום "בהתייעצות עם" יבוא "בהסכמת".

5. תיקון סעיף 10

בסעיף 10(א) לחוק העיקרי, במקום "ובהתייעצות עם" יבוא "ובהסכמת".

6. החלפת סעיף 14

במקום סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

"14. סיום כהונה לפי החלטת הוועדה

(א) הוגשה לוועדה הצעה לסיים את כהונתו של שופט

1. תיקון סעיף 3

בסעיף 3 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984¹ (להלן — החוק העיקרי), בפסקה (2) במקום "משש שנים" יבוא "משבע שנים".

2. תיקון סעיף 4

בסעיף 4 לחוק העיקרי, במקום "לא פחות משלוש שנים, מהן לפחות שנה אחת בארץ", יבוא "לא פחות מחמש שנים, מהן לפחות שנתיים בארץ".

3. תיקון סעיף 9

בסעיף 9 לחוק העיקרי, בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), במקום "בהתייעצות עם" יבוא "בהסכמת".

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; התשנ"א עמ' 178.

79א. פשרה

(א) בית־משפט הדין בעניין אזרחי רשאי, בהסכמת בעלי הדין, לפסוק בעניין שלפניו, כולו או מקצתו, בדרך של פשרה.

(ב) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכותו של בית־המשפט להציע לבעלי הדין הסדר פשרה או לתת, לבקשת בעלי הדין, חוקף של פסק־דין להסדר פשרה שעשו ביניהם.

79ב. כוררות

(א) בית־משפט הדין בעניין אזרחי רשאי, בהסכמת בעלי הדין, להעביר עניין שלפניו, כולו או מקצתו, לכוררות, וכן רשאי הוא, בהסכמתם, להגדיר את תנאי הכוררות.

(ב) בעלי הדין, כאישור בית־המשפט, ימנו את הכורר; לא באו בעלי הדין לידי הסכמה על הכורר, רשאי בית־המשפט למנותו מתוך רשימה שהגישו לו בעלי הדין, או לפי בחירתו — באין רשימה כזו.

(ג) הוראות חוק הכוררות, התשכ"ח — 1968³ יחולו על כוררות לפי סעיף זה; אולם "בית־המשפט" שבסעיף 1 לחוק האמור יהיה בית־המשפט שהעביר את העניין לכוררות.

79ג. פישור

(א) בסעיף זה, "פישור" — הליך שבו נועד מפשר עם בעלי הדין, כדי להביאם לידי הסכמה ליישוב הסכסוך, בלי שיש בידו סמכות להכריע בו.

(ב) בית־משפט הדין בעניין אזרחי רשאי, בהסכמת בעלי הדין, להעבירו לפישור, והוראות סעיף 79ב(א) ו־79ב(ב) יחולו בשניים המחויבים.

גרסה א

(ג) בהליך הפישור רשאי מפשר להיוועד עם בעלי הדין, יחד או לחוד, ועם כל מי שקשור לסכסוך; ורשאי הוא להיפגש עם בעל דין, בהסכמתו, בלי עורך־דינו.

גרסה ב

(ג) בהליך הפישור רשאי מפשר להיוועד עם בעלי הדין, יחד או לחוד, ועם כל מי שקשור לסכסוך; ורשאים בעלי הדין, במעמד העכרת העניין לפישור, להסכים בכתב לפני בית־המשפט שהמפשר יהיה רשאי להיפגש עמם בלי עורכי־הדין שלהם.

(ד) דברים שנמסרו במסגרת הליך פישור לא ישמשו ראיה בהליך משפטי אזרחי.

(ה) העביר בית־המשפט עניין לפישור, יעכב את ההליכים שלפניו לחקופה שיקבע, ורשאי הוא להאריך את התקופה בהסכמת בעלי הדין.

לפי סעיף 7(4) לחוק־יסוד: השיפוט², רשאית היא למנות מבין חבריה, ועדת משנה שתדון בהצעה ותגיש את ממצאיה ומסקנותיה לוועדה.

(ב) הוועדה וכן ועדת המשנה, אם נתמנה, יאפשרו לשופט לעיין בחומר שלפניהן, וייתנו לו הזדמנות לטעון טענותיו.

(ג) החליטה הוועדה על סיום כהונתו של שופט, תקבע בהחלטתה את המועד לסיום הכהונה, וכן, לפי שיקול דעתה, את שיעור הגמלה שיקבל, ובלבד ששיעור הגמלה לא יעלה על השיעור שהיה זכאי לו אילו המשיך לכהן עד הגיעו לגיל שבעים."

7. חיקון סעיף 26

בסעיף 26 לחוק העיקרי, במקום פסקה (4) יבוא:

"(4) בערעור על החלטת ביניים של בית־משפט מחוזי, או על פסק־דין של דין יחיד בבית־משפט מחוזי שדן בערעור, על פסק־דין או על החלטה של בית־משפט שלום, מוסמך לדין שופט אחד:"

8. חיקון סעיף 37

בסעיף 37 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), בפסקה (5), במקום "בהתייעצות עם" יבוא "בהסכמת".

9. חיקון סעיף 51

בסעיף 51 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) עבירות שעונשן קנס בלבד או מאסר לחקופה שאינה עולה על שבע שנים, למעט עבירות המנויות בחלק א' לתוספת השנייה; אולם מותר להעמיד אדם לדין לפני בית־משפט שלום בשל עבירה מן העבירות המנויות בחלק א' או בחלק ב' לתוספת השנייה, אם החליט על כך פרקליט מחוז, ובלבד שבשל עבירה מן העבירות המנויות בחלק ב' לתוספת השנייה לא יוטל מאסר העולה על שבע שנים."

10. הוספת סעיף 77א

אחרי סעיף 77 לחוק העיקרי יבוא:

"77א. טענת פסלות

(א) בעל דין רשאי לבקש ששופט פלוני יפסול עצמו מליישב בדין אם קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא־פנים בניהול המשפט.

(ב) נטענה טענת פסלות נגד שופט, יחליט בה אותו שופט לאלתר ולפני שייתן כל החלטה אחרת.

(ג) על החלטת שופט בעניין פסלות רשאי בעל דין לערער לפני בית־המשפט העליון; בערעור ידון נשיא בית־המשפט העליון, או מותב של שופטי בית־המשפט העליון, או שופט אחד, הכול כפי שיקבע הנשיא."

11. הוספת סעיפים 79א עד 79ג

אחרי סעיף 79 לחוק העיקרי יבוא:

² ס"ח התשמ"ד, עמ' 78.

³ ס"ח התשכ"ח, עמ' 184.

14. תיקון סעיף 104
בסעיף 104 לחוק העיקרי, במקום "69" יבוא "68" ואחרי "79" יבוא "ד'81".
15. הוספת סעיפים 105 עד 105א
אחרי סעיף 105 לחוק העיקרי יבוא:
- "105א. משמעת לעניין שיפוט משמעת של רשם עקב מילוי תפקידיו כרשם ולעניין השעייתו מכהונת רשם, דין רשם שאינו שופט כדין שופט.
- 105ב. פסלות לעניין טענת פסלות נגד רשם, דין רשם שאינו שופט כדין שופט, והוראות סעיף 77 יחולו.
- 105ג. הודעה על גמר כהונה הודעה על גמר כהונתו של רשם תפורסם ברשומות."
16. תיקון התוספת הראשונה
בתוספת הראשונה לחוק העיקרי, בחלק ב', יבוא:
- "ערעורים לפי סעיפים 52(ב), 55 ו-60 לפקודת התעבורה⁴."
17. החלפת התוספת השנייה
במקום התוספת השנייה לחוק העיקרי יבוא:
- "תוספת שנייה
(סעיף 51)
חלק א'
עבירות לפי חוק העונשין, התשל"ז-1977⁵, שעונשן מאסר חמש שנים לפחות, הקבועות בסמך ה' לפרק ט', ובסעיפים 392, 393, 415, 423 ו-424."
- חלק ב'
עבירות לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973⁶."
18. תיקון חוק סדר הדין הפלילי
בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982⁷:
- (1) בסעיף 146 —
(1) במקום כותרת השוליים יבוא: "מועד לטענת פסלות";
(2) בסעיף קטן (א), במקום הרישא עד "מלישב בדין"; יבוא:
- (1) לא הגיעו בעלי הדין להסכמה על יישוב הסכסוך (להלן — הסדר פישור) עד תום התקופה האמורה בסעיף קטן (ה), יחודשו ההליכים בבית-המשפט; אולם רשאי בית-המשפט, על-פי בקשה של המפשר או של בעל דין, לחדשם בכל עת לפני תום התקופה האמורה.
- (2) הגיעו בעלי הדין להסדר פישור, יודיע על כך המפשר לבית-המשפט, ובית-המשפט יהיה רשאי ליתן להסדר תוקף של פסק-דין."
- 79ד. תקנות לעניין כוררות ופישור
- (א) שר המשפטים רשאי להסדיר בתקנות —
(1) סדרי מינוי כורר או מפשר;
(2) סדרים וכללים בהליך פישור וניהולו;
(3) התעריף המקסימלי לשכר טרחה שישולם לכורר או למפשר על-ידי בעלי הדין;
(4) הטלת הוצאות בהליכי כוררות ופישור, והערכתן.
- (ב) תקנות לפי סעיף קטן (א)(3) טעונות אישורה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת."
12. החלפת סעיף 80
במקום סעיף 80 לחוק העיקרי יבוא:
- "80. בית-משפט שנחלקו בו הדעות
(א) בית-משפט הדין כמותב ונחלקו דעות השופטים, תכריע דעת הרוב.
(ב) באין רוב לדעה אחת בעניין אורחי, תכריע דעת אב בית-הדין.
(ג) באין רוב לדעה אחת בעניין פלילי —
(1) יראה בית-המשפט אם יש רוב דעות לגבי כל ממצא עובדתי, יסוד מיסודות העבירה או נושא אחר, המחייבים הכרעה לחיוב או לזיכוי, ויכריע בהתאם;
(2) לא היתה דעת רוב לעניין סוג העונש או מידתו, תצורף הדעה המחמירה יותר לדעה המקילה הקרובה אליה; נחלקו הדעות לגבי החומרה של סוג העונש או מידתו, תכריע דעת אב בית-הדין."
13. החלפת סעיף 82
במקום סעיף 82 לחוק העיקרי יבוא:
- "82. סדרי מינהל
(א) שר המשפטים יקבע את סדרי המינהל של בתי-המשפט, וימנה בהסכמת נשיא בית-המשפט העליון את מנהל בתי-המשפט, בין שהוא שופט ובין בעל השכלה משפטית שאינו שופט.
(ב) מנהל בתי-המשפט יהיה אחראי בפני השר על ביצועם של סדרי המינהל."

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 58.⁵ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

- (7) בסעיף 39, המלים "[נוסח משולב], התשמ"ד — 1984" — יימחקו;
(8) אחרי סעיף 39 יבוא:
"39א. טענת פסלות

הוראת סעיף 77 לחוק בתי-המשפט תחול בשינויים המחויבים על השופטים, הרשמים ונציגי הציבור של בתי-הדין; ערעור כאמור בסעיף 77 (ג) יהיה לפני בתי-הדין הארצי, וידון בו נשיא בתי-הדין הארצי, או מותב של שופטי בתי-הדין הארצי, או שופט אחד, הכול כפי שיקבע הנשיא."

20. תיקון חוק-יסוד: השפיטה

בסעיף 14 לחוק-יסוד: השפיטה² לפני המלים "או הוגש נגדו כתב אישום" יבוא "או נפתחה נגדו חקירה פלילית".

21. תיקון חוק שירות המדינה (משמעת)

בחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג — 1963,⁹ אחרי סעיף 63 יבוא:

"63א. אי-תחולה על רשם

חוק זה לא יחול לגבי עבירות משמעת שעשה עובד מדינה, שהוא רשם של בית-משפט או של בית-דין, שלגביהן הוא נתון לשיפוט משמעתי לפי סעיף 105א לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984, או לפי סעיף 27(א) לחוק בתי-הדין לעבודה, התשכ"ט — 1969."

22. תיקון חוק לשכת עורכי-הדין

בחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א — 1961,¹⁰ אחרי סעיף 62 יבוא:

"62א. אי-תחולה על רשם

חוק זה לא יחול לגבי עבירות משמעת שעשה עורך-דין שהוא רשם של בית-משפט או של בית-דין, שלגביהן הוא נתון לשיפוט משמעתי לפי סעיף 105א לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984, או לפי סעיף 27(א) לחוק בתי-הדין לעבודה, התשכ"ט — 1969."

23. תיקון פקודת התעבורה

בפקודת התעבורה (4), סעיף 23 — בטל.

24. הוראות מעבר

(א) תיקים בשל עבירות שעונשן שבע שנים או פחות, למעט בשל עבירות המנויות בחלק א' בתוספת השנייה, שהיו תלויים ועומדים ביום תחילתו של חוק זה בבית-משפט מחוזי ולא החל הדיון בהם, יועברו לדיון בבית-משפט השלום, אם הורה על כך מנהל בתי-המשפט לאחר תיאום עם הנשיאים של בתי-המשפט הנוגעים בדבר; ואולם מי שמנהל בתי-המשפט הורה על העברת חיקו כאמור, רשאי לפנות אליו ולבקשו לשקול מחדש את העברת החיק.

"לאחר תחילת המשפט, ובערעור — בתחילת שמיעת הערעור ולפני כל טענה אחרת, רשאי בעל דין לטעון טענת פסלות נגד שופט פלוני לפי סעיף 77 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984";

(3) סעיף קטן (ב) — בטל.

(2) במקום סעיף 147 יבוא:

"147 ערעור על החלטה בטענת פסלות

(א) בעל דין שבדעתו לערער על החלטת שופט בעניין פסלות יודיע על כך לבית-המשפט, ומשהודיע יופסק המשפט ולא יימשך עד להחלטה בערעור. זולת אם החליט השופט, ובמותב — אב בית הדין, מנימוקים שיירשמו, שיש להמשיך במשפט.

(ב) הערעור יוגש בכתב, בפירוט נימוקיו, בתוך חמישה ימים מהיום שבו הודעה לבעלי הדין החלטת השופט.

(ג) הוחלט להמשיך במשפט כאמור בסעיף קטן (א), רשאי נשיא בית-המשפט העליון או השופט שדן בערעור, ובמותב — אב בית-הדין, להורות על הפסקת המשפט עד להחלטה בערעור.

(ד) מי שדן בערעור ייתן לבעלי הדין הודמנות לטעון טענותיהם, ורשאי הוא לבקש מהשופט, אשר על החלטתו הוגש הערעור, להעיר את הערותיו."

19. תיקון חוק בתי-הדין לעבודה

בחוק בתי-הדין לעבודה, התשכ"ט — 1969⁸ —

(1) בסעיף 3, במקום "לפי חוק השופטים, התשי"ג — 1953 (להלן — חוק השופטים)" יבוא: "לפי חוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984 (להלן — חוק בתי-המשפט)";

(2) בסעיף 3א, המלים "[נוסח משולב], התשמ"ד — 1984" — יימחקו;

(3) בסעיף 7, במקום "ועם נשיא בתי-הדין הארצי" יבוא "ובהסכמת נשיא בתי-הדין הארצי";

(4) בסעיף 8, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) סעיף 5, וסעיפים 11 עד 24 לחוק בתי-המשפט, יחולו על שופט בבית-הדין";

(5) בסעיף 23, במקום "סעיפים 12 ו-14 לחוק בתי-המשפט, התשי"ז — 1957", יבוא "סעיפים 34 ו-36 לחוק בתי-המשפט";

(6) בסעיף 27, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) סמכויותיו ותפקידיו של הרשם וערעור על החלטותיו יהיו בהתאם לסעיפים 86, 87, 88, 89, 90 (1), 91, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105 ו-105א לחוק בתי-המשפט, בתיאומים ובשינויים המחזירים לפי העניין";

⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70.

⁹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 50.

¹⁰ ס"ח התשכ"א, עמ' 178.

התעבורה (4), שהיו תלויים ועומדים לפני בית-משפט השלום או לפני שופט תעבורה ביום תחילתו של חוק זה, מוסמכים הם לדון בהם גם לאחר יום תחילתו, אולם לא יוטל בהם מאסר של יותר משבע שנים; לעניין זה, "שופט תעבורה" — כמשמעותו בפקודת התעבורה.

(ב) תיקים אשר הועברו לבית-משפט השלום לפי סעיף 51(א)(1) לחוק העיקרי כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, והיו תלויים ועומדים בבית-המשפט ביום תחילתו של חוק זה, מוסמך בית-משפט השלום להטיל בהם מאסר שלא יעלה על חמש שנים.

(ג) תיקים כשל עבירה לפי סעיף 64א(ב) לפקודת

הסתייגויות לחוק הנ"ל

"(ג) בהליך הפישור רשאי מפשר להיוועד עם בעלי הדין, יחד או לחוד, עם או בלי עורכי-הדין שלהם, ועם כל מי שקשור לסכסוך, אלא אם כן קבעו בעלי הדין אחרת."

לסעיף 12

חברי הכנסת מ' שחל וא' דיין מציעים:

במקום הסעיף יבוא:

"12. תיקון סעיף 80

בסעיף 80 לחוק העיקרי, אחרי "אין רוב לדעה אחת — תכריע דעת אב בית-הדין", יבוא "ובעניין פלילי, הדעה אשר לדעת אב בית-הדין מקילה עם הנאשם."

לסעיף 13

שר המשפטים מציע:

בסעיף 82 (א), המלים "בעל השכלה משפטית אף" — יימחק.

חבר הכנסת ד' ליבאי מציע:

במקום סעיף 82 (א) יבוא:

"(א) שר המשפטים יקבע את סדרי המינהל של בתי-המשפט, ובהסכמת נשיא בית-המשפט העליון ימנה את אחד השופטים למנהל בתי-המשפט."

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

במקום סעיף 82 יבוא:

"82. סדרי מינהל

שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית-המשפט העליון, יקבע את סדרי המינהל של בתי-המשפט וימנה מנהל לבתי-המשפט, שופט מקרב השופטים, שיהיה אחראי בפני שר המשפטים ובפני נשיא בית-המשפט העליון."

לסעיף 16

חבר הכנסת שמעון שטרית מציע:

הסעיף יימחק.

לסעיף 17

אם התקבלה ההסתייגות הראשונה לסעיף 9 — אין להצביע על סעיף זה משום שהוא נמחק.

לסעיף 6

חבר הכנסת יצ' לוי מציע:

בסעיף 14 (ג) המוצע, הסיפא המתחיל במלים "וכן, לפי שיקול דעתה" — יימחק, ואחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) שופט שהוועדה החליטה על סיום כהונתו, יקבע מנהל בתי-המשפט, באישור שר המשפטים ונשיא בית-המשפט העליון, את שיעור הגמלה שיקבל, ובלבד ששיעור הגמלה לא יעלה על השיעור שהיה זכאי לו אילו המשיך לכהן עד הגיעו לגיל שבעים."

לסעיף 7

חבר הכנסת ש' שטרית מציע:

הסעיף יימחק, ומספרי הסעיפים יתוקנו בהתאמה.

לסעיף 9

חברי הכנסת א' רובינשטיין, מ' וירשובסקי וש' שטרית מציעים:

הסעיף יימחק.

(אם התקבל הסתייגות זו יימחק גם סעיף 17)

לחילופין —

חברי הכנסת א' רובינשטיין ומ' וירשובסקי מציעים:

אחרי סעיף 8 יבוא:

"9. תיקון סעיף 47

האמור בסעיף 47 לחוק העיקרי יסומן (א), ואחרי יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בית-משפט שלום ידון בשלושה בעבירות שעונשן עולה על שלוש שנות מאסר."

ומספרי הסעיפים 9 — 24 יתוקנו בהתאמה.

לסעיף 79

לסעיף קטן (ג) שתי גרסאות —

יוצבעו לאחר ההצבעה על ההסתייגויות של חבר הכנסת שחל ושל שר המשפטים. (אם התקבלה אחת מההסתייגויות — אין להצביע על הגרסאות).

לסעיף קטן (ג)

חבר הכנסת מ' שחל מציע:

סעיף קטן (ג) — יימחק, ומספרי הסעיפים (ד) עד (י) יתוקנו בהתאמה.

שר המשפטים מציע:

במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

1. הצעת חוק התפזרות הכנסת השתיים-עשרה, התשנ"ב — 1992

1. התפזרות הכנסת השתיים-עשרה
הכנסת השתיים-עשרה תתפזר לפני גמר תקופת כהונתה.
2. מועד הבחירות לכנסת השלוש-עשרה
הבחירות לכנסת השלוש-עשרה יתקיימו ביום ג', כ"ב בסיוון התשנ"ב (23 ביוני 1992).
3. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- לסעיף 2
חבר הכנסת צ' ביטון מציע:
- במקום "כ"ב בסיוון התשנ"ב (23 ביוני 1992)" יבוא: "י"ב באדר ב' התשנ"ב (17 במרס 1992)".

2. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חבר מועצה שפרש מסיעתו), התשנ"ב — 1991 (הצעת חבר הכנסת ג' גדות)

1. הוספת סעיפים 125א ו-125ב
אחרי סעיף 125 לפקודת העיריות יבוא:
"125א. סייג למועמדות חבר מועצה שפרש מסיעתו
(א) חבר המועצה שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו בתוך שלושים יום מיום פרישתו, לא ייכלל בבחירות למועצה שלאחריה כרשימת מועמדים שהגישה סיעה של המועצה היוצאת.
(ב) חבר המועצה שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו בתוך שלושים יום מיום פרישתו לא יהיה במהלך כהונת אותה המועצה לראש הרשות לפי סעיף 24 (א) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה — 1975 (להלן — חוק הבחירה), ולא יהיה לסגן ראש הרשות במהלך כהונתה של אותה מועצה.
(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על התפלגות סיעה.
(ד) לענין סעיף זה —
"סיעה" — רשימת המועמדים שבמסגרתה נבחר חבר המועצה לתפקידו לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה — 1965;
"התפלגות סיעה" — פרישת קבוצה של שלושה או יותר מחברי המועצה, החברים בסיעה שנבחרו בה לפחות שישה חברי מועצה, ובלבד שכל חברי הקבוצה מסרו הודעה משותפת בכתב על פרישתם
- לראש הרשות שבעה ימים בטרם מעשה הפרישה;
"פרישה מסיעה" — לרבות הצבעה שלא בהתאם לעמדת הסיעה בענין אישור או אי-אישור תקציב העיריה כאמור בסעיף 206, ובענין בחירת ראש הרשות כאמור בסעיף 24(א) לחוק הבחירה;
"עמדת הסיעה" — עמדתם של רוב חברי הסיעה במועצה בהצבעות המועצה בעניינים המנויים בהגדרת "פרישה מסיעה".
- 125ב. סמכות ראש הרשות וערעור
(א) דבר פרישתו של חבר המועצה, כאמור בסעיף 125א, ייקבע על-ידי ראש הרשות, ובלבד שקביעה כאמור תיעשה בתוך שבעה ימים ממעשה הפרישה ולאחר שניתנה לחבר המועצה הזדמנות להשמיע טענותיו בפני ראש הרשות.
(ב) חבר המועצה שדבר פרישתו נקבע על-ידי ראש הרשות, רשאי לערער על הקביעה בפני בית-המשפט המחוזי שהרשות נמצאת באזור שיפוטו.
(ג) ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מהודעת ראש הרשות על קביעתו, והוא יידון בפני שופט יחיד."
2. תחולה
הוראות חוק זה יחולו לגבי מעשה פרישה שיתרחש לאחר תום 30 יום מקבלת חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- הצעת חוק זאת מבקשת להחיל, בשינויים המחויבים, את ההסדר שחוקק ביחס לנורמות הפרלמנטריות גם על מישור השלטון המקומי בישראל.
- בתיקון מס' 12 לחוק-יסוד: הכנסת, ביטא המחוקק את עמדתו הנחרצת כנגד נורמות פסולות שהשתרשו במהלך התקין של החיים הפרלמנטריים בישראל.

ח. הצעת חוק הבחירות לכנסת השלוש-עשרה (הוראות שעה), התשנ"ב — 1992 (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

שיכלול כל אדם שביום הקובע היה אזרח ישראלי והיה רשום, הוא ומענו, במרשם האוכלוסין כתושב, ויום הולדתו ה־18 חל לא יאוחר מיום הבחירות (להלן — פנקס התשנ"ב); לעניין פרק זה, "מען" — לרבות ציון במרשם האוכלוסין של יישוב בלבד.

1. הוראות שעה

חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט — 1969, להלן — חוק הבחירות, יחול על הבחירות לכנסת השלוש-עשרה, בשינויים האמורים בחוק זה.

2. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק הבחירות —

- (1) בהגדרת "היום הקובע", במקום "יום א' בניסן שלפני שנת פנקס פלוגי" יבוא "יום ה' באדר א' התשנ"ב (9 בפברואר 1992)".
 - (2) במקום הגדרת "שנת פנקס בוחרים" או "שנת פנקס" יבוא:
- "תקופת פנקס התשנ"ב" — התקופה המתחילה ביום ה־54 שלפני יום הבחירות, והמסתיימת ביום י"ד באב התשנ"ג (1 באוגוסט 1993)".

3. החלפת סעיף 2

במקום סעיף 2 לחוק הבחירות יבוא:

2. ההצבעה רק לפי הרישום בפנקס הזכות להצביע בבחירות לכנסת השלוש-עשרה נתונה רק למי שרשום בפנקס הבוחרים של תקופת פנקס התשנ"ב."

4. תיקון סעיף 3

בסעיף 3 (א) לחוק הבחירות, במקום "מיום תחילתה של שנת פנקס הבוחרים שבה מתקיימות הבחירות" יבוא "מיום כ"ב בסיוון התשנ"ב (23 ביוני 1992) (להלן — יום הבחירות)".

5. תיקון סעיף 12

בסעיף 12 (א) לחוק הבחירות, במקום "לפי סדר האל"ף ב"ת של שמות משפחותיהם", יבוא "לפי סדר עוקב של מספרי הזהות שלהם".

6. תיקון סעיף 13

בסעיף 13 לחוק הבחירות.

- (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) לא יאוחר מיום ה־110 שלפני יום הבחירות תקבע הוועדה המרכזית, על-פי הצעת שר הפנים שהוגשה לה ביום ה־135 שלפני יום הבחירות, את התחומים של אזורי הקלפי, לרבות אזורי קלפי מיוחדים לפי סעיף 12(ב);"

- (2) סעיף קטן (ב) לא יחול.

7. החלפת סעיף 26

במקום סעיף 26 לחוק הבחירות יבוא:

"26. פנקס התשנ"ב

לתקופת פנקס התשנ"ב יוכן פנקס בוחרים,

8. תיקון סעיף 28

בסעיף 28 לחוק הבחירות, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) לשם הכנת פנקס התשנ"ב תוכן לכל אזור קלפי רשימה שתכלול כל אדם שיום הולדתו ה־18 חל לא יאוחר מיום הבחירות ושבויום הקובע היה אזרח ישראלי והיה רשום במרשם האוכלוסין כתושב אותו אזור."

9. תיקון סעיף 29

בסעיף 29 לחוק הבחירות, במקום "ביום ה־61 שלפני היום הקובע" יבוא "ביום הקובע".

10. אי-תחילת סעיפים 31 ו־32

סעיפים 31 ו־32 לחוק הבחירות לא יחולו.

11. החלפת סעיפים 33 ו־34

במקום סעיפים 33 ו־34 לחוק הבחירות יבוא:

33. הצגת הרשימות

מהיום ה־100 שלפני יום הבחירות ועד היום ה־86 שלפני יום הבחירות יציג שר הפנים, בימי העבודה הרגילים, את רשימות הבוחרים לתקופת פנקס התשנ"ב, כמפורט להלן, למען יוכל כל דורש לעיין בהן:

- (א) בלשכות מינהל האוכלוסין —

(1) רשימת כל הבוחרים של כל יישוב, לפי סדר האל"ף-בי"ת של שמותיהם, או לפי סדר מספר זהותם במרשם האוכלוסין;

(2) רשימה כללית של כל הבוחרים לפי סדר אל"ף-בי"ת של שמותיהם וכן רשימה כאמור לפי סדר מספר זהותם במרשם האוכלוסין.

הצגה לפי סעיף קטן זה תיעשה באמצעות רשימות מודפסות או תוך שימוש באמצעי תצוגה אחרים, הכול לפי שיוור שר הפנים.

- (ב) בכל יישוב, אחת משתי הרשימות שלהלן:

(1) רשימת כל הבוחרים של היישוב לפי סדר אל"ף-בי"ת של שמותיהם;

(2) רשימת כל הבוחרים של היישוב לפי סדר מספר זהותם במרשם האוכלוסין."

12. תיקון סעיף 35

בסעיף 35 לחוק הבחירות, במקום "מהיום ה־39 אחרי היום הקובע" יבוא "מהיום ה־103 שלפני יום הבחירות".

13. אי תחולת סעיף 38
סעיף 38 לחוק הבחירות לא יחול.
14. תיקון סעיף 39
בסעיף 39 לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מהיום ה-46 אחרי היום הקובע" יבוא "לא יאוחר מהיום ה-100 שלפני יום הבחירות".
15. תיקון סעיף 40
בסעיף 40 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-65 אחרי היום הקובע" יבוא "עד היום ה-86 שלפני יום הבחירות".
16. החלפת סעיף 41
במקום סעיף 41 לחוק הבחירות יבוא:
"41. דין הודעה למרשם האוכלוסין
נמסרה לגבי אדם הודעה לפי חוק המרשם, בתקופה שבין היום הקובע לבין היום ה-86 או ה-120 שלפני יום הבחירות, הנוגעת לפרט מהפרטים האמורים בסעיף 29, או בדבר מותו של אדם, או הענקה או אוכדן של האזרחות הישראלית, יראו את ההודעה כאילו היתה בקשה או ערר שהוגשו כדן לפי סעיף 40.
17. אי תחולת סעיף 42
סעיף 42 לחוק הבחירות לא יחול.
18. תיקון סעיף 43
בסעיף 43 לחוק הבחירות, המלים "ובקשות לפי סעיף 42" — יימחקו.
19. תיקון סעיף 44
בסעיף 44 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-89 אחרי היום הקובע" יבוא "עד היום ה-65 שלפני יום הבחירות".
20. תיקון סעיף 46
בסעיף 46 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-99 אחרי היום הקובע" יבוא "עד היום ה-62 שלפני יום הבחירות".
21. תיקון סעיף 49
בסעיף 49 לחוק הבחירות, במקום "עד היום ה-113 אחרי היום הקובע" יבוא "עד היום ה-55 שלפני יום הבחירות".
22. החלפת סעיף 53
במקום סעיף 53 לחוק הבחירות יבוא:
"53. השלמת הרשימות
עד היום ה-54 שלפני יום הבחירות יתקן וישלים שר הפנים את רשימות הבוחרים בהתאם להחלטותיו לפי סעיף 44 ובהתאם לפסקי-הדין לפי סעיף 49."
23. החלפת סעיף 54
במקום סעיף 54 לחוק הבחירות יבוא:
"54. ראשית תוקפו של פנקס התשנ"ב
פנקס התשנ"ב, כפי שתוקן והושלם כאמור בסעיף
53. ייכנס לחוקו ביום ה-54 שלפני יום הבחירות".
24. החלפת סעיף 55
במקום סעיף 54 לחוק הבחירות יבוא:
"55. מסירת פנקס התשנ"ב
לא יאוחר מהיום ה-44 שלפני יום הבחירות ימסור שר הפנים לכל אחד מחברי הוועדה המרכזית את פנקס התשנ"ב כפי שתוקן והושלם בהתאם להחלטותיו לפי סעיף 44, ולא יאוחר מהיום ה-14 שלפני יום הבחירות ימסור את רשימת השינויים בפנקס מכוח פסקי-הדין לפי סעיף 49."
25. תיקון סעיף 55
בסעיף 55 לחוק הבחירות, במקום "לא יאוחר מ-21 ימים" יבוא "לא יאוחר מ-14 ימים".
26. אי תחולת סעיף 55
סעיף 55 לחוק הבחירות לא יחול.
27. תיקון סעיף 57
בסעיף 57 (ו) לחוק הבחירות — במקום "2,000" יבוא "3,500";
28. תיקון סעיף 68
בסעיף 68 לחוק הבחירות, במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
"ג) לא יאוחר מהיום ה-110 שלפני יום הבחירות תקבע הוועדה המרכזית את מקומות הקלפי לתקופת הפנקס התשנ"ב, על-פי הצעת שר הפנים, שתוגש לוועדה ביום ה-135 שלפני יום הבחירות".
29. תיקון סעיף 68
בסעיף 68 לחוק הבחירות —
(1) בסעיף קטן (ה), במקום "עד היום ה-65 שאחרי היום הקובע" יבוא "עד היום ה-86 שלפני יום הבחירות";
(2) בסעיף קטן (ו) במקום "עד היום ה-89 אחרי היום הקובע" יבוא "עד היום ה-65 שלפני יום הבחירות".
30. תיקון סעיף 95
בסעיף 95 לחוק הבחירות —
(1) בסעיף קטן (א), במקום "לא יאוחר מ-45 יום לפני יום הבחירות" יבוא "לא יאוחר מהיום ה-55 שלפני יום הבחירות".
31. אי-תחולת סעיפים בחוק הרשויות המקומיות (בחירות) סעיפים 16 עד 123 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה — 1956, לא יחולו לעניין פנקס התשנ"ב.
32. הוראת מעבר
פנקס התשנ"ב יעמוד בתוקפו עד י"ד באב התשנ"ג (1 באוגוסט 1993), והוא יבוא במקומו של פנקס הבוחרים שלפני הוראות חוק הבחירות היה אמור להיכנס לתוקפו ביום ט"ו באב התשנ"ב (14 באוגוסט 1992).

ד ב ר י ה ס ב ר

שנה ביום הבחירות, וכן כל מי שהתאזרח עד 86 או 120 יום לפני יום הבחירות.

הצגת הפנקס לעיון הציבור תוארך ל-14 יום (במקום 10 ימים כרגיל).

עם הקדמת מועד הבחירות נוצר הצורך להכין פנקס בוחרים מיוחד בלוח זמנים קצר.

מוצע, כי בפנקס זה ייכללו האזרחים אשר ימלאו להם 18

ט. הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון — הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת).

התשנ"ב — 1991

(הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)

(1) בסעיף קטן (א), במקום המלים "המפקח רשאי", יבוא: "המפקח רשאי, לאחר התייעצות בוועדה.

במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

(ד) שר האוצר רשאי להתקין תקנות בדבר מתן ערכויות לאחריותם של סוכני ביטוח, ולאחר התייעצות כלשכת הסוכנים — בדבר הכשרה, התמחות ובחינות של סוכני ביטוח, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת — בדבר פטור מחובת התמחות או בחינות."

4. תיקון סעיף 26

בסעיף 26(א) לחוק העיקרי, במקום המלים "המפקח רשאי" יבוא: "המפקח רשאי, לאחר התייעצות בוועדה."

5. תיקון סעיף 29

בסעיף 29 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (6) יבוא:

"(א) בעל רשיון הורשע על-ידי ועדת משמעת של לשכת הסוכנים בהחלטה סופית, וועדת המשמעת המליצה בהחלטתה על ביטול הרשיון". וסעיף קטן (7) יסומן (8).

ד ב ר י ה ס ב ר

חברים. מוצע להשאיר את המועצה כאותו גודל, אך לקבוע ששלושה מחבריה יהיו נציגי לשכת סוכני הביטוח.

לסעיפים (1) ו-(4)

בהתאם לחוק (סעיף 25 וסעיף 26), המפקח רשאי לתת רשיון סוכן ביטוח ליחיד או לתאגיד. מוצע לחייב את המפקח להתייעץ בוועדה המייעצת לפני מתן היתר. ייעוץ זה יאפשר למפקח לשקול עובדות שיתכן שאינן ידועות לו, אך ידועות לחברי הוועדה המייעצת, מכוח הניסיון שיש להם בעיסוקיהם השונים בכלל וכסוכני ביטוח בפרט.

לסעיף 3(2)

סעיף 25(ד) לחוק ממסך את שר האוצר להתקין תקנות בדבר הכשרה, התמחות ובחינות של סוכני ביטוח, וכן בדבר ערכויות לאחריותם ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי השר להתקין תקנות בדבר פטור מחובת התמחות או בחינות. מוצע להוסיף בחוק, שבנושאי הכשרה, התמחות ובחינות

1. תיקון סעיף 4

בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א — 1981 (להלן החוק העיקרי), במקום סעיף 4(ב) יבוא:

"(ב) הוועדה תהיה של תשעה חברים שימנה שר האוצר מקרב הציבור ומקרב עובדי המדינה; בוועדה יהיו מיוצגים מבטחים וסוכני ביטוח; סוכני הביטוח יהיו מיוצגים על-ידי שני נציגים מטעם לשכת סוכני הביטוח בישראל (להלן "לשכת הסוכנים"), חמישה לפחות מחברי הוועדה לא יהיו אנשים שעיסוקם בעסקי ביטוח."

2. תיקון סעיף 6

במקום סעיף 6(ב) לחוק העיקרי יבוא:

"(ב) המועצה תהיה של חמישה-עשר חברים שימנה שר האוצר, ובהם שלושה מבין חברי הוועדה; במועצה יהיו מיוצגים מבטחים, סוכני ביטוח באמצעות שני נציגים מטעם לשכת הסוכנים ומבטחים; מרבית חברי המועצה יהיו שלא מקרב עובדי המדינה, ולפחות שניים מהם ייצגו מבטחים."

3. תיקון סעיף 25

בסעיף 25 לחוק העיקרי —

לסעיף 1

על-פי החוק הקיים, קיימת ועדה מייעצת, שתיעץ לשר האוצר ולמפקח על הביטוח, בכל עניין הנוגע לביטוח שהביאו בפניה המפקח או השר או אחד מחברי הוועדה, ועדה זו בפניה משכנה חברים מקרב הציבור ומקרב עובדי המדינה. בוועדה מיוצגים מבטחים, סוכני ביטוח ומבטחים. ארבעה לפחות מחברי הוועדה לא יהיו אנשים שעיסוקם בעסקי ביטוח.

הצעת התיקון איננה משנה מסמכויות הוועדה, ואולם היא משנה את מספר חברי הוועדה ומעמידה אותם על תשעה. כמרכן מוצע, שנציגי סוכני הביטוח יהיו שני נציגים שימונו על-ידי לשכת סוכני הביטוח בישראל. דבר זה מקובל בחוקים אחרים, כגון חוק המהנדסים והאדריכלים התשי"ח — 1958 (סעיף 3), חוק רואי חשבון, התשט"ו — 1955 (סעיף 2) ועוד.

לסעיף 2

סעיף 6 לחוק קובע מועצה מייעצת בת חמישה-עשר

בלשכת סוכני הביטוח בישראל, עמותת רשומה, הפועלת זה 50 שנה.

לשכת סוכני הביטוח מקיימת פעילות ענפה באמצעות מוסדותיה הנבחרים. הלשכה מקיימת השתלמויות וכנסים. כמו־כן ללשכה ועדת אתיקה וועדת משמעת, המקיימת דיונים בכל מקרה שיש תלונה או חשש להתנהגות שאינה הולמת סוכן ביטוח. הלשכה גם מייצגת את האינטרסים של סוכני הביטוח בפני מוסדות המדינה. שלא כבנקים או כחברות ביטוח המהווים כל אחד בנפרד גוף כלכלי איחון ורב־אמצעים, היכול להגן על האינטרסים שלו וגם לסייע לרשויות בעצה, סוכני הביטוח הם רבים, יחידים ובודדים. רק גוף מאוגד, המייצג את מרבית הסוכנים יכול להוות גורם מסייע לרשויות המדינה. בשנים האחרונות היו מקרים של הסתבכויות של סוכני ביטוח ומבטחים, הסתבכויות שגרמו לנזקים ותקלות לציבור הצרכנים. לשכת סוכני הביטוח בישראל יכולה לתרום מניסיונה בעצה לרשויות המדינה, ובכך לקדם ולמנוע סיכונים מיותרים.

חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א — 1981, הקים שני גופים מייצעים, "ועדה מייצעת" ו"מועצה מייצעת". בגופים אלה אין ייצוג סטטוטורי להיקף הייצוג המייצג את מרבית סוכני הביטוח. לפיכך מוצעת הצעת חוק זו, שעניינה המרכזי הוא מתן מעמד סטטוטורי בגופים המייצעים לנציגים המוסמכים של ציבור סוכני הביטוח, באמצעות לשכת סוכני הביטוח בישראל, שהוא הארגון הייצוגי המייצג את מרבית סוכני הביטוח בישראל.

של סוכני ביטוח, יתקין השר את התקנות לאחר התייעצות עם לשכת סוכני הביטוח. יתור ההוראות שבסעיף זה יישארו ללא שינוי.

סעיף 5

סעיף 29 לחוק הסמיך את המפקח, לאחר התייעצות בוועדה המייעצת, לבטל רשיון סוכן בהתמלא התנאים המפורטים באותו סעיף. מוצע להסמיך את המפקח לבטל רשיון, לאחר התייעצות בוועדה המייעצת אם ועדת המשמעת של לשכת הסוכנים המליצה על ביטול הרשיון. בכל מקרה החלטת המפקח כפופה לביקורת בית־המשפט; ומי שרואה עצמו נפגע מהחלטת המפקח רשאי לערור עליה בפני בית־המשפט המחוזי (סעיף 102 לחוק).

חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א — 1981, מקנה סמכויות לרשויות המדינה ליתן היתרים לעסוק בעסקי ביטוח כגון חברות ביטוח, סוכני ביטוח וכד', ולפקח עליהם. תיקון החוק המוצע איננו גורע מסמכויות רשויות המדינה ומסמכויות המפקח על עסקי הביטוח. בהתאם לחוק, מוסמך המפקח על עסקי הביטוח ליתן היתרים ליחידים ולחברות לשמש כסוכני ביטוח. יש כיום בישראל כ־4,000 סוכני ביטוח. סוכני הביטוח צברו ניסיון רב, ויש להם ידע שיכול לסייע בהפעלת החוק ולגרום על־ידי כך למתן שירות טוב יותר לצרכן.

מרבית סוכני הביטוח בישראל, למעלה מ־3,000, מאוגדים

י. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון — תגמולים לשוטר נכה), תשנ"א — 1991 (הצעת קבוצת חברות הכנסת)

הנכים, שלקה בה באותו שירות ושרדתו היא 35% או יותר, יהא זכאי לתגמולים לפי חוק הנכים בהתאם לדרגת נכותו, ולקצבה לפי סעיף 20(א).

(2) סעיף קטן (ב) — בטל.

1. תיקון סעיף

בחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשל" — 1970, בסעיף 78 —

(1) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) פוטר שוטר מחמת נכות, כמשמעותה בחוק

ד ב ר י ה ס ב ר

4. אם נקבעה לו נכות והוא פרש מהמשטרה בגיל 55 ומעלה, יקבל את מלוא גמלת הפרישה וכן את מלוא התגמולים ממשרד הביטחון בהתאם לדרגת נכותו.

הוראות אלו יוצרות אפליה ועיוות דין לגבי השוטר וזנוכר בפסקה (1), שכן שוטר שנפגע כעת מילוי תפקידו ואולץ לפרוש עקב נכותו זו, נאלץ להסתפק ב־25% מגמלת משרד הביטחון ורק בחלק ממשכורתו המשתרית, בעוד יתר הנפגעים שלא אולצו לפרוש, מקבלים את מלוא הזכויות התיקון המוצע מטרתו להשוות את תנאיהם של גמלאים שאולצו לפרוש מהמשטרה לתנאיהם של נכי המשטרה, הממשיכים לשרת במשטרה או פורשים ממנה שלא מטעמים בריאותיים.

על־פי הוראות פרק ה' לחוק הקיים החלות על שוטרים, זכאי שוטר שנפגע במילוי תפקידו לזכויות הבאות לעניין גמלה וקצבה:

1. אם אולץ לפרוש עקב הפגיעה, יקבל גמלת פרישה כשיעור הקבוע בחוק (לרבות תוספת אחוזי ותק, על־פי קביעת המפכ"ל), וכן 25% מקצבת הנכות המגיעה לו ממשרד הביטחון.

2. אם נקבעה לו נכות, והוא ממשיך לשרת במשטרה, יקבל משכורת מלאה, וכן תגמולי נכות בהתאם לדרגת זכותו;

3. אם נקבעה לו נכות והוא שוחרר מהמשטרה שלא מטעמי בריאות, יקבל גמלה בהתאם לאחוזי הפרישה, וכן גמלה מלאה ממשרד הביטחון.

יא. הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון — איסור פעילות מפלגתית), התשנ"א — 1991
(הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)

התשל"ג — 1973, עד אשר יודיע מבקר המדינה כי מילאו הניצים את חובם לפי סעיפים קטנים (1) ו-(2).

(ד) מנהל רשות החברות הממשלתיות יעביר למבקר המדינה, בתוך עשרים יום מקבלת חוק זה, רשימה של מנהלים כלליים, רואי-חשבון, יועצים משפטיים ועובדים בחברות הממשלתיות שדרגתם היא אחת מארבע הדרגות העליונות כסולם הדרגות בכל חברה ממשלתית.

(ה) מנהל רשות החברות הממשלתיות יודיע למבקר המדינה בכתב על כל שינוי ברשימה שנמסרה לפי סעיף קטן (4), לא יאוחר משבעה ימים מיום שחל השינוי.

(ו) מבקר המדינה יעביר למנהל רשות החברות הממשלתיות את שמות המנהלים הכלליים, רואי-החשבון, היועצים המשפטיים והעובדים בחברות הממשלתיות שדרגתם מקבילה לאחת מארבע הדרגות העליונות כסולם הדרגות בכל חברה ממשלתית.

(ז) נציב שירות המדינה יודיע, במכתב בדואר רשום, לכל מועסק או עובד כאמור בסעיף קטן (6), כי יראו אותו כמי שהתפטר או הפסיק להיות מועסק על-ידי חברה ממשלתית, אלא אם יחדל מחברותו בגוף בוחר.

(ח) בתום עשרים יום מעת שנשלח מכתב כאמור בסעיף קטן (7) יראו את העובד או המועסק כמי שהתפטר מהחברה הממשלתית, אלא אם כן הודיע קודם לכן למנהל רשות החברות הממשלתיות שחזל להיות חבר בגוף בוחר, וצירף להודעתו אישור בכתב מאת יושב-ראש או מזכיר הסיעה.

(ט) לענין סעיף זה

"סיעה" — כמשמעותה בסעיף 1 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג — 1973.

"נציגים" — כאמור בסעיף 6(א) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג — 1973.

1. הוספת סעיפים 64 ו-64א

לאחר סעיף 64 לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה — 1975 (להלן — החוק העיקרי), יבוא:

"64א. איסור חברות בגוף בוחר

(א) בסעיף זה —

"גוף בוחר" — גוף שתפקידו או אחד מתפקידיו לבחור מועמדים לכנסת או לכהונת ראש ממשלה או שר בממשלה או לכל תפקיד ברשות מקומית, בהסתדרות הציונית העולמית או בסוכנות היהודית לארץ-ישראל, למעט בחירות ישירות שבהן משתתפים כלל החברים של מפלגה או גוף מדיני;

(ב) המנהל הכללי, רואה חשבון או יועץ משפטי לחברה ממשלתית לא יהיה חבר בגוף בוחר;

(ג) עובד או מועסק בחברה ממשלתית שדרגתו היא אחת מארבע הדרגות העליונות כסולם הדרגות בחברה שבה הוא מועסק, לא יהיה חבר בגוף בוחר;

(ד) מי שבהיותו חבר בגוף בוחר נתמנה להיות עובד בחברה ממשלתית, תופסק כהונתו בגוף הבוחר עם מינויו.

64ב. העברת רשימת שמות למבקר המדינה

(א) הנציגים של כל סיעה יעבירו למבקר המדינה, בתוך עשרים יום מקבלת חוק זה, את רשימת חברי הגוף הבוחר;

(ב) הנציגים של כל סיעה יודיעו למבקר המדינה בכתב על כל שינוי ברשימת חברי הגוף הבוחר, שנמסרה לפי סעיף קטן (1), לא יאוחר משבעה ימים מיום שחל השינוי;

(ג) נמנעו הנציגים מחובתם כאמור בסעיפים קטנים (1) ו-(2), והודיע מבקר המדינה ליושב-ראש הכנסת, כי לדעתו לא היה הצדק סביר למחדלם, יורה יושב-ראש הכנסת, שלא ישולם לאותה סיעה כל תשלום לפי חוק מימון מפלגות.

ד ב ר י ה ס ב ר

ומתפשט גם בחברות הממשלתיות. תופעה חמורה זו עלולה להתגבר עם חסימת אפשרות המינויים בשירות המדינה.

בדוח מבקר המדינה לשנת 1991 (מס' 41) ממליצה המבקר לשקול את החלת האיסור לכהן בגוף בוחר, גם על עובדים בחברות ממשלתיות, לנוכח הממצאים החמורים המופיעים בדוח (עמ' 597 לדוח).

הצעת חוק זו מיועדת לפתור שחיתות זו, שהורסת את מנגנון החברות הממשלתיות ופוגעת ביעילות תפקודן.

ביום 28 במאי 1990 התקבל בכנסת תיקון מס' 2 לחוק שירות המדינה (סיווג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), האוסר על עובד מדינה שדרגתו היא אחת מארבע הדרגות העליונות כסולם דירוג בשירות המדינה להיות חבר במרכז או במועצה או בכל גוף במפלגה הבוחר מועמדים לכנסת, לממשלה, לרשויות המקומיות ולגופים ציבוריים נוספים.

בינתיים מתברר, כי הנגע של מינויים פוליטיים הולך

יב. הצעת חוק לשוויון בתשלומי קצבת משפחה מהביטוח הלאומי, התשנ"א — 1991
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

1. הגדרות

בחוק זה —

"חוק הביטוח" — חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] התשכ"ח — 1968¹;

"נקודת קצבה" — כמשמעותה בסעיף 109 לחוק הביטוח.

2. שוויון בפני החוק

על אף האמור בכל דין, תהיה קצבת הילדים וההענקה לילדים שהמוסד לביטוח לאומי משלם לפי כל דין שווה לכול.

¹ ס"ח התשכ"ח עמ' 108.

ד ב ר י ה ס ב ר

ויש בו אפליה לאומית מכוונת. היחס המפלה בלט יותר לאחר התקנות שהותקנו ב־1 באפריל 1983, ושעל פיהם מקבלת משפחה עם קצבת קי"ץ נקודת קצבה נוספת על כל ילד, החל מהילד הרביעי.

האפליה הכוללת בנוגע לתשלומי ביטוח לאומי בתנאי עבודה או בתנאי קיום בין האזרחים שנקראים לצבא לבין האזרחים שאינם נקראים לצבא היא אפליה לאומית, שאינה מתיישבת עם העיקרון של שוויון הזכויות בין האזרחים. המצאת התוספת המיוחדת בתשלומי הביטוח הלאומי ליוצאי צבא היא אצטלה למדיניות אפליה לאומית לגבי האזרחים הערבים בישראל, אפליה שאין לקבלה, ועל הכנסת לבטלה.

לאחר שנתקבל חוק החיילים המשוחררים (החזרתם לעבודה) ב־1 ביולי 1970, ובהתאם לתקנות שהותקנו לכך, המעניקות תוספת מיוחדת לקצבת הילדים של יוצאי צבא, נוצר מצב חמור של אפליה בין המבוטחים יוצאי צבא ושאינם יוצאי צבא, וכידוע רוב־רובה של האוכלוסייה הערבית לא נמנית עם הקטגוריה של יוצאי צבא.

לפי המצב הקיים, מבוטח ערבי, אב לשלושה ילדים, מקבל 0.75 נקודות פחות ממבוטח יהודי יוצא צבא; אב לארבעה ילדים מקבל 1.75 נקודות פחות; אב לחמישה ילדים מקבל 2.75 נקודות פחות; אב לשישה ילדים מקבל 4 נקודות פחות, ועבור כל ילד נוסף מקבל המבוטח הערבי 1.25 נקודות פחות. שיעור הפער לגבי משפחות ברוכות ילדים הוא גדול.

יג. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון — שוויון בקצבאות ילדים), התשנ"ב — 1991
(הצעת חבר הכנסת י' ביילין)

1. תיקון סעיף 109

(1) בסעיף 109 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968¹, האמור בסעיף קטן (ב) יסומן (ד), ובמקום סעיף קטן (א) יבוא:

(א) קצבת הילדים לחורש תהיה כלהלן:

הילד	נקודת קצבה
בעד כל ילד נוסף	3 1/2

(ב) משתלמת קצבה בעד ארבעה ילדים או יותר, תוגדל הקצבה בעד הילד השלישי ב־1/2 נקודת קצבה.

(ג) "נקודת קצבה" — כמשמעותה בסעיף 33 א' לפקודת מס הכנסה.

2. תיקון חוק חיילים משוחררים

סעיף 40(ב1) לחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט — 1949² והתקנות שהותקנו על־פיו — בטלים.

הילד	נקודת קצבה
הראשון	1
השני	1
השלישי	2
הרביעי	3 1/4
החמישי	3 1/4

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.

² ס"ח התש"ט, עמ' 13; התש"ל, עמ' 121.

ד ב ר י ה ס ב ר

הקשר הקיים על-פי חוק בין השירות הצבאי של ההורים לבין קצבאות הילדים מפלה בין ילדים לילדים, בין ותיקים לעולים חדשים, בין יהודים לערבים, ויש לשנות את המצב כך שכל הילדים יזכו בקצבאות שוות, כמקובל בחברה המאמינה בשוויון בין אזרחיה.